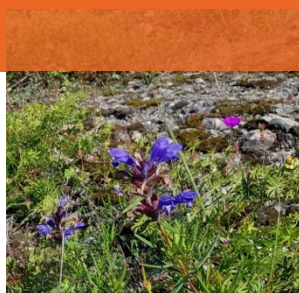
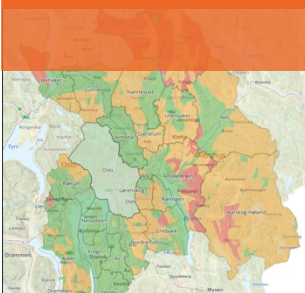

Kartleggingsstatus for naturtyper i Akershus og Oslo

Status for 21 Akershus-kommuner samt Oslo kommune i 2024

Madlaina Bichsel/ Øivind Gammelmo/ Anders Thylén

Kartleggingsstatus for naturtyper i Akershus og Oslo

Forfattere: Madlaina Bichsel/ Øivind Gammelmo/ Anders Thylén/ Terje Blindheim/ Siri Khalsa/ Hilde Stokland Rui/ Kirstine Heistad/ Ole Lønnve

Publisert: 29.10.2025

Antall sider: 43 + Vedlegg

Publiseringstype: PDF med aktive lenker

Oppdragsgiver: Akershus fylkeskommune

Tilgjengelighet: Dokumentet er offentlig tilgjengelig

Rapporten refereres som: Bichsel, M., Gammelmo, Ø., Thylén, A., Blindheim, T., Khalsa, S., Stokland Rui, H., Heistad, K. og Lønnve, O. 2025. Kartleggingsstatus for naturtyper i Akershus og Oslo. Biofokus rapport 2025-070. Stiftelsen Biofokus. Oslo.

Forsidebilder: Eiketrær, Breivoll, Ås kommune/ Ospesommerfugl/ Statuskart naturkartlegging i Akershus / Dragehode /Flekkblodsmeller. Foto: Biofokus, Maria Hertzberg, Ole J. Lønnve, Siri Khalsa.

Biofokus rapport 2025-070

ISSN 1504-6370

ISBN 978-82-8449-523-1

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
www.biofokus.no

Forord

Stiftelsen Biofokus har på oppdrag fra Akershus fylkeskommune sammenstilt en visuell status pr. 26.02.2025 for naturtypekartlegging for alle 21 kommuner i Akershus fylke, samt Oslo kommune. I tillegg er det laget faktaark for naturtypekartleggingen for hver Akershus-kommune, en oppdatering av faktaark fra 2014 og 2020.

Rapportens oppbygging skiller seg fra de to foregående, og har struktur og oppbygging som rapporten om kartleggingsstatus for Viken fylke, utgitt av Biofokus i 2022 (Bichsel et al., 2022).

Stig Hvoslef og Kjersti Bakkebø Fjellstad har vært våre kontaktpersoner hos oppdragsgiver. Madlaina Bichsel har vært prosjektansvarlig og ansvarlig for dataanalysene og utarbeidelse av rapporten. Siri Khalsa, Hilde Stokland Rui, Kristine Heistad, Anders Thylén, Terje Blindheim, Ole J. Lønnve, og Øivind Gammelmo har bidratt med skriving av faktaarkene for kommunene. Øivind Gammelmo har vært ansvarlig for innhenting av data og utvikling av kartene. Biofokus ønsker å takke oppdragsgiveren for et spennende prosjekt og for samarbeidet.

Stor-Elvdal, 29. Oktober 2025

Madlaina Bichsel

Sammendrag

Stiftelsen Biofokus har på oppdrag fra Akershus fylkeskommune laget en statusoversikt for naturtypekartlegging i Akershus' 21 kommuner samt Oslo kommune. Data er hentet fra Naturbase 26.02.2025 og basert på kartlegging etter DN13- og MI-metodikk. Kart over naturtyper og statistikk over registreringer er utarbeidet på kommune- og fylkesnivå. Kommune- og fylkestabeller viser DN13- og MI-data hver for seg, mens rapportens kart kombinerer naturtypelokaliteter og kartlagt areal etter begge kartleggingsmetoder. For hver enkelt kommune er det utarbeidet et faktaark som oppsummerer forekomster av alle naturtyper, kartleggingsstatus, forekomster av utvalgte naturtyper og vurderinger av ansvarsnaturtyper samt forslag til prioritering av kartlegging framover. Dette oppdaterer tilsvarende faktaark fra 2014 og 2020.

Resultatene for Akershus fylke viser at det faktiske avtrykket av naturtypelokaliteter er på 376 km². Det er 6 % av det totale land- og ferskvannsarealet i Akershus (5894 km²). 26 % av det kartlagte naturtypearealet ligger innenfor verneområder. Rundt 10900 lokaliteter er kartlagt etter DN13, mens over 11000 lokaliteter er kartlagt etter MI. To landformer og 81 naturtyper er registrert etter MI-metodikk og 62 naturtyper etter DN13-metodikk. De to DN13-naturtypene som dekker størst areal er *Ravinedal* (63 km²) og *Gammel barskog* (57 km²). Også *Høymyr i innlandet* (33 km²), *Intakt lavlandsmyr i innlandet* (33 km²) og *Mudderbank* (26 km²) utgjør relativt betydelig areal. Av MI-naturtypene dominerer de med gammel barskog (>14,7 km² og 23 % av MI-arealet). Andre naturtyper med relativt stor utbredelse er *Naturbeitemark* (6,3 %) og *Frisk lågurt-edellauvskog* (5,5 % av samlet MI-areal).

Det er videre gitt oversikt over fylkets åtte *utvalgte naturtyper* (antall og areal). Her viser resultatene et samlet areal for registrerte lokaliteter på 14,7 km². Totalt 3710 MI-lokaliteter er registrert og 2330 DN13-lokaliteter. Til tross for det høyere antallet, utgjør MI-lokalitetene bare 3,5 km², mens DN13-lokalitetene har et samlet areal på 11,2 km².

Rapporten foreslår tre naturtyper og en landform som «ansvarsnaturtyper» for Akershus. Dette er *Kalksjøer*, *Kalkedelløvskog*, *Åpen kalkmark i boreonemoral sone* og ravinesystemer. For disse bør kommunene ha et særlig forvalteransvar.

Rapporten gir videre oversikt over verneareal og registrerte naturtypers areal i Akershus-kommunene. Størst verneareal har Aurskog-Høland, Enebakk og Lillestrøm (alle >40 km²); størst prosentvis vern har Rælingen (over 30 % av arealet er vernet). Kommunene er dessuten totalvurdert som godt, ufullstendig eller lite kartlagt, og kartleggingskvalitet er vurdert. Status for kartlegging av naturtyper i de ulike kommunene i Akershus fylke varierer sterkt. For fem Akershus-kommuner vurderes hele arealet som godt kartlagt, mens ti har mer enn halve arealet godt kartlagt. De svakeste fire kommunene har mer enn 30 prosent vurdert som lite kartlagt. Mht. registreringenes alder vurderes elleve kommuner å ha relativt høy kvalitet (>75 % av registreringene), mens fem er gitt lav skår (<45 % av registreringene gjort i 2007 eller senere). Generelt sett er urbane områder med stor utbyggingspress bedre kartlagt enn de østlige og nordre skogskommunene. Trolig en direkte konsekvens av at arealer med stort arealpress har blitt prioritert for kartlegging de senere årene. Samlet for hele Akershus fylke er rundt 39 % vurdert som godt kartlagt, 48 % som ufullstendig kartlagt og 13 % som lite kartlagt.

Videre naturtypekartlegging bør i hovedsak planlegges på kommunalt nivå for å tilpasse/optimalisere hver kommunes ressursbruk. For en del tema er det aktuelt å vurdere kartleggingsbehov på tvers av kommuner. Videre kartlegging bør fokusere på naturmiljøer som ikke fanges godt opp av dagens instruks.

Innhold

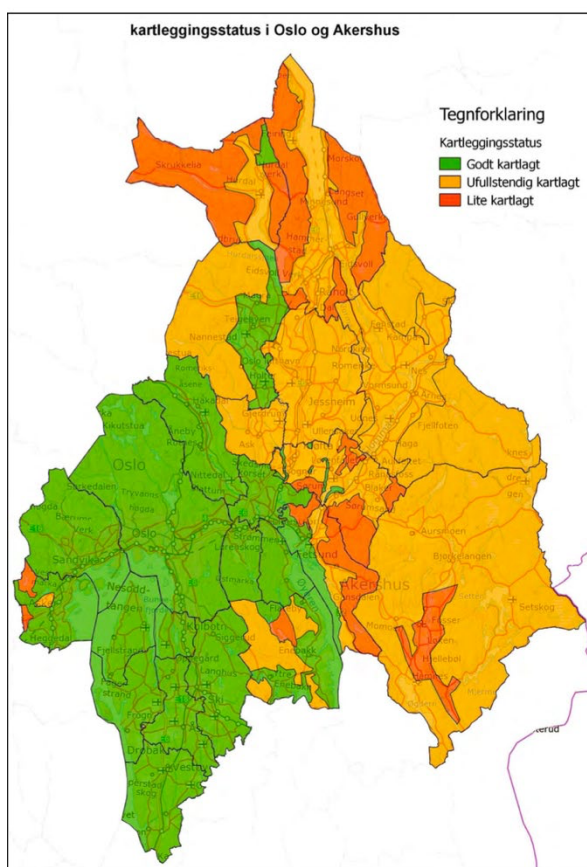
1	Innledning	6
2	Metode	8
2.1	Vurderingsområde	8
2.2	Behandling av Naturbasedata	9
2.3	Metoder for naturtypekartlegging	12
2.4	Kartlegging av rapporter og datagrunnlag	15
2.5	Usikkerhet i datamaterialet	15
2.6	Status for naturtypekartlegging: arealdekning og kvalitet	15
2.7	Utvalgte naturtyper	18
2.8	Ansvarsnaturtyper	21
3	Resultater	23
3.1	Statistikk for registrerte naturtyper i Akershus fylke	23
3.2	Utvalgte naturtyper i Akershus fylke	28
3.3	Ansvarsnaturtyper i Akershus	29
3.4	Kartleggingsstatus i fylkene Akershus og Oslo	30
3.5	Andel vern og naturtypeareal per Akershus-kommune	36
4	Diskusjon	38
5	Referanser	41
	Vedlegg 1. Faktaark per Kommune: Status for Naturtypekartlegging i den enkelte kommune	42

1 Innledning

De siste ti årene har Biofokus på oppdrag utarbeidet en rekke notater og rapporter om kartleggingsstatus for naturtyper i Oslo, Akershus og tidligere Viken fylke. Den første rapporten for Oslo og Akershus ble publisert i 2014 (Blindheim et al., 2014) (Figur 1), fulgt av en oppdatert rapport for Akershus i 2020 (Thylén & Blindheim, 2020). I 2022 fikk Biofokus i oppdrag av *Avdeling for Miljø* i Viken fylkeskommune å lage en rapport om kartleggingsstatus for Viken (Bichsel et al., 2022). Hver av kommunene i tidligere Buskerud og Østfold fylke samt Jevnaker og Lunner (tidligere Oppland fylke) fikk utarbeidet et faktaark med status og vurdering av kartleggingsbehov. Rapporten har også en sammenstilling (med kart og statistikk) for samtlige Viken-kommuner.

Etter oppløsning av storfylket Viken fra 2024, utlyste Akershus fylkeskommune oppdrag om en ny oppdatering for Akershus fylke, med innhold og struktur som Viken-rapporten fra 2022 (Bichsel et al., 2022), og med oppdaterte, kommunevis faktaark. I tillegg skulle kartleggingsstatus i Oslo kommune inkluderes i visualiseringsdelen (statuskart for Akershus og Oslo). Resultatet vises i denne rapporten.

For bakgrunnsinformasjon av generell karakter (f.eks. 25 år med utvikling av kartleggingsmetodikk i Norge) henvises her til Viken-rapporten (Bichsel et al., 2022): [Kartleggingsstatus for viktige naturtyper i 32 Viken-kommuner – Status 2021](#). Foreliggende rapport benytter samme analysemetodikk som Viken-rapporten fra 2022. De mest relevante delene av metoden er gjengitt på nytt her (kap. 2 Metode), mens det henvises til Viken-rapporten for utdypende bakgrunnsinformasjon om metodiske valg.

Figur 1: Første statuskart for Oslo og Akershus fra Biofokus-rapport 5-2014 (Blindheim et al., 2014). Det er et tydelig skille mellom de vestre delene som ble vurdert som godt kartlagt og de nordre og østre delene som ble vurdert som lite til ufullstendig kartlagt.

Prosjektets produkter

- Rapport med tabelloversikt over kartleggingsstatus for hele Akershus fylke.
- Vedlegg med faktaark for naturtypestatus for hver enkelt kommune. Faktaarkene inneholder: informasjon om naturgrunnlag, statistikk over naturtypelokaliteter, kart og vurdering av kartleggingsstatus, status for utvalgte naturtyper og en kort vurdering av ansvarsnaturtyper i kommunen.
- Excel-liste med alle lokaliteter kartlagt etter Miljødirektoratets instruks (MI), som ble vurdert til å ha svært lav kvalitet og som dermed ikke er med i analysene i denne rapporten. (Last ned Excel-tabellen [her](#).)
- Excel-liste med alle lokaliteter som etter Biofokus' vurdering oppfyller krav om type og verdi til å bli registrert som «utvalgt naturtype» og som dermed er tatt med i analysene. (Last ned Excel-tabellen [her](#).)
- Statuskart som kartfil til egen bruk.

Mudderbank ved Øyeren, Rælingen kommune. (Foto: M. Bichsel, april 2017.)

2 Metode

2.1 Vurderingsområde

Naturtypedata fra 21 kommuner i Akershus fylke samt Oslo kommune, er gjennomgått (Tabell 1). Analysene er gjennomført både på kommunenivå og på fylkesnivå. Alle 21 Akershus-kommuner har fått utarbeidet et faktaark med status over naturtypekartlegging i kommunen. Det er ikke laget faktaark for Oslo kommune.

Tabell 1: Oversikt over alle de 22 kommunene som er med i rapporten.

Akershus fylke	
Kommunennummer (per 1.1.2024)	Kommune
3203	Asker (med Røyken og Hurum)
3226	Aurskog-Høland (med Rømskog)
3201	Bærum
3240	Eidsvoll
3220	Enebakk
3214	Frogn
3230	Gjerdrum
3242	Hurdal
3236	Jevnaker
3205	Lillestrøm (Skedsmo, Sørum og Fet)
3234	Lunner
3222	Lørenskog
3238	Nannestad
3228	Nes
3212	Nesodden
3232	Nittedal
3207	Nordre Follo (Oppegård og Ski)
3224	Rælingen
3209	Ullensaker
3216	Vestby
3218	Ås
Oslo	
0301	Oslo

2.2 Behandling av Naturbasedata

Denne rapporten baserer seg på data fra naturtyperegistreringer på land og i ferskvann, eksportert fra Naturbase den 26.2.2025. Den omfatter ikke marine naturtypedata. Naturtypelokaliteter i Naturbase er kartlagt etter to ulike kartleggingsmetoder: Kartlegging etter Miljødirektoratets instruks (MI) som ble tatt i bruk i 2018, og kartlegging etter DN-håndbok 13 (DN13) fra Direktoratet for naturforvaltning (DN). MI-data omfatter ingen ferskvannskartlegging. For mer informasjon se Kapittel 2.3: Metoder for naturtypekartlegging.

I de fleste av de 21 Akershus-kommunene forekommer det data fra begge kartleggingsmetoder. Mange naturtypelokaliteter er til og med kartlagt både etter DN13 og MI. Dette fører stedvis til mye overlappende data. For å lage ett konsistent naturtypedatasett ble det undersøkt om data kunne konverteres fra en metodikk til den andre. Men det viste seg at samkjøring av MI- og DN13-data ville være forbundet med tap av mye informasjon, og ble derfor ikke gjennomført. På bakgrunn av dette er MI- og DN13-data her analysert og presentert hver for seg, men med informasjon om faktisk overlap i hver kommune.

For å vurdere kartleggingsstatus i den enkelte kommune er datasettenes lokaliteter avgrenset mot kommunegrensen. Det vil si at hvert naturtypekartlag først er klippet mot kommunegrensen for å få det faktiske naturtypearealet per kommune. I tillegg er alle lokaliteter klippet mot vernet areal for å få arealet innen- og utenfor verneområder. En og samme lokalitet telles både innen- og utenfor verneområdet med sitt respektive areal. Dette er tatt hensyn til i tabellene 1 og 2 i kommunenes faktaark som har kolonnen «Total – Areal, Antall», hvor en lokalitet med areal innenfor og utenfor et verneområde telles som én lokalitet med samlet areal. Tabellteksten gjør oppmerksom på dette: «*Totalt antall teller lokaliteter som er delt av verneområder, som én lokalitet.*» Videre må man være klar over at avgrensning mot kommunegrensen kan føre til at den samme naturtypelokaliteten (med ett BN-nummer) kan være representert med flere duplikater (gjelder diverse tabeller). Dette er også tilfelle når en lokalitet, f.eks. en bekk, krysser en kommunegrense flere ganger og derfor får flere delområder (alle med samme BN-nummer). Dette gjelder imidlertid bare noen få lokaliteter og tabellene gir ikke opplysning om det.

For å kunne analysere og lage statistikk over de kartlagte naturtypene er begge datasett tilrettelagt og et utvalg av egenskaper brukt. De to datasettene krevde ulike tilpasninger, noe som er forklart nærmere i avsnittene under.

DN13-datasett

DN13-datasettet inneholder registreringer som baserer seg på flere ulike versjoner, sist revidert i 2015 (se også Kapittel 2.3). For å skape et mest mulig enhetlig datasett er det gjort justeringer av data slik at alle naturtyperegistreringer i størst mulig grad følger 2015-versjonen, uten å miste for mye informasjon. Naturtyper basert på eldre versjoner er forsøkt tildelt en tilsvarende naturtype fra 2015-versjonen. Tabell 2 viser hvilke naturtyper som er overført til en annen naturtype (med eller uten utforminger).

Følgende egenskaper er brukt i status-analysene:

- Naturtype
- Naturtypeutforming
- Kommune
- Kartleggingsår

- Areal: totalt, innenfor verneområdet, utenfor verneområdet. Polygoner mindre enn 50 m² er slettet fra datasettet, unntatt lokaliteter med naturtypene «dam», «småbiotoper», «artsrik veikant» og «store gamle trær».
- Verdi (A, B, C). Verdikategoriene i DN13 har gjennom alle versjoner av håndboka vært de samme, fordelt på tre kategorier: Svært viktige områder (A-verdi), Viktige områder (B-verdi) og Lokalt viktige områder (C-verdi).
- Utvalgte naturtyper (se eget avsnitt i Kapittel 2.7)

Tabell 2: Oversikt over DN13-naturtyper/ -utforminger som fikk tildelt en ny naturtype/ -utforming før datasettet ble brukt til analysene.

Hovedtype	Koder for naturtype eller naturtypeutforming		Kommentar
	kartlagt som	Ved justering overført til	
A: Myr	A01	A07	Ikke tildelt utforming
	A02, A0701	A10	
	A0801	A1103	
B: Åpen naturlig fastmark	D19	B1302	
	D2001	B1302	
	D20	B13	
	D2002	B1301	
D: Kulturlandskap	D08	Naturtypen beholdes, fordi mange lokaliteter mangler info om de er slått eller beita	
	D09	D04	
	D24	D05	Ikke tildelt utforming
F: Skog	F0706	F0502	
	F11	F2006	
	F1601	F03	Beholder opprinnelig utforming
	F1602	F0301	
	F1603	F0302	
	F1605	F0304	
	F18	F0801	Mulige utforminger av F18 går tapt
	F19	F0802	Mulige utforminger av F19 går tapt
	F25	F13	
	F2501	F1302	
	F2502	F1301	
	F2503, F2504	F13	Beholder opprinnelig utforming
G: Havstrand/ Kyst	G08	fjernet	Er flyttet til DN19

MI- datasett

Miljødirektoratets instruks har siden 2018 gjennomgått årlige tilpasninger. De største endringene skjedde etter feltsesongen 2018, da det ble gjort mindre endringer av navn og koder. I forbindelse med analysene i denne rapporten er typer fra 2018 tilpasset nyeste versjon. Noen naturtyper ble i 2018 fjernet fra instruksene og dermed ikke kartlagt i årene etter. Dette gjelder følgende fire elementer, som likevel er med i analysene i denne rapporten:

- *Rik boreal frisk lauvskog*
- *Beiteskog*
- *Leirravine* (landform)
- *Kontinentale skogsbekkekløfter*

Leirraviner ble dessuten bare mangelfullt kartlagt i 2018, idet ravinene ble avgrenset, men ikke kvalitetsvurdert. Det betyr at selv der leirraviner er kartlagt etter MI, vil det kreves ytterligere kartlegging med kvalitetsvurdering for å avklare lokalitetenes naturverdi (hvis det for eksempel oppstår ønske om endret arealbruk).

Følgende egenskaper fra datasettet er benyttet i analysene:

- Hovedøkosystem
- Naturtype
- Kommune
- Kartleggingsår
- Areal: totalt, innenfor verneområdet, utenfor verneområdet. Areal mindre enn 50 m² er filtrert ut og ikke med i analysene.
- Verdi (lokalitetsverdi, naturmangfold og tilstand). Lokalteter med «svært lav» lokalitetsverdi er ikke med i statistikkanalysen, men i kartanalysen. (Data er undersøkt for at ingen *lauveng*-lokaliteter. En *lauveng*-registrering ville blitt kategorisert som en utvalgt naturtype-lokalitet til tross for svært lav lokalitetsverdi.) En liste med alle 350 lokaliteter av «svært lav kvalitet» kan lastes ned [her](#).
I tillegg er ett område som er avgrenset for kartlegging, men mangler vegetasjonskartlegging (det ble «ikke kvalitetsvurdert»), utelatt fra analysene i denne rapporten.
- NiN-data med opphav i skogvernundersøkelser og NiN-data fra basiskartlegging av verneområder er ikke med i statistikkanalysene (der resultatene er presentert i tabellene), men de er med i vurderingene av kartleggingsstatusen i kartanalysene.

Svalestjerten er en av Norges største dagsommerfugler. Larvene lever på ulike skjermplanter. De voksne sommerfuglene søker til blomster. (Foto: Ole J. Lønnve)

2.3 Metoder for naturtypekartlegging

Kartlegging etter DN-håndbok 13

Metodikken som ligger til grunn for et gitt objekt i Naturbase er bestemt av årstallet for registreringen. Kartlegging har fra 1999 fulgt DN13, etter 2007 revidert utgave (Direktoratet for Naturforvaltning, 2007). Det henvises til denne, spesielt kapitlene 2-6 for nærmere gjennomgang av kriterier for utvalgelse av naturtyper og for verdisetting. I forbindelse med revideringer i perioden 2012-2014 er det utarbeidet utkast til nye faktaark for alle terrestriske naturtyper (Biofokus, 2014; Miljødirektoratet, 2015), og disse er brukt som grunnlag for verdisetting.

Følgende kriterier er viktige ved utvalgelse av viktige naturtyper:

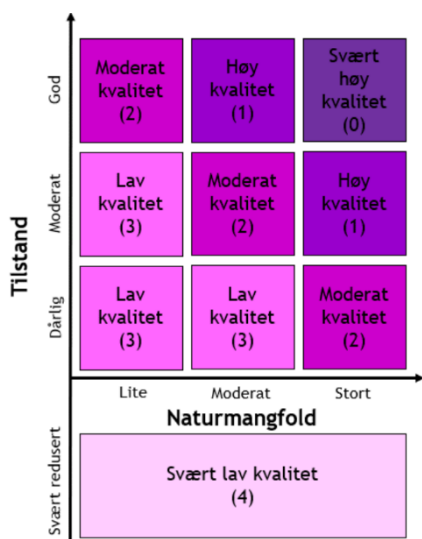
- Naturtypers sjeldenhet nasjonalt og lokalt
- Forekomst av viktige nøkkelelementer
- Viktige forekomster av signalarter eller rødlistede arter.
- Områdets topografiske og geografiske plassering.
- Områdets evne til å fylle en funksjon for bevaring av biologisk mangfold.

Systemet for verdisetting av kartlagte naturtypelokaliteter har tre verdikategorier: Svært viktig – A, Viktig – B, Lokalt viktig – C. Metoden gir følgende kriterier for rangering av lokaliteter innen en naturtype:

- Størrelse og grad av utvikling (hvor velutviklet den er)
- Grad av tekniske inngrep
- Forekomst av rødlistearter
- Sjeldenhet av utforming (nasjonalt og regionalt).

Kartlegging etter Miljødirektoratets instruks

Prioriterte naturtyper er kartlagt og beskrevet i henhold til gjeldende versjon av «Kartleggingsinstruks for kartlegging av Naturtyper etter Natur i Norge» (f.eks. Miljødirektoratet, 2021, 2023a, 2024). Lokalitetsdokumentasjon er gjort i tråd med instruks, og oppsummerer variabler som er avgjørende for lokalitetskvalitet.

Figur 2. Metode for sammenstilling av lokaliteters kvalitet slik den illustreres i fig.8 i Miljødirektoratets kartleggingsinstruks.

Miljødirektoratets kartleggingsinstruks (MI) beskriver kartlegging av naturtyper etter Natur i Norge (NiN) slik kartleggingen skal utføres for Miljødirektoratet. Kartleggingen er en utvalgs-kartlegging, der kun arealer som tilfredsstillter kriteriene for prioriterte naturtyper etter MI skal kartfestes. I praksis betyr det at områder kan være kartlagt uten at det er registrert noen naturtypelokaliteter. MI beskriver også hvordan den økologiske lokalitetskvaliteten til hver Naturtype fastsettes. Instruksen for 2024 beskriver kartlegging av 111 Naturtyper, hvorav 83 er rødlistet i henhold til Norsk Rødliste for Naturtyper 2018 (Artsdatabanken, 2018) mens 28 er fastsatt etter anbefaling fra en ekspertgruppe bestående av Norsk institutt for naturforskning (NINA), Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) og NTNU Vitenskapsmuseet (Framstad et al., 2019).

Artsdatabanken og Naturhistorisk museum i Oslo har deltatt som NiN-rådgivere i ekspertgruppa. Metodikken for å vurdere lokalitetskvalitet er utarbeidet av en tilsvarende ekspertgruppe (Evju et al., 2017). All kartlegging som følger denne instruksen gjøres via NiN-app.

MI har tydelige definisjoner av hvordan naturtyper skal utfigureres basert på NiN-kartleggingsenheter, hogstklasser og status i rødlista for naturtyper (Artsdatabanken, 2018). I tillegg finnes det et forhåndsdefinert kriteriesett for naturtype-kvalitet (Figur 2). For et område definert som en MI-naturtype vurderes først tilstand og så naturmangfold. Om tilstand vurderes til svært redusert, skal ikke naturmangfold vurderes, og den samla lokalitetskvaliteten blir automatisk svært redusert.

Viktige parametere som inngår i vurdering av tilstand, er fremmedarter, aldersklasser i skog, spor etter ferdsel med tunge kjøretøyer, slitasje etter menneskelige aktiviteter og aktuell bruksintensitet, sistnevnte i kulturlandskapet. For naturmangfold er ofte parametere som areal, rødlistearter og mengde død ved brukt i tillegg til artslister med habitatspesifikke arter.

Verdi kontra lokalitetskvalitet

Både MI og DN13 har til hensikt å fange opp områder med verdi for biologisk mangfold (derav de naturtypene som er valgt ut i begge metoder), men det er ikke mulig å sidestille lokalitetskvalitet etter MI og verdivurdering etter DN13. Årsaken er at det i MI gjøres en kvalitetsvurdering av kartlagte lokaliteter mens det i DN13 gjøres en verdivurdering. I DN13 ligger fokus på å kartlegge og verdisette områder som er spesielt viktige for biologisk mangfold. Kvalitetsvurderingen i MI skal få fram forskjeller i den økologiske kvaliteten mellom lokaliteter av samme naturtype, det vil si hvor intakte de er eller hvor nærme referansetilstanden de er. Kvaliteten sier imidlertid ikke nødvendigvis noe om hvor viktig et område er for biologisk mangfold, og hvordan en eventuelt skal prioritere mellom lokaliteter. En må i tillegg se på f.eks. rødlistearter og andre kriterier langs «naturmangfoldaksen», og økologiske sammenhenger i området. For MI er det tenkt at verdivurderingen av lokaliteten gjøres i forbindelse med konsekvensutredninger eller arealplaner (Miljødirektoratet, 2023b).

Miljøregistrering i skog (MiS)

Miljøregistrering i skog er skognæringens egen kartlegging av naturverdier i skog (Norsk institutt for bioøkonomi, 2025). Denne kartleggingen skal i utgangspunktet fange opp de samme naturkvalitetene som naturtypekartleggingen. MiS har den fordelen at den skal dekke alt skogareal (i praksis alt av eldre skog som kan være aktuelt for hogst). MiS kan likevel ikke regnes som en rendyrket naturtypekartlegging. Det er et forholdsvis lite utvalg av livsmiljøer som kartlegges i MiS. Kartlagte MiS-figurer går videre gjennom en utvalgsprosess, hvor kun utvalgte livsmiljøer skal forvaltes som nøkkelbiotoper. Utvalgsprosessen er bl.a. basert på grunneiers ønsker og et prinsipp om at ingen grunneier skal belastes med mer enn 5 % nøkkelbiotoper. Fravalgte livsmiljøer publiseres ikke, og offentlig tilgjengelig data om de enkelte nøkkelbiotopene er svært begrenset.

Det er videre i flere sammenhenger vist at MiS i praksis ikke fanger opp de mest verdifulle livsmiljøene. I rapporten «Sviktende kunnskapsgrunnlag i skog» (Blindheim et al., 2019) viser Biofokus at skogbrukets MiS-kartlegging kun fanger opp 1/7 av arealet som biologene i uavhengige kartleggingsfirma har avgrenset som særlig viktige. Det er også dokumentert at Landskogstakseringen har registrert ca. 10 ganger flere MiS-livsmiljøer enn skogbruket selv har gjort (Framstad & Sverdrup-Thygeson, 2015).

MiS har ikke samme status som naturtypekartlegging, og er f.eks. ikke inkludert som egen kategori for verdisetting av naturmiljø i Miljødirektoratets veileder for konsekvensutredning (Miljødirektoratet, 2023b). Oppdaterte MiS-data utgjør et viktig datagrunnlag der de finnes, men de kan ikke sidestilles med data fra naturtypekartlegging, og er her heller ikke lagt til grunn for vurdering av kartleggingsstatus i kommunene.

2.4 Kartlegging av rapporter og datagrunnlag

Analysene i denne rapporten baserer seg kun på registreringer som lå i Naturbase per 26.02.2025. For å finne ut hva som er gjort av undersøkelser og kartlegginger er det gjort flere vurderinger:

- Biofokus sitt eget administrasjonssystem og publikasjonsliste er gjennomgått for å finne alle egne kartlegginger.
- Det er gjort søk på kommunens egne nettsider, for å se hvilken informasjon om naturmangfold som er lagt ut, og for å finne eventuelle planer med naturmangfoldutredning.
- Det er gjort rene nettsøk (Google-søk) på relevante søkeord koblet til den enkelte kommune.

I den grad vi har oppdaget upubliserte data så er de tatt med i vurderingen av kartleggingsstatusen, men ikke i analysene. Dette gjelder for eksempel en del MI-data som er samlet inn på oppdrag fra andre enn Miljødirektoratet, og som er publisert i Naturbase etter at vi henta ut data til våre analyser.

2.5 Usikkerhet i datamaterialet

DN13-punktlokaliteter er ikke tatt med i våre dataanalyser. Disse er få og ofte med usikre kvaliteter. Antall lokaliteter ellers antas å være korrekt. Areal tall kan avvike noe fra virkeligheten, da polygoner under 50 m² ikke er med, men avviket er svært lite for en hel kommune.

Generelt er det en stor utfordring at data ikke sendes fra konsulent til Statsforvalteren for innleggelse i Naturbase. I kommuner hvor slike data har blitt oppdaget, er det nevnt i kapittel «Generell kartleggingsstatus». Dette gjelder som regel kun DN13-data. For MI-data er dataleveransen vesentlig forenklet og er integrert i opplegget for kartleggingen.

2.6 Status for naturtypekartlegging: arealdekning og kvalitet

Som i tidligere kartleggingsrapporter fra Biofokus, sist i forannevnte Viken-rapport (Bichsel et al., 2022), er følgende tre nivåer brukt for å vurdere kartleggingsstatus:

- godt kartlagt
- ufullstendig kartlagt
- lite kartlagt

I Tabell 3 er de tre status-nivåene definert. Tabellen er hentet fra første kartleggingsstatus for Oslo og Akershus (Blindheim et al. 2014).

Alder på data bør ideelt sett være med som et vurderingskriterium for kartleggingsstatus. Registreringer som er eldre enn ti år (ofte også yngre enn det) kan fort bli utdatert og feilaktige. I våre kartanalyser har alder allikevel ikke vært med som vurderingskriterium, men ble brukt til manuelle justeringer i etterkant av de første kartanalysene. Statuskartene som vises her i rapporten og på faktaarkene viser dermed først og fremst hvor det finnes heldekkende kartlegging, men med noen manuelle justeringer, der data ble vurdert som mangelfull, blant annet på grunn av alderen. Kommuner som ble manuelt justert er Bærum, Lillestrøm, Lørenskog, Nordre Follo og Rælingen.

Tabell 3: Tabellen gir en oversikt over definisjoner av kartleggingsstatus som er brukt i denne statusrapporten (hentet fra Blindheim et al., 2014). Hovednaturtyper (DN13) kan sidestilles med hovedøkosystemer (MI) selv om inndelingen ikke er helt identisk i de to systemene.

Nivå	Definisjon	Kommentar
Godt kartlagt	Alle hovednaturtyper er systematisk kartlagt og dokumentert. Anslagsvis er 70-90 % av arealet og/eller 70-90 % av forventet antall naturtypelokaliteter fanget opp.	Store deler av et areal, ofte hele kommunen, er vurdert på en systematisk måte. Delarealer kan imidlertid være mindre godt kartlagt eller enkelte hovednaturtyper er mindre godt dekket inn. Det kan også være enkelte naturtyper som ikke har god inndeckning pga. nye krav til kartlegging. Dette gjelder f.eks. eikekartlegging, åpen kalkmark som er en omdefinert naturtype og kartlegging av landskapstypen ravinedal.
Ufullstendig kartlagt	50-70 % av arealet og/eller 50-70 % av forventet antall naturtypelokaliteter er fanget opp. Hvilke hovednaturtyper som er med i undersøkelsene varierer og det er ofte ikke gjort en systematisk arealdekkende kartlegging.	Mye godt kartleggingsarbeid kan være utført, men større delarealer kan mangle kartlegging og mange antatt viktige naturtyper er mangelfullt ettersøkt. Typisk status for arealer som har en del ikke-systematiske kartlegginger.
Lite kartlagt	Kun enkelte områder er kartlagt godt innenfor et snevert antall hovednaturtyper. Ofte gamle registreringer som er dårlig dokumentert.	Arealer hvor naturtypekartlegging ikke har vært gjennomført i noen særlig grad innenfor noen hovednaturtyper, men hvor det har vært spredt med kartlegging på mindre arealer. De kartleggingene som er gjort kan ha god kvalitet, men er ofte av eldre data med dårlig dokumentasjon.

For utdypende forklaringer og bakgrunnsinformasjon om endringer i arealdekning og datakvalitet i løpet av de siste 25 år, henvises til kapittel 2.6 i [Viken-rapport](#) (Bichsel et al., 2022).

Mangel i «godt kartlagte» områder

Vi vil poengtere, at selv om naturtypekartlegging etter MI dekker alt areal innenfor et undersøkelsesområde, vil det i prinsippet alltid være behov for nytt feltarbeid i forbindelse med utbyggingsplaner. Dette for å kunne vurdere konsekvenser for naturverdiene av ulike tiltak, og vurdere behov og mulighet for avbøtende tiltak. I de storskala oppdragene som Miljødirektoratet har hatt ute de siste tiåret, har det ikke vært mulig å kartlegge alt areal like grundig, og lokaliteter kan være oversett selv om de inngår i instruksen.

I tillegg er det viktig å være klar over at det fortsatt finnes flere naturtyper og landformer som ikke fanges opp ved MI-kartlegging, men som inneholder store biologiske verdier. Dette fører til at områder som vi her har vurdert som «godt kartlagt», systematisk kan mangle lokaliteter med store biologiske verdier. Dette må man være klar over for å kunne håndtere resultatene og statusvurderingene på en riktig og forsvarlig måte. Som eksempel kan nevnes mangelfull kartlegging av leirraviner i MI. Etter den tidlige MI-metodikken (2018) skulle leirraviner avgrensnes, men uten kvalitetsvurdering. I nyere versjoner av MI (2019 og nyere) skal leirraviner ikke kartlegges. I stedet legges det opp til kartlegging av raviner på et seinere tidspunkt med fjernmåling (ikke i felt). Dermed er registreringene fra 2018 og senere mangelfulle når det gjelder leirraviner. Dette til tross for at de er rødlistet som naturtype, og ofte omfatter store og komplekse økosystemer med viktige biologiske verdier.

En liste med naturtyper som etter vår mening mangler i MI-kartlegging, omtales i kapittel 2.6 i [Viken-rapport](#) (Bichsel et al., 2022).

Interiør fra en av rasmarkskråningene i lokaliteten Kastemyr som ligger i Bærum kommuneskog i Vestmarka helt på grensen til Asker kommune. Lokaliteten er et eksempel på et produktivt skogmiljø som ikke ble avgrenset som naturtype ved kartlegging i 1999, men som i 2024 er vurdert som gammel grandominert naturskog med svært høy lokalitetskvalitet. Det er flere slike eksempler på ny vurdering av områder, og lignende eksempler finnes i de nordøstre delene av Bærum som ikke er kartlagt siden 1999. Det skjer mye i produktiv skog på 25 år. Generelt er dessuten feltbiologers kompetanse økt gjennom 2000-tallet. (Foto: Terje Blindheim, 2024)

2.7 Utvalgte naturtyper

Naturtyper med status som «utvalgte naturtyper» er angitt i lovverket gjennom «[Forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven](#)». Forskriften hjelper til å synliggjøre forekomst av spesielt viktig natur utenfor verneområder. Den innebærer dessuten at disse naturtypene skal forvaltes likt, uavhengig av hvilke samfunnssektorer som påvirker naturtypen, og at de skal bevares i sin økologiske tilstand og i sin utbredelse. Tiltak som påvirker utvalgte naturtyper, krever tillatelse fra ansvarlig myndighet.

I september 2023 ble forskriften oppdatert og tilpasset terminologien vi finner i NiN og MI-metodikken. Dermed samsvarer lovverk og MI-metodikk i høyere grad enn før. Allikevel har Naturbase registreringer med status utvalgt, som av ulike grunner ikke automatisk er registrert som utvalgt naturtype. Derfor har vi i denne rapporten gjennomført manuelle analyser, for å få med alle aktuelle lokaliteter som på grunn av sin naturtype og verdi burde vært skilt ut som utvalgt naturtype, både for MI- og DN13-data.

Forskriften angir åtte utvalgte naturtyper med ulik inngangsverdi og generell beskrivelse av naturtypen, vist i Tabell 4. Syv av de åtte finnes i NiN-terminologien og dermed også i MI-metodikken. Naturtypen som mangler i NiN- og MI-systemet er *Kalksjøer* som kun er definert etter DN13 og derfor fram til 2024 kun er blitt kartlagt etter DN13 og ikke etter MI. *Hule eiker* registrert etter DN13-metodikken ligger i Naturbase som *Store gamle trær* med utforming *eik*.

Tabell 4: I «Forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven» er åtte naturtyper definert som utvalgte. Her er syv definert etter MI-metodikken med NiN-kode og naturtype-navn. I forskriften hører Lauveng til Slåttemark og Sørlig slåttemyr til Slåttemyr. Tredje kolonne angir krav til inngangsverdiene for MI-lokaliteter, fjerde kolonne angir DN13-lokaliteters inngangsverdi. Inngangsverdien går på lokalitetens tilstand og kvalitet.

NiN- Kode	Naturtype-navn	Inngangsverdi for MI-lokaliteter	Inngangsverdi for DN13-lokaliteter
C01	Hule eiker	alle	alle (<i>Store gamle trær, eik</i>)
D02_01	Slåttemark	moderat - svært høy kvalitet, eller «lav lokalitetskvalitet» med enten «moderat tilstand» eller «moderat naturmangfold»	A- og B-verdi
D2_01_01	Lauveng	svært lav - svært høy kvalitet	A-, B- og C-verdi
E15_01	Slåttemyr	moderat - svært høy kvalitet, eller «lav lokalitetskvalitet» med «moderat tilstand».	A- og B-verdi
E15_01_01	Sørlig slåttemyr		
C18_01	Kalklindeskog	alle	alle
-	Kalksjøer	undefinert	alle
D04	Kystlynghei	lav - svært høy kvalitet	A- og B-verdi
C09	Olivinskog	alle	alle
A03_01	Åpen grunnlendt kalkmark i boreonemoral sone	alle	alle

For lokaliteter kartlagt etter DN13 har det fram til 2023 vært enkelt å anvende forskriften på grunn av dens definisjon. Allikevel er det ingen automatikk i at alle aktuelle lokaliteter er registrert som utvalgt naturtype i Naturbase. Blir en utvalgt naturtype ikke manuelt markert som dette, blir ikke denne statusen fanget opp automatisk. Derfor ligger mange utvalgte lokaliteter i Naturbase uten slik merking, og kommer

ikke opp som utvalgt naturtype ved søk i Naturbase. Årsak til manglende markering som utvalgt kan være mange, f.eks. kan lokaliteten ha blitt registrert før naturtypen fikk status som «utvalgt». Etter hvert som det kommer på plass nye definisjoner av *utvalgte naturtyper* basert på NiN, vil trolig Miljødirektoratet koble dataene i Naturbase.

Lokaliteter som ligger innenfor et verneområde, kan [per definisjon](#) ikke få status «utvalgt naturtype». Dette fordi forskriften skal gi naturtyper med særlig viktig natur en viss form for vern med spesielle forvaltningskrav også utenfor verneområder. Naturtyper som ligger innenfor verneområder bevares og forvaltes uansett, og da etter lovverket som gjelder for områdets vernestatus.

I våre analyser har vi allikevel inkludert naturtyper som ligger innenfor et verneområde og som oppfyller krav om type og verdi for å få status som en utvalgt naturtype. Slike lokaliteter er ført opp i en egen kolonne, merket som *utvalgte naturtyper innenfor verneområder*. Vi mener det er viktig å ta med lokaliteter innenfor verneområder i denne rapporten, fordi fokuset her ligger på forekomst av naturtyper ut fra et økologisk ståsted heller enn fra et forvaltningsperspektiv.

En tabell med oversikt over våre funn av DN13-lokaliteter av utvalgte naturtyper som ligger i Naturbase, men som mangler status «utvalgt naturtype», finnes [her](#).

Dragehode (VU) på den utvalgte naturtypen «åpen grunnlendt kalkmark i boreonemoral sone» (EN). Her på Nesøya, Asker kommune. (Foto: Siri Khalsa, 2024.)

2.8 Ansvarsnaturtyper

Ansvarsnaturtyper

Ansvarsnaturtyper er ikke et juridisk eller entydig definert begrep. På nasjonalt nivå blir det brukt for å angi at en naturtype har en vesentlig andel av sin naturlige utbredelse i Norge. Generelt er begrepet blitt brukt om naturtyper som har 25% eller mer av den europeiske forekomsten i Norge (Aarrestad et al., 2016).

Begrepet er bl.a. diskutert i Aarrestad et al. (2016), da det opprinnelig var tenkt som et av kriteriene for utvelgelse av naturtyper av nasjonal forvaltningsinteresse (ved kartlegging etter MI). Ved utvelgelse av naturtyper til MI har en likevel valgt å utelate ansvarsnaturtyper (Evju et al. 2017) hovedsakelig på grunn av vansker med å definere begrepet og få et godt nok tallmateriale for å vurdere forekomst i Norge opp mot europeisk nivå. Evju anbefalte «en separat gjennomgang for å tydeligere definere begrepet ansvarsnaturtyper, med et påfølgende systematisk arbeid for å definere norske ansvarsnaturtyper. Dette kan gjøres med utgangspunkt i tallmaterialet som foreligger via den europeiske rødlista for naturtyper». Hva gjelder naturtyper i skog har (Sætersdal et al., 2020) gjort en grundig gjennomgang av europeiske skogtyper som er spesielt godt representert i Norge.

Vi har i denne rapporten prøvd å definere og velge ut ansvarsnaturtyper for Akershus på både fylkesnivå og kommunalt nivå.

Kommunale ansvarsnaturtyper

Hver kommune har sine særegenheter når det kommer til naturgrunnlag (berggrunn, løsmasser, eksposisjon, vannregime, topografi, høyde over havet osv.) og historisk bruk av arealene. Dette påvirker forekomst, hyppighet, kvalitet av og potensial for naturtyper i en kommune. For å avklare ansvarsnaturtyper i en kommune har vi derfor vurdert hvilke forutsetninger (naturgrunnlag og historisk bruk) som finnes, og om disse skiller seg ut på fylkes-, regionalt- eller nasjonalt nivå. Som et videre kriterium for utvelgelse satt vi et krav om at minst 20 % av arealet til en naturtype (nasjonalt) bør være enten dokumentert eller svært sannsynlig, etter vår vurdering, befinne seg innenfor Akershus.

Totalarealet for hver naturtype er beregnet for hele Akershus fylke. Deretter er totalarealet brukt for å beregne prosentandelen av hver kartlagt naturtype innenfor hver av kommunene. Prosentandelen er så brukt som pekepinn for å finne potensielle ansvarstyper i kommunen. DN13-data og MI-data er analysert hver for seg, men vurderingen tar hensyn til begge datasett. Det er viktig å påpeke at vurderingen av ansvarsnaturtyper og kartleggingspotensial for ulike typer er omtrentlig og ikke fullstendig.

Ansvarsnaturtyper for Akershus

I tillegg til de kommunale vurderingene har vi gjort tilsvarende vurdering på regionalt nivå for Akershus. Tilgang til kyst, et varmt klima og kalkrike bergarter gjør deler av fylket spesielt i norsk sammenheng. Regionen huser noe av den mest artsrike og trua og sårbare naturen i Norge. Ved å utpeke kun noen få naturtyper, vil veldig mye av dette falle utenfor ansvarstypene. Det er derfor viktig å påpeke at det som ligger i Naturbase, utgjør de viktigste restene av verdifull natur i regionen, og at dette som regel utgjør kun en liten del av landskapet. Det kan være naturtyper som nasjonalt regnes som verdifulle og spesielle, men som likevel ikke får plass blant ansvarsnaturtypene. I bynære områder utgjør naturtype-lokalitetene de siste restene av natur, utsatt for sterk utbyggingspress.

Varme, kystnære arealer under marin grense, på kalkrik berggrunn, huser den største konsentrasjonen av truede og rødlistede arter i landet. Svært mye gjenværende kystnatur i Akershus er derfor verdifull og truet. Når vi for fylket peker ut kun tre naturtyper og én landform med tilhørende naturtyper, så er det for å løfte fram de typene som er aller mest spesielle for regionen. Dette må ikke tolkes som at annen verdifull natur kan nedprioriteres.

Metode og datagrunnlag

Som grunnlag for vurderingene har vi brukt arealdata fra DN13- og MI-registreringene i Naturbase og vår egen kunnskap og lange erfaring som naturkartleggere i Akershus og Norge. Dataene fra Naturbase viser kartlagt areal av hver naturtype innenfor Akershus fylke. Vi har ikke hatt tid og ressurser til å gjøre grundige analyser av Naturbase-dataene. Forslag til ansvarsnaturtyper på fylkesnivå er dermed i stor grad basert på vår erfaring og kjennskap til naturverdiene i de aktuelle delregionene. Vi har i tillegg gjennomgått en del tidligere litteratur, bl.a. på våre rapporter for kartleggingsstatus i Akershus og for truede ansvarsarter i Akershus og Østfold, for å se hvilke naturtyper som utmerker seg med mange ansvarsarter.

Våtmark i nordenden av Stråsjøen, Gjerdrum kommune. (Foto: Terje Blindheim, 2009.)

3 Resultater

3.1 Statistikk for registrerte naturtyper i Akershus fylke

I Naturbase ligger naturtypelokaliteter dokumentert fra 1905 til 2024. Naturtyper dokumentert fra 1999 fram til 2017 er kartlagt i henhold til DN-håndbok 13 (DN13), mens Akershus-lokaliteter mellom 2018 og 2024 er kartlagt både etter DN13 (fram til 2023) og Miljødirektoratets instruks for naturtypekartlegging (MI). Det samlede naturtypearealet er på drøyt 411 km², men da en del naturtypeareal overlapper, pga. kartlegging etter to ulike metodikker, er det faktiske naturtypearealet omtrent 376 km². Det er 6 % av det totale land- og ferskvannsarealet i Akershus (5894 km²). Av kartlagt naturtypeareal ligger 26 % innenfor verneområder.

Det er dokumentert mye viktig natur i Akershus. Rundt 87 % av naturtypearealet er vurdert som viktig (B-verdi) eller svært viktig (A-verdi) i henhold til DN13, og 86 % er vurdert å ha moderat, høy- eller svært høy kvalitet i kartleggingen etter MI.

For fylket finner vi hele 10874 DN13-lokaliteter liggende i Naturbase hvorav 6535 lokaliteter er kartlagt fra og med 2007. Da ble det gjort en omfattende revisjon av DN13 med strengere krav til dokumentasjon. Data yngre enn 2007 regnes dermed å være av bedre kvalitet enn eldre data.

Av data kartlagt etter MI-metodikk har fylket 11378 registrerte naturtypelokaliteter i Naturbase. Blant disse er 350 lokaliteter gitt lokalitetskvalitet «svært lav kvalitet». Disse inngår ikke i våre analyser. Av de resterende 11028 MI-lokalitetene er fem lokaliteter (på rundt 190 daa) oppført som leirravine og ikke kvalitetsvurdert, men de er likevel tatt med her og ført opp i oversiktstabellen, Tabell 6.

Blant DN13-data utgjør ravinelokaliteter (63 km²) størst areal i fylket, med rundt 18 % av totalt kartlagt naturtypeareal. Rett etter, med rundt 16,5 % av DN13-arealet, kommer naturtypen *Gammel barskog* (57 km²). Gammel barskog er også hyppig registrert etter MI, og utgjør med over 14,7 km² og rundt 23 % tydelig den arealmessig største gruppen av naturtyper blant MI-lokalitetene. For å kunne sammenligne med DN13-data ble flere MI-naturtyper med ulike typer gammel barskog kombinert; herunder *Gammel granskog* med 4,4 km² (7 %) (en naturtype som etter 2018 endret navn og definisjon), *Gammel granskog med liggende død ved* med 4,4 km² (7 %), *Gammel furuskog med gamle trær* med 2,3 km² (4 %) og *Gammel granskog med gamle trær* med 1,1 km² (2 %).

Andre arealmessig viktige DN13-naturtyper i Akershus er *Høgmyrer i innlandet* (33 km², 9,5 %), *Intakt lavlandsmyr i innlandet* (33 km², 9,5 %) og *Mudderbank* (26 km², 7,5 %). De samme typene er ikke representert i like stort omfang blant MI-data. Derimot er *Naturbeitemark* blant de arealmessig mest betydelige etter MI (4 km², 6,3 %). Blant DN13-data utgjør *Naturbeitemark* (9 km²) rundt 2,5 % av det totale arealet. Av antall lokaliteter er den mest hyppige naturtypen etter begge kartleggingsmetodikker *Hule eiker* (MI, 3038 lokaliteter) og *Store gamle trær* (DN13, 3100 lokaliteter). Se Tabell 5 og Tabell 6 for mer detaljer om areal og andel av alle naturtyper kartlagt etter DN13 (Tabell 5) og MI (Tabell 6).

Tabell 5: Forekommende naturtyper i Akershus fylke kartlagt etter DN13. Tabellen viser samlet areal i dekar, antall lokaliteter (klippet ved kommunegrense) og andel av arealet av alle naturtyper samlet.

Hovedtype	Naturtype - DN13	Areal [daa]	Antall lok.	Andel
Åpen naturlig fastmark	Sørvendte berg og rasmarker	367	16	0.1 %
	Kantkratt	167	24	0.0 %
	Grotte/gruve	45	4	0.0 %
	Leirskredgrop	51	2	0.0 %
	Ravinedal	62913	243	18.2 %
	Åpen kalkmark	1135	308	0.3 %
	Rik berglendt mark	46	12	0.0 %
Kyst og havstrand	Sand- og grusstrand	41	9	0.0 %
	Strandeng og strandsump	664	48	0.2 %
	Rikt strandberg	470	39	0.1 %
Skog	Rik edellauvskog	10447	485	3.0 %
	Gammel fattig edellauvskog	477	22	0.1 %
	Kalkskog	6009	186	1.7 %
	Bjørkeskog med høgstauder	107	9	0.0 %
	Gråor-heggeskog	9399	276	2.7 %
	Rik sump- og kildeskog	6125	435	1.8 %
	Gammel boreal lauvskog	5662	333	1.6 %
	Gammel barskog	56710	1470	16.4 %
	Bekkekløft og bergvegg	1159	46	0.3 %
	Brannfelt	55	4	0.0 %
	Rik blandingsskog i lavlandet	6104	207	1.8 %
	Gammel sumpskog	118	13	0.0 %
	Kalkedellauvskog	887	99	0.3 %
	Kalkbarskog	1085	53	0.3 %
	Rik barskog	784	37	0.2 %
	Flommarksskog	799	37	0.2 %
	Sandfuruskog	1319	6	0.4 %
Kulturlandskap	Slåttemark	1415	246	0.4 %
	Slåtte- og beitemyr	214	4	0.1 %
	Artsrik veikant	369	51	0.1 %
	Naturbeitemark	8680	405	2.5 %
	Hagemark	2375	152	0.7 %
	Beiteskog	1023	23	0.3 %
	Kalkrike enger	607	18	0.2 %
	Småbiotoper	390	91	0.1 %
	Store gamle trær	1337	3100	0.4 %
	Parklandskap	1174	119	0.3 %
	Erstatningsbiotoper	74	5	0.0 %
	Skrotemark	218	9	0.1 %

Hovedtype	Naturtype - DN13	Areal [daa]	Antall lok.	Andel
	Lauveng	8	2	0.0 %
	Høstingsskog	26	4	0.0 %
	Engpregete erstatningsbiotoper	13	5	0.0 %
	Erstatningsbiotoper på berg og åpen jord	35	1	0.0 %
Ferskvann/ Våtmark	Deltaområde	500	6	0.1 %
	Mudderbank	25519	22	7.4 %
	Kroksjøer, flomdammer og meanderende elveparti	8915	79	2.6 %
	Stor elveør	251	5	0.1 %
	Fossesprøytzone	5	2	0.0 %
	Viktig bekkedrag	14199	154	4.1 %
	Kalksjø	6770	72	2.0 %
	Rik kulturlandskapssjø	13295	47	3.8 %
	Dam	3651	937	1.1 %
	Naturlig fisketomme innsjøer og tjern	732	47	0.2 %
	Ikke forsuret restområde	1083	1	0.3 %
	Evjer, bukter og viker	7193	79	2.1 %
	Hurtigstrømmende elveløp	21	1	0.0 %
	Roligflytende elveløp	71	2	0.0 %
Myr og kilde	Rikmyr	3070	207	0.9 %
	Kilder og kildebekker	33	4	0.0 %
	Intakt lavlandsmyr i innlandet	32963	339	9.5 %
	Høgmyrer i innlandet	33229	162	9.6 %
Andre viktige forekomster	Andre viktige forekomster	3198	50	0.9 %
Totalt		345802	10874	100 %

Ravinelandskap øst i Lillestrøm kommune. (Foto: Maria Hertzberg)

Tabell 6: Forekommende naturtyper i Akershus fylke kartlagt etter MI. Tabellen viser samlet areal i dekar, antall lokaliteter (klippet ved kommunegrense) og andel av arealet av alle naturtyper samlet.

Hovedøkosystem	Naturtype - MI	Areal [daa]	Antall lok.	Andel
Naturlig åpne områder under skoggrensa	Nakent tørkeutsatt kalkberg	117	26	0.2 %
	Svært tørkeutsatt sørlig kalkberg	102	110	0.2 %
	Fossepåvirket berg	1	1	0.0 %
	Åpen grunnlendt kalkrik mark i boreonemoral sone	672	509	1.0 %
	Åpen grunnlendt kalkrik mark i sørboreal sone	1	3	0.0 %
	Strandeng	63	29	0.1 %
	Silt og leirskred	1	3	0.0 %
	Åpen flomfastmark	369	54	0.6 %
	Sanddynemark	20	24	0.0 %
	Øvre sandstrand uten pionervegetasjon	1	2	0.0 %
Skog	Hule eiker	2110	3038	3.2 %
	Høstingsskog	6	3	0.0 %
	Kalkgranskog	2960	37	4.5 %
	Frisk kalkgranskog	2584	146	4.0 %
	Frisk kalkfuruskog	32	4	0.0 %
	Høgstaudegranskog	749	155	1.1 %
	Kalk- og lågurtfuruskog	1120	133	1.7 %
	Lågurtfuruskog	2060	320	3.2 %
	Kalkfuruskog	1927	216	2.9 %
	Tørkeutsatt kalkgranskog	1118	73	1.7 %
	Rik sandfuruskog	88	9	0.1 %
	Gammel lågurtgranskog	1599	180	2.4 %
	Gammel furuskog	19	3	0.0 %
	Gammel furudominert naturskog	85	10	0.1 %
	Gammel furuskog med gamle trær	2323	184	3.6 %
	Gammel furuskog med liggende død ved	238	48	0.4 %
	Gammel furuskog med stående død ved	539	37	0.8 %
	Gammel granskog	4444	220	6.8 %
	Gammel grandominert naturskog	614	29	0.9 %
	Gammel granskog med gamle trær	1061	90	1.6 %
	Gammel granskog med liggende død ved	4383	444	6.7 %
	Gammel granskog med stående død ved	1006	108	1.5 %
	Gammel lågurtselfe-rogneskog	54	17	0.1 %
	Gammel lågurtospeskog	335	92	0.5 %
	Kalkbjørkeskog	5	2	0.0 %
	Frisk rik edellauvskog	597	88	0.9 %
	Frisk lågurtedellauvskog	3573	497	5.5 %
	Frisk lågurtbøkeskog	5	2	0.0 %
	Frisk kalkedellauvskog	1137	162	1.7 %
	Lågurtedellauvskog	647	121	1.0 %
	Lågurteikeskog	530	105	0.8 %

Hovedøkosystem	Naturtype - MI	Areal [daa]	Antall lok.	Andel
	Lågurtalm-lind-hasselskog	1926	242	2.9 %
	Kalkedellauvskog	415	94	0.6 %
	Kalklindeskog	438	96	0.7 %
	Kalkhasselskog	158	30	0.2 %
	Høgstaude-edellauvskog	712	117	1.1 %
	Flomskogsmark	3227	310	4.9 %
	Gammel høgstaudegråorskog	2495	247	3.8 %
	Gammel fattig edellauvskog	163	19	0.2 %
	Frisk lågurtfuruskog	6	1	0.0 %
	Beiteskog	1591	41	2.4 %
	Rik boreal frisk lauvskog	338	50	0.5 %
Semi-naturlig mark	Semi-naturlig eng	658	248	1.0 %
	Slåttemark	314	116	0.5 %
	Lauveng	1	1	0.0 %
	Naturbeitemark	4093	469	6.3 %
	Hagemark	1376	180	2.1 %
	Semi-naturlig strandeng	66	34	0.1 %
	Eng-aktig sterkt endret fastmark	249	121	0.4 %
Våtmark	Eksentrisk høymyr	102	2	0.2 %
	Konsentrisk høymyr	36	4	0.1 %
	Platåhøymyr	73	5	0.1 %
	Terrengdekkende myr	1	1	0.0 %
	Kalkrik helofyttsump	720	96	1.1 %
	Rik åpen jordvannsmyr	147	9	0.2 %
	Rik åpen sørlig jordvannsmyr	339	73	0.5 %
	Rik åpen jordvannsmyr i mellomboreal sone	60	7	0.1 %
	Myr- og sumpskogsmark	2920	513	4.5 %
	Gammel fattig sumpskog	264	81	0.4 %
	Rik gransumpskog	621	126	1.0 %
	Rik svartorsumpskog	337	108	0.5 %
	Kilde-edellauvskog	139	23	0.2 %
	Rik gråorsumpskog	270	57	0.4 %
	Sørlig nedbørsmyr	1177	68	1.8 %
	Sørlig kaldkilde	10	14	0.0 %
	Rik vierstrandskog	152	33	0.2 %
	Rik svartorstrandskog	59	10	0.1 %
	Saltpåvirket svartorstrandskog	43	9	0.1 %
	Slåttemyr	46	4	0.1 %
	Sørlig slåttemyr	2	2	0.0 %
	Semi-naturlig våteng	80	24	0.1 %
Landform	Leirravine	186	5	0.3 %
	Kontinentale skogsbekkekløfter	42	4	0.1 %
Totalsum		65347	11028	100.0 %

3.2 Utvalgte naturtyper i Akershus fylke

Av utvalgte naturtyper har Akershus store verdier knyttet til kulturlandskap og til forekomst av kalkrik grunn. Her inngår mange lokaliteter og omfattende areal med *Slåttemark* og et stort antall av naturtypen *Hule eiker*. Det er verd å merke seg at ved DN13-metodikken omfatter *Hule eiker* kun en del av alle *Store gamle trær*-lokalitetene. Denne DN13-naturtype er sammensatt av ulike utforminger med ulikt treslag (bl.a. eik), noe som forklarer ulike tall i Tabell 5 og Tabell 7. Både *Kalklindeskog* og *Åpen grunnlendt kalkrik mark i boreonemoral sone* har kalkområdene ved Indre Oslofjord i Asker, Bærum og Oslo som et viktig kjerneområde i Norge. *Kalksjø*-lokalitetene har en stor del av sitt areal i Akershus, der mange ligger i Lunner kommune og i noen færre i Jevnaker. De to kommunene har dermed et stort, nasjonalt ansvar for denne naturtypen.

I nasjonalt perspektiv har flere utvalgte naturtyper sin hovedutbredelse i Akershus, og de bør derfor regnes som ansvarsnaturtyper for fylket (se neste delkapittel 3.3). Tabell 7 viser fylkets registrerte lokaliteter med utvalgt naturtype i og utenfor verneområder, sortert etter kartleggingsmetodikk (DN13 og MI).

Tabell 7: Oversikt over utvalgte naturtyper i Akershus fylke. Det vises både antall registrerte lokaliteter og areal innenfor og utenfor verneområder. Utvalg av lokaliteter følger «[Forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven](#)», men det inkluderer også tilsvarende lokaliteter innenfor verneområder. Avvik fra tall i Tabell 5 eller Tabell 6 skyldes overlapp av lokaliteter eller ulike inngangsverdier definert i forskriften.

Metodikk		Utenfor verneområde		Innenfor verneområde	
		Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
DN13	Naturtype				
	Hule eiker	1421	982	207	190
	Slåttemark	167	1065	13	101
	Lauveng	2	8		
	Slåttemyr	3	12	3	201
	Kalklindeskog	73	541	20	194
	Åpen grunnlendt kalkrik mark i boreonemoral sone	281	835	63	298
	Kalksjø	65	5189	12	1581
	Total	2012	8632	318	2566
MI	utvalgt Naturtype				
	Hule eiker	3013	2090	36	20
	Slåttemark	107	300	1	2
	Lauveng	1	1		
	Slåttemyr	3	43		
	Sørlig slåttemyr	1	1	1	1
	Kalklindeskog	84	377	7	40
	Åpen grunnlendt kalkrik mark i boreonemoral sone	391	459	65	144
	Total	3600	3271	110	207

3.3 Ansvarsnaturtyper i Akershus

For Akershus foreslår vi følgende ansvarsnaturtyper:

- Ravinesystemer (landform) med tilhørende naturtyper
- Åpen kalkmark i boreonemoral sone
- Kalkedelløvskog
- Kalksjøer

Ravinesystemer med tilhørende naturtyper

Landformen *Leirravine* har svært begrenset utbredelse i Norge og i verden ellers. Norge har sine største forekomster i de lavereliggende flatbygdene på Østlandet, først og fremst på Romerike og Ringerike, samt ved Trondheimsfjorden. I Akershus har Ullensaker, Lillestrøm, Nes, Nannestad, Lørenskog, Rælingen og Eidsvoll de best utviklede forekomstene. Intakte ravinesystemer er i seg selv viktige; i tillegg huser de viktige naturtyper: *Gråor-heggeskog* og andre løvskog-typer, produktive granskog-typer og *Naturbeitemark*. Data fra Naturbase viser at 83% av kartlagt naturtypeareal for DN13-naturtypen «Ravinedal» (nasjonalt) er i Akershus.

Åpen kalkmark i boreonemoral sone – her definert som åpen grunnlendt kalkrik mark og sørvendte kalkberg i boreonemoral sone

Åpen kalkmark har en konsentrasjon ved Indre Oslofjord. Her har kommunene Asker (inkludert Røyken) og Bærum sammen med Oslo de største og viktigste lokalitetene for naturtypen. Nesodden kommune har også noen forekomster. Naturtypen er sjelden og finnes spesielt på øyer og strandnære arealer i en overgang mellom strandsonen og skog/kulturmark. Grunnlendt mark/berg finnes også i kulturlandskapet som overgang mellom *Semi-naturlig eng* og skog, og gjerne i mosaikk med disse typene. Naturtypen har et stort artsmangfold av arter fra ulike organismegrupper som er knyttet til varmekjære og kalkrike miljøer. Et stort antall truede og rødlistede arter er knyttet til naturtypen.

Nasjonalt er ca. 20 % av totalarealet av åpen kalkmark registrert i Akershus. Mye av totalarealet er ellers registrert i innlandet (Oppland) eller langs Nordlandskysten, og er dermed ikke av den boreonemorale typen som i Akershus. Akershus-andelen av åpen boreonemoral kalkmark er dermed mye større enn 20 % og får dermed også en større nasjonal betydning. I tillegg til Akershus er en del arealer med boreonemoral kalkmark registrert i Oslo, Telemark (Bamble, Porsgrunn og Skien) og Buskerud (Hole og Ringerike).

Kalkedelløvskog (inkludert kalklindeskog)

Rundt en firedel av alle nasjonale kalkedelløvskogslokaliteter ligger i Akershus. Andre viktige områder for naturtypen er Oslo og nedre Telemark. Asker og Bærum er de viktigste kommunene for naturtypen i Akershus. Kalkedelløvskog inkluderer den utvalgte naturtypen *Kalklindeskog*, men omfatter i tillegg skog dominert av andre edelløvtrær (først og fremst hassel og ask). Edelløvskog med lind og hassel på kalkmark har et rikt og spesielt artsmangfold av mykorrhiza-sopper knyttet til seg.

Kalksjøer

Kalksjøer er en sjelden naturtype i Norge. Forekomsten av kalkrik berggrunn i Norge er nokså begrenset og dermed også innsjøer med høyt kalsiuminnhold. Derfor er hyppigheten av denne ferskvannstypen på Hadeland spesielt viktig. Særlig Lunner kommune med sine mange lokaliteter, men også Jevnaker

og Asker, bør ha et ekstra forvaltningsfokus på denne naturtypen og kategorisere *Kalksjøer* som en ansvarsnaturtype.

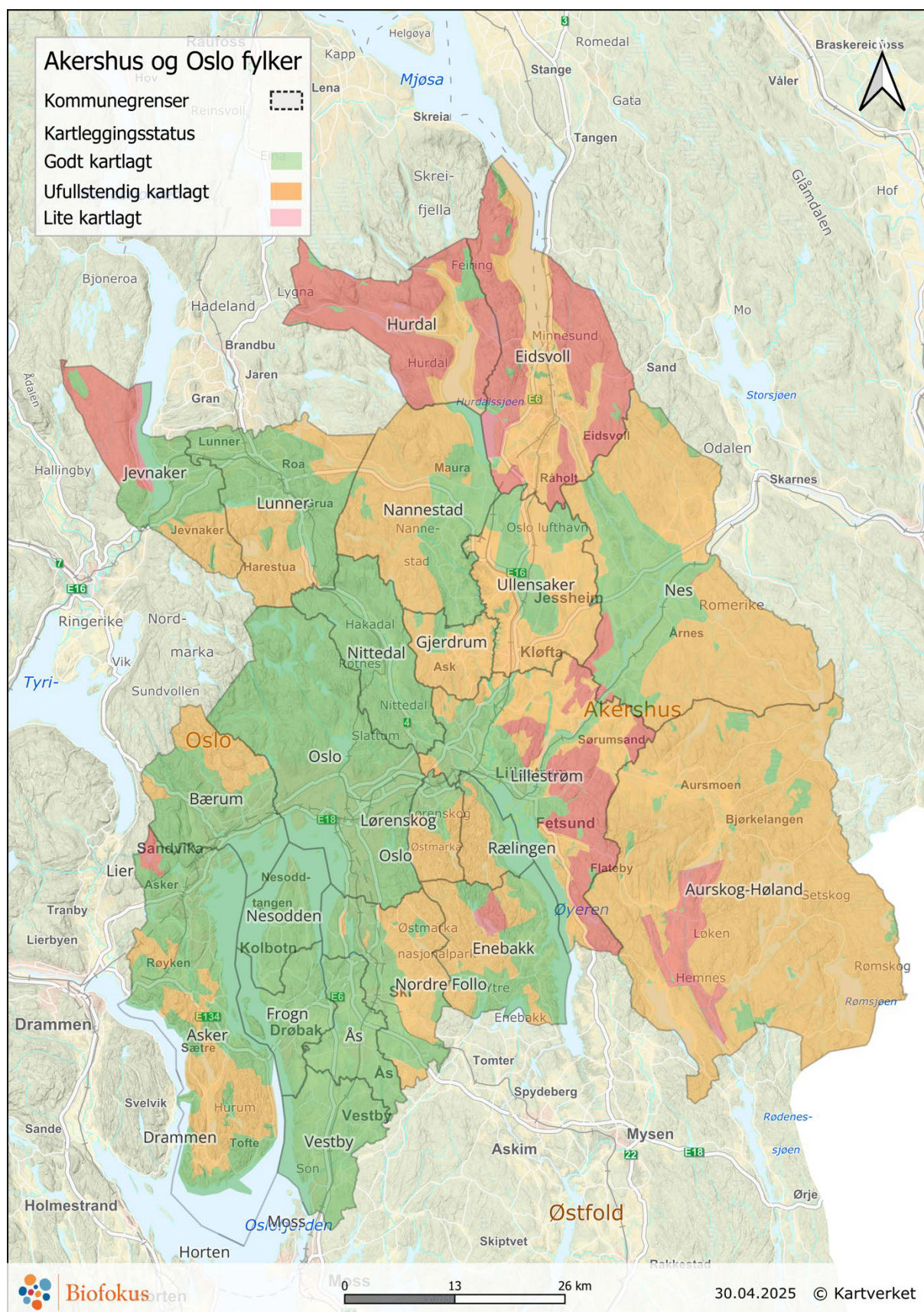

Flomskogsmark med mye død ved av gran i Gansdalen, Lillestrøm kommune. Foto: Anders Thylén.

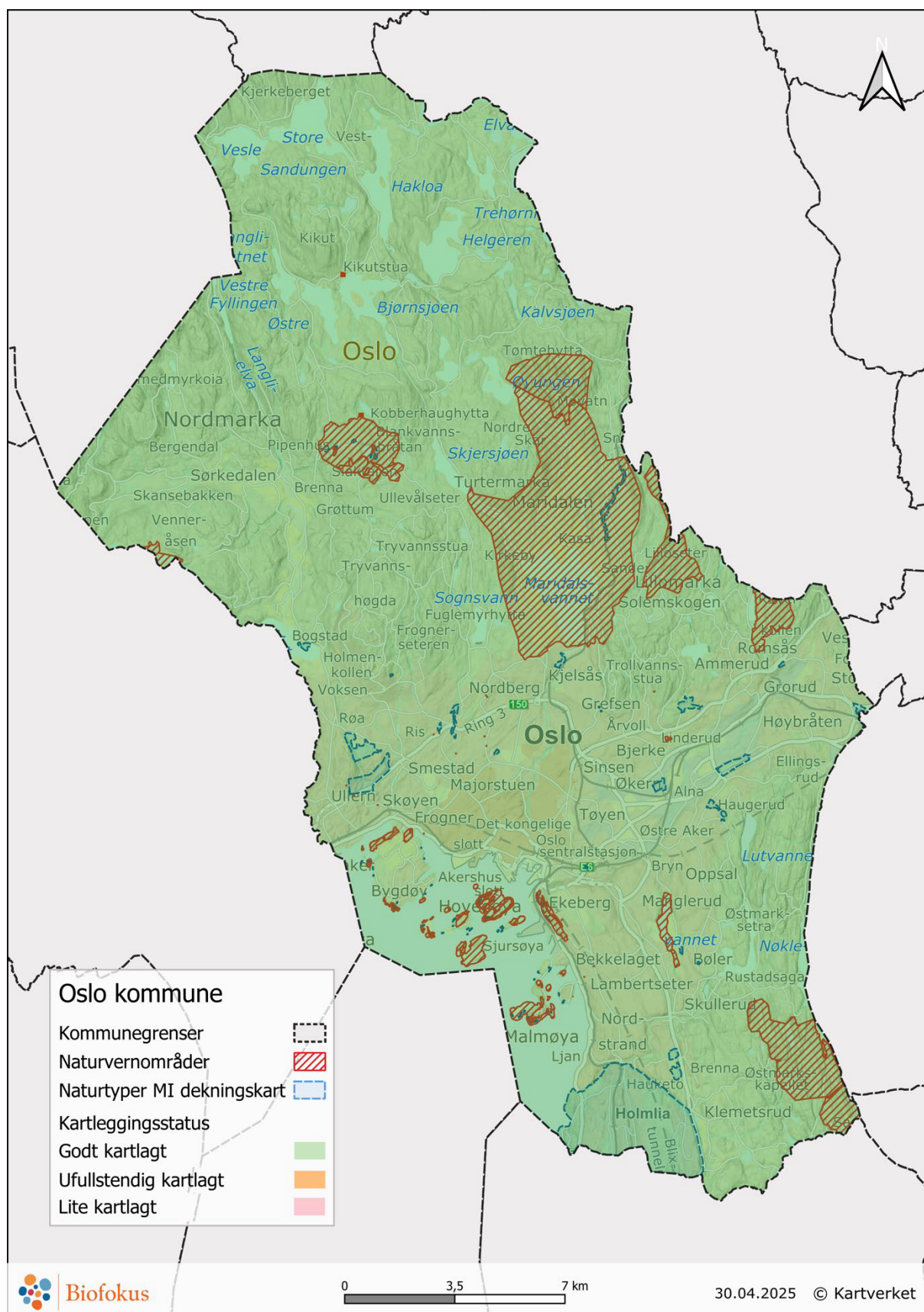
3.4 Kartleggingsstatus i fylkene Akershus og Oslo

Figur 3 viser kart med status for naturtypekartlegging i alle 21 Akershus-kommuner pluss Oslo kommune. Figur 4 viser i tillegg kartleggingsstatus bare for Oslo kommune. I grove trekk er omgivelsene til urbane Akershus-områder bedre undersøkt enn utkant-områdene, mens de skogdominerte områdene i øst og nord mangler fulldekkende naturtypekartlegging. Samlet for Akershus er rundt 39 % av arealet vurdert som godt kartlagt, 48 % som ufullstendig kartlagt og 13 % som lite kartlagt.

Tabell 8 gir en detaljert oversikt for alle 22 kommuner. Her angis overordnet kartleggingsstatus, prosent av kommunens areal med ulik grad av kartlegging (godt, ufullstendig eller lite kartlagt), datakvalitet og faglige råd om prioriteringer ved framtidig kartleggingsinnsats. Som det framgår av tabellen, vurderes seks kommuner som godt kartlagt, av disse har Frogn, Nesodden, Nittedal, Vestby og Ås hele sitt areal godt kartlagt, mens Bærum har 74 % godt kartlagt. Datakvaliteten er imidlertid varierende også blant disse kommunene, men ligger stort sett over 78%. Et unntak er Nittedal med lave 51 %, noe som trekker ned statusen til *ufullstendig-godt* kartlagt. Tabell 8 presiserer videre at det fortsatt er kartleggingsbehov i ulik grad i alle kommuner, selv i kommuner som er godt kartlagt. Faktaark for hver enkelt kommune finnes i Vedlegg 1.

Figur 3: Kartet viser kartleggingsstatus for Oslo og Akershus med kommuner. Områder vurdert som «godt kartlagt» vises i grønt, «ufullstendig kartlagte» områder er markert med gult og de delene av Akershus som er dårligst kartlagt og har fått vurderingen «lite kartlagt», er gitt rød farge.

Figur 4: Kartleggingsstatus per februar 2025 for Oslo kommune. Hele kommunen vurderes som godt kartlagt. De røde polygonene med skravur viser kommunens naturvernområder. Blå flater med stiptet avgrensning viser områder som er MI-kartlagt.

Tabell 8: Kartleggingsstatus for 21 Akershus-kommuner og for Oslo kommune. Tabellen viser kartleggingsstatus «Status», kartleggingskvalitet «Kvalitet» og kartleggingsprioritet «Prioritet». Kartleggingsstatus er i tråd med beskrivelser i kommune-faktaark, som lite, ufullstendig og godt kartlagt, se Kapittel 2.6 for definisjoner. Videre vises prosentandel av kommunens areal som er «godt», «ufullstendig» eller «lite» kartlagt. Kvalitet angir prosentvis andel av lokaliteter som er feltkartlagt fra og med 2007 og som forventes å ha tilfredsstillende dokumentasjon. Jo lavere prosenttall, jo større behov for å oppdatere data. Kolonnen «Prioritet» lister kort opp kommunens viktigste kartleggingsoppgaver slik de er vurdert i denne rapporten.

Kommune	Status	godt	ufullstendig	lite	Kvalitet	Prioritet
Asker (m Røyken, Hurum)	ufullstendig - godt	68 %	31 %	2 %	95 %	Videre kartlegging bør prioriteres på de lite kartlagte arealene jf. figur 3 i faktaarket. Det gjelder i all hovedsak eldre barskog og sumpskog. Kalkrike områder er godt dekket gjennom MI, men ved reguleringssaker på kalkgrunn bør det undersøkes nøye på nytt ettersom det kan ha blitt oversett små, men verdifulle arealer. Det kan også rettes noe fokus mot ferskvann, med oppdateringer av gamle beskrivelser av flere ferskvannstyper.
Aurskog-Høland (m Rømskog)	ufullstendig	4 %	90 %	6 %	33 %	Det bør prioriteres å kartlegge barskoglandskapet i kommunen, spesielt skog på høyere bonitet og i tilknytning til de mer brattlendte områdene av kommunen. I tillegg er det behov for videre kartlegging av ferskvann. Også for myr og våtmark er det behov for supplerende kartlegginger. Særlig er det sannsynlig at det finnes flere sumpskogmiljøer som ikke er fanget opp. Noe fokus bør også rettes mot kulturlandskapet, da det kan forekomme slåttemark og andre seminaturlige naturtyper spredt i kommunen som ikke har blitt registrert under tidligere kartlegginger.
Bærum	godt	74 %	26 %	0 %	91 %	To deler av skogen i Bærum er vurdert å ha ufullstendig dekning i forhold til øvrig kartlagt skog som er rekartlagt siden 2018 med ny metodikk. Svært viktige naturverdier er påvist i mindre undersøkelser i 2024 i disse områdene. Med tanke på de store naturverdiene som finnes i de kalkrike sørlige delene av kommunen er det alltid viktig å sikre at naturtypekartleggingen i disse områdene er så fullstendig som mulig. Her er det også et stort potensial for å påvise truede arter knyttet til mange allerede kartlagte lokaliteter, som kan gjøre at verddivurdering endres.
Eidsvoll	lite - ufullstendig	3 %	43 %	54 %	38 %	Det bør prioriteres å kartlegge i de lavereliggende områdene under marin grense, spesielt med tanke på ravinlandskapet og landformen leirravine. I tillegg bør de kalkrike områdene som det ikke er MI-kartlagt i enda prioriteres, spesielt de litt mer

						høytliggende områdene med barskog og myr. Ellers bør det prioriteres å kartlegge eldre barskog og sumpskog også på fattigere grunn.
Enebakk	ufullstendig - godt	57 %	38 %	5 %	80 %	Det bør prioriteres å kartlegge barskoglandskapet i kommunen. I tillegg er det behov for kartlegging av ferskvann og økt detaljering i ravinelandskapet og kulturmark rundt Øyeren.
Frogn	godt	100 %	0 %	0 %	82 %	Det bør prioriteres å kartlegge gjenværende eldre barskog og løvskog på gode boniteter. Ferskvann er lite dekket i eksisterende kartlegginger. Dammer og hule eiker har behov for oppdatering og/eller økt detaljering.
Gjerdrum	ufullstendig	14 %	86 %	0 %	42 %	Det bør prioriteres en ravinekartlegging lignende den som er gjennomført i flere nabokommuner. Det bør også gjennomføres kartlegging av landskapsformer som kroksjøer og meandere. Når det gjelder skog bør det prioriteres kartlegging av rike løvskoger og flomskogsmark under marin grense, samt naturtyper i barskog over marin grense.
Hurdal	lite - ufullstendig	5 %	22 %	73 %	39 %	Det bør prioriteres å kartlegge barskoglandskapet i kommunen. Det er betydelige arealer med skog i Hurdal og kartleggingen av skog er generelt gammel, og metodikken brukt den gang er annen enn den man bruker i dag. Også kartlegging av myr, ferskvann, kulturlandskap og våtmark bør prioriteres.
Jevnaker	ufullstendig	46 %	20 %	35 %	93 %	Det bør prioriteres å kartlegge barskoglandskapet nordvest og sørøst i kommunen. Store deler av de lavereliggende områdene i kommunen er dekket av NiN-kartlegging, men de områdene som ikke er det er stort sett lite til middels kartlagt for alle naturtyper.
Lillestrøm (Skedsmo, Sørum, Fet)	ufullstendig	37 %	32 %	32 %	76 %	Kulturlandskapet og ravinelandskapet nord i kommunen og i sør bør kartlegges mer grundig. De store skogområdene, spesielt i østre deler av kommunen, bør kartlegges bedre. Det er også behov for å rekartlegge mange av dammene, da dagens status er usikker.
Lunner	ufullstendig - godt	58 %	42 %	0 %	87 %	Store deler av de lavereliggende områdene i kommunen er dekket av NiN-kartlegging, men de områdene som ikke er det er stort sett lite til middels kartlagt for alle naturtyper. Det bør prioriteres å kartlegge barskoglandskapet sør og øst i kommunen. Noe fokus bør også rettes mot kulturlandskapet, da det kan

						forekomme slåttemarkar og andre seminaturlege naturtyper spredd i kommunen som ikke har blitt registrert under tidlegare kartlegginger.
Lørenskog	ufullstendig - godt	39 %	61 %	0 %	27 %	Som statuskartet viser er det vurdert at de sørlige skogene i kommunen har en mangelfull kartlegging av naturtyper ut frå dagens krav til metodikk. Undersøkelser i forbindelse med planlagt bygging av ny skogsbilvei har f.eks. vist at det finnes viktige naturverdier som ikke er fanget opp i tidlegare undersøkelser som nå er blitt gamle. Det er også viktig å få registrert naturtyper formelt i sentrumsnære kommunale skoger og på tilstøtende private arealer. En rekke tidlegare registrerte lokaliteter er helt eller sterkt forringet.
Nannestad	ufullstendig - godt	40 %	60 %	0 %	54 %	Eng-aktig, sterkt endret fastmark (tidlegare artsrike veikanter) er vurdert som lite fanget opp i eksisterende kartlegginger og bør prioriteres. Kartlegging og eventuell skjøtsel av naturtyper knyttet til setervoller i kommunen bør også prioriteres. Det er potensial for flere av den rødlistede naturtypen leirskredgroper (NT), og disse bør kartlegges nærmere.
Nes	ufullstendig - godt	33 %	65 %	2 %	55 %	Det bør prioriteres å kartlegge barskoglandskapet, spesielt i de nordøstlige og sør og sørøstlige delene av kommunen. Det er betydelige arealer med skog i Aurskog-Høland og kartleggingen av skog er generelt gammel, og metodikken brukt den gang er annenn enn den man bruker i dag. Også ferskvann er generelt ufullstendig kartlagt. Spesielt gjelder dette dammer i tilknytning til kulturlandskapet. Myr og våtmark (sumpskog) i skogstraktene er ufullstendig kartlagt. I tilknytning til kulturlandskapet kan det også forekomme spredd med seminaturlege naturtyper (spesielt slåttemarkar) som ikke er fanget opp.
Nesodden	godt	100 %	0 %	0 %	78 %	I skråningene på Oslofjordsiden og på kalkøyene er det behov for å oppdatere naturtypekartleggingen. Dammer og ferskvann er i hovedsak av eldre dato med begrenset kvalitet, og her er det også behov for oppdaterte data. Det bør prioriteres å kartlegge gjenværende småflekke med eldre barskog og eikeskog på gode boniteter der disse finnes.
Nittedal	ufullstendig - godt	100 %	0 %	0 %	51 %	Kvalitetssikring av MiS biotoper i skog og supplerende kartlegging i de delene av byggesone og kulturlandskap som enda ikke er dekket. Usikkerhet rundt skogkartlegging, særlig i vest.

Nordre Follo (Oppegård, Ski)	ufullstendig - godt	55 %	45 %	0 %	76 %	De østre delene av kommunen har nesten kun eldre kartlegginger. I disse delene bør tidligere kartlagte kulturlandskapslokaliteter rekartlegges. I skog bør eldre lokaliteter også rekartlegges, og eldre skog bør generelt kartlegges på ny. Dammer bør også rekartlegges.
Rælingen	ufullstendig - godt	47 %	53 %	0 %	63 %	Det bør prioriteres å kartlegge barskoglandskapet øst i kommunen. Det er betydelige arealer med skog i Rælingen og kartleggingen av skog er generelt gammel, og metodikken brukt den gang er annen enn den man bruker i dag. Også kartlegging av myr og våtmark bør prioriteres.
Ullensaker	ufullstendig - godt	34 %	66 %	0 %	67 %	Kartlegging av naturtypen sandbarskog bør prioriteres. Det bør også prioriteres kartlegging av raviner (gjennomføres i 2025), samt naturtyper knyttet til kulturlandskapet.
Vestby	godt	100 %	0 %	0 %	82 %	Det bør prioriteres å kartlegge raviner med landformen ravinedal, og kantsoner langs vassdragene.
Ås	godt	100 %	0 %	0 %	84 %	Det bør prioriteres å kartlegge dammer, raviner, store gamle trær og rester av andre viktige kulturmarkstyper, i tillegg til å fange opp mindre lokaliteter med rik skog i kantsoner og langs vassdrag.
Oslo	godt	100 %	0 %	0 %	(ikke vurdert)	Oslo kommune har jobbet systematisk med kartlegging av naturtyper i en årrekke og har ingen opplagte store hull. Som for andre kommuner med kalkrikt berg og varmt klima i regionen er det et stort potensial for truede arter knyttet til mange lokaliteter. Kommunen jobber målrettet med kartlegging av lav, moser, insekter, karplanter og sopp for å bedre kunnskapsgrunnlaget for arter. Det jobbes også med en statusrapport for truede arter i kommunen. I løpet 2026 vil størstedelen av byggesonen være dekket mht. kartlegging av store gamle trær, også eik. På skogarealet kan det som i andre kommuner være mangler, og det bør vurderes å gjøre en gjennomgang for å kartlegge de mest aktuelle områdene utenfor kommuneskogen, som kan være oversett i tidligere kartlegginger.

3.5 Andel vern og naturtypeareal per Akershus-kommune

Andel verneområder og areal med naturtypeverdier varierer sterkt fra kommune til kommune (Tabell 9). Akershus har i dag vernet rundt 6 % (349 km²) av sitt land- og ferskvannareal. Også 6 % av fylkets areal er i dag naturtypekartlagt (merk: vernet areal og kartlagt areal er ikke nødvendigvis det samme). Størst andel kartlagt og vernet areal har Rælingen kommune hvor hele 34 % (24 km²) er vernet og rundt 15 km²

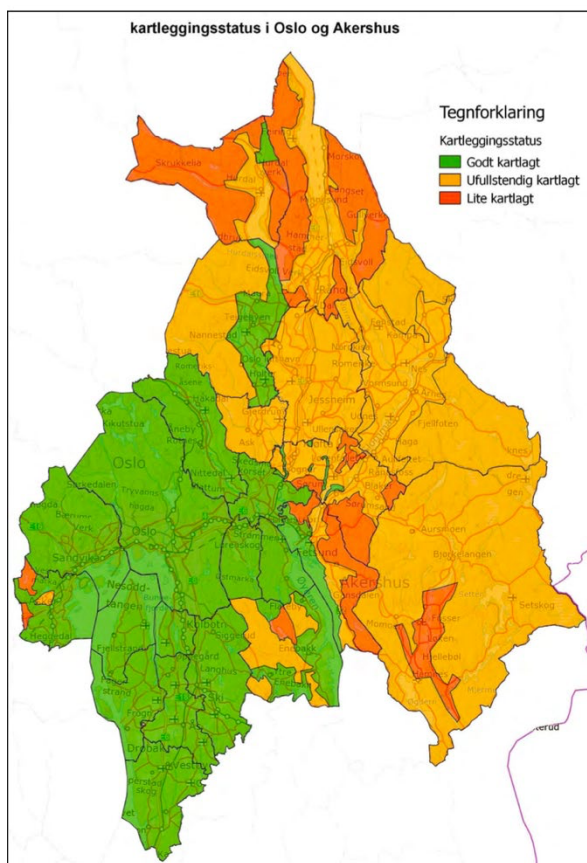
er naturtypekartlagt (21 %). Samtidig er Rælingen tredje minste kommune i Akershus. I absolutte tall er Aurskog-Høland en tydelig «vinner» i alle tre kategorier. Det er den største kommunen (1145 km²), har mest kartlagt areal (51 km²) og mest vernet areal (47 km²). Godt ut kommer også Lillestrøm (457 km²) med hhv. 50 km² kartlagt og 42 km² vernet areal. I andre enden av skalaen har Nesodden minst areal (61 km²), minst kartlagt areal (4 km²) og minst vernet areal (0,5 km²).

Tabell 9: Oversikt over land- og ferskvannsareal per kommune og andelen av dette arealet som er avgrenset som naturtype (DN13 og MI samlet) samt areal og andel som er vernet (omfatter ikke marine verneområder). Areal i km².

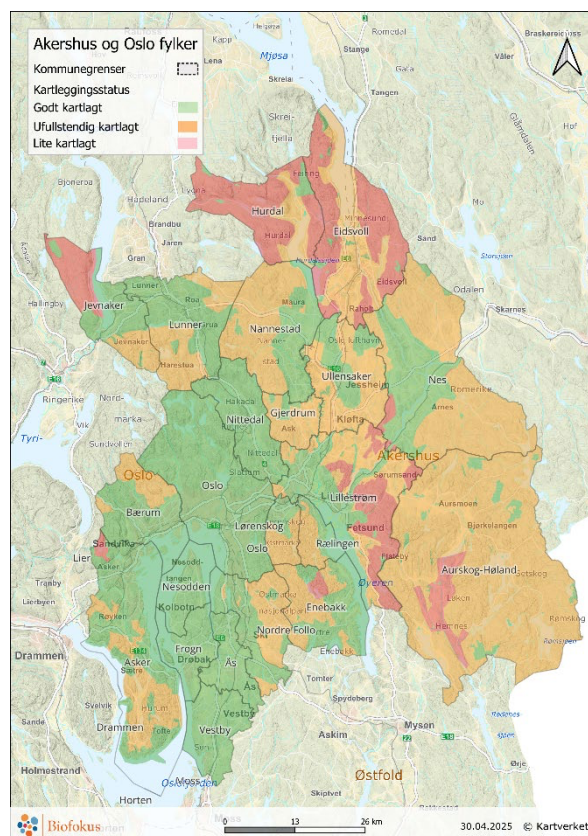
Kommune-nummer	Kommune	Areal land og ferskvann	Areal naturtyper	% naturtyper	Areal vern	% vern
3203	Asker (m Røyken, Hurum)	376	28	7 %	23	6 %
3226	Aurskog-Høland (m Rømskog)	1145	51	4 %	47	4 %
3201	Bærum	192	20	10 %	17	9 %
3240	Eidsvoll	456	10	2 %	18	4 %
3220	Enebakk	233	16	7 %	47	20 %
3214	Frogn	86	6	8 %	4	5 %
3230	Gjerdrum	83	4	5 %	3	4 %
3242	Hurdal	285	8	3 %	8	3 %
3236	Jevnaker	226	15	7 %	18	8 %
3205	Lillestrøm (Skedsmo, Sørum, Fet)	457	50	11 %	42	9 %
3234	Lunner	292	22	8 %	15	5 %
3222	Lørenskog	71	5	6 %	2	3 %
3238	Nannestad	341	33	10 %	25	7 %
3228	Nes	641	39	6 %	6	1 %
3212	Nesodden	61	4	7 %	0	1 %
3232	Nittedal	186	13	7 %	15	8 %
3207	Nordre Follo (Oppegård, Ski)	203	13	6 %	13	7 %
3224	Rælingen	72	15	21 %	24	34 %
3209	Ullensaker	252	13	5 %	15	6 %
3216	Vestby	134	5	3 %	3	2 %
3218	Ås	103	5	5 %	2	2 %
	Totalt Akershus	5894	376	6 %	349	6 %

4 Diskusjon

Gjennomgang og analyse av de aktuelle kartleggingsdata (til og med 2024) for Akershus viser relativt bra dekning av naturtyperegistreringer over store områder, og særlig i de mest urbane delene av fylket (Figur 6). Kun rundt 13 % av hele fylket vurderes til «lite kartlagt». Sammenlignet med Buskerud på 50 % og Østfold på 36 % (Bichsel et al., 2022), og dette må karakteriseres som et relativt positivt resultat.

Figur 6 (lik Figur 1): Statuskart hentet fra Biofokus-rapporten 2014 (Blindheim et al., 2014).

Figur 6: (lik Figur 3): Statuskart for Akershus og Oslo i 2024. Inkludering av kommunene Lunner og Jevnaker og en utvidelse av Asker og Aurskog-Høland kommuner har ført til at fylkets areal er økt.

Ved sammenligning av statuskart for Akershus fra 2014 (Figur 5) og 2024 (Figur 6), er det iøynefallende at det totale arealet med godt kartlagte områder (grønt) ikke er blitt vesentlig større de siste ti årene og at omfanget av lite kartlagt areal har holdt seg omtrent konstant. 2024-statuskartet gir et mer nyansert og småskala inntrykk enn for 2014, og noen kommuner har tydelige endringer, bl.a. kommunene Nes og Ullensaker som har større områder som nå er vurdert som godt kartlagt. Men også Aurskog-Høland og Eidsvoll har en forbedret kartleggingssituasjon, mest på grunn av NiN-baserte skogundersøkelser som er gjennomført i de to kommunene. En liten negativ endring er registrert for Lørenskog, Rælingen, Nordre Follo og Bærum, hvor nå større områder er vurdert som ufullstendig kartlagt.

Forandringene har flere årsaker, både faktiske og tekniske. Funn av mindre areal med ulik status innenfor samme kommune tyder på at årets vurderinger er basert på en finere skala som har bidratt til mer systematiske registreringer enn i 2014. Videre bidrar MI-kartlegging av mindre områder, som regel planområder, lokalt til en mer finskala dekning. I kommuner med en tydelig positiv utvikling ligger

forklaringen i økt kartleggingsarbeid. Miljødirektoratets storskala kartleggingsprosjekter etter MI har siden 2018 ført til en forbedret dekningsgrad og dermed også i kartleggingsstatus. Videre er alder på data viktig for kartleggingsstatus, av flere grunner. Dels var kravene til dokumentasjon betydelig lavere før 2007, og beskrivelsene dermed dårligere. DN13-kartleggingene fra 2007 og framover har bedre kvalitet, spesielt når det gjelder beskrivelser. Dels er en del kartlegging som er 15 år eller eldre utdatert i dag. Naturen er i stadig forandring, særlig i områder med stor menneskelig påvirkning, som i urbane strøk som utgjør store deler av Akershus fylke. Skogstruktur kan også endres betydelig i en 15-25-års periode.

Allikevel er alder ikke tatt med som faktor i statusvurderingen, og kun noen få kommuner er manuelt justert for gamle data. Disse justeringene fører til at de fire ovenfor nevnte kommunene Lørenskog, Rælingen, Nordre Follo og Bærum viser nedgang i godt kartlagt areal siden 2014. Det er mulig at en full gjennomgang ville endret resultatet for flere kommuner. Uansett, om det skal gjennomføres en ny statusvurdering om noen år, vil vurdering av alder være enda viktigere enn i dag, siden tidsspennet mellom de eldste og de nyeste kartleggingene da vil være større.

Det har som nevnt skjedd betydelige forandringer i kartleggings-metodikk som har resultert i (stort sett) bedre data og mer presise avgrensninger. Først ble DN13-metodikken forbedret og faglig styrket (2007), så førte overgangen fra DN13- til MI-kartlegging (fra 2018) til mer systematisert kartleggingsarbeid. Systematisering forenkler prosessen med å produsere enhetlige data som er enkle å bruke i statistiske analyser, og for å skaffe seg rask og god oversikt over dekningsgrad og kartleggingsstatus. Samtidig krever det at brukerne av data tar hensyn til metodiske begrensninger (se kap. 2.6, avsnitt «Mangel i «godt kartlagte» områder»).

Videre arbeid

Naturen er dynamisk og i stadig endring, og det er dermed også kartleggingsstatus og vår kunnskap om naturen. Jo bedre man klarer å fange opp og dokumentere endringer i større og mindre skala, jo bedre grunnlag vil man ha for å forvalte naturen på en bærekraftig måte, og for å erkjenne og ta ansvar for viktige og truede naturtyper og arter. Mange kommuner har i år lyst ut prosjekter som vil gi bedre oversikt over forekomst av naturtyper og arter.

Vi har erfaring med at det sjelden er nok tid til artsregistrering ved betalt naturtypekartlegging. Det er videre flere viktige artsgrupper som ikke inkluderes i vurderingene ved MI-kartlegging. Derfor bør videre arbeid framover kanskje i større grad rettes mot kartlegging av funksjonsområder for arter enn hva som hittil gjøres, i tillegg til kartlegging av naturtyper. En del av midlene fra Natursats blir i 2025 brukt til dette, og disse prosjektene vil gi mye ny og viktig kunnskap.

Resultatene i denne rapporten viser at status for naturtypekartlegging i Akershus varierer sterkt fra kommune til kommune, og i tillegg innenfor hver kommune. Videre arbeid med naturtypekartlegging bør derfor i hovedsak skje på kommunalt nivå. Noen kommuner bør legge fokuset sitt på mer systematisk kartlegging av en eller flere hovednaturtyper, ansvarstyper, eller av en hel region, mens andre gjerne kunne bruke noen ressurser til å oppdatere gamle registreringer som ligger i Naturbase. For noen naturtyper vil det også kunne være aktuelt med kartlegging over kommunegrenser. Fylkeskommunen bør bidra aktivt inn i prosessen med utvelgelse av områder og temaer som skal kartlegges.

I kommuner hvor store deler er vurdert som «godt kartlagt» kan et neste steg være utarbeidelse av og gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsplaner, og oppdatering av de eldste dataene. Det er også behov for å vurdere ny kartlegging av naturtyper som kan være mangelfullt kartlagt selv om status i denne rapporten er satt til god, se Kap. 2.6. Dette kan f.eks. være leirraviner og store gamle trær i områder som er MI-kartlagt. «Hullene» i Miljødirektoratets instruks, og dermed i resultatene fra de storskala MI-kartleggingene, er et problem som kan løses med mer detaljert kartlegging. Tilleggs-kartlegging i regi av kommuner og fylkeskommunen vil kunne fange opp viktige naturmiljøer som i dag faller igjennom ved MI-kartlegging.

For en mer detaljert oversikt henvises til Tabell 8 i Kapittel 3.4, som viser kartleggingsstatus, kvalitet og kartleggingsprioritet per kommune, og dessuten til faktaarkene for de enkelte kommunene i Vedlegg 1.

Bleikfjøl (Viola stagnina) (EN) vokser i flomsoner, her fra Nordre Øyeren, Lillestrøm kommune. (Foto: Anders Thylén.)

5 Referanser

- Artsdatabanken. (2018). *Norsk rødliste for Naturtyper 2018*.
<https://www.artsdatabanken.no/rodlistefornaturtyper>
- Bichsel, M., Gammelmo, Ø., Blindheim, T., Thylén, A., Langmo, S. H. L., Lønnve, O. J., & Khalsa, S. (2022). *Kartleggingsstatus for viktige naturtyper i 32 Viken-kommuner* (Biofokus rapport Nos. 2022–087). Stiftelsen Biofokus.
- Biofokus. (2014). *Naturtyper i skog: Utkast til faktaark for skogtyper i revidert DN-håndbok 13, pr 30.12.2014*. Miljødirektoratet.
- Blindheim, T., Thylén, A., & Reiso, S. (2019). *Sviktende kunnskapsgrunnlag i skog*. (No. BioFokus-rapport 2019-11). Stiftelsen BioFokus. <https://lager.biofokus.no/biofokus-rapport/biofokusrapport2019-11.pdf>
- Direktoratet for Naturforvaltning. (2007). *Kartlegging av naturtyper—Verdisetting av biologisk mangfold. DN-håndbok 13. 2. Utgave 2006 (oppdatert 2007)*. Direktoratet for Naturforvaltning. https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/dirnat2/attachment/54/handbok-13-080408_low.pdf
- Evju, M., Blom, H., Brandrud, T. E., Bär, A., Johansen, L., Lyngstad, A., Øien, D.-I., & Aarrestad, P. A. (2017). *Verdisetting av naturtyper av nasjonal forvaltningsinteresse. Forslag til metodikk. - NINA Rapport 1357: 1-172*. NINA.
- Framstad, E., Blom, H., Brandrud, T. E., Bär, A., Erikstad, L., Johansen, L., Stabbetorp, O., Øien, D.-I., & Aarrestad, P. A. (2019). *Naturtyper etter Miljødirektoratets instruks. Forslag til kriterier for lokalitetskvalitet for reviderte naturtyper. NINA Rapport 1652*. Norsk institutt for naturforskning.
- Framstad, E., & Sverdrup-Thygeson, A. (2015). *Økt hogst av skog i Norge—Effekter på naturmangfold* (NINA-Rapport No. 1149; s. 58). NINA.
- Miljødirektoratet. (2015). *Veileder for kartlegging, verdisetting og forvaltning av naturtyper på land og i ferskvann. Utkast til faktaark 2015 – Kulturmark. Versjon 7. August 2015*.
<https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/alle-tema/naturkartlegging/okologisk-grunnkart/faktaark---kulturmark.pdf>
- Miljødirektoratet. (2021). *Kartlegging av naturtyper: Introduksjon til Miljødirektoratets instruks 2021*.
- Miljødirektoratet. (2023a). *Kartleggingsinstruks—Kartlegging av terrestriske Naturtyper etter NiN2. Miljødirektoratet Veileder (M-2209)*.
- Miljødirektoratet. (2023b). *Konsekvensutredninger for klima og miljø. Veileder M-1941*.
<https://www.miljodirektoratet.no/konsekvensutredninger>
- Miljødirektoratet. (2024). *Kartleggingsinstruks. Kartlegging av terrestriske Naturtyper etter NiN2. Miljødirektoratet veileder* (No. M-2209 Versjon 09.04.2024; s. 411).
<https://www.miljodirektoratet.no/publikasjoner/2022/januar/kartleggingsinstruks-kartlegging-av-terrestriske-naturtyper-etter-nin/>
- Norsk institutt for bioøkonomi. (2025). *Miljøregistrering i skog—MiS*.
<https://www.nibio.no/tema/skog/miljoregistrering-i-skog-mis>
- Sætersdal, M., Blom, H., eriksen, R., & Gjerde, I. (2020). *Ansvarsskogtyper i Norge. Hvilke europeiske skogtyper er spesielt godt representert i Norge?* (NIBIO Rapport No. 6 (69); s. 35). NIBIO.
- Aarrestad, P. A., Blom, H., Brandrud, T. E., johansen, L., Lyngstad, A., & Øien, D.-I. (2016). *Forslag til terrestriske forvaltningsprioriterte naturtyper FPNT. Ansvarsnaturtyper, levested for truede og prioriterte arter og viktige økologiske funksjonsområder* (NINA Kortrapport No. 41; s. 88). NINA.

Vedlegg 1. Faktaark per Kommune: Status for Naturtypekartlegging i den enkelte kommune

Rekkefølge for faktaark.

Nr.	Navn
3203	Asker
3226	Aurskog-Høland
3201	Bærum
3240	Eidsvoll
3220	Enebakk
3214	Frogn
3230	Gjerdrum
3242	Hurdal
3236	Jevnaker
3205	Lillestrøm
3234	Lunner
3222	Lørenskog
3238	Nannestad
3228	Nes
3212	Nesodden
3232	Nittedal
3207	Nordre Follo
3224	Rælingen
3209	Ullensaker
3216	Vestby
3218	Ås

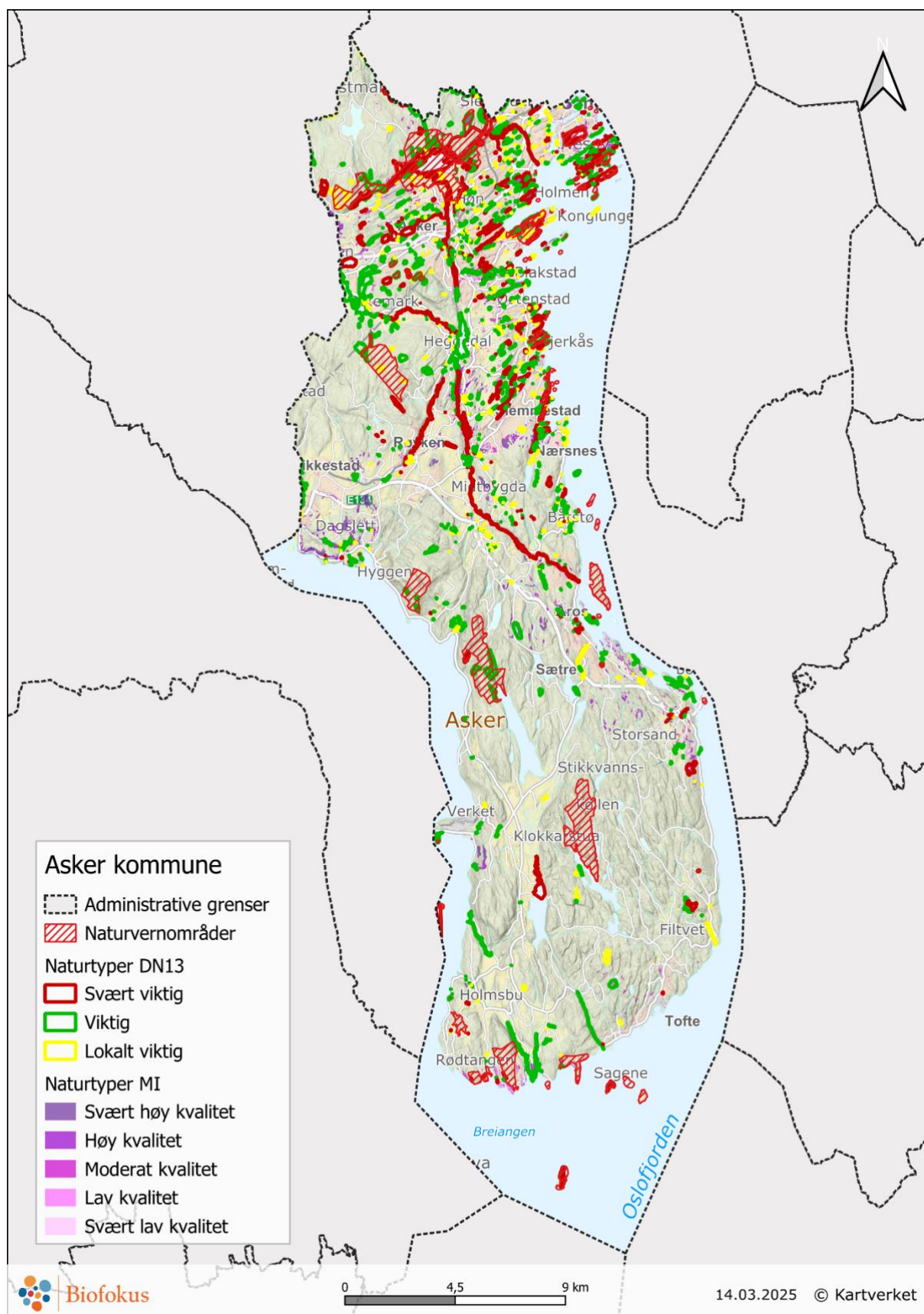
Kartleggingsstatus for naturtyper i Akershus fylke 2024, Asker kommune

Innledning

Denne vurderingen av kartleggingsstatus for naturtyper i Asker kommune bygger på [statusoversikt fra 2014](#) og [oppdatering gjort i 2020](#). I 2014 var gamle Røyken og Hurum kommuner utenom kartleggingsstatusprosjektet siden de på den tiden tilhørte Buskerud fylke. Disse er dermed tatt med i oppdateringen i 2020. Se disse rapportene for en fullstendig oversikt over referanser fra arbeider og utfordringer knyttet til kartlegging før 2020. Gamle Asker og Røyken kommune hadde hver sin plan for ivaretagelse av naturmangfold, vedtatt henholdsvis i 2015 og 2018. En samlet [temaplan for naturmangfold](#) for hele nye Asker kommune ble vedtatt i 2023 (Asker kommune, 2023). Det er også mer informasjon på kommunens nettsider om [Klima og natur](#).

Asker kommune har et landareal på 364 km² og ferskvannsareal på 12 km². Kommunen befinner seg i hovedsakelig i boreonemoral sone, men i overgangen til sørboreal vegetasjonssone. Hele kommunen ligger i Oslobeltet, og berggrunnen i kommunen varierer svært mye. Kambrosiluriske bergarter dominerer rundt Asker og Heggedal, og her er det svært kalkrikt med leirskifer og kalkstein. Det meste av Hurumlandet er svært fattig med granitt. Helt i sør på Hurum er det et område med kalkskifer og kalkstein mellom Solfjell og Ersvika. Øyene utenfor Tofte har også svært varierende grunn, med gabbro og kalkstein. Helt i nord, ved Vestmarka, er berggrunnen bestående av rombeporfyr. De lavtliggende områdene er dekket av marine løsmasser. Det krysser en morene tvers over Hurumlandet fra Drøbak til Svelvik. Som følge av dette dekker en breelveavsetning hele Verket i vest.

I kommunen er det til sammen 69 naturvernområder som dekker rundt 7 % av kommunens arealer (Asker kommune, 2023). Mange av naturvernområdene er knyttet til kysten, og er små skjær viktige for sjøfugl. Det er også vernet noen områder med kalkgrunn, både skog og åpne områder, som er unike habitater for en rekke sjeldne organismer, deriblant karplanter. Det er to landskapsvernområder, og det er flere områder for skogvern.

Figur 1. Oversikt over kartlagte naturtyper og verneområder i Asker kommune.

Naturtyper i Naturbase

I Naturbase ligger naturtypelokaliteter fra 1988 til 2024. Naturtyper kartlagt frem til 2017 er kartlagt i henhold til DN-håndbok 13 (DN13), mens lokaliteter kartlagt fra 2018 til 2024 er kartlagt etter både DN13 og etter Miljødirektoratets instruks for naturtypekartlegging (MI). Det samlede naturtypearealet er på drøyt 33 km², men da en del naturtypeareal overlapper, pga. kartlegging etter to ulike metodikker, er det faktiske naturtypearealet 28 km². 23 % av naturtypearealet ligger innenfor verneområder. For ytterligere detaljer om antall og areal av naturtyper, innenfor og utenfor verneområder, se Tabell 1 og 2. Figur 1 viser kart over kartlagte naturtyper og i denne [lenken](#) kan naturtypene studeres i detalj i Naturbase.

Det er dokumentert mye viktig natur i Asker kommune. Over 91 % av naturtypearealet er vurdert som viktig (B-verdi) eller svært viktig (A-verdi) i henhold til DN håndbok 13, og 83 % er vurdert å ha moderat, høy- og svært høy kvalitet i kartleggingen etter MI. Ulike typer rik edelløvskog og kalkedelløvskog, kalkbarskog, gammel granskog, boreonemoral blandingsskog samt ferskvannsarealer som viktig bekkedrag, kalksjø og rik kulturlandskapssjø dekker de største arealene av naturtyper. Når det kommer til antallet av kartlagte naturtyper dominerer lokaliteter med hule eiker, dammer, åpen kalkmark, rik edelløvskog / kalkedellauvskog og kalkfuruskog.

Tabell 1. Oversikt over Asker kommune sine naturtyper registrert etter DN-håndbok 13. Utforming satt som «-» betyr at utforming ikke er angitt. «Antall» står for antall registrerte polygoner av typen. Areal er rundet til nærmeste halve daa, dvs. areal som får «0» er mindre enn en halv daa. Totalt antall teller lokaliteter som er delt av verneområder, som én lokalitet.

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Åpen naturlig fastmark	Sørvendte berg og rasmarker	-	2	0			2	0
		Kalkrik og/eller sørvendt bergvegg	1	25	1	161	1	186
	Kantkratt	Slåpetorn-hagtorn-utforming	3	0	3	28	3	28
	Åpen kalkmark	-	14	21	1	0	14	22
		Grunnlendt kalkberg i Oslofeltet	78	224	19	89	86	313
		Kalkberg i Oslofeltet	1	1			1	1
	Rik berglendt mark	Rik grunnlendt mark	4	13			4	13
Kyst og havstrand	Sand- og grusstrand	-	1	7			1	7
		Grus- og steinstrand med spesiell flora	4	10	2	5	4	15
	Strandeng og strandsump	-	8	45	2	174	8	219
		Kortvokst, åpen, artsrik saltsiveng på skjellsand	5	4	2	3	6	7
		Semi-naturlig strandeng	4	13			4	13
		Strandeng-forstrand/panne	1	5			1	5
		Stort strandengkompleks	1	4	1	25	1	29

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
	Rikt strandberg	Fuglepåvirket strandberg			2	3	2	3
		Sørlig	3	1			3	1
Skog	Rik edellauvskog	-	30	282	10	331	34	614
		Gråor-almeskog	5	97			5	97
		Lågurt-eikeskog	23	446	2	57	24	503
		Alm-lindeskog	10	139	4	548	12	688
		Rasmark-almeskog	1	6	1	1	2	7
		Or-askekog	21	365	2	54	22	419
		Rasmark- og ravine-almeskog	2	2			2	2
		Lågurt-hasselkratt	5	39			5	39
		Rik rasmarkslindeskog	7	66			7	66
	Gammel fattig edellauvskog	-			1	19	1	19
		Gammel eikeskog	2	137			2	137
		Gammel almeskog	1	10			1	10
		Gammel lindeskog	3	47			3	47
	Kalkskog	-	20	475	3	105	21	580
		Tørr kalkfuruskog	6	18	2	38	6	56
		Kalkgranskog	37	867	3	52	37	919
		Urterik kalkfuruskog	19	272	1	5	19	277
		Frisk kalkfuruskog	8	62			8	62
	Bjørkeskog med høgstauder	-	2	41			2	41
	Gråor-heggeskog	-	10	143			10	143
		Liskog og raviner	6	84			6	84
		Flommarksskog	6	49			6	49
	Rik sump- og kildeskog	Rikere løvsumpskog	6	30	1	14	6	44
		-	6	59			6	59
		Varmekjær kildelauvskog	12	211	3	30	14	241
		Viersump i lavlandet	2	2	1	48	3	50
		Rikere strandskog	7	50	2	10	7	61
		Rik sumpskog	4	55			4	55
		Boreal kildeskog	1	8			1	8
		Rikere gransumpskog	1	15			1	15
	Gammel boreal lauvskog	-	3	41			3	41
		Gammelt ospeholt	1	3			1	3
		Gammel lauvblandingsskog	1	27			1	27

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
	Gammel barskog	Gammel furuskog	4	49	1	21	4	70
		Gammel granskog	32	896	17	1770	40	2666
		-	1	119	2	277	2	396
	Bekkekløft og bergvegg	Bekkekløft	3	151	1	29	3	180
		Bergvegg	1	4			1	4
		Lavlands-granbekkekløft på Østlandet	1	65			1	65
	Rik blandingsskog i lavlandet	Boreonemoral blandingsskog	28	670	4	203	31	873
		Sørboreal blandingsskog	1	11	1	68	2	79
		Ravine-blandingsskog	1	12			1	12
	Kalkedellauvskog	Kalklindeskog	48	377	14	99	51	476
		Annen kalkedellauvskog	11	83			11	83
		Kalkhasselskog	4	54			4	54
		Kalkaskeskog	3	18	1	2	3	20
	Kalkbarskog	-	3	23			3	23
		Urterik kalkfuruskog	16	305			16	305
	Rik barskog	Lågurtgranskog	2	59	1	40	3	98
	Flommarksskog	-	2	16			2	16
		Flompåvirket oreskog	1	3			1	3
	Sandfuruskog	Rik sandfuruskog	2	19			2	19
		Intermediær sandfuruskog	1	39	1	10	1	49
Kulturlandskap	Slåttemark	-	3	12	1	0	3	12
		Tørr, meget baserik eng i lavlandet slått	7	29	1	20	7	50
		Rik slåtteeeng	4	12			4	12
		Frisk/tørr, middels baserik eng slått	1	1	1	2	2	4
		Frisk næringsrik ""gammeleng"" slått	1	2			1	2
		Kalkslåtteeeng	5	17			5	17
		Lågurtslåtteeeng	2	20			2	20
	Slåtte- og beitemyr	-			1	5	1	5
	Artsrik veikant	-	5	11	1	1	5	12
	Naturbeitemark	-	3	45	2	76	5	120
		Tørr, meget baserik eng i lavlandet beitet	4	20			4	20
		Rik beiteeng	1	4			1	4
		Lågurtbeiteeng	1	96			1	96

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
	Hagemark	-	7	58	2	3	8	61
		Eikehage	1	7	1	57	2	64
		Askehage	3	6			3	6
		Rik hagemark med styvede eller stubbehøstede edellauvtrær	1	3			1	3
		Rik hagemark med edellauvtrær	2	11			2	11
	Beiteskog	Beiteskog på kalkmark	1	33			1	33
	Småbiotoper	-	1	0	1	94	1	94
		Kantsamfunn	1	0			1	0
	Store gamle trær	Eik	329	99	38	12	363	110
		-	34	62	1	13	34	76
		Alm	7	2			7	2
		Svartor	2	0			2	0
		Ask	78	25			78	25
		Ikke-skjøttet	1	0			1	0
		Spisslønn	4	1			4	1
		Bjørk	1	0			1	0
		Furu	1	0			1	0
		Gammelt tre	2	0			2	0
		Skjøttet/styvet	10	7			10	7
		Andre treslag	1	0			1	0
		Lind	1	16			1	16
	Parklandskap	-	3	5			3	5
		Parker	3	3			3	3
		Alléer	11	14			11	14
		Kirkegårder	1	2			1	2
	Engpregete erstatningsbiotoper	Plen og tun	2	1			2	1
	Erstatningsbiotoper på berg og åpen jord	Åpen sand- og grusmark	1	35			1	35
Ferskvann/ Våtmark	Deltaområde	Stort typisk utformet delta	1	11			1	11
	Kroksjøer, flomdammer og meanderende elveparti	-	1	3			1	3
		Artsrik lavlandsform under gjengroing	1	4			1	4
		Meanderende elveløp	1	37			1	37
		Kompleks med meanderende elveparti, kroksjøer og dammer	1	152			1	152

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
		Betydelig flompåvirkede kroksjøer og dammer	1	288			1	288
	Fossesprøytsone	-			1	5	1	5
	Viktig bekkedrag	-	5	210	1	28	5	238
		Ravinebekk	1	6			1	6
		Viktig gytebekk	6	485			6	485
		Bekk på kalkgrunn	2	121	1	152	2	273
		Bekk i intensivt drevne jordbrukslandskap	2	549			2	549
	Kalksjø	Kransalgjesjø	2	524	1	262	3	786
		Kalkrik tjønnaks-sjø	7	1271			7	1271
	Rik kulturlandskapssjø	Næringsrik utforming	2	147	1	751	2	898
	Dam	-	66	276	4	21	70	297
		Gårdsdam	46	77	4	7	47	84
		Isdam	30	373	2	39	31	412
		Eldre fisketom dam	8	10			8	10
	Naturlig fisketomme innsjøer og tjern	Små myrtjern og myrpytter	3	8			3	8
	Evjer, bukter og viker	-	1	9			1	9
		Bukter og viker	5	54	1	80	6	134
	Roligflytende elveløp	-	2	71			2	71
Myr og kilde	Rikmyr	Rik skog- og krattbevokst myr	2	9	1	35	2	44
		Åpen intermediær og rikmyr i lavlandet	1	2			1	2
		Middelsrik fastmattemyr	1	5			1	5
	Kilder og kildebekker	-	1	0			1	0
		Lavlandskilde	1	1			1	1
	Intakt lavlandsmyr i innlandet	-	1	5			1	5
		Blanding mellom nedbørsmyr og jordvannsmyr	6	109	4	122	6	232
	Høgmyrer i innlandet	-	1	12	1	31	1	43
		Eksentrisk høgmyr	2	60			2	60
Andre viktige forekomster	Andre viktige forekomster	-	2	5	1	3	2	7
Totalt			1321	13053	185	6136	1412	19189

Tabell 2. Oversikt over Asker kommune sine naturtyper registrert etter Miljødirektoratets instruks. «Antall» står for antall registrerte polygoner av typen. Areal er rundet til nærmeste halve daa, dvs areal som får «0» er mindre enn en halv daa. Totalt antall teller lokaliteter som er delt av verneområder, som én lokalitet.

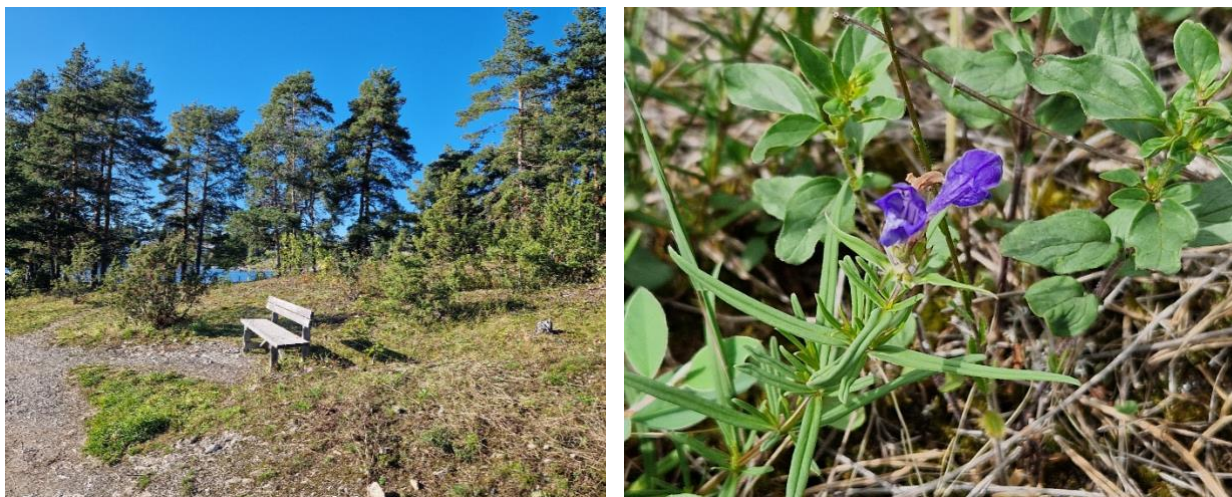
MI		utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedøkosystem	Naturtype	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Naturlig åpne områder under skoggrensa	Nakent tørkeutsatt kalkberg	11	13			11	13
	Svært tørkeutsatt sørlig kalkberg	85	76	1	1	85	76
	Åpen grunnlendt kalkrik mark i boreonemoral sone	214	209	23	47	230	256
	Åpen grunnlendt kalkrik mark i sørboreal sone	1	0			1	0
	Strandeng	4	26			4	26
	Sanddynemark	19	18			19	18
	Øvre sandstrand uten pionervegetasjon	1	1			1	1
Skog	Hule eiker	1143	793	8	3	1146	796
	Høstingsskog	1	1			1	1
	Kalkgranskog	8	141			8	141
	Frisk kalkgranskog	41	440	5	52	43	492
	Frisk kalkfurskog	1	11	2	9	2	19
	Høgstaudegranskog	21	100	2	2	21	102
	Kalk- og lågurtfurskog	79	727	8	40	83	767
	Lågurtfurskog	93	712	2	43	95	755
	Kalkfurskog	139	909	11	114	141	1023
	Tørkeutsatt kalkgranskog	38	341	2	27	38	368
	Gammel lågurtgranskog	20	177			20	177
	Gammel furskog med gamle trær	48	682			48	682
	Gammel furskog med liggende død ved	12	52			12	52
	Gammel furskog med stående død ved	20	368			20	368
	Gammel granskog	21	111	10	139	24	251
	Gammel grandominert naturskog	2	13			2	13
	Gammel granskog med gamle trær	10	133			10	133
	Gammel granskog med liggende død ved	51	254	1	4	51	258
	Gammel granskog med stående død ved	15	102			15	102
	Gammel lågurtseije-rogneskog	2	5			2	5

MI		utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedøkosystem	Naturtype	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
	Gammel lågurtospeskog	13	50			13	50
	Kalkbjørkeskog	1	3			1	3
	Frisk rik edellauvskog	42	205	2	5	42	210
	Frisk lågurtedellauvskog	178	1331	4	8	179	1339
	Frisk kalkedellauvskog	134	981	8	19	136	999
	Lågurtedellauvskog	43	239			43	239
	Lågurteikeskog	49	197			49	197
	Lågurtalm-lind-hasselskog	71	395	5	18	73	413
	Kalkedellauvskog	80	345	6	8	81	353
	Kalklindeskog	77	351	6	40	80	391
	Kalkhasselskog	21	100			21	100
	Høgstaude-edellauvskog	61	342	6	14	66	356
	Flomskogsmark	17	64			17	64
	Gammel høgstaudegråorskog	50	207			50	207
	Gammel fattig edellauvskog	12	131			12	131
	Beiteskog	6	28			6	28
	Rik boreal frisk lauvskog	20	83			20	83
Semi-naturlig mark	Semi-naturlig eng	84	92	3	5	87	97
	Slåttemark	36	70			36	70
	Lauveng	1	1			1	1
	Naturbeitemark	56	206	1	0	56	207
	Hagemark	38	139	2	2	38	141
	Semi-naturlig strandeng	27	46			27	46
	Eng-aktig sterkt endret fastmark	42	46			42	46
Våtmark	Kalkrik helofyttsump	28	48	1	2	29	50
	Rik åpen sørlig jordvannsmyr	7	24	1	2	8	26
	Myr- og sumpskogsmark	57	240	5	21	58	261
	Gammel fattig sumpskog	2	3			2	3
	Rik gransumpskog	7	49	2	38	9	88
	Rik svartorsumpskog	12	38	1	17	13	55
	Kilde-edellauvskog	15	97			15	97
	Rik gråorsumpskog	12	51			12	51
	Sørlig nedbørsmyr	1	3			1	3

MI		utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedøkosystem	Naturtype	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
	Sørlig kaldkilde	2	1			2	1
	Rik vierstrandskog	11	49			11	49
	Rik svartorstrandskog	3	8	1	38	4	46
	Saltpåvirket svartorstrandskog	4	26			4	26
	Sørlig slåttemyr			1	1	1	1
	Semi-naturlig våteng	2	2			2	2
Totalsum		3422	12705	130	721	3480	13426

Figur 2: Kalklindeskog ved Hvalstrandskogen, foto: Siri Khalsa, 2024.

Figur 3. Til venstre: åpen grunnlendt kalkmark på Hvamodden på Nesøya, foto: Hilde S. Rui, 2024. Til høyre: dragehode på åpen grunnlendt kalkmark ved Tobakkshølet på Nesøya, foto: Hilde S. Rui, 2024.

Generell kartleggingsstatus

Et stort antall undersøkelser utført over lang tid ligger til grunn for de naturtypeavgrensningene som er gjort i Naturbase de siste 25 årene. Det ble først kartlagt naturtyper etter DN13 i forbindelse med nasjonale registreringer av verdifulle kulturlandskap i 1992-93 av Fylkesmannen (Flatby, 1994). I gamle Asker ble det i 2000 og 2001 (Blindheim and Abel, 2001) kartlagt naturtyper i sammenheng med skogtaksten. Denne ble oppdatert og supplert med flere lokaliteter i 2004 og 2005 (Blindheim, Abel and Olsen, 2005), med fokus på byggesonen. Senere har det kommet kartlegginger med ulike temaer på fylkesnivå og kommunenivå, deriblant edelløvskog (Blindheim, 2012), kalkskog (Reiso *et al.*, 2017), fuktskog (Blindheim, 2020), kildeedelløvskog (Blindheim, 2024), ferskvann (Brandrud, 2002; Olsen and Reiso, 2005), kalksjøer (Olsen and Klepsland, 2012), barskog (Korsmo, 1990; Korsmo and Svalastog, 1993), viltkartlegging (Sørensen, 1977; Bjar, 1990; Abel and Heggland, 2002; Abel, 2009), eik (Olberg, 2015; Bichsel and Olberg, 2016), kalkmark (Heimstad and Wesenberg, 2011; Abel *et al.*, 2013; Bratli, 2015) og myr (Hertzberg and Gammelmo, 2023). Det er i tillegg gjort kartlegginger i mindre avgrensede områder, som i forbindelse med reguleringsplaner eller verneforslag. Blant annet ble hele Brønnøya kartlagt i 2009 (Blindheim and Abel, 2010). I gamle Røyken ble tidlig fase av kartlegging utført i 2004 (Bye, 2005). Dette ble fulgt opp med en felleskartlegging for Røyken og Hurum i 2014 (Abel, 2015). Det er senere gjort ytterligere omfattende kartlegging i Røyken (Abel, Olberg and Lønnve, 2018; Lønnve, Thylén and Jansson, 2019).

De siste årene, fra 2018-2024 er det gjort omfattende naturtypekartlegging etter Miljødirektoratets instruks i noen store områder i kommunen. Grovt sett dekker disse arealene rundt en tredjedel av kommunen og er fokusert rundt områder med et høyt utbyggingspress. Disse områdene befinner seg kystnært og bebyggelsesnært, og i stor grad på kalkgrunn. Disse arealene, sammen med naturvernområdene, regnes som *godt kartlagt* (Figur 4). Kjekstadmarka og sentrale deler på Hurum er ikke undersøkt for MI og regnes som *ufullstendig kartlagt*. Her finnes bestander med eldre skog (NIBIO, 2025). Helt i nordvest, rundt Sandungen, er naturen dårlig undersøkt og kartleggingsstatus er vurdert som *lite kartlagt*. Området er ikke MI-kartlagt, og er tilnærmet uten DN13-polygoner. Området er sterkt påvirket av skogdrift, så potensialet for naturtyper er begrenset. Likevel ser vi at det lenger øst med

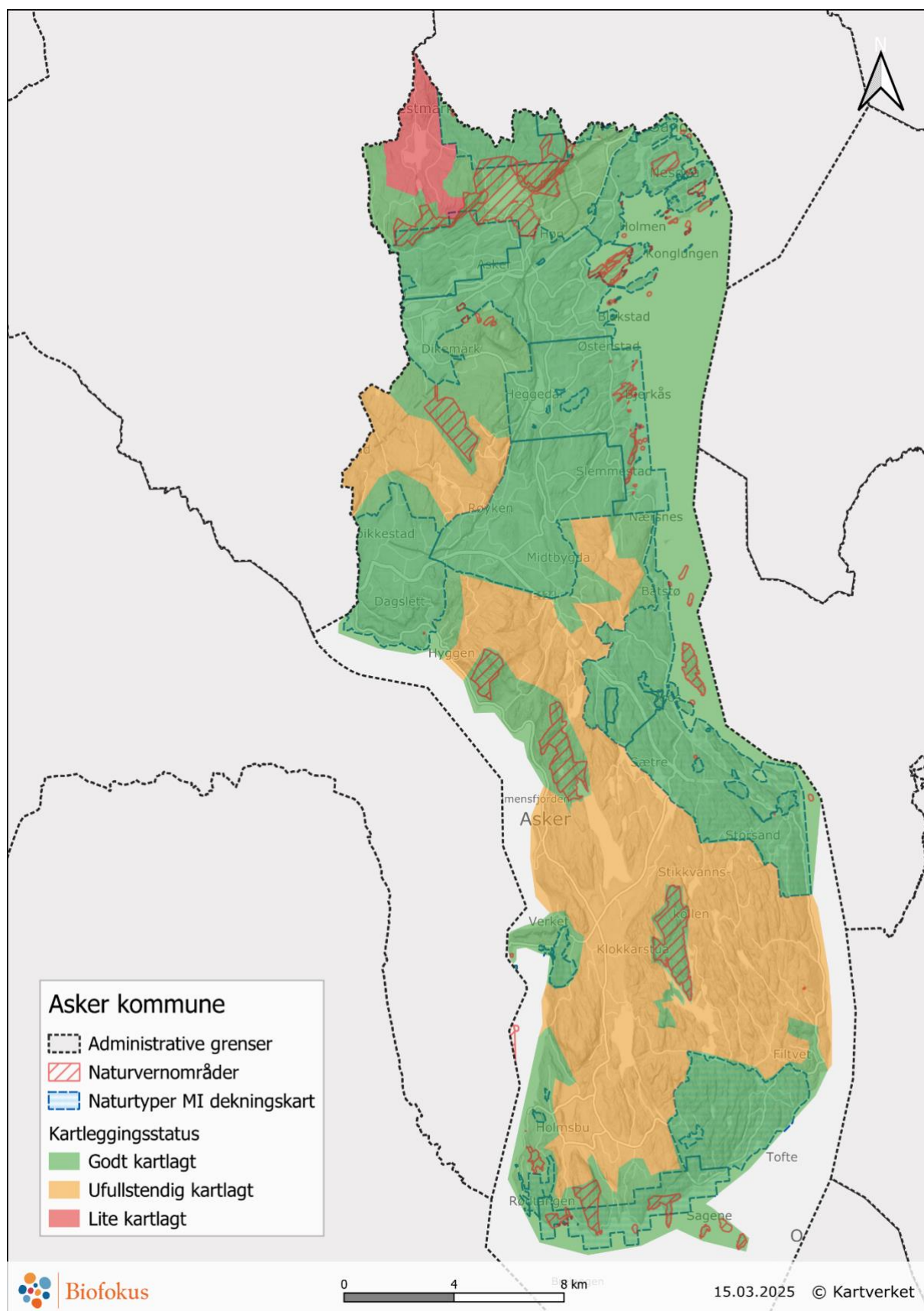
liknende skog er et mye høyere tetthet av naturtyper som er blitt kartlagt, noe som tyder på at det finnes naturtyper som ikke enda er avgrenset.

Det kan bemerkes at det har vært mange små plansaker for både boliger og hytter i kommunen, hvor det er gjort kartlegginger kun av selve eiendommen, mens de reelle naturtypene som regel dekker større arealer. Slike kartlegginger har medført en del unaturlige avgrensninger og til dels feilaktige vurderinger av naturverdi. Mange av disse områdene er fanget opp og justert i nyere og heldekkende kartlegginger, men det kan fortsatt være enkelte steder som ikke har vært omfattet av de heldekkende kartleggingene.

Se tabell 3 for separate vurderinger og kommentarer for hver hovednaturtype.

Tabell 3. Oversikt over kartlegging av hovednaturtyper, samt vurdering av dekning og antatt potensial for kartlegging.

Hovedtype	Dekning	Antatt potensial for
Kulturlandskap	Ufullstendig - God	Kartleggingen av kulturlandskap vurderes som ufullstendig til godt dekket inn, spesielt når det gjelder større naturarealer. Naturtyper knyttet til kulturlandskapet forventes helst å finnes i bebyggelses- og jordbruksområder med høyt utbyggingspress. Disse områdene er i stor grad fanget opp ved MI-kartlegging. Det er derimot sannsynlig at det kan ha blitt oversett mindre områder med høy naturverdi, som av grunnlendt mark og berg i varmekjære områder på kalken. Det kan være svært små arealer, men som er hotspothabitater for en rekke sjeldne organismer. Store gamle trær utenom eik er kun kartlagt etter DN13, og kan ha vært oversett. Det er også trolig naturtypelokaliteter med kulturmark å hente utenom MI-områdene. Dette gjelder særlig hule eiker og semi-naturlige enger, som naturbeitemark. Av kjente lokaliteter av spesielt slåttemark er det gjort en del skjøtselsplaner de siste årene og flere av lokalitetene er i den sammenheng blitt oppdatert.
Skog og fuktskog	Ufullstendig - God	Kartleggingen i skog vurderes til å være ufullstendig, utenom arealene som er MI-kartlagt eller vernet som vurderes som godt kartlagt. Områdene kartlagt etter MI inneholder det arealet i kommunen med rikest berggrunn og regnes som godt fanget opp. Dermed bør også arealet med de rikeste skogstyper innenfor kommunen ha blitt godt fanget opp. Andre skogområder, som rundt nordre Sandungen, Kjekstadmarka og sentrale deler på Hurum er ikke undersøkt for MI og regnes som ufullstendig kartlagt. Kartleggingen av kilde-edelløvskog regnes som ufullstendig. Rike sumpskog regnes som godt fanget opp i MI-undersøkelsesområdene. I resterende områder er det potensiale for gamle sumpskog, og disse regnes følgelig som ufullstendig kartlagt. I MI-systemet fanges ikke opp blandingsskog, og slike kan dermed også forventes kan finnes som ikke enda er kartlagt.
Ferskvann	Lite - Ufullstendig	Dammer og andre ferskvannslokaliteter er forholdsvis godt kartlagt i kommunen, spesielt i kalkrike og byggesonenære områder. For viktige bekkedrag vil noen verdifulle strekninger fortsatt mangle. Det er et behov for oppdatering av beskrivelser og verdisetting av dammene. På Hurumlandet er ferskvann lite fanget opp, og kartleggingen er derfor vurdert til lite. Ferskvann blir heller ikke fanget opp av MI-instruksen, slik at det også kan være huller i disse undersøkelsesområdene.
Våtmark	Lite - God	Det forekommer en del åpne myrområder i kommunen. Myrområdene regnes som godt fanget opp der det er kartlagt etter MI-metodikk, som inkluderer rikmyrer. I de ufullstendig kartlagte områdene på Hurum, Kjekstadmarka og rundt nordre Sandungen kan det være et visst potensiale for nedbørsmyrer som ikke er fanget opp.

Figur 4. Kart som viser kommunens kartleggingsstatus. Grønt er areal i Asker kommune som er vurdert som «godt kartlagt». Gul viser hvor kommunen er vurdert som «ufullstendig kartlagt», og «lite kartlagt» vises i rødt. Naturvernområder vises med skraverte polygoner i rødt og naturtyper kartlagt etter Miljødirektoratets instruks (MI) vises i blått.

Status utvalgte naturtyper

Av utvalgte naturtyper har Asker verdier knyttet til rik berggrunn og kulturlandskap. Med overlappinger (av DN13- og MI-registreringer) tatt med i betraktning kan det gås ut ifra at det er kartlagt minst 214 lokaliteter med åpen grunnlendt kalkmark, minst 77 kalklindeskog og ni kalksjøer. Av utvalgte naturtyper i kulturlandskapet er det kartlagt 1143 hule eiker, minst 34 slåttemarker og én lauveng. Enkelte av de kartlagte naturtypene befinner seg innenfor verneområder, hvor forskriften om utvalgte naturtyper ikke gjelder (bare lokaliteter utenfor verneområder teller som utvalgte naturtypelokaliteter). Tabell 4 viser data fra både DN13- og MI-metodikk.

Det er fortsatt potensial for at mindre lokaliteter med åpen kalkmark og kalkberg kan være oversett, også i de store MI-områdene. Det kan også finnes flere hule eiker, hovedsakelig utenfor MI-områdene.

Tabell 4. Oversikt over utvalgte naturtyper i Asker kommune. Det vises både antall registrerte lokaliteter og areal innenfor og utenfor verneområder. Utvalg av lokaliteter følger «[Forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven](#)», men det inkluderer også tilsvarende lokaliteter innenfor verneområder.

Metodikk		Utenfor verneområde		Innenfor verneområde	
		Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
DN13	Naturtype				
	Hule eiker	352	135	38	12
	Slåttemark	17	63	1	20
	Slåttemyr			1	5
	Kalklindeskog	49	406	14	99
	Åpen grunnlendt kalkrik mark i boreonemoral sone	93	247	20	89
	Kalksjø	9	1795	1	262
	Total	511	851	74	225
MI	utvalgt Naturtype				
	Hule eiker	1143	793	8	3
	Slåttemark	34	68		
	Lauveng	1	1.5		
	Slåttemyr			1	1
	Kalklindeskog	77	351	6	40
	Åpen grunnlendt kalkrik mark i boreonemoral sone	214	209	23	47
	Total	1469	1422	38	92

Ansvarsnaturtyper

I Asker kommune er det særlig natur på kalkrik grunn som det er viktig å ta vare på. Arealmessig har Asker kommune en vesentlig stor andel av kalkskoger i fylket. Dette gjelder kalkedelløvsog, deriblant kalklindeskog og kalkhasselskog, og kalkbarskog, både med furu og gran i tresjiktet. Mellom 85 og 90 % av kalkedelløvsogene og kalklindeskogene i fylket befinner seg i Asker kommune. Sammen med den kalkrike skogen er kalksjøene (30 %) og åpen grunnlendt kalkmark (38 %), kalkberg (75 %) og kilde-edellauvskog (70 %) svært viktige og høyt representerte naturområder for kommunen.

Andre viktige naturområder hvor kommunen har høy representativitet på fylkesnivå er sanddynemark (90 %), gammel fattig edelløvsog (80 %), rik svartorstrandskog (77 %), og semi-naturlig strandeng

(70 %). I tillegg er rike slåttemarker sjeldne og artsrike områder. I tillegg finnes viktige forekomster av gråor-heggeskog og hagemarker/alléer/store gamle trær. Kommunen har spesielt god forekomst av gamle asker og almer som tidligere har vært styvet.

Videre kartlegging bør prioriteres på de lite kartlagte arealene jf. Figur 4, samt på de unike områder på kalken der det kan finnes små restarealer som er blitt oversett. I forbindelse med plansaker og områdeutvikling er det spesielt viktig med grundige registreringer på kalken ettersom det kan finnes store verdier på små arealer. Slike arealer er bare blitt viktigere over tid når utbyggingen i disse områdene har tettet seg.

Referanser

- Abel, K. (2009) *Oppdatering av viltkartet, Asker kommune 2008*. BioFokus-rapport 2009–13. BioFokus.
- Abel, K. et al. (2013) *Kartlegging av dragehode og åpen kalkmark i Oslo og Akershus 2012*. BioFokus-rapport 2013–8. Oslo: BioFokus.
- Abel, K. (2015) *Kvalitetssikring av naturtyper i Røyken og Hurum kommuner 2014*. BioFokus-rapport 2015–10. Oslo: BioFokus.
- Abel, K. and Heggland, A. (2002) *Viltområder i Asker kommune*. Siste Sjanse-rapport 2002–2, p. 21.
- Abel, K., Olberg, S. and Lønnve, O.J. (2018) *Kartlegging av biologisk mangfold i Røyken kommune*. BioFokus-rapport 2018–2. BioFokus, p. 82.
- Asker kommune (2023) *Temaplan naturmangfold 2023-2035*. Asker: Asker kommune. Available at: <https://www.aker.kommune.no/om-aker-kommune/styring-og-verdier/temaplaner-for-aker-kommune/temaplan-for-naturmangfold/>.
- Bichsel, M. and Olberg, S. (2016) *Kartlegging av hule eiker i Asker kommune 2016*. BioFokus-notat 2016–58. BioFokus, p. 67.
- Bjar, G. (1990) *Viltkartlegging i Follo, Asker og Bærum. Undersøkelse i forbindelse med Hurumsprosjektet*. Rapport. Fylkesmannen i Oslo og Akershus, miljøvernavdelingen.
- Blindheim, T. (2024) *Kartlegging av kildeedelløvskog i Oslo og Viken 2024*. Biofokus rapport 2024-097. Stiftelsen Biofokus. Oslo: Stiftelsen Biofokus.
- Blindheim, T. and Abel, K. (2001) *Kartlegging og verdisetting av naturtyper i Asker kommune*. Siste Sjanse-notat 2001–6. Siste Sjanse, p. 40.
- Blindheim, T. and Abel, K. (2010) *Naturverdier på Brønnøya i Asker kommune*. BioFokus-rapport 2010–4. OSLO: BioFokus, p. 72.
- Blindheim, T., Abel, K. and Olsen, K.M. (2005) *Kartlegging av naturtyper i Asker kommune, oppdatering 2004-05*. Siste Sjanse-notat 2005–8. Oslo: Siste Sjanse, p. 59.
- Blindheim, T. (red) (2020) *Kartlegging av fuktskog i Oslo, Akershus, Østfold og Trøndelag i 2019*. BioFokus-rapport 2020–10. Oslo: BioFokus, p. 45.
- Brandrud, T.E. (2002) *Kartlegging av biologisk mangfold (naturtypekartlegging) i ferskvann. Innsjøer. Fylkesoversikt i Oslo og Akershus*. NINA Oppdragsmelding 764, p. 63.
- Bratli, H. (2015) 'Kartlegging av naturtypen åpen kalkmark og den prioriterte arten dragehode i Oslo og Akershus. Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Miljøvernavdelingen, 3/2015'. Available at: <https://www.statsforvalteren.no/siteassets/fm-oslo-og-viken/miljo-og-klima/rapporter/miljoernavdelingen-i-oslo-og-akershus-rapporter/2015-kartlegging-av-naturtypen-åpen-kalkmark-og-den-prioriterte-arten-dragehode-i-oslo-og-akershus.-fmoa-rapport-3-2015.pdf>.
- Bye, F.N. (2005) *Kartlegging av biologisk mangfold i Røyken kommune. Sluttrapport*. Frode Bye Miljørådgivning, p. 34s.

- Flatby, S. (1994) *Verdifulle kulturlandskap i Oslo og Akershus fylker. Oversikt over prioriterte områder*. Oslo: Fylkesmannen i Oslo og Akershus, miljøvernavdelingen. Available at: https://www.nb.no/maken/item/URN:NBN:no-nb_digibok_2012051408058.
- Heimstad, R. and Wesenberg, J. (2011) *Kartlegging av dragehode (Dracocephalum ruyschiana) og grunnlendt kalkmark utenfor verneområder i Oslo og Akershus 2010*. Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Miljøvernavdelingen - Rapport 9/2011, p. 123.
- Hertzberg, M. and Gammelmo, Ø. (2023) *Kartlegging av myr i Asker kommune - karbonlagring og restaureringspotensiale*. Biofokus-rapport 2023–067.
- Korsmo, H. (1990) *Verneplan barskog - lokalitetsbeskrivelser i Oslo og Akershus*. NINA, Ås/NLH. Notat til DN. 106 s. + vedlegg.
- Korsmo, H. and Svalastog, D. (1993) *Inventering av verneverdig barskog i Akershus og Oslo*. NINA Oppdragsmelding 227: 1-128. NINA. Available at: <https://www.nina.no/archive/nina/pppbasepdf/oppdragsmelding/227.pdf>.
- Lønnve, O.J., Thylén, A. and Jansson, U. (2019) 'Kartlegging av biologisk mangfold i Røyken kommune, 2018-19. BioFokus-rapport 2019-16. Stiftelsen BioFokus. Oslo'.
- NIBIO (2025) *Kilden - Skogportalen*. Available at: <https://kilden.nibio.no/?topic=skogportal>.
- Olberg, S. (2015) *Kartlegging av hule eiker i Asker kommune 2014*. BioFokus-rapport 2015–4. Oslo: BioFokus, p. 21.
- Olsen, K.M. and Klepsland, J.T. (2012) *Kartlegging av kalksjøer i Asker, Akershus i 2012*. BioFokus-rapport 2012–25. Oslo: BioFokus.
- Olsen, K.M. and Reiso, S. (2005) *Viktige naturtyper og arts mangfold i ferskvann i Akershus*. Siste Sjanse rapport 1501–0708. Siste Sjanse.
- Reiso, S. et al. (2017) *Kartlegging av kalkskog i Buskerud, Vestfold, Oslo og Akershus 2016*. BioFokus-rapport 2017-8. Stiftelsen BioFokus. Oslo. BioFokus-rapport 2017–8. BioFokus.
- Sørensen, O.L. (1977) *Viltområder i Akershus. Rapport fra arbeidet med viltområdekartleggingen i Akershus 1976*. Rapport. Institutt for naturforvaltning, p. 55.

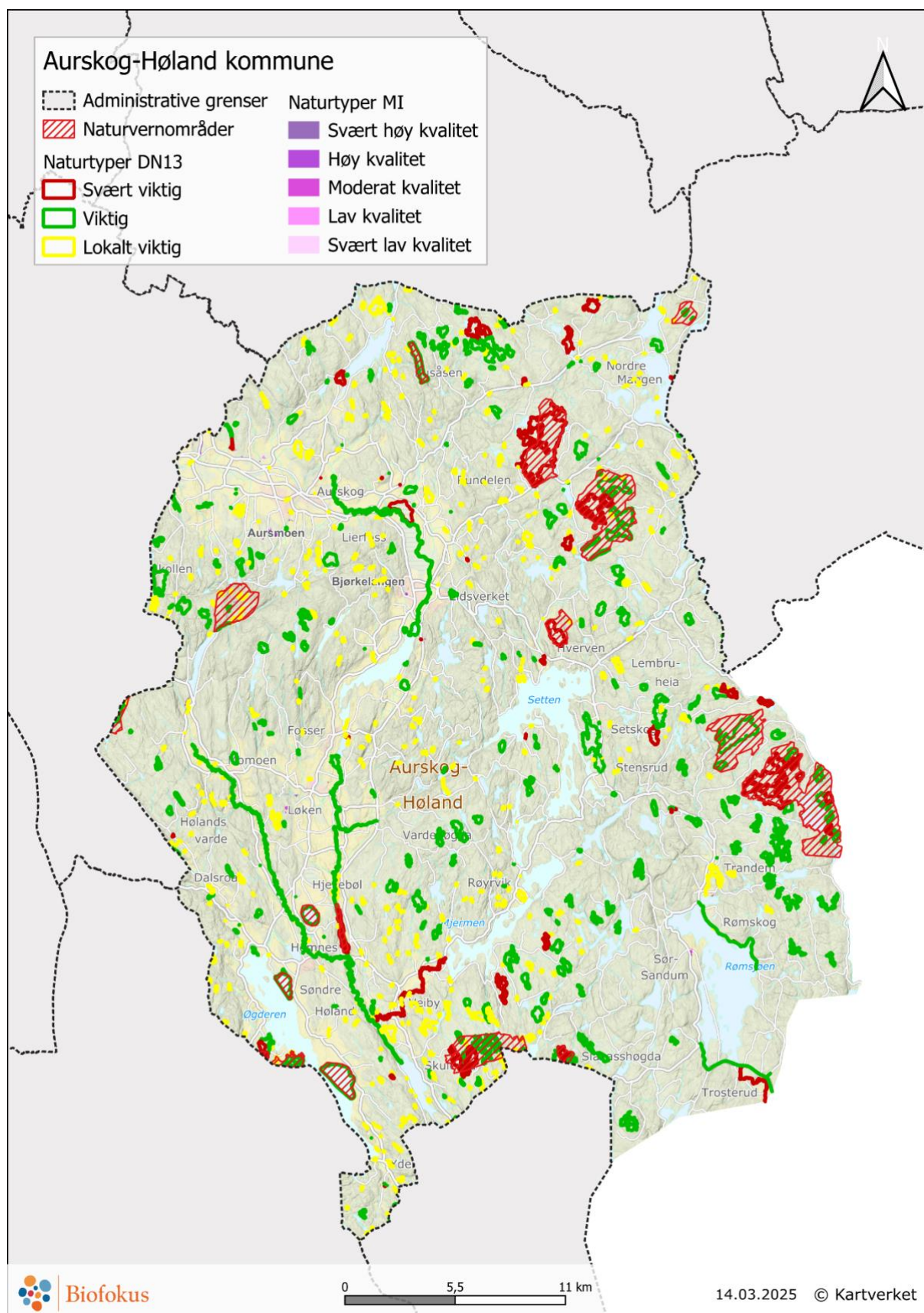
Kartleggingsstatus for naturtyper i Akershus fylke 2024, Aurskog-Høland kommune

Innledning

Aurskog-Høland kommune har et landareal på 1144 km², hvorav rundt 92 km² utgjøres av ferskvann. Skog dekker en stor andel av kommunens areal, mens jordbruksområder finnes primært i de lavereliggende og lite kupert delene langs vassdragene i kommunen. Flere store innsjøer finnes, og Hølandselva med sidebekker og elver utgjør de største vassdragene. Kommunen grenser i nord mot Nes kommune, i nord og vest mot Lillestrøm kommune, i sør mot Indre Østfold og Marker kommuner i Østfold, mens den i nordøst grenser mot Eidskog i Innlandet. Mesteparten av kommunen ligger i sørboreal vegetasjonssone, men de lavereliggende delene ligger i boreonemoral vegetasjonssone. Berggrunnen er sammensatt. I vest dominerer glimmergneis, i de nordlige delene dominerer granittisk gneis mens i sør og øst kommer det inn partier med aluminiumsilikatgneis, tonalittisk gneis, granitt og glimmergneis. Løsmassene i de lavereliggende delene langs hovedvassdragene utgjøres for det meste av et sammenhengende dekke med stedvis stor mektighet av hav- og fjordavsetninger. I skogstraktene består løsmassene for det mest av et tynt humuslag. Bosetninger og landbruksareal er hovedsakelig konsentrert til de lavereliggende områdene, og de tettest bebygde områdene i kommunen er Bjørkelangen, Aursmoen og Løken. Terrenget i skogstraktene er kupert med rygger og åspartier. I Aurskog-Høland kommune finnes 16 verneområder (Figur 1), hvorav Store rekke og Hølvannet naturreservat (VV00000779) øst i kommunen er det største. Reservatet er vernet i forbindelse med skogvern. Verneområdene i kommunen representerer både barskog, myr og annen våtmark.

Denne vurderingen av kartleggingsstatus for naturtyper i Aurskog-Høland kommune bygger på [statusoversikt fra 2014](#) og [oppdatering gjort i 2020](#). Se disse rapportene for en fullstendig oversikt over referanser fra arbeider og utfordringer knyttet til kartlegging før 2020.

På kommunens nettside kan man søke opp informasjon om naturverdier i kommunen. Det er også en egen fane [Natur, friluft og miljø](#). Her ligger informasjon om truede og sårbare arter, fremmede arter og naturtypekartlegging. Det er lenker til enkelte aktuelle nettressurser og også mulig å laste ned en rapport (som pdf-fil). Nettsiden er imidlertid ikke oppdatert siden 2019. Det er ikke laget en egen naturmangfoldplan for kommunen, men Aurskog-Høland har sammen med Marker, Aremark og Halden kommuner vedtatt å lage en felles interkommunal plan for naturmangfold. Et utkast til plan foreligger, og denne har nettopp vært ute på høring med høringsfrist 21. april.

Figur 1. Oversikt over kartlagte naturtyper og verneområder i Aurskog-Høland kommune.

Naturtyper i Naturbase

I Naturbase ligger naturtypelokaliteter fra 1976 til 2024. Naturtyper registrert frem til 2020 er kartlagt i henhold til DN-håndbok 13 (DN13), mens lokaliteter registrert fra 2021 til 2024 er kartlagt etter både DN13 og etter Miljødirektoratets instruks for naturtypekartlegging (MI). Mange ulike undersøkelser de siste 25-30 årene ligger til grunn for naturtyperegistreringene i kommunen (Bjureke & Kielland-Lund, 2012; Blindheim, 2020; Blindheim et al., 2010; Hasvik et al., 2019; Jansson, 2014; Jansson & Lønnve, 2021; Korbøl, 2008; Kystvåg et al., 2005; Langmo & Oldervik, 2018; Lyngstad & Vold, 2015; Røsok & Blindheim, 2006; Sandaas et al., 2016; Thylén & Lønnve, 2023). Det er også gjort en del skogkartlegginger, bl.a. i forbindelse med frivillig vern.

Det samlede naturtypearealet er på litt over 51 km², men da en del naturtypeareal overlapper, pga. kartlegging etter to ulike metodikker, er det faktiske naturtypearealet rett under 51 km². 35 % av naturtypearealet ligger innenfor verneområder. For ytterligere detaljer om antall og areal av naturtyper, innenfor og utenfor verneområder, se Tabell 1 og 2. Figur 1 viser kart over kartlagte naturtyper og i denne [lenken](#) kan naturtypene studeres i detalj i Naturbase.

Det er dokumentert mye viktig natur i Aurskog-Høland kommune. Drøyt 84 % av naturtypearealet er vurdert som viktig (B-verdi) eller svært viktig (A-verdi) i henhold til DN håndbok 13, og over 69 % er vurdert å ha moderat, høy- og svært høy kvalitet i kartleggingen etter MI. Naturtyper knyttet til lavlandsmyrer/høymyrer, gammel barskog og ferskvannstyper som viktige bekker og rike kulturlandskapssjøer, dekker de største arealene av naturtyper. Når det kommer til antallet av kartlagte naturtyper dominerer lokaliteter med gammel bar- og løvskog og myr. Også seminaturlige naturtyper som slåtte- og beitemark er det registrert en god del av i kommunen.

Tabell 1. Oversikt over Aurskog-Høland kommune sine naturtyper registrert etter DN-håndbok 13. Utforming satt som «-» betyr at utforming ikke er angitt. «Antall» står for antall registrerte polygoner av typen. Areal er rundet til nærmeste halve daa, dvs. areal som får «0» er mindre enn en halv daa. Totalt antall teller lokaliteter som er delt av verneområder, som én lokalitet.

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Åpen naturlig fastmark	Sørvendte berg og rasmarker	Bergknaus og -flate	1	5			1	5
Skog	Rik edellauvskog	-	1	5			1	5
	Kalkskog	-	3	14			3	14
	Gråor-heggeskog	-	15	244			15	244
		Liskog og raviner	1	22			1	22
	Rik sump- og kildeskog	Rikere løvsumpskog	1	13			1	13
		-	41	470			41	470
		Viersump i lavlandet	1	1			1	1
		Rikere gransumpskog	8	87	1	9	8	96
		Rik sumpskog	3	26	1	32	3	59
	Gammel boreal lauvskog	-	75	762	1	6	76	768
		Gammelt ospeholt	1	22	1	5	2	27
	Gammel barskog	Gammel furuskog	57	1895	2	568	59	2463

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
		Gammel granskog	140	2160	27	1747	160	3907
		-	142	2902	4	66	144	2968
	Bekkekløft og bergvegg	-	6	86	1	13	7	99
	Brannfelt	-	1	13			1	13
	Rik blandingsskog i lavlandet	Sørboreal blandingsskog	1	9			1	9
	Gammel sumpskog	Gammel gransumpskog	1	0	1	12	1	12
	Flommarksskog	Flompåvirket bjørke- og vierskog	1	39			1	39
Kulturlandskap	Slåttemark	Frisk fattigeng slått	16	37			16	37
		Frisk/tørr, middels baserik eng slått	1	2			1	2
		Fattig slåtteeng	3	12			3	12
		Rik slåtteeng	4	25			4	25
		Svak lågurtslåtteeng	1	9			1	9
		Kalkslåtteeng	1	35			1	35
	Artsrik veikant	-	10	145			10	145
	Naturbeitemark	-	2	21			2	21
		Frisk/tørr, middels baserik eng beitet	1	2			1	2
		Frisk fattigeng beitet	13	169			13	169
		Frisk næringsrik ""natureng"" beitet	1	4			1	4
	Hagemark	-	1	4			1	4
	Småbiotoper	Steingjerde	1	1			1	1
		Skogholt med engpartier	1	12			1	12
	Store gamle trær	Eik	2	1			2	1
		Ask	3	1			3	1
		Gammelt tre	1	6			1	6
		Lind	1	10			1	10
	Parklandskap	Alléer	1	1			1	1
	Skrotemark	Tun og gårdsplass	1	0			1	0
Ferskvann/ Våtmark	Deltaområde	Lite og mindre formrikt delta	1	206			1	206
	Kroksjøer, flomdammer og meanderende elveparti	-	1	190			1	190
		Gamle, mindre flompåvirkede kroksjøer og dammer	2	3			2	3
		Betydelig flompåvirkede kroksjøer og dammer	3	59	3	269	3	329
		Kompleks med meanderende	1	584			1	584

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
		elveparti, kroksjøer og dammer						
	Viktig bekke­drag	-	1	57			1	57
		Bekk i intensivt drevne jordbrukslandskap	5	1521	1	80	5	1601
	Rik kulturlandskapssjø	Kalkfattigere utforming	2	21	2	1090	3	1111
	Dam	-	11	36			11	36
		Gårdsdam	15	7			15	7
		Eldre fisketom dam	1	1			1	1
	Naturlig fisketomme innsjøer og tjern	Små myrtjern og myrpytter	3	9			3	9
	Evjer, bukter og viker	Bukter og viker	4	130	1	1485	4	1615
		Elvesnelle-starrsump	1	20			1	20
Myr og kilde	Intakt lavlandsmyr i innlandet	-	78	9614	14	3066	87	12680
		Blanding mellom nedbørsmyr og jordvannsmyr	6	551	2	990	6	1541
	Høgmyrer i innlandet	-	60	9315	13	8580	64	17895
		Eksentrisk høgmyr	15	1002	2	78	16	1080
		Konsentrisk høgmyr	1	1	1	32	1	33
Andre viktige forekomster	Andre viktige forekomster	-	1	138			1	138
Totalt			777	32735	78	18127	819	50862

Tabell 2. Oversikt over Aurskog-Høland kommune sine naturtyper registrert etter Miljødirektoratets instruks. «Antall» står for antall registrerte polygoner av typen. Areal er rundet til nærmeste halve daa, dvs areal som får «0» er mindre enn en halv daa. Totalt antall teller lokaliteter som er delt av verneområder, som én lokalitet.

MI		utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedøkosystem	Naturtype	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Naturlig åpne områder under skoggrensa	Åpen flomfastmark	1	1			1	1
Skog	Hule eiker	3	2			3	2
	Høgstaudegranskog	1	2			1	2
	Lågurtfuruskog	2	6			2	6
	Gammel furuskog med gamle trær	2	39			2	39
	Gammel furuskog med liggende død ved	5	15			5	15
	Gammel granskog med gamle trær	2	6			2	6
	Gammel granskog med liggende død ved	10	39			10	39
	Gammel granskog med stående død ved	1	2			1	2
	Gammel lågurtospeskog	4	13			4	13
	Flomskogsmark	7	36			7	36
	Gammel høgstaudegråorskog	6	21			6	21
Semi-naturlig mark	Semi-naturlig eng	3	25			3	25
	Hagemark	3	17			3	17
	Eng-aktig sterkt endret fastmark	4	4			4	4
Våtmark	Konsentrisk høymyr	3	27			3	27
	Rik åpen sørlig jordvannsmyr	1	2			1	2
	Gammel fattig sumpskog	3	7			3	7
	Rik gråorsumpskog	2	5			2	5
	Sørlig nedbørsmyr	6	67			6	67
Totalsum		69	337			69	337

Figur 2. Øverst til venstre: Vollmyra, en nedbørsmyr. Høyre: Gammel barskog på Sakaliåsen. Nederst: gammel granskog med liggende dødved ved Longneselva. Fotos fra 2022, Ole Lønnve og Anders Thylén..

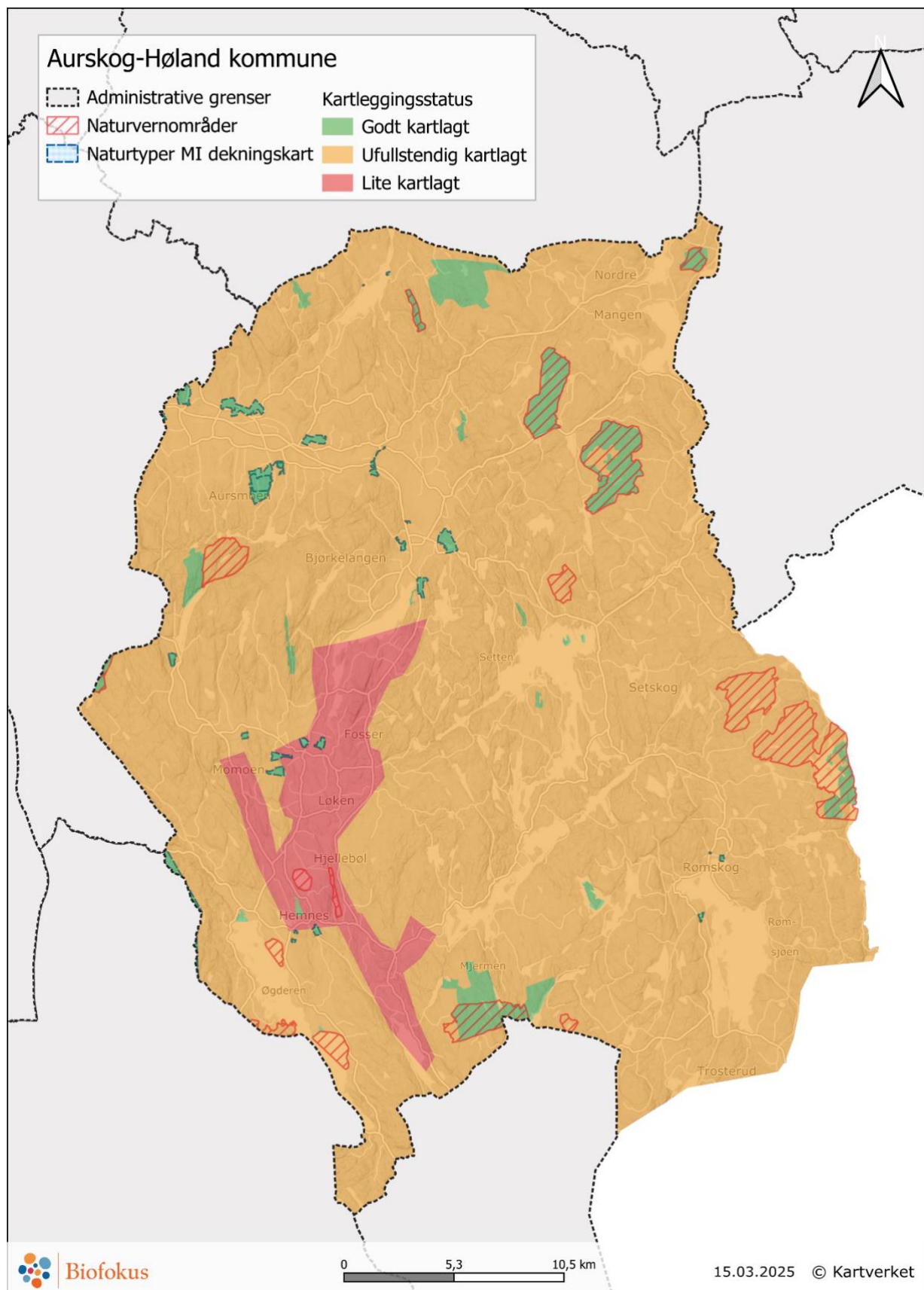
Generell kartleggingsstatus

Ulike naturtyper knyttet til skog og myr utgjør de fleste registrerte naturtypelokalitetene i Aurskog kommune. Majoriteten av skogkartleggingen i Aurskog-Høland har vært gjort i henhold til DN-håndbok 13 (DN13). Kun noen få mindre områder har vært kartlagt etter Miljødirektoratets instruks (MI). Imidlertid er det mye skog i kommunen, og det er sannsynlig at det finnes en rekke lokaliteter som ikke er fanget opp av tidligere kartlegginger. Arealmessig er det registrert mye myr i kommunen, og sannsynligvis er de viktigste forekomstene av myr fanget opp. 27 lokaliteter med naturtypen dam er registrert. Selv om det neppe er mange gårdsdammer i kommunen, må man likevel anta at det finnes enkelte dammer spredt i kulturlandskapet som ikke er fanget opp. I tillegg kan det være flere dammer og små fiskeløse tjern i skogstraktene som ikke er registrert. De viktigste bekkedragene er fanget opp, men mindre sidebekker og bekker i tilknytning til flere av sjøene er ikke registrert. Flere av disse kan ha funksjoner som gytebekker for ørret. I kulturlandskapet er sannsynligvis de fleste og viktigste slåttemarkene og naturbeitemarkene fanget opp. Det kan være enkelte store, gamle trær, som tuntrær og andre enkeltstående trær av f.eks. ask som ikke er fanget opp.

Kartleggingsstatus for Aurskog-Høland kommune vurderes samlet sett som «ufullstendig kartlagt» for større deler av kommunen, se figur 3. Enkelte områder er også lite kartlagt. Arealer som enten er MI-kartlagt eller kartlagt etter skogvernmetodikk vurderes som godt kartlagt. Se tabell 3 for separate vurderinger og kommentarer for hver hovednaturtype.

Figur 3. Våtmarker ved Eidsdammen. Foto: Anders Thylén, 2022.

Figur 4. Kart som viser kommunens kartleggingsstatus. Grønt er areal i Aurskog-Høland kommune som er vurdert som «godt kartlagt». Gul viser hvor kommunen er vurdert som «ufullstendig kartlagt», og «lite kartlagt» vises i rødt. Naturvernrområder vises med skraverte polygoner i rødt og naturtyper kartlagt etter Miljødirektoratets instruks (MI) vises i blått.

Tabell 3. Oversikt over kartlegging av hovednaturtyper, samt vurdering av dekning og antatt potensial for kartlegging.

Hovedtype	Dekning	Antatt potensial for
Kulturlandskap	Ufullstendig - God	Vurderes som godt dekket inn, da de meste verdiene knyttet til kulturlandskapet kan forventes i områder som har blitt kartlagt. Det er likevel grunn til å tro at det kan finnes noen lokaliteter med naturverdier knyttet til kulturlandskapet som hittil ikke har blitt systematisk undersøkt.
Skog	(Lite -) Ufullstendig (- god)	Kartleggingen i skog vurderes generelt til å være ufullstendig, men varierer fra lite til godt kartlagt for ulike områder. De fleste skogsregistreringer går tilbake til 2006, Særlig sørvest i kommunen finnes betydelige arealer der kartleggingsstatusen er dårlig. Man må anta at det kan finnes viktige skoglokaliteter som ikke er fanget opp i de mer utilgjengelige delene av kommunen.
Ferskvann/våtmark	Ufullstendig	De største og viktigste innsjøene og vassdragene er trolig fanget opp. Det er imidlertid sannsynlig at det finnes enkelte dammer i kulturlandskapet som ikke er registrert. I tillegg kan det være flere dammer og små fiskeløse tjern i skogstraktene som ikke er fanget opp. Også potensielt viktige bekkedrag, spesielt i tilknytning til flere av de store innsjøene er i liten grad registrert.
Myr og kilde	Ufullstendig-God	Myr vurderes som ufullstendig-godt kartlagt. De fleste viktige myrer i kommunen er sannsynligvis fanget opp. Imidlertid er det sannsynlig at det kan være en rekke forekomster av mindre myrer og sumpskog som ikke er fanget opp. Kartleggingen av myr er i stor grad også helt flytobasert (Lyngstad & Vold, 2015), og beskrivelser og vurderinger er nokså upresise.

Status utvalgte naturtyper

Av utvalgte naturtyper har Aurskog-Høland verdier knyttet til kulturlandskapet. Det er registrert til sammen 14 lokaliteter med slåttemark og fem hule eiker. Ingen utvalgte naturtyper ligger innenfor eksisterende verneområder. Tabell 4 viser data fra både DN13 - og MI -metodikk. Aurskog-Høland ligger hovedsakelig utenfor eikas naturlige utbredelse, og forekomst av eik er derfor som oftest et resultat av plantede trær. Sannsynligvis er de fleste hule eiker fanget opp, men enkelte kan likevel dukke opp i de lavereliggende delene av kommunen. Det er også sannsynlig at det kan være enkelte mindre slåttemark spredt i kommunen som ikke er blitt fanget opp av tidligere kartlegginger. Tabell 4 viser data fra både DN13 - og MI -metodikk.

Tabell 4. Oversikt over utvalgte naturtyper i Aurskog-Høland kommune. Det vises både antall registrerte lokaliteter og areal innenfor og utenfor verneområder. Utvalg av lokaliteter følger «[Forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven](#)», men det inkluderer også tilsvarende lokaliteter innenfor verneområder.

Metodikk		Utenfor verneområde		Innenfor verneområde	
		Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
DN13	Naturtype				
	Hule eiker	2	1		
	Slåttemark	14	87		
	Total	16	87	0	0
MI	utvalgt Naturtype				
	Hule eiker	3	2		
	Total	3	2	0	0

Ansvarsnaturtyper

Aurskog-Høland har et spesielt ansvar for naturtyper knyttet til våtmark, spesielt høgmyr og intakt lavlandsmyr i innlandet. Av disse naturtypene har kommunen en svært stor andel av de samlede arealene i Akershus. Dernest har kommunen store og viktige forekomster knyttet til ferskvann, spesielt av evjer, bukter og viker / rike kulturlandskapssjøer og viktige bekkedrag. Gammel barskog og gammel boreal lauvskog har også kommunen forholdsvis mye av. I kulturlandskapet finnes flere svært verdifulle slåttemark, selv om de både i areal og antall ikke utgjør så mye sammenlignet med Akershus som helhet.

Flere interessante artsforekomster er kjent fra kulturlandskapet i Aurskog-Høland, blant annet finnes det flere lokaliteter der den sterkt truede (EN) sommerfuglen heroringvinge (*Coenonympha hero*) er kjent (Figur 4). Mange av vannforekomstene og våtmarkene er svært viktige for fugler, både som hekkelokaliteter og som rasteområder på trekk.

Figur 5: Den sterkt truede (EN) sommerfuglen heroringvinge er kjent fra flere lokaliteter i Aurskog-Høland. Foto: Ole J. Lønnve.

Referanser

- Bjøreke, K., & Kielland-Lund, J. (2012). *Skjøtselsplan for Haveråtangen, slåttemark, Aurskog Høland kommune, Akershus fylke* (s. 27). Naturhistorisk museum, UiO.
- Blindheim, T. (2020). *Naturverdier for lokalitet Slattumsrøa NR sør, registrert i forbindelse med prosjekt Fuktskog 2019* (s. 9) [Narin-faktaark]. Biofokus.
- Blindheim, T., Bjøreke, K., & Olsen, K. M. (2010). *Naturtypekartlegging i Aurskog-Høland kommune 2008-2010* (BioFokus-rapport Nos. 2010–24; s. 149). BioFokus.
- Hasvik, Å., Langmo, S. H. L., & Oldervik, F. (2019). *Skjøtselsplan for Aurskog-Høland bygdetun, slåttemark, Aurskog-Høland kommune, Akershus fylke*.
- Jansson, U. (2014). *Kartlegging av rikere sump- og kildeskog 2012-2013* (BioFokus-notat Nos. 2014–21).
- Jansson, U., & Lønnve, O. (2021). *Skjøtselsplan for slåttemark 2020 – Haveråtangen, Aurskog-Høland kommune. BioFokus-notat 2021-16. Stiftelsen BioFokus. Oslo*.
- Korbøl, A. (2008). *Naturtyper i skog, Aurskog-Høland. Konvertering av MiS registreringer*. (Prevista og Auen Korbøl Biologisk rådgivning. Rapport Nos. 1–2008; s. 8). Prevista og Auen Korbøl Biologisk rådgivning.
- Kystvåg, E. K., Østmoe, E. R., & Wesenberg, J. (2005). *Naturtyper og truede sopp og planter i Aurskog-Høland* (s. 34) [Naturtjenester AS. Rapport]. Naturtjenester AS.
- Langmo, S. H. L., & Oldervik, F. (2018). *Revisjon av og utarbeidelse av skjøtselsplaner for utvalgte slåttemarker i Oslo og Akershus i 2017* [Bioreg AS rapport].
- Lyngstad, A., & Vold, E. M. (2015). *Kartlegging av typisk høgmyr ved hjelp av flybilder. Østfold, Akershus og sørlige deler av Hedmark. – NTNU Vitenskapsmuseet naturhistorisk rapport 2015-3: 1-367*.
- Røsok, Ø., & Blindheim, T. (2006). *Naturundersøkelser i forbindelse med sertifisering til økologisk skogbruk, Nordre- og Østre Pavestad i Aurskog-Høland (Akershus)* (Siste Sjanse notat Nos. 2006–6; s. 10). Siste Sjanse.
- Sandaas, K., Enerud, J., & Spikkeland, I. (2016). *Utbredelse og bestandsstatus. Elvemusling *Margaritifera margaritifera* Tunnsjøbekken 2016. Aurskog-Høland kommune, Akershus fylke. Rapport 19 sider*.
- Thylén, A., & Lønnve, O. J. (2023). *Kartlegging av naturtyper etter Miljødirektoratets instruks i Aurskog-Høland kommune*. (Biofokus-rapport No. 009). Biofokus.

Kartleggingsstatus for naturtyper i Akershus fylke 2024, Bærum kommune

Innledning

Denne vurderingen av kartleggingsstatus for naturtyper i Bærum kommune bygger [på statusoversikt fra 2014](#) og [oppdatering gjort i 2020](#). Se disse rapportene for en fullstendig oversikt over referanser fra arbeider og utfordringer knyttet til kartlegging før 2020. Vi anbefaler også å se på Bærum kommune sin [temaplan for naturmangfold](#) hvor en kontinuerlig utvikling av kunnskapsgrunnlaget er et av flere viktige tiltak i handlingsdelen av planen. Mer om grøntområder, natur og skjøtsel kan leses på deres [hjemmeside](#).

Bærum kommune har et totalareal på 188 km². 3,5 km² er ferskvann i form av mindre vann over og under marin grense, samt de større elvene, Isielva, Lomma, Øverlandselva og Lysakerelva. Kommunen ligger i all hovedsak i boreonemoral vegetasjonssone, men de høyereliggende skogstraktene hører til i sørboreal sone. Geologisk hører kommunen til Oslofeltet. De markerte landskapsforskjellene er grunnnet i geologiske forskjeller, der de lavereliggende delene ligger på kalkrike kambrosiluriske sedimentbergarter mens de høyereliggende delene består av permiske lavabergarter, bl.a. med mye rombeporfyrr. De lavereliggende delene i sør har en rekke øst-vestgående daler hvor grunnlendte, rike kalkrygger veksler med mellomliggende daler med tykkere løsmasser. Store deler av de sørlige lavereliggende områdene på fastlandet er nedbygd, mens øyene er mindre påvirket. Høye sommertemperaturer i kombinasjon med en svært artsrik flora i form av rik kalkvegetasjon i en rekke ulike vegetasjonssamfunn gir grunnlag for et stort mangfold av arter, herunder svært mange truede og rødlistede arter.

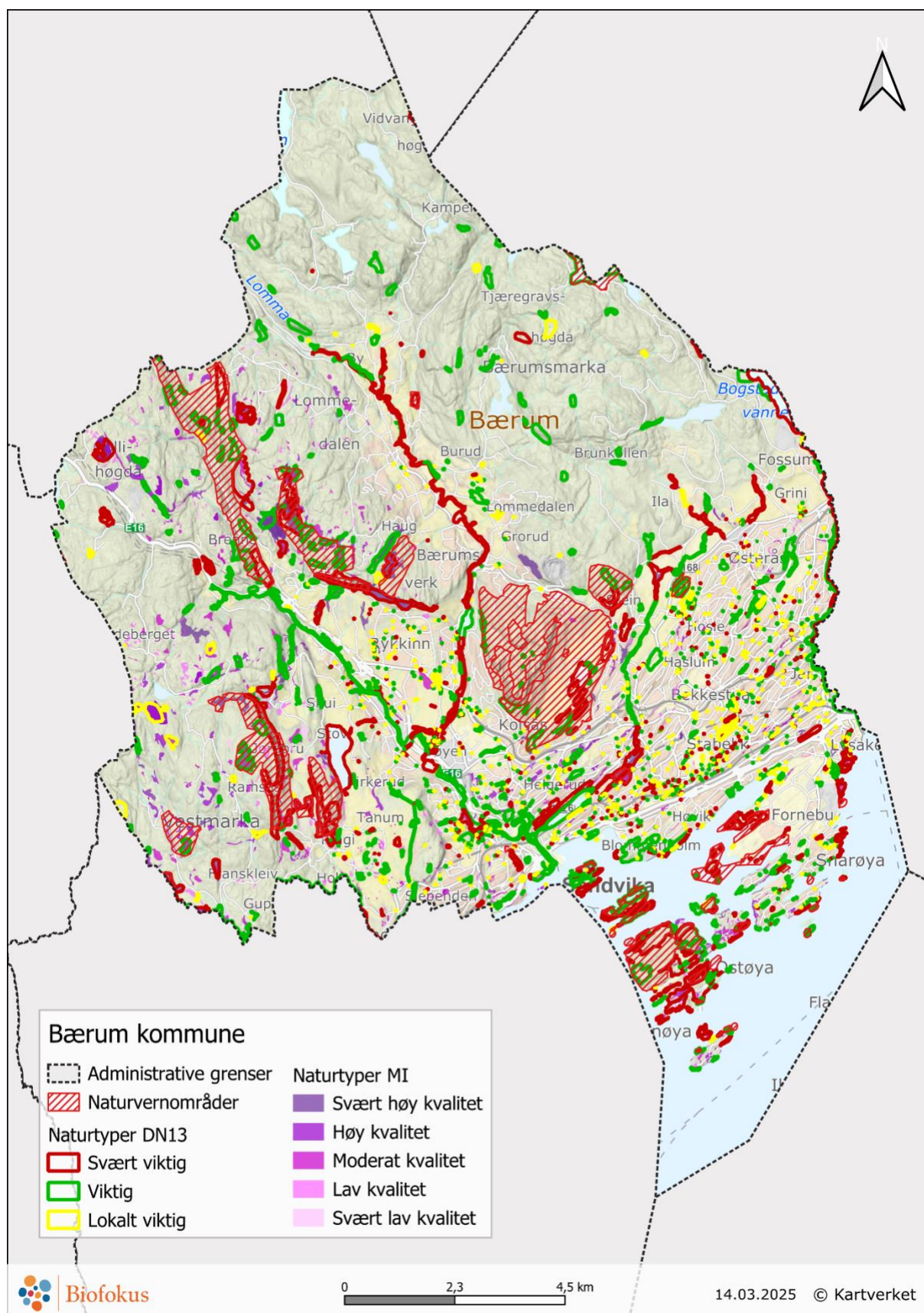
Naturtyper i Naturbase

I Naturbase ligger naturtypelokaliteter som er svært gamle og lokaliteter som er kartlagt i 2024. Naturtyper kartlagt frem til 2017 er kartlagt i henhold til DN håndbok 13 (DN13), mens lokaliteter kartlagt fra 2018 til 2024 i all hovedsak er kartlagt etter Miljødirektoratets instruks for naturtypekartlegging (MI). Det samlede naturtypearealet er på rundt 23 km², men da en del naturtypeareal overlapper, pga. kartlegging etter to ulike metodikker, er det faktiske naturtypearealet 20 km². 25 % av naturtypearealet ligger innenfor verneområder som det har blitt en god del flere av de siste 10 årene og utgjør nå ca. 15 km² eller 8 % av kommunens areal. For ytterligere detaljer om antall og areal av naturtyper, innenfor og utenfor verneområder, se Tabell 1 og 2. Figur 1 viser kart over kartlagte naturtyper og i denne [lenken](#) kan naturtypene studeres i detalj i Naturbase eller i [kommunal kartbase](#).

Det er dokumentert mye viktig natur i Bærum kommune. Over 93 % av naturtypearealet er vurdert som viktig (B-verdi) eller svært viktig (A-verdi) i henhold til DN håndbok 13, og rundt 59 % er vurdert å ha moderat, høy- og svært høy kvalitet i kartleggingen etter MI. Naturtyper knyttet til gammel barskog, kalkbarskog, edelløvskog og sumpskog dekker de største arealene i skog. Det er også en del areal av viktige bekkedrag og rike kulturlandskapssjøer. Artsrike naturtyper som åpen grunnlendt kalkmark, kalkrike berg og seminaturlig eng dekker små arealer, men har mange lokaliteter. Det er også kartlagt svært mange store gamle trær, men som har et begrenset areal.

Fra 2020 er det utført en rekke kartlegginger som har styrket kunnskapsgrunnlaget om naturtyper og arts mangfold i kommunen. Det er blitt utført en rekke prosjekter i byggesonen og på øyene som styrker kunnskapsgrunnlaget om naturtyper. Undersøkelsene har blitt gjort ved å opprette ganske små prosjektområder som dekker spesifikt de arealene hvor man har mistanke om naturverdier som bør vurderes nærmere. Over 900 naturtyper etter Miljødirektoratets instruks har blitt kartlagt fra 2020 til 2024, de fleste på oppdrag for Bærum kommune, men også noen på oppdrag fra ulike tiltakshavere. Kartlegginger knyttet til slike mindre prosjekter har ofte svært snevre undersøkelsesområder, og det er derfor en fare for at naturtyper er avkuttet og ufullstendig kartlagte. Siden disse kartleggingene i hovedsak har skjedd sør i kommunen er andelen med kalkrike naturtyper av edelløvskog, kalkbarskog og åpen kalkmark m.fl. stor, og mange av lokalitetene har fått høy verdi selv om arealet ikke alltid er så stort. Siden arealene som har blitt prioritert for kartlegging de siste fire årene er de samme som også har blitt prioritert siden oppstarten av naturtypekartleggingen er det i dag en del overlap mellom tidligere kartlegginger og de nye. Generelt er det sann at de nyere kartleggingene med ny metodikk er mer finoppløst enn de gamle og inneholder ofte flere nye lokaliteter innenfor en gammel. Siden det ofte har vært langt større ressurser tilgjengelig i de nyere kartleggingene enn for 10 og 20 år siden vil presisjonen i avgrensning ofte være bedre.

De siste årene har det også vært et fokus på å gjennomføre artskartlegginger, se f.eks. Biofokus sin [artskartleggingsrapport](#) fra kartlegginger i 2023 og 2024.

Figur 1. Oversikt over kartlagte naturtyper og verneomsråder i Bærum kommune.

Tabell 1. Oversikt over Bærum kommune sine naturtyper registrert etter DN-håndbok 13. Utforming satt som «-» betyr at utforming ikke er angitt. «Antall» står for antall registrerte polygoner av typen. Areal er rundet til nærmeste halve daa, dvs. areal som får «0» er mindre enn en halv daa. Totalt antall teller lokaliteter som er delt av verneområder, som én lokalitet.

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Åpen naturlig fastmark	Kantkratt	Einer-rose-utforming	1	8			1	8
	Åpen kalkmark	(tom)	30	87	3	17	30	104
		Grunnlendt kalkberg i Oslofeltet	121	336	36	163	137	499
		Grunnlendt kalkeberg utenfor Oslofeltet	1	0			1	0
		Kalkberg i Oslofeltet	1	0			1	0
	Rik berglendt mark	Rik grunnlendt mark	1	0			1	0
Kyst og havstrand	Sand- og grusstrand	Sandstrand med tangvoller	1	0	1	1	1	1
	Strandeng og strandsump	(tom)	3	32	2	22	4	54
		Hevdet med beite	1	1	1	4	2	5
		Naturlig strandeng	2	1			2	1
		Kortvokst, åpen, artsrik saltsiveng på skjellsand	2	19			2	19
		Strandeng-forstrand/panne	3	12	2	77	3	89
		Semi-naturlig strandeng	2	34			2	34
		Stort strandengkompleks	1	126	1	0	1	126
	Rikt strandberg	Fuglepåvirket strandberg	1	9	3	12	3	20
Skog	Rik edellauvskog	(tom)	7	44	2	4	7	48
		Gråor-almeskog	2	44			2	44
		Alm-lindeskog	54	963	10	345	56	1308
		Lågurt-hasselkratt	9	136			9	136
		Or-askekog	18	272	1	33	18	305
		Lågurt-eikeskog	2	16			2	16
		Kalkrik ask-hasselskog	1	7			1	7
		Rik rasmarkslindeskog	1	17			1	17
	Gammel fattig edellauvskog	Gammel lindeskog	1	5	1	12	2	17
	Kalkskog	(tom)	6	26	5	420	9	447
		Kalkgranskog	8	196	3	68	9	264
		Frisk kalkfuruskog	8	133	3	119	8	252
		Tørr kalkfuruskog	15	558	3	147	15	706
		Urterik kalkfuruskog	1	34	1	47	1	81
	Gråor-heggeskog	Liskog og raviner	12	212	2	130	13	342

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
		Flommarksskog	10	127			10	127
	Rik sump- og kildeskog	(tom)	4	79			4	79
		Rikere gransumpskog	2	8	1	6	3	14
		Rik sumpskog	14	202	5	43	15	245
		Viersump i lavlandet	1	2	1	39	2	42
		Varmekjør kildelauvskog	12	55	3	84	12	139
		Boreal kildeskog	6	34	1	100	6	134
	Gammel boreal lauvskog	(tom)			1	9	1	9
		Gammelt ospeholt	1	17	1	1	2	17
		Gammel bjørkeskog	1	9			1	9
	Gammel barskog	Gammel furuskog	4	56	1	4	4	60
		Gammel granskog	35	1044	17	722	45	1766
	Bekkekløft og bergvegg	Bekkekløft	3	26			3	26
	Rik blandingsskog i lavlandet	Sørboreal blandingsskog	21	330	16	711	26	1041
		Boreonemoral blandingsskog	19	449	3	265	19	714
	Kalkedellauvskog	Kalklindeskog	23	119	6	95	28	214
		Kalkhasselskog	2	7	1	34	2	41
	Kalkbarskog	Urterik kalkfuruskog	1	4			1	4
	Flommarksskog	(tom)	4	48			4	48
Kulturlandskap	Slåttemark	(tom)			5	35	5	35
		Kalkslåtteeng	13	43	1	1	14	44
		Rik slåttemarkskant			1	1	1	1
		Rik slåtteeng	8	25	1	2	9	27
		Fattig slåtteeng	2	3			2	3
		Tørr, meget baserik eng i lavlandet slått	1	2			1	2
		Frisk fattigeng slått	3	60			3	60
		Frisk/tørr, middels baserik eng slått	1	2			1	2
	Artsrik veikant	(tom)	1	3			1	3
	Naturbeitemark	(tom)	3	58			3	58
		Tørr, meget baserik eng i lavlandet beitet	3	5	3	45	4	49
		Frisk/tørr, middels baserik eng beitet	2	46			2	46
		Frisk fattigeng beitet	6	142			6	142
		Rik beiteeng	1	8			1	8
		Frisk næringsrik ""gammeleng"" beitet	1	11			1	11
		Våt/fuktig, middels næringsrik eng beitet	2	42			2	42

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
		Frisk næringsrik ""natureng"" beitet	1	17			1	17
	Hagemark	(tom)	3	26	1	22	3	49
		Askehage	3	24	1	6	4	30
		Rik hagemark med boreale trær	1	6			1	6
		Rik hagemark med edellauvtrær	3	44			3	44
		Bjørkehage	1	9			1	9
		Hasselhage	1	36			1	36
	Småbiotoper	Kantsamfunn	1	1			1	1
		Åkerholmer	4	13			4	13
	Store gamle trær	Eik	223	142	3	1	225	142
		(tom)	1	14			1	14
		Alm	143	42	1	0	143	42
		Hult tre	4	4			4	4
		Skjøttet/styvet	13	13			13	13
		Gammelt tre	3	0	1	0	4	1
		Spisslønn	233	71			233	71
		Ask	468	141	1	0	468	141
		Lind	74	23			74	23
		Bjørk	51	16			51	16
		Bøk	37	12			37	12
		Selje	27	8	1	0	27	8
		Furu	3	1			3	1
		Svartor	3	2			3	2
		Andre treslag	1	0			1	0
		Osp	2	1			2	1
	Parklandskap	Alléer	36	110	2	2	36	113
		Parker	9	81			9	81
		Kirkegårder	3	91			3	91
	Lauveng	Fattig lauveng med edellauvtrær	2	8			2	8
	Høstingsskog	Høstingsskog med edellauvtrær	1	1			1	1
		Rik høstingsskog med styva edellauvtrær	2	24			2	24
Ferskvann/ Våtmark	Kroksjøer, flomdammer og meanderende elveparti	Betydelig flompåvirkede kroksjøer og dammer	1	51			1	51
	Fossesprøytsone	Moserik utforming	1	1			1	1
	Viktig bekkedrag	(tom)	2	57			2	57
		Bekk på kalkgrunn	2	12			2	12
		Bekk i intensivt drevne jordbrukslandskap	6	708			6	708

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
		Parti som binder sammen andre naturmiljøer	9	662			9	662
		Viktig gytebekk	1	22			1	22
	Kalksjø	Kalkrik tjønnaks-sjø	1	11	1	123	2	134
	Rik kulturlandskapssjø	(tom)	1	39			1	39
		Næringsrik utforming	3	952	1	3	3	955
	Dam	(tom)	28	128			28	128
		Gårdsdam	7	12	1	0	8	13
		Eldre fisketom dam	2	1			2	1
	Evjer, bukter og viker	Rikstarrump	1	1			1	1
Myr og kilde	Rikmyr	Åpen intermediær og rikmyr i lavlandet	5	49	2	54	6	103
	Intakt lavlandsmyr i innlandet	Blanding mellom nedbørsmyr og jordvannsmyr	4	82	3	268	6	350
Totalt			1957	10160	167	4296	2028	14457

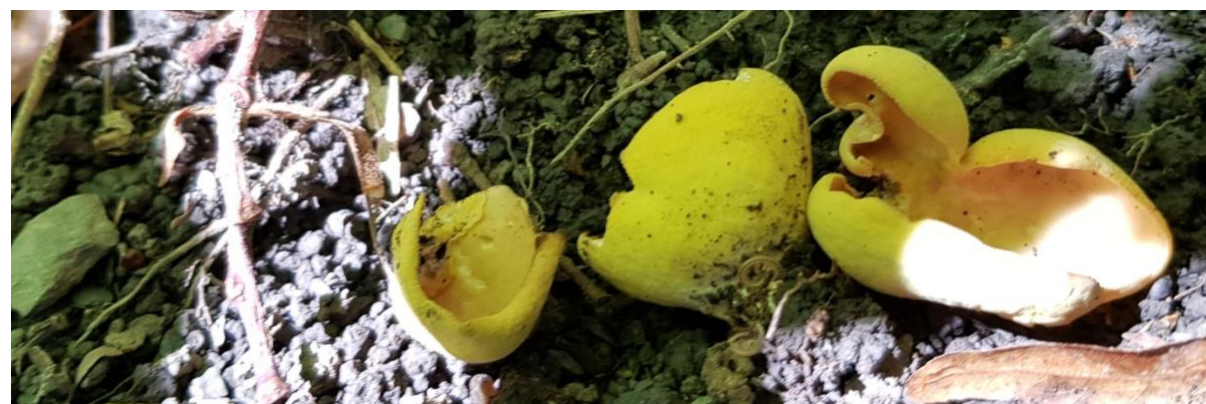
Tabell 2. Oversikt over Bærum kommune sine naturtyper registrert etter Miljødirektoratets instruks. «Antall» står for antall registrerte polygoner av typen. Areal er rundet til nærmeste halve daa, dvs areal som får «0» er mindre enn en halv daa. Totalt antall teller lokaliteter som er delt av verneområder, som én lokalitet.

MI		utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedøkosystem	Naturtype	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Naturlig åpne områder under skoggrensa	Nakent tørkeutsatt kalkberg	2	1			2	1
	Svært tørkeutsatt sørlig kalkberg	22	18			22	18
	Åpen grunnlendt kalkrik mark i boreonemoral sone	196	225	46	61	236	286
	Åpen grunnlendt kalkrik mark i sørboreal sone	2	1			2	1
	Strandeng	11	14			11	14
	Sanddynemark	1	0			1	0
Skog	Hule eiker	200	138	10	7	209	144
	Frisk kalkgranskog	2	3	1	0	2	3
	Frisk kalkfurskog	1	11	1	2	2	12
	Høgstaudegranskog	30	90	8	32	34	122
	Kalk- og lågurtfurskog	13	27			13	27
	Lågurtfurskog	52	224	1	0	52	224
	Kalkfurskog	34	157	2	30	34	187
	Tørkeutsatt kalkgranskog	4	83	1	1	4	84
	Gammel lågurtgranskog	6	39			6	39
	Gammel furskog	1	5			1	5
	Gammel furskog med gamle trær	2	18			2	18
	Gammel granskog	108	1916	28	729	121	2645
	Gammel granskog med liggende død ved	2	94			2	94
	Gammel granskog med stående død ved	1	6			1	6
	Gammel lågurtospeskog	3	11			3	11
	Frisk rik edellauvskog	24	153			24	153
	Frisk lågurtedellauvskog	123	821	3	14	126	834
	Frisk kalkedellauvskog	21	99	5	10	22	109
	Lågurtedellauvskog	44	143			44	143
	Lågurtikeskog	2	4			2	4
	Lågurtalm-lind-hasselskog	93	1053	9	109	95	1162
	Kalkedellauvskog	13	62			13	62
	Kalklindeskog	16	47	1	0	16	47
	Kalkhasselskog	9	58			9	58

MI		utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedøkosystem	Naturtype	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
	Høgstaude-edellauvskog	6	19			6	19
	Flomskogsmark	20	172	1	16	20	188
	Gammel høgstaudegråorskog	3	4			3	4
	Gammel fattig edellauvskog	1	5			1	5
	Beiteskog	5	162			5	162
Semi-naturlig mark	Semi-naturlig eng	14	74			14	74
	Slåttemark	22	88	1	2	22	90
	Naturbeitemark	13	162			13	162
	Hagemark	3	6	1	1	4	6
	Semi-naturlig strandeng	3	10			3	10
	Eng-aktig sterkt endret fastmark	5	3			5	3
Våtmark	Kalkrik helofyttsump	1	0			1	0
	Rik åpen jordvannsmyr	3	30			3	30
	Rik åpen sørlig jordvannsmyr	13	52	2	13	15	64
	Myr- og sumpskogsmark	228	1015	25	316	244	1331
	Rik gransumpskog	1	6	1	2	2	8
	Rik svartorsumpskog	2	16			2	16
	Kilde-edellauvskog	3	10	1	1	4	11
	Rik gråorsumpskog	1	6			1	6
	Sørlig kaldkilde	2	4			2	4
	Saltpåvirket svartorstrandskog	1	3			1	3
Totalt		1388	7366	148	1344	1482	8710

Figur 2. Øverst til venstre: Åpen grunnlendt kalkmark ved Holtekilen. Høyre: kalkgranskog ved Jongskollen. Nederst: Kalklindeskog ved Sandvika. Bilder fra 2023/2024 Siri Khalsa.

Figur 3. Øverst venstre: Flammebrunpigg fra kalkskog ved Haslumhallen (Foto: Siri Khalsa). Øverst til høyre billen *Tychius polylineatus* (NT) som er knyttet til åpne varme lokaliteter med skogkløver. Nederst til høyre er det bilde av flammekjuke (NT) i dødvedrik granskog. Nederst til høyre kartlegging av svøpfellemose (VU) i ramsmarkskog med spisslønn. (Foto nedre, Terje Blindheim). Nederst fagerø (VU). Vokser i kalkrik løvskog. Eksempel på soppart som ikke er blitt fanget opp i senere naturtypekartlegginger.

Generell kartleggingsstatus

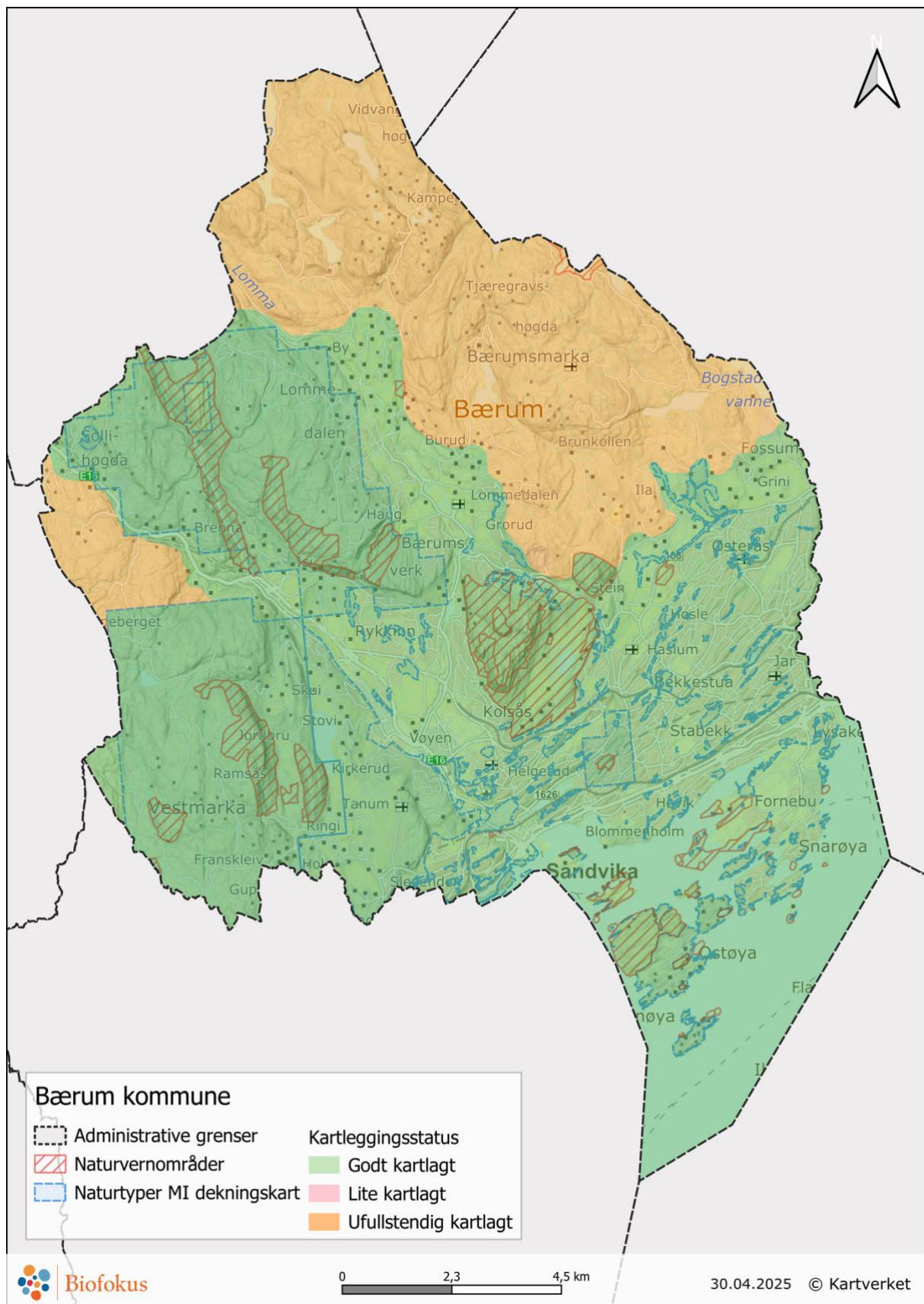
I statusrapporten fra 2014 ble det konkludert med at: *Foreliggende kartlegginger har så god dekning at kartleggingsstatus vurderes som god. Bærum kommune har imidlertid så mange små nisjer med potensielt interessant natur at det fortsatt vil finnes restbiotoper som enda ikke er kartlagt. Dette gjelder f.eks. hule eiker og åpen kalkmark, samt mindre skogrester, særlig i brattlendte ller i bebyggelsen. Landskapet er forholdsvis småskala, og "hotspot-elementet" knyttet til de kalkrike og varme områdene i indre Oslofjord gjør at det kan finnes store verdier på små arealer som er lett å overse ved kartlegging. Se tabell 2 for separate vurderinger for hver hovednaturtype.*

I oppdatert statusrapport fra 2020 står det følgende under prioritering av videre arbeid: *Isimarka og vestre deler av Bærumsmarka er nå godt kartlagt. Nordøstre del av Bærumsmarka ble kartlagt senest rundt tusenårsskiftet, og det er behov for oppdatering, både grunnet endringer i metodikk, ny kunnskap og faktisk endret tilstand. En del nyere funn av rødlistearter i skog er ikke fanget opp i naturtyper. Rødlistearter er ofte knyttet til livsmiljøer, og det vil generelt være en fordel å få kartlagt hele livsmiljøet og ikke bare punktet arten er funnet i.*

Det vil være ytterligere behov for kartlegging i kalkrike områder på øyene og i byggesonen, også kvalitetssikring av eksisterende lokaliteter. Bl.a. er trolig en del kalkedelløvskoger registrert som rik edelløvskog, som har lavere truethetsgrad i rødlisten og dermed fort får lavere status i plansaker. Mange damregistreringer er av eldre dato, og det er behov for oppdatering. I enkelte av kulturlandskapene, f.eks. i Lommedalen, kan det også være behov for ytterligere kartlegging. Kommunen ønsker etter hvert å kunne fokusere mer på artsregistreringer i forbindelse med interessante lokaliteter for insekter, karplanter, moser og lav.

Fra 2018 er det gjort omfattende kartlegginger etter Miljødirektoratets instruks som delvis har ført til kartlegging av nye naturtyper og delvis oppdateringer/endring av eksisterende DN13 kartlegginger. Disse kartleggingene har fortsatt også etter 2020 med mye fokus på å tette kunnskapshull i kystsonen og byggesonen med tanke på særlig åpen grunnlendt kalkmark, kalklindeskoger og hul eik. Det har blitt utført en stor kartlegging av store gamle trær i hele byggesonen, også andre treslag enn eik. Utvalgte deler av Lommedalen skal kartlegges for kulturmarkstyper i 2025. I 2023-24 er det blitt utført en kartlegging av arter i regi av Biofokus som har komplementert kunnskap om mange naturtyper sine kvaliteter. Det har også blitt dokumentert at en del naturtyper har feil verdi som følge av tidligere manglende artsdokumentasjon og mange har feil naturtype. Det betyr at det f.eks. finnes flere lokaliteter av den utvalgte naturtypen kalklindeskog enn det som er angitt i kartene. I Byggesonen bør alle linde- og hasseldominerte skoger vurderes som kalklindeskog eller kalkedelløvskog, og ikke lågurt-edelløvskog. Det er også avdekket huller i de nyere kartleggingene og for svært mange lokaliteter kartlagt de siste 5 årene er det ikke registrert noen eller svært få rødlistede arter på arealer som vurderes å ha stort potensial for slike. Særlig små lokaliteter er derfor utsatt for å få lavere lokalitetskvalitet enn de hadde fått om rødlistearter hadde vært påvist.

Fortsatt vurderes kartleggingsstatus overordnet som god i Bærum kommune (Figur 4), men det er noe variasjon mellom hovedtyper. Mindre lokaliteter som enda ikke er registrert vil kunne finnes i byggesonen og på øyene og enkelte store og små lokaliteter i skog. Videre artskartlegging vil kunne bedre dokumentasjonen av naturtypen slik at denne får riktig verdi/kvalitet, mer presis avgrensning og riktig naturtype. Se ellers en mer detaljert vurdering av status på hovedtypenivå i Tabell 3.

Figur 4. Kart som viser kommunens kartleggingsstatus. Grønt er areal i Bærum kommune som er vurdert som «godt kartlagt». Ingen arealer er «ufullstendig kartlagt» (gult) og «lite kartlagt» (rødt). Naturvernområder vises med skraverte polygoner i rødt og naturtyper kartlagt etter Miljødirektoratets instruks (MI) vises i blått.

Tabell 3. Oversikt over dekning av hovednaturtyper og vurdering av dekning og antatt potensial for flere lokaliteter. Da hovedtypene i Miljødirektorats instruks og DN-håndbok 13 inneholder ulike naturtyper er det i tabellen nedenfor gjort en pragmatisk inndeling. Hul eik er vurdert under Kulturlandskap, åpne naturtyper som f.eks. åpen grunnlendt kalkmark, er vurdert under åpen mark. Rasmarker og sumpskog (tresatt våtmark) er behandlet under skog. Hovedtypen Myr og kilde behandler kun åpen myr og kilder. Ferskvann inkluderer vurderinger av dammer, viktige bekkedrag, rike kulturlandskapssjøer, evjer, bukter og vikar m.fl. Strandeng er vurdert under kulturlandskap. Hovedtypen kyst og havstrand er ikke brukt da disse naturtypene er fordelt på åpen mark og kulturlandskap.

Hovedtype	Dekning	Antatt potensial for
Kulturlandskap	Ufullstendig - God	Trolig god dekning på det meste av kulturbetinget vegetasjon som det har vært fokus på i flere undersøkelser. Mindre slåttemark på kalken kan finnes og det kan være noe naturbeitemark/slåttemark i Isidalen som ikke er registrert. Det er planlagt kartlegging av utvalgte områder i Lommedalen etter en forundersøkelse der i 2024. Finnes trolig et fåtall trær av hul eik som enda ikke er kartlagt.
Åpen naturlig fastmark	God	Det er gjort ganske utfyllende kartlegginger av denne naturtypen de siste 5 årene. En stor andel av faktisk forekommende areal er nok kartlagt, men det er huller enkelte steder. Det er trolig også kartlagt en del åpen grunnlendt kalkmark som heller burde vært definert som nakent kalkrikt berg, og en del nakent kalkrikt berg er trolig oversett grunnet for lav kompetanse på lav. Begge disse typene kan også finnes på mindre arealer enn inngangsverdien på 250 m ² .
Skog	Ufullstendig - God	Kartleggingen i skog vurderes til å være ufullstendig, utenom arealet som er M1 kartlagt og som regnes som godt kartlagt. Det er også godt kartlagt på noen kommunale områder i Bærumsmarka og ved Brunkollen etter kartlegging i 2024. Noen stikkprøver i 2024 viser at det finnes områder med betydelige verdier på både kommunal og privat grunn som ikke ble registrert under kartleggingene i 1999. Særlig produktive arealer som hadde eldre skog i 1999 har i dag, 25 år senere, i mange tilfeller store mengder død ved, eldre trær og forekomst av en rekke rødlistede arter. Sumpskoger vurderes som ganske godt kartlagt, men gammel fattig sumpskog kan være oversett. Viktig flomskogsmark er dokumentert langs Gupuelva og denne naturtypen kan også finnes flere steder der elver og bekker renner gjennom flate skogområder.
Myr og kilde	God	Det er utført egne myrundersøkelser i kommunen før naturtypekartleggingen startet opp. Det har da vært fokus på rikmyr. Alle myrtyper er inkludert i myrkartleggingen det det har vært kartlagt etter Miljødirektoratets instruks. Det har vært lite fokus på fattigere myrtyper i denne kommunen og det kan være at enkelte av de største fattigmyrene burde vært avgrenset.
Ferskvann	God	Det er gjort gode registreringer i de næringsrike og kalkrike vannene under marin grense, samt i flere mindre vann, dammer og vassdrag. Det er også gjort damundersøkelser. Noe potensial for «bortgjemte» dammer, men ellers lite potensial for mange andre naturtyper. Det er ganske lenge siden kartleggingene knyttet til en del dammer og andre ferskvannsføremøter ble gjort og det er et stort potensial for å bedre kunnskapen om arter, særlig insekter, i disse lokalitetene.
Marint	Ufullstendig - god	Ikke nøyere vurdert i denne statusrapporten, men det er gjort en del kartlegging tidligere, delvis modellert og delvis basert på feltarbeid. Bløtbunnsområder er også avgrenset ut fra flyfoto. I 2024 ble det gjort en detaljert undersøkelse rundt hele Fornebu som har høyere kvalitet og oppløsning enn tidligere kartlegginger.

Status utvalgte naturtyper

Bærum kommune har mange lokaliteter med naturtyper som er utvalgte i henhold til naturmangfoldloven. De har en rekke kalklindeskoger og er av landets viktigste kommuner for denne naturtypen. Kommunen har også svært mange registreringer av åpen grunnlendt kalkmark. Kommunen har også relativt mange lokaliteter av naturtypen hul eik, samt flere slåttemarker. Det finnes et par lokaliteter av den utvalgte naturtypen lauveng (slåttemark med styva trær) som er sjelden i Oslo og Akershus og én kalksjø. Potensialet for å finne nye lokaliteter med utvalgte naturtyper vurderes samlet som lite, men særlig kalklindeskog, hul eik og åpen grunnlendt kalkmark kan ha noen uregistrerte lokaliteter. Kalklindeskog ser i noen tilfeller ut til å være kartlagt som lågurttyper av edelløvskog så edelløvsogger med lindedominans bør alltid vurderes som kalklindeskog ved usikkerhet. Både for denne naturtypen og for åpen grunnlendt kalkmark er det et stort potensial for å finne flere rødlistede arter knyttet til naturtypen, noe som også kan endre verdien på dem. Se tabell 4 for antall og areal av hver type, innenfor og utenfor verneområder.

Tabell 4. Oversikt over utvalgte naturtyper i Bærum kommune. Det vises både antall registrerte lokaliteter og areal innenfor og utenfor verneområder. Utvalg av lokaliteter følger «[Forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven](#)», men det inkluderer også tilsvarende lokaliteter innenfor verneområder.

Metodikk		Utenfor verneområde		Innenfor verneområde	
		Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
DN13	Naturtype				
	Hule eiker	231	215	4	112
	Slåttemark	27	136	6	30
	Lauveng	2	8		
	Kalklindeskog	24	135	6	95
	Åpen grunnlendt kalkrik mark i boreonemoral sone	153	424	39	180
	Kalksjøer	1	11	1	123
	Total	438	928	56	540
MI	utvalgt Naturtype				
	Hule eiker	200	138	10	7
	Slåttemark	21	85	1	2
	Kalklindeskog	16	47	1	0
	Åpen grunnlendt kalkrik mark i boreonemoral sone	196	225	46	61
	Total	433	494	58	69

Ansvarsnaturtyper

Sett i en regional og nasjonal sammenheng er det først og fremst naturtyper knyttet til de kalkførende bergartene sør i kommunen som skiller seg ut som særlig viktige ansvarsnaturtyper i Bærum kommune. Sammen med Asker og deler av Oslo kommune har Bærum et spesielt ansvar for kalkrike skogtyper (herunder kalklindeskog og andre typer kalkedelløvskog, kalkbarskogskog og rikere sump- og kildeskog), åpen grunnlendt kalkmark, kalkberg, rik slåttemark, samt vann, elver og bekker knyttet til de kalkrike og varme områdene ved Indre Oslofjord. Av disse naturtypene har kommunen både en høy arealandel og mange svært viktige utforminger. Kommunen har også viktige lokaliteter med gammel granskog, rasmark edelløvsogger og blandingssogger utenfor de kalkførende bergartene. Kombinasjonen av rik vegetasjon og varme somre gjør at områdene rundt Indre Oslofjord har svært

viktige habitater for en rekke trua insektarter som kun finnes her i Norge. Kommunen har lite areal med lauveng og høstingsskog med styva trær, men er nesten de eneste i Oslo og Akershus.

Figur 5. Interiør fra en av rasmarksskråningene i lokaliteten Kastemyr som ligger i kommuneskog i Vestmarka helt på grensen til Asker kommune. Lokaliteten er et eksempel på et produktivt skogmiljø som ikke ble avgrenset som naturtype i 1999, men som er vurdert som gammel grandominert naturskog med svært høy lokalitetskvalitet i 2024. Det skjer mye i produktiv skog på 25 år, restene av gammel skog er mindre og kompetansen til biologen høyere. Det er flere slike eksempler på nye vurderinger av områder og det er påvist at lignende eksempler finnes i de nordøstre delene av Bærums skoger som ikke er kartlagt siden 1999.

Kartleggingsstatus for naturtyper i Akershus fylke 2024, Eidsvoll kommune

Innledning

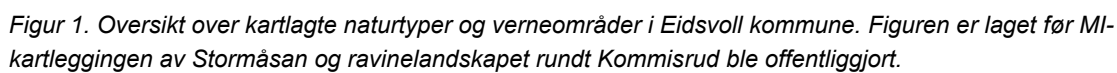
Eidsvoll kommune har et totalareal på 456 km², hvorav 385 km² er land og 70 km² er ferskvann. Mjøsa og Hurdalssjøen utgjør det meste av ferskvannsarealet. Kommunens høyereliggende deler ligger i mellomboreal vegetasjonssone, mens de lavereliggende arealene hører til boreonemoral vegetasjonssone (Blindheim, Reiso and Thylén, 2014). Berggrunnen i kommunen er ganske variert, med gneis som dominerer, spesielt rundt Vormå-elva og delvis også i øst. I øst finnes monzodioritt og de noe rikere bergartene gabbro og glimmerskifer. Den største geologiske variasjonen er derimot vest for Mjøsa. Spesielt interessant er de svært kalkrike områdene på Rynes og Mistberget, med henholdsvis kalkstein og kalkskifer. Det strekker seg også et langt område med leirskifer langs Mjøsa fra Byrud til Svenstad, videre vest mot Svenby, Feiring og Damtjern. I skrentene ned mot Mjøsa ligger områder med grafittskifer. Videre nord er en stor rift med de svært kalkrike alkalifeltspatgranitt, kalkstein og kalkskifer. Mye av kommunens sentrale deler ligger nedenfor marin grense med et typisk ravinelandskap mange steder. Store deler av disse arealene er fulldyrka mark og beitemarker der ravinene ikke er bakkeplanert. På øst- og vestsiden av dette frodige landskapet er det forholdsvis store barskogsområder.

Denne vurderingen av kartleggingsstatus for naturtyper i Eidsvoll kommune bygger på [statusoversikt fra 2014](#) og [oppdatering gjort i 2020](#). Se disse rapportene for en fullstendig oversikt over referanser fra arbeider og utfordringer knyttet til kartlegging før 2020.

Naturtyper i Naturbase

I Naturbase ligger naturtypelokaliteter fra 2000 til 2023. Naturtyper kartlagt frem til 2020 er kartlagt i henhold til DN håndbok 13 (DN13), mens lokaliteter kartlagt fra 2021 til 2024 er kartlagt etter både DN13 og etter Miljødirektoratets instruks for naturtypekartlegging (MI). Det samlede naturtypearealet er på drøyt 10 km². Det er per i dag lite overlapp mellom naturtypelokaliteter kartlagt etter de to ulike metodikkene (MI og DN13), men det er foreløpig kun små arealer som er kartlagt etter MI. 17 % av naturtypearealet ligger innenfor verneområder. For ytterligere detaljer om antall og areal av naturtyper, innenfor og utenfor verneområder, se Tabell 1 og 2. Figur 1 viser kart over kartlagte naturtyper og i denne [lenken](#) kan naturtypene studeres i detalj i Naturbase.

Det er kartlagt relativt lite natur i Eidsvoll kommune sammenlignet med andre kommuner. I vårt datasett inngår kun 6 lokaliteter avgrenset etter MI, på totalt 31 daa. Det er imidlertid noen mindre områder som ble kartlagt i 2024, som ble publisert i Naturbase etter at vi hentet ut data. Etter DN-13 er kun 261 lokaliteter (9862 daa) avgrenset. Også dette er merkbart mindre enn andre kommuner. Det er likevel dokumentert en del viktig natur i Eidsvoll kommune. Drøyt 72 % av naturtypearealet er vurdert som viktig (B-verdi) eller svært viktig (A-verdi) i henhold til DN håndbok 13, og 85 % (av kun seks lokaliteter totalt) er vurdert å ha moderat, høy- og svært høy kvalitet i kartleggingen etter MI. Naturtyper knyttet til rik edellauvskog, kalkfuruskog, gråor-heggeskog, gammel granskog, naturbeitemark og myr dekker de største arealene av naturtyper. Når det kommer til antallet av kartlagte naturtyper dominerer lokaliteter med naturbeitemark, rik edellauvskog og gammel granskog.

Tabell 1. Oversikt over Eidsvoll kommune sine naturtyper registrert etter DN-håndbok 13. Utforming satt som «-» betyr at utforming ikke er angitt. «Antall» står for antall registrerte polygoner av typen. Areal er rundet til nærmeste halve daa, dvs. areal som får «0» er mindre enn en halv daa. Totalt antall teller lokaliteter som er delt av verneområder, som én lokalitet.

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Åpen naturlig fastmark	Sørvendte berg og rasmarker	-	1	3			1	3
	Grotte/gruve	Gruve	1	27			1	27
Skog	Rik edellauvskog	-	16	425	1	13	16	439
		Gråor-almeskog	1	126			1	126
		Lågurt-eikeskog	1	1	1	44	1	45
		Or-askekog	4	179	1	7	4	185
		Alm-lindeskog	1	15			1	15
	Kalkskog	-	5	76			5	76
		Tørr kalkfuruskog	1	8	1	113	1	121
		Kalkgranskog	1	115			1	115
		Frisk kalkfuruskog	1	144	1	344	1	488
	Gråor-heggeskog	-	9	423	3	108	9	532
		Flommarksskog	1	71	1	2	1	73
	Rik sump- og kildeskog	-	5	165			5	165
		Varmekjær kildelauvskog	1	2	1	3	1	5
		Viersump i lavlandet	1	4			1	4
		Rik sumpskog	1	6	1	35	1	42
	Gammel boreal lauvskog	-	1	21			1	21
		Gammel gråorskog	3	252	1	2	3	254
	Gammel barskog	Gammel furuskog	2	145			2	145
		Gammel granskog	14	1237	1	41	15	1277
		-	2	105			2	105
	Bekkekløft og bergvegg	Lavlands-granbekkekløft på Østlandet	4	173			4	173
	Rik blandingsskog i lavlandet	Sørboreal blandingsskog	4	78	1	40	4	118
	Gammel sumpskog	Gammel bjørkesumpskog	1	5	1	0	1	5
	Rik barskog	Lågurtgranskog	4	186			4	186
	Flommarksskog	Flompåvirket oreskog	1	31			1	31

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Kulturlandskap	Slåttemark	-	11	58	1	0	11	58
		Frisk/tørr, middels baserik eng slått	2	11			2	11
		Fattig slåtteeeng	1	1			1	1
		Slåttevåteng	1	2			1	2
		Rik slåtteeeng	4	16			4	16
		Frisk næringsrik ""natureng"" slått	4	18			4	18
	Artsrik veikant	-	9	59			9	59
	Naturbeitemark	-	46	752	11	55	47	807
		Rik beiteeng	1	17			1	17
	Hagemark	-	7	152			7	152
		Eikehage	1	15			1	15
		Hasselhage	1	21			1	21
		Askehage	1	16			1	16
		Bjørkehage	1	32			1	32
	Beiteskog	-	1	33			1	33
	Småbiotoper	-	6	34			6	34
	Store gamle trær	Eik	5	2			5	2
		-	12	66	1	0	12	66
		Ask	3	1			3	1
	Parklandskap	-	6	214	2	13	6	227
	Erstatningsbiotoper	-	1	26			1	26
Ferskvann/ Våtmark	Mudderbank	Rik utforming	5	6	4	103	5	109
	Kroksjøer, flomdammer og meanderende elveparti	-	2	24	2	12	2	37
	Viktig bekke drag	-	4	45	3	258	4	303
		Ravinebekk	1	45	1	243	1	288
	Rik kulturlandskapssjø	-	1	19			1	19
	Dam	-	8	63			8	63
	Naturlig fisketomme innsjøer og tjern	-	2	7			2	7
	Evjer, bukter og viker	-	1	6	2	95	2	101
		Evje	2	65	1	24	2	89
Myr og kilde	Rikmyr	-	5	59			5	59
	Intakt lavlandsmyr i innlandet	-	7	833			7	833
	Høgmyrer i innlandet	-	8	1421	2	139	8	1561
Andre viktige forekomster	Andre viktige forekomster	-	1	11			1	11
Totalt			258	8167	45	1695	261	9862

Tabell 2. Oversikt over Eidsvoll kommune sine naturtyper registrert etter Miljødirektoratets instruks. «Antall» står for antall registrerte polygoner av typen. Areal er rundet til nærmeste halve daa, dvs areal som får «0» er mindre enn en halv daa. Totalt antall teller lokaliteter som er delt av verneområder, som én lokalitet. Det er kartlagt en del flere MI-lokaliteter enn listet opp i tabellen, som ble offentliggjort 2025, ved bl.a. Kommisrud og Stormåsan.

MI		utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedøkosystem	Naturtype	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Skog	Gammel grandominert naturskog	1	3			1	3
	Frisk lågurtedellauvskog	1	21			1	21
	Flomskogsmark	2	4			2	4
Semi-naturlig mark	Eng-aktig sterkt endret fastmark	1	0			1	0
Våtmark	Rik gråorsumpskog	1	3			1	3
Totalsum		6	31			6	31

Figur 2 Rik barskog med mye liggende død ved i Julsrudivinen, foto: Anders Thylén.

Figur 3 Til venstre: Barlind (VU) i vekslende kalkrike fuktdrag i furuskog i Stubberud naturreservat. Foto: Ulrika Jansson, Biofokus, 2012. Til høyre: landformen leirskred (NT) i Julsrudravinen, foto: Anders Thylén.

Figur 4 Til venstre: slåttemark på Toppen, foto: Terje Blindheim, 2011. Til høyre: flommarkskog i Frilset, foto: Terje Blindheim, 2004.

Generell kartleggingsstatus

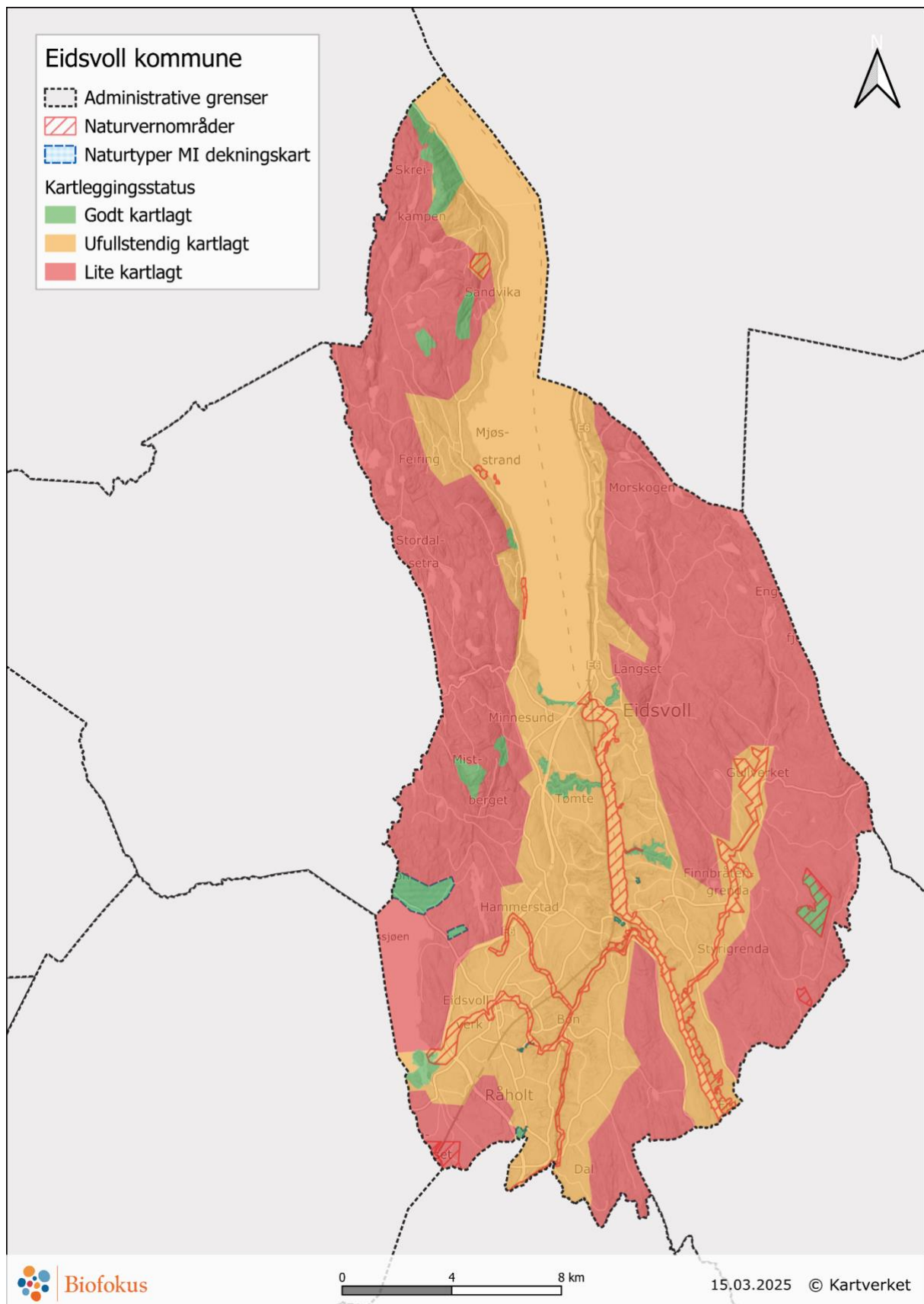
Flere undersøkelser ligger bak naturtypekartleggingene i kommunen de siste 25 årene. Regionalt er det gjort kartlegginger av dammer (Dolmen, Strand and Fossen, 1991; Strand, 2001), kulturlandskap (Bratli and Blindheim, 2010), edelløvskog (Blindheim, 2012), fukskog (Blindheim, 2020), kalkskog (Reiso *et al.*, 2017), høgmyr (Lyngstad and Vold, 2015) og verneområder (Jansson *et al.*, 2013; Thylén *et al.*, 2017).

I kommunen er det bl.a. kartlagt naturtyper og vilt (Bratli, Larsen and Gaarder, 2005), og gjort registreringer i evjer langs Vorma og bekker langs Mjøsa (Olsen, 2009). I tillegg er det gjort registreringer i avgrensede arealer, slik som i forbindelse med verneområder og plansaker, bl.a. for E6 (Solvang, 2007; Wold, 2012), men også for mindre reguleringsplaner.

Det er ikke kartlagt store MI-pakker i kommunen. Generelt er det gjort lite MI-kartlegging i kommunen, men noen arealer er dekket. De fleste av disse er antakelig gjort gjennom utredninger i forbindelse med plansaker. I 2024 kartla Norconsult et stort område med ravinelandskap fra Dokkesmoen til Holtangen vest for Vorma. Det er gjort en god del registrering av nøkkelbiotoper ved MiS-kartlegging i kommunens skogarealer. MiS-registreringene er derimot ikke kvalitetssikret eller samordnet med naturtypekartlegging og regnes ikke som godt nok for å vurdere kartleggingsstatus som *god* eller *ufullstendig*, jf. Figur 5.

Kartleggingen i kommunen er lite systematisk. Ved nyere kartlegging i områder uten registreringer har det blitt oppdaget nye lokaliteter. Kommunen er forholdsvis stor med svært varierende grunnforhold, klima og utforminger. Potensialet for naturverdier er høyt sett i forhold til det som til nå er kartlagt. Dette tyder på at det enda finnes mange ikke-kartlagte naturverdier i kommunen. Kartleggingsstatus for Eidsvoll kommune vurderes som «lite kartlagt» i østre og vestre del med skogområder. Sentrale deler langs Mjøsa og Vorma vurderes som «ufullstendig kartlagt». Kun spredt er det små områder som regnes «godt kartlagt», se Figur 5. Disse områdene er hovedsakelig områder som er kartlagt for frivillig vern av skog, men også MI-kartlagte områder eller gjennom basiskartlegging av verneområder. Figuren ble laget før ravinelandskapet fra Dokkesmoen til Holtangen vest for Vorma ble offentliggjort. Dette området regnes nå også som «godt kartlagt». Se Tabell 3 for separate vurderinger og kommentarer for hver hovednaturtype.

En del av beskrivelsene av DN13-naturtyper er gamle og mangelfulle, særlig gjelder disse naturtypene registrert i 2005 (Bratli, Larsen and Gaarder, 2005). Bl.a. er ikke tilstand vurdert og den er uansett forandret siden det er tjue år siden, og bilder av lokalitetene mangler.

Figur 5. Kart som viser kommunens kartleggingsstatus. Grønt er areal i Eidsvoll kommune som er vurdert som «godt kartlagt». Gult viser til arealer som er «ufullstendig kartlagt», og «lite kartlagt» vises i rødt. Naturvernområder vises med skraverte polygoner i rødt og naturtyper kartlagt etter Miljødirektoratets instruks (MI) vises i blått.

Tabell 3. Oversikt over kartlegging av hovednaturtyper, samt vurdering av dekning og antatt potensial for kartlegging.

Hovedtype	Dekning	Antatt potensial for
Kulturlandskap	Lite - Ufullstendig	Vurderes som lite til ufullstendig kartlagt. Det ble gjennom ravinekartlegging i 2024 bl.a. kartlagt flere naturbeitemarker og semi-naturlig enger i raviner vest for Vorma. Det er sannsynlig at flere slike kan finnes rundt omkring i de lavereliggende områdene kommunen. Her er også det største utbyggingspresset. Det ble også rekartlagt tidligere kartlagte DN-områder med eik og hagemark. Det er et relativt stort potensial for flere eik, andre store gamle trær og semi-naturlige enger i kommunen i områder som er utenfor de godt kartlagte, jf. Figur 5. En del av beskrivelsene av DN13-naturtypene fra 2005 er mangelfulle, mangler bilder og er trolig utdaterte, spesielt når det gjelder tilstand.
Skog og fuktskog	Lite - Ufullstendig	Skog og fuktskog regnes som lite til ufullstendig kartlagt i kommunen. Svært lite er kartlagt gjennom MI, mens DN13-kartleggingen er lite systematisk gjennomført. En del av beskrivelsene av DN13-naturtypene fra 2005 er mangelfulle, mangler bilder og kan være utdaterte. Der det er kartlagt på kalken er det blitt avdekket noen naturtypelokaliteter, men også kommentert at berggrunnen er hard og vegetasjonen nøysom. Potensialet for kalkrike skogstyper er derfor muligens noe lavere enn det en normalt ville antatt på så kalkrike områder. MiS-registreringene er ikke kvalitetssikret og regnes ikke som sikre nok for å trekke opp til ufullstendig eller godt kartlagt. Det ble gjennom ravinekartlegging i 2024 avdekket flere ulike skogtyper: høgstaudegranskog, gammel høgstaudegråorskog, rik gransumpskog, rik gråorsumpskog, høgstaude-edellauvskog, gammel lågurtospeskosk, flomskogsmark, gammel granskog med liggende død ved og frisk lågurtedellauvskog. Det finnes fortsatt skogarealer i ravinelandskapet som ikke er undersøkt, så det er noe potensiale for mer ravineskog. I tillegg er det en god del eldre skog i kommunen ifølge bestandskart (NIBIO, 2025), slik at det kan forekomme gammel barskog som ikke er kartlagt enda. Dette gjenspeiles også i at det er registrert noen rødlistede signalarter for gammelskog i kommunen som ikke har en avgrenset naturtypelokalitet. Det er også et visst potensiale for løvskog og edelløvskog.
Ferskvann	Lite - Ufullstendig	Av ferskvann er det blitt gjort noe kartlegging av dammer og evjer. Ferskvannslokalitetene er sentrert rundt elvene som kommer ut fra Mjøsa, samt enkelte dammer og kulturlandskapssjøer sør i kommunen. Det ble kartlagt bekker og evjer langs E6 og Dovrebanen i 2009 (Olsen, 2009). Kartleggingen av ferskvann er ikke systematisk og trolig mangelfull.
Våtmark	Lite - Ufullstendig	Det forekommer en del myrområder i kommunen. De største myrkompleksene finnes på åsene øst og vest i kommunen. Det ble gjennom MI-kartlegging av myr av Starttjennet og Stormosan avgrenset tre høymyrer i lokaliteter som allerede var DN-kartlagt basert på flyfoto for hele Østlandet. Flyfotokartleggingen har trolig fanget opp de største myrene, men antagelig ikke alle mindre eller mellomstore. Det kan derfor være et visst potensial for flere nedbørsmyrer i kommunen. Det samme gjelder rikmyr i små, rike områder på åsene vest for Mjøsa. Det ble kartlagt noe åpen flomfastmark ved Vorma i forbindelse med ravinekartlegging i 2024. Det er et visst potensial for at flere slike kan finnes i kommunen.

Status utvalgte naturtyper

Av utvalgte naturtyper har Eidsvoll verdier knyttet til kulturlandskapet, jf. tabell 4. Det er kartlagt 5 hule eiker og 12 slåttemarker. Noen flere hule eiker ble fanget opp ved ravinekartlegging i 2024 og er også utvalgte (ikke i tabell). Tabell 4 viser data fra både DN13- og MI-metodikk. Det er utarbeidet skjøtselsplaner for kun enkelte av slåttemarkene (Sparstad, 2014b, 2014a).

Tabell 4. Oversikt over utvalgte naturtyper i Eidsvoll kommune. Det vises både antall registrerte lokaliteter og areal innenfor og utenfor verneområder. Utvalg av lokaliteter følger «[Forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven](#)», men det inkluderer også tilsvarende lokaliteter innenfor verneområder. Det er ingen utvalgte naturtyper kartlagt etter MI-metodikken.

Metodikk		Utenfor verneområde		Innenfor verneområde	
		Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
DN13	Naturtype				
	Hule eiker	5	2		
	Slåttemark	12	62		
	Total	17	64	0	0
MI	utvalgt Naturtype				
	Total	0	0	0	0

Ansvarsnaturtyper

Sett i en regional og nasjonal sammenheng er det først og fremst naturtyper knyttet til våtmarker langs Vorma, samt naturtyper i ravinelandskapet under marin grense som skiller seg ut i Eidsvoll kommune. Natur knyttet til ravinelandskapet er spesielt for kommunen, særlig de rike sumpskogene, de høyproduktive skogtypene, men også semi-naturlige enger. Selv om det ble gjort en stor ravinekartlegging i 2024 finnes det flere ravinedaler i kommunen som kan inneha uavgrensede naturverdier. I tillegg er naturtyper knyttet til grotte/gruve, rik barskog og kalkskog viktige å ta vare på i kommunen. De kalkrike, nordvestre delene av kommunen kan generelt inneholde viktige naturtyper, både når det gjelder skog, myr og kulturlandskap. I tillegg kan stort sett samtlige skogarealer i kommunen inneholde naturverdier knyttet til gammel barskog og sumpskog. Det ville være en fordel å kvalitetssikre MiS-registreringer for å få en oversikt over skogarealene i kommunen.

Referanser

- Blindheim, T. (2012) *Naturfaglige registreringer av edelløvskog i Akershus, Oslo, Hordaland, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag 2011*. BioFokus-rapport 2012–12. BioFokus, p. 30.
- Blindheim, T. (red) (2020) *Kartlegging av fuktskog i Oslo, Akershus, Østfold og Trøndelag i 2019*. BioFokus-rapport 2020–10. Oslo: BioFokus, p. 45.
- Blindheim, T., Reiso, S. and Thylén, A. (2014) *Kartleggingsstatus for viktige naturtyper i Oslo og Akershus*. Rapport nr. 5/2014. Oslo: Fylkesmannens i Oslo og Akershus, miljøvernavdelingen, p. 43 + 165 sider vedlegg.
- Bratli, H., Larsen, B.H. and Gaarder, G. (2005) *Kartlegging av vilt og naturtyper i Eidsvoll kommune*. NIJOS rapport 13/2005. NIJOS.
- Dolmen, D., Strand, L.Å. and Fossen, A. (1991) *Dammer på Romerike. En registrering og inventering av dammer i kulturlandskapet, med hovedvekt på amfibier*. Fylkesmannen i Oslo og Akershus. Rapport 2 / 1991. Oslo: Fylkesmannen i Oslo og Akershus, p. 46.

- Jansson, U. et al. (2013) *Kartlegging av naturtyper etter NiN- og DN 13-metodikk i 21 verneområder i Oslo og Akershus*. BioFokus-rapport 2013–1. Oslo: BioFokus.
- Lyngstad, A. and Vold, E.M. (2015) *Kartlegging av typisk høgmyr ved hjelp av flybilder. Østfold, Akershus og sørlige deler av Hedmark. – NTNU Vitenskapsmuseet naturhistorisk rapport 2015-3: 1-367.*
- NIBIO (2025) *Kilden - Skogportalen*. Available at: <https://kilden.nibio.no/?topic=skogportal>.
- Olsen, K.M. (2009) *Biologiske registreringer i evjer langs Vormå og bekker langs Mjøsa i Eidsvoll og Stange 2009*. BioFokus-rapport 2009–29. BioFokus, p. 28.
- Reiso, S. et al. (2017) *Kartlegging av kalkskog i Buskerud, Vestfold, Oslo og Akershus 2016. BioFokus-rapport 2017-8. Stiftelsen BioFokus. Oslo. BioFokus-rapport 2017–8. BioFokus.*
- Solvang, R. (2007) *E6-Dovrebanen, E6 Minnesund – Skaberud. Dovrebanen, Eidsvoll – Sørli i Eidsvoll og Stange kommuner. Kommunedelplan med KU for tema naturmiljø*. Rapport. Statens vegvesen og Jernbaneverket, p. 109.
- Sparstad, K. (2014a) *Skjøtselplan for slåtteområde på Barås, Eidsvoll kommune*.
- Sparstad, K. (2014b) *Skjøtselplan for slåtteområde på Nordre Tosterud, Eidsvoll kommune i Akershus fylke*.
- Strand, L.Å. (2001) 'Dammer på Romerike. Endringer vedrørende dammene og amfibienes bruk av disse i løpet av en 10-års periode'.
- Thylén, A. et al. (2017) *Kartlegging av naturtyper etter NiN 2.1 i verneområder i Oslo, Akershus og Buskerud*. BioFokus-rapport 2017–20. BioFokus, p. 29.
- Wold, O. (2012) *Reguleringsplaner for fellesprosjekt E6-Dovrebanen i Eidsvoll og Stange. Supplerende registreringer av biologisk mangfold Eidsvoll – Minnesund*. Asplan Viak notat. Asplan Viak.

Kartleggingsstatus for naturtyper i Akershus fylke 2024, Enebakk kommune

Innledning

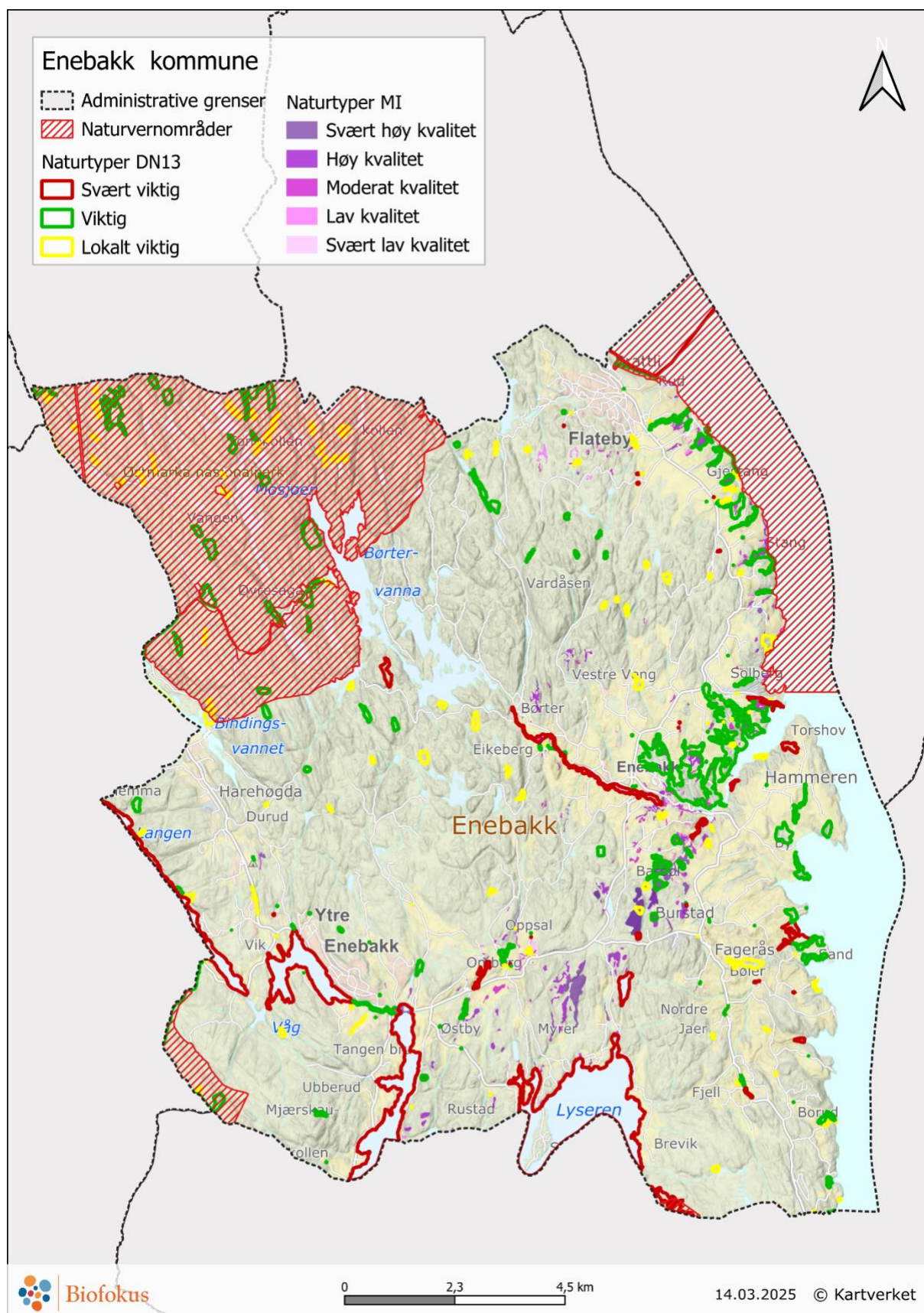
Enebakk kommune har et totalareal på 233 km². Kommunen har 37 km² med ferskvann, hvorav det meste utgjøres av Øyeren, samt vannene Lyseren og Børtervann. De lavereliggende delene av kommunen ligger i boreonemoral vegetasjonssone, mens de høyereliggende delene av Østmarka er i sørboreal sone. Berggrunnen i kommunen består av kalkfattig gneis, bortsett fra noen få striper med amfibolitt rundt Lyseren, som er intermediær på kalkinnhold. Kommunen har gode jordbruksforhold i tilknytning til Øyeren i øst og rundt de store vannene i sør, grunnet marine avsetninger. Dette gir grunnlag for ravinelandskap med fuktig løvskog, bekkedaler og beitelandskap rundt Øyeren. De høyereliggende områder er dominert av store sammenhengende barskogsområder. Det er relativt lite areal med tett bebyggelse og dette finnes spredt i kommunen, særlig rundt Flateby og Ytre Enebakk.

Denne vurderingen av kartleggingsstatus for naturtyper i Enebakk kommune bygger på [statusoversikt fra 2014](#) og [oppdatering gjort i 2020](#). Se disse rapportene for en fullstendig oversikt over referanser og utfordringer knyttet til kartlegging før 2020.

Naturtyper i Naturbase

I Naturbase ligger naturtypelokaliteter fra 1991 til 2024. Naturtyper kartlagt frem til 2020 er kartlagt i henhold til DN-håndbok 13 (DN13), mens lokaliteter kartlagt fra 2021 til 2024 er kartlagt etter både DN13 og etter Miljødirektoratets instruks for naturtypekartlegging (MI). Det samlede naturtypearealet er på omtrent 18 km². Når overlappende naturtypeareal (fra ulike kartleggingsmetodikker) er trukket ifra er det faktiske naturtypearealet på 16,5 km². Av naturtyper kartlagt i kommunen er 22 % innenfor verneområder som befinner seg i hovedsak i Østmarka naturreservat. For ytterligere detaljer om antall og areal av naturtyper, innenfor og utenfor verneområder, se Tabell 1 og 2. Figur 1 viser kart over kartlagte naturtyper og i denne [lenken](#) kan naturtypene studeres i detalj i Naturbase.

Det er dokumentert mye viktig natur i Enebakk kommune. Omtrent 93 % av naturtypearealet er vurdert som viktig (B-verdi) eller svært viktig (A-verdi) i henhold til DN håndbok 13, og rundt 90 % er vurdert å ha moderat, høy- og svært høy kvalitet etter MI. Arealmessig er det kartlagt mange naturtypelokaliteter knyttet til ravinelandskapet rundt Øyeren. Av ferskvann er det arealmessig viktig natur knyttet til rike innsjøer slik som ved Vågvatnet og mudderbanker ved Øyeren. I tillegg er det mange lokaliteter med gammel barskog spredt i kommunen.

Figur 1. Oversikt over kartlagte naturtyper og verneområder i Enebakk kommune.

Tabell 1. Oversikt over Enebakk kommune sine naturtyper registrert etter DN-håndbok 13. Utforming satt som «-» betyr at utforming ikke er angitt. «Antall» står for antall registrerte polygoner av typen. Areal er rundet til nærmeste halve daa, dvs. areal som får «0» er mindre enn en halv daa. Totalt antall teller lokaliteter som er delt av verneområder, som én lokalitet.

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Åpen naturlig fastmark	Ravinedal	-	2	1449			2	1449
Skog	Rik edellauvskog	Gråor-almeskog	6	283			6	283
		Or-askekog	4	166	1	0	4	166
		Høgstaudealmeskog	1	19			1	19
		Alm-lindeskog	1	21			1	21
		Rasmark- og ravine-almeskog	1	86			1	86
	Gråor-heggeskog	Liskog og raviner	20	526			20	526
		Flommarksskog	1	70			1	70
	Rik sump- og kildeskog	-			4	30	4	30
		Rikere gransumpskog			1	5	1	5
		Rikere strandskog	2	3			2	3
		Rik sumpskog	1	32	3	45	4	77
	Gammel boreal lauvskog	-	4	47	2	44	6	91
		Gammelt ospeholt	5	44	3	29	7	72
		Gammel gråorskog	3	108			3	108
	Gammel barskog	Gammel furuskog	2	27	1	26	3	53
		Gammel granskog	39	565	30	842	66	1407
		-	2	42			2	42
	Bekkekløft og bergvegg	-	2	12			2	12
		Bekkekløft			2	15	2	15
		Bergvegg	1	29			1	29
	Rik blandingsskog i lavlandet	Sørboreal blandingsskog	5	127	2	33	6	160
	Rik barskog	Lågurtgranskog	1	6			1	6
	Flommarksskog	Flompåvirket oreskog	2	12	2	48	2	60
		Flompåvirket bjørke- og vierskog	1	7	1	1	1	8
Kulturlandskap	Slåttemark	Lågurtslåtteeng	1	2			1	2
		Frisk/tørr, middels baserik eng slått	2	7			2	7
		Fattig slåttefukteng	1	10	1	0	1	10
		Våt/fuktig, middels næringsrik eng slått	1	10			1	10
	Artsrik veikant	-	4	24			4	24
	Naturbeitemark	-	2	52			2	52
		Frisk fattigeng beitet	5	36	4	54	5	91

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
		Frisk/tørr, middels baserik eng slått	1	19			1	19
		Frisk fattigeng slått	1	14			1	14
		Vekselfuktig, baserik eng beitet	1	28			1	28
		Lågurtbeiteeng	3	244			3	244
		Frisk/tørr, middels baserik eng beitet	1	52	1	0	1	52
	Hagemark	Askehage	1	4			1	4
		Hasselhage	1	6			1	6
		Bjørkehage	2	39	1	5	2	44
	Store gamle trær	Eik	1	0			1	0
		Ask	10	3			10	3
		Spisslønn	6	1			6	1
		Selje	2	0			2	0
		Lind	1	0			1	0
		Ikke-skjøttet	2	1			2	1
		Hult tre	2	0			2	0
		Bøk	1	0			1	0
	Parklandskap	Alléer	2	5			2	5
	Erstatningsbiotoper	Bygningsstrukturer med spesiell flora eller fauna	1	0			1	0
Ferskvann/ Våtmark	Mudderbank	Rik utforming	1	0	1	2056	1	2056
	Kroksjøer, flomdammer og meanderende elveparti	Gamle, mindre flompåvirkede kroksjøer og dammer	1	3			1	3
		Artsrik lavlandsform under gjengroing	1	26			1	26
	Viktig bekke drag	-	2	19	1	17	2	35
		Ravinebekk	1	15			1	15
		Bekk i intensivt drevne jordbrukslandskap	3	212			3	212
		Parti som binder sammen andre naturmiljøer	1	53			1	53
	Rik kulturlandskapssjø	-	2	3825			2	3825
		Næringsrik utforming	2	2201			2	2201
	Dam	-	17	118			17	118
		Gårdsdam	31	17			31	17
		Isdam	1	1			1	1
		Eldre fisketom dam	1	3			1	3
	Naturlig fisketomme innsjøer og tjern	Små myrtjern og myrpytter			1	9	1	9

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
	Evjer, bukter og viker	-	1	2			1	2
		Bukter og viker	5	49			5	49
		Evje	1	37			1	37
Myr og kilde	Intakt lavlandsmyr i innlandet	Blanding mellom nedbørsmyr og jordvannsmyr	3	57	3	314	4	371
		Flatmyr	1	3	1	26	1	30
Andre viktige forekomster	Andre viktige forekomster	-	1	3			1	3
Totalt			237	10883	66	3600	282	14483

Tabell 2. Oversikt over Enebakk kommune sine naturtyper registrert etter Miljødirektoratets instruks. «Antall» står for antall registrerte polygoner av typen. Areal er rundet til nærmeste halve daa, dvs areal som får «0» er mindre enn en halv daa. Totalt antall teller lokaliteter som er delt av verneområder, som én lokalitet.

MI		utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedøkosystem	Naturtype	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Naturlig åpne områder under skoggrensa	Åpen flomfastmark	4	5			4	5
Skog	Hule eiker	11	8			11	8
	Høgstaudegranskog	1	2			1	2
	Lågurtfuruskog	14	35			14	35
	Tørkeutsatt kalkgranskog	1	5			1	5
	Gammel lågurtgranskog	25	216			25	216
	Gammel furudominert naturskog	1	2			1	2
	Gammel furuskog med gamle trær	33	375			33	375
	Gammel furuskog med stående død ved	1	3			1	3
	Gammel grandominert naturskog	1	4			1	4
	Gammel granskog med gamle trær	19	237			19	237
	Gammel granskog med liggende død ved	30	459			30	459
	Gammel granskog med stående død ved	5	214			5	214
	Gammel lågurtselje-rogneskog	11	40			11	40
	Gammel lågurtospeskog	25	82			25	82
	Frisk rik edellauvskog	3	32			3	32
	Frisk lågurtedellauvskog	33	305			33	305
	Lågurtedellauvskog	2	38			2	38

MI		utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedøkosystem	Naturtype	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
	Høgstaude-edellauvskog	10	86			10	86
	Flomskogsmark	28	132			28	132
	Gammel høgstaudegråorskog	23	159			23	159
Semi-naturlig mark	Semi-naturlig eng	6	21			6	21
	Slåttemark	7	19			7	19
	Naturbeitemark	54	405			54	405
	Hagemark	15	160			15	160
	Eng-aktig sterkt endret fastmark	1	0			1	0
Våtmark	Platåhøymyr	1	4			1	4
	Kalkrik helofyttsump	22	132			22	132
	Rik åpen sørlig jordvannsmyr	1	11			1	11
	Gammel fattig sumpskog	3	8			3	8
	Rik gransumpskog	2	5			2	5
	Rik svartorsumpskog	1	6			1	6
	Rik gråorsumpskog	3	19			3	19
	Sørlig nedbørsmyr	3	52			3	52
	Sørlig kaldkilde	1	1			1	1
	Rik vierstrandskog	7	17			7	17
	Rik svartorstrandskog	1	4			1	4
	Sørlig slåttemyr	1	1			1	1
	Semi-naturlig våteng	4	25			4	25
Totalsum		414	3327			414	3327

Figur 2. Øverst: Beitelandskap og løvskog i ravinedal ved Krogsbøl. Nederst til venstre: Gammel barskog ved Bindingsvannet. Høyre: Vågvatnet i Enebakk kommune. Bilder: Ole Lønnve og Ulrika Jansson.

Generell kartleggingsstatus

Naturtypekartlegging er godt dekket rundt Øyeren og i arealer øst og sør i kommunen. Kartlegging er enten ufullstendig eller dårlig dekket vest i kommunen og særlig i barskogsområder som ikke er MI-kartlagt, se Figur 4. Tabell 3 har separate vurderinger og kommentarer for hver hovednaturtype.

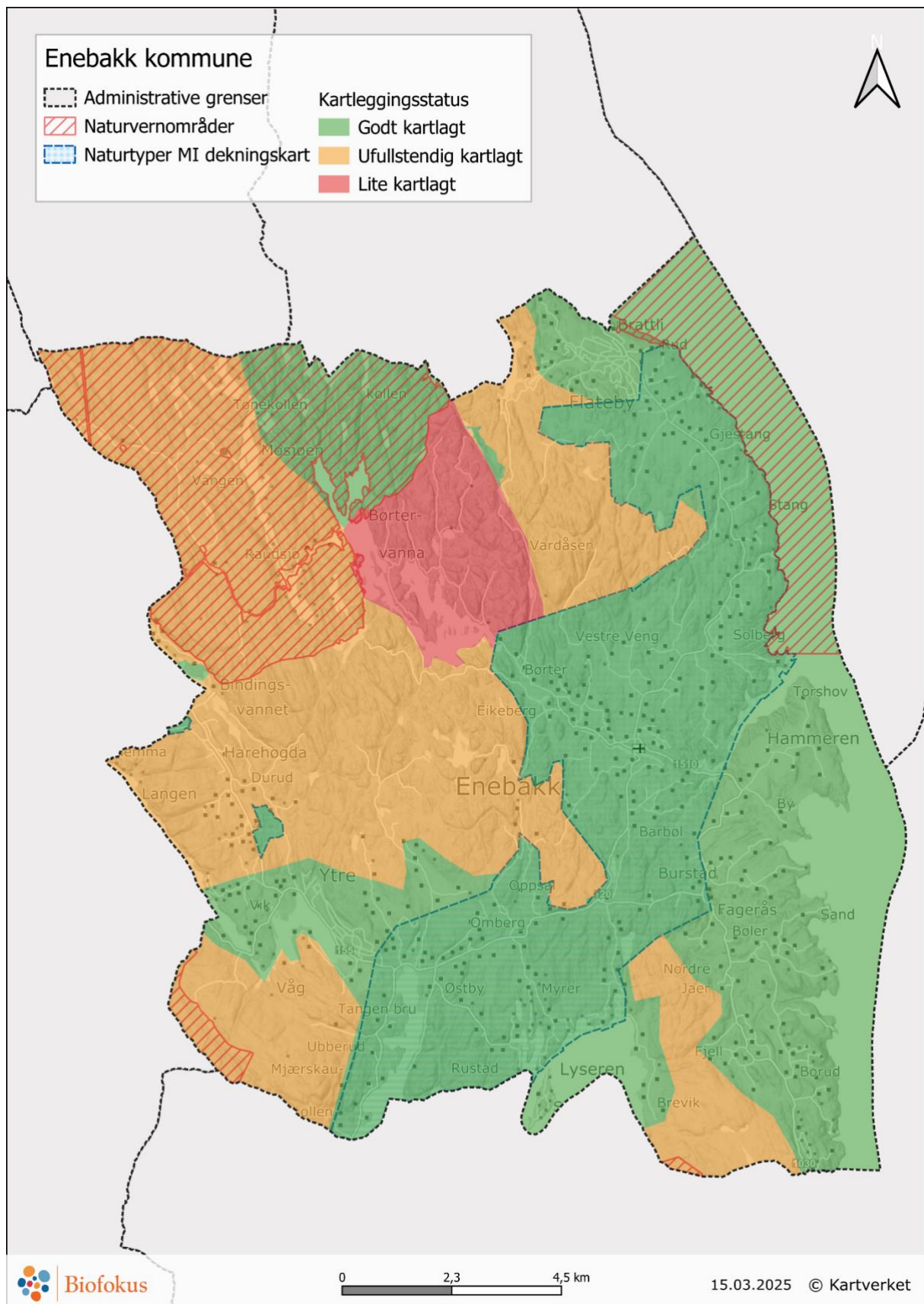
Det ble gjennomført naturtypekartlegging i Enebakk kommune i 2003. I tillegg ble et stort antall naturtypelokaliteter avgrenset og vurdert i 2006 og konvertert fra MiS figurer (Blindheim, 2006; Olsen, 2004). Det ble gjennomført viltkartlegging i 2006 (Reiso, 2006). I 2010 og 2011 ble det ytterligere gjennomført kartlegginger i kommunen, særlig i ravinesystemer, dammer og kulturmark. Området langs Øyeren sør for Kirkebygda ble prioritert, men også Raudsjøgrenda og Børterelva ble kartlagt. I tillegg ble edelløvskog kartlagt i forbindelse med fylkeskartlegging av denne skogtypen (Blindheim, 2012; Jansson, 2011). En nykartlegging og revidering av gamle lokaliteter ble foretatt i 2012 (Jansson, 2013). Det har i tillegg tilkommet naturtyper i forbindelse med mindre plansaker og fylkesvise undersøkelser av

skogtyper i kommunen (Blindheim, 2020; Gammelmo & Blindheim, 2016; Jansson, 2012; Langmo et al., 2016; Laugslund, 2015; Lønnve & Olsen, 2017; Lønnve, Ole Jørgen, 2015). I 2013-2014 utførte NTNU Vitenskapsmuseet en flyfoto-kartlegging av høgmyr i Østfold, Akershus og deler av Hedmark, hvilket resulterte i et par lokaliteter i Enebakk (Lyngstad & Vold, 2015).

Av naturtypekartlegging etter Miljødirektoratets instruks ble det gjennomført kartlegging i 2021 av Norconsult langs Øyeren, i tillegg til noen mindre kartlegginger i forbindelse med plansaker (Miljødirektoratet, 2025).

Figur 3. Gammel granskog med liggende dødved ved Fjelltjern. Bilde Siri Khalsa 2019.

Figur 4. Kart som viser kommunens kartleggingsstatus. Grønt er areal i Enebakk kommune som er vurdert som «godt kartlagt». Gult viser arealer som er «ufullstendig kartlagt», og «lite kartlagt» vises i rødt. Naturvernrområder vises med skraverte polygoner i rødt og arealer kartlagt etter Miljødirektoratets instruks (MI) vises i blått

Tabell 3. Oversikt over kartlegging av hovednaturtyper, samt vurdering av dekning og antatt potensial for kartlegging.

Hovedtype	Dekning	Antatt potensial for
Kulturlandskap	Ufullstendig - God	Det var et særlig fokus å kartlegge kulturmark i 2010 og 2012, inkludert dammer, særlig rundt Øyeren. Det kan likevel finnes enkelte lokaliteter som ikke er fanget opp i kulturlandskapet rundt Øyeren.
Skog	Ufullstendig - God	Skogarealer spredt i kommunen vurderes som ufullstendig til dårlig kartlagt. Et unntak er løvskog i Ravinelandskap som har hatt fokus gjennom kartleggingene i 2010 og 2012. Skogområdene øst for Børtervannene (ikke MiS-kartlagt) og til dels også mellom Børtervannene og Ytre Enebakk (spredte eldre MiS-figurer fra 2005) er lite kartlagt, og bør kartlegges.
Ferskvann/våtmark	Lite - God	Ferskvannsarealer rundt Øyeren og innsjøer ble godt kartlagt i 2003. Bekker i kommunen er dårlig dekket og trolig kan det finnes våtmarker knyttet til bekker som ikke er fanget opp i eksisterende kartlegginger.
Myr og kilde	Lite - Ufullstendig	Myr er lite kartlagt. Det kan finnes rikere myrer som ikke er fanget opp.

Status utvalgte naturtyper

Det er noen få lokaliteter med hule eiker og slåttemark i kommunen, særlig knyttet til ravinelandskap. Det er stort sett godt kartlagt for naturtyper i arealer med mest potensial for utvalgte naturtyper i kommunen. Tabell 4 viser data fra både DN13- og MI-metodikk.

Tabell 4. Oversikt over utvalgte naturtyper i Enebakk kommune. Det vises både antall registrerte lokaliteter og areal innenfor og utenfor verneområder. Utvalg av lokaliteter følger «[Forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven](#)», men det inkluderer også tilsvarende lokaliteter innenfor verneområder.

Metodikk		Utenfor verneområde		Innenfor verneområde	
		Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
DN13	Naturtype				
	Hule eiker	1	0		
	Slåttemark	4	24	1	0
	Total	5	24	1	0
MI	utvalgt Naturtype				
	Hule eiker	11	8		
	Slåttemark	4	15		
	Sørlig slåttemyr	1	1		
	Total	16	24	0	0

Ansvarsnaturtyper

Sett i en regional og nasjonal sammenheng er det først og fremst naturtyper knyttet til rike innsjøer og våtmarksmiljøer langs Øyeren, samt naturtyper i ravinelandskapet under marin grense som skiller seg ut i Enebakk kommune.

Referanser

- Blindheim, T. (2006). *Naturtyper i skog i Enebakk kommune, konvertering av MiS biotoper* (Siste Sjanse-notat 2006–4; s. 6). Siste Sjanse.
- Blindheim, T. (2012). *Naturfaglige registreringer av edelløvskog i Akershus, Oslo, Hordaland, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag 2011* (BioFokus-rapport 2012–12; s. 30). BioFokus.
- Blindheim, T. (red.). (2020). *Kartlegging av fuktskog i Oslo, Akershus, Østfold og Trøndelag i 2019* (BioFokus-rapport 2020–10; s. 45). BioFokus.
- Gammelmo, Ø., & Blindheim, T. (2016). *Naturverdier ved Hansebråtan i Ytre Enebakk* (BioFokus-notat 2016–23; s. 8). BioFokus.
- Jansson, U. (2011). *Naturtypekartlegging i Enebakk kommune 2010* (BioFokus rapport 2011–5). BioFokus.
- Jansson, U. (2012). *Naturundersøkelser ved reguleringsområdet NY5 Gran i Enebakk* (BioFokus-notat 2012–18). BioFokus.
- Jansson, U. (2013). *Naturtypekartlegging i Enebakk kommune 2012* (BioFokus-rapport 2013–16). BioFokus.
- Langmo, S. H. L., Olsen, O., & Oldervik, F. (2016). *Skjøtselsplan for Nedsaga øst, Raudsjøgrenda i Enebakk kommune, Akershus Fylke. Bioreg AS rapport 2017: 11.*
- Laugslund, A. E. (2015). *Naturverdier i planområdet ved Heier Pukkverk – utvidelse av masseuttak, Enebakk kommune* (s. 15) [BioFokus-rapport]. BioFokus.
- Lyngstad, A., & Vold, E. M. (2015). *Kartlegging av typisk høgmyr ved hjelp av flybilder. Østfold, Akershus og sørlige deler av Hedmark. – NTNU Vitenskapsmuseet naturhistorisk rapport 2015-3: 1-367.*
- Lønnve, O. J., & Olsen, K. M. (2017). *Naturverdier i tilknytning til Tangenelva ved Ytre Enebakk i Enebakk kommune* (BioFokus-notat 2017–39; s. 8). BioFokus.
- Lønnve, Ole Jørgen. (2015). *Kartlegging av naturmangfold ved Svenskerud i Enebakk kommune* (BioFokus-notat 53). BioFokus.
- Miljødirektoratet. (2025). *Naturbase*.
<https://geocortex02.miljodirektoratet.no/Html5Viewer/?viewer=naturbase>
- Olsen, K. M. (2004). *Kartlegging og verdivurdering av naturtyper og Biologisk mangfold i Enebakk kommune* (Siste Sjanse-rapport 2004–2; s. 28 + vedlegg).
- Reiso, S. (2006). *Viltkartlegging i Enebakk kommune* (Siste Sjanse-notat 2006–3; s. 12). Siste Sjanse.

Kartleggingsstatus for naturtyper i Akershus fylke 2024, Frogn kommune

Innledning

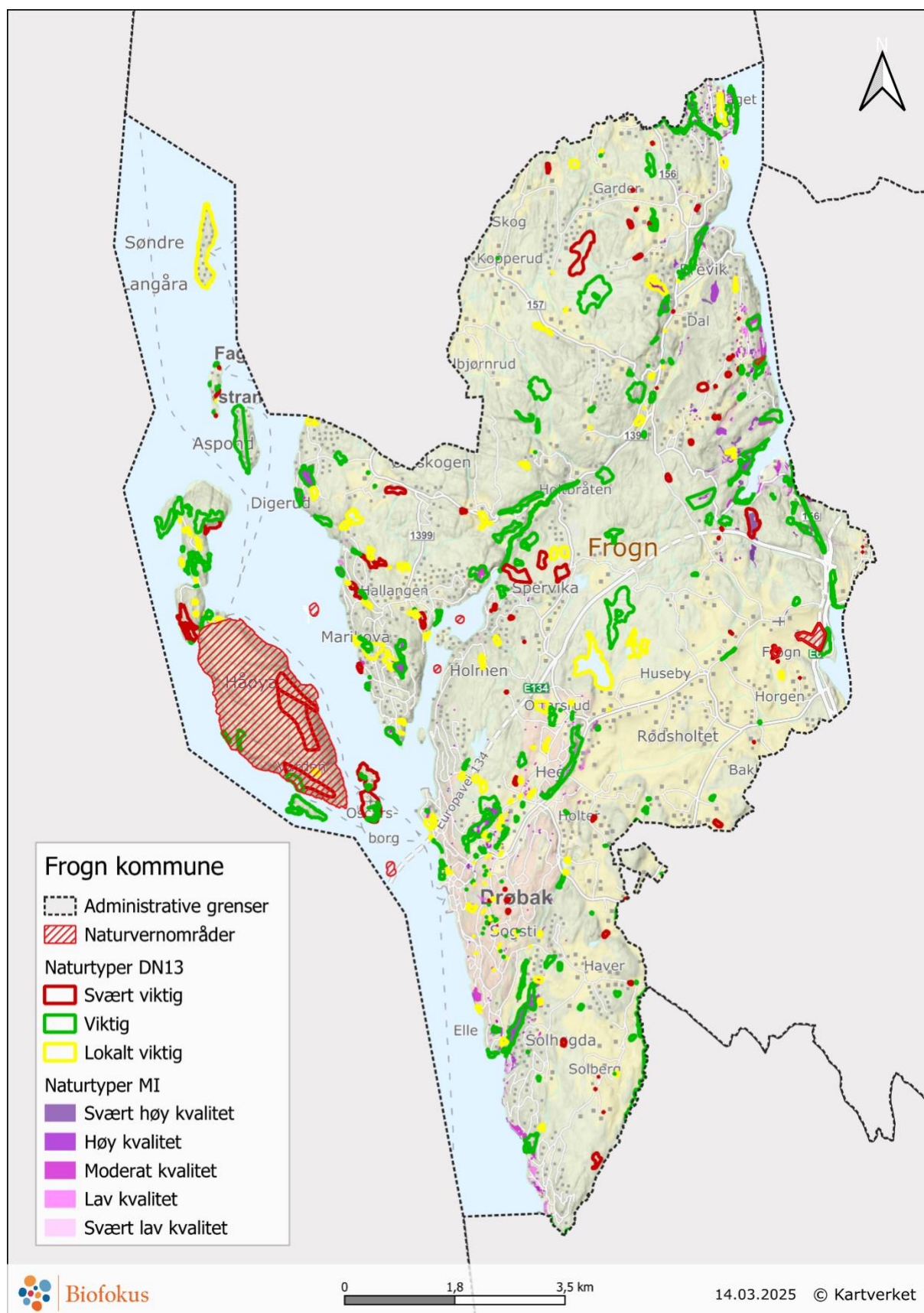
Frogn kommune har et landareal på 84,8 km² og et ferskvannsareal på 0,78 km². Hele kommunen ligger i boreonemoral vegetasjonssone som gir grunnlag for varmekjær vegetasjon og gode bestander med edelløvtrær. Berggrunnen i kommunen består av kalkfattig gneis, med noen små flekker ved kysten med gabbro som er intermediært på kalkinnhold. Sørøst i kommunen er det sammenhengende arealer med dyrket mark på god jord fra marine sedimenter. I øst er det et stort areal med verdifullt kulturlandskap i et morenelandskap rundt Froen gård. Bebyggelsen er meget sentralisert rundt Drøbak. Frogn kommune har en kystlinje i øst og vest mot Bunnefjorden og Oslofjorden. Kyststripen mot Oslofjorden går på langs gjennom hele kommunen og inneholder flere øyer, deriblant den største øya i Oslo og Akershus, Håøya, hvor hele den søndre delen er vernet som barskogsreservat.

Denne vurderingen av kartleggingsstatus for naturtyper i Frogn kommune bygger på [statusoversikt fra 2014](#) og [oppdatering gjort i 2020](#). Se disse rapportene for en fullstendig oversikt over referanser fra arbeider og utfordringer knyttet til kartlegging før 2020.

Naturtyper i Naturbase

I Naturbase finnes naturtypelokaliteter fra 1977 til 2023. Naturtyper kartlagt frem til 2018 er kartlagt i henhold til DN-håndbok 13 (DN13), mens lokaliteter kartlagt fra 2019 til 2023 er kartlagt etter både DN13 og etter Miljødirektoratets instruks for naturtypekartlegging (MI). Det samlede naturtypearealet er på omtrent 7,5 km². Når overlappende naturtypeareal (fra ulike kartleggingsmetodikker) er trukket ifra er det faktiske naturtypearealet på 6,5 km². Av naturtyper kartlagt i kommunen er 15 % innenfor verneområder og befinner seg på Håøya. For ytterligere detaljer om antall og areal av naturtyper, innenfor og utenfor verneområder, se Tabell 1 og 2. Figur 1 viser kart over kartlagte naturtyper og i denne [lenken](#) kan naturtypene studeres i detalj i Naturbase.

Det er dokumentert mye viktig natur i Frogn kommune. Omtrent 79 % av naturtypearealet er vurdert som viktig (B-verdi) eller svært viktig (A-verdi) i henhold til DN håndbok 13, og rundt 78 % er vurdert å ha moderat, høy og svært høy kvalitet i kartleggingen etter MI. Arealmessig er det mange viktige lokaliteter med rik edelløvskog, gammel granskog, dammer og hule eiker i Frogn kommune.

Figur 1. Oversikt over kartlagte naturtyper og verneområder i Frogn kommune.

Tabell 1. Oversikt over Frogn kommune sine naturtyper registrert etter DN-håndbok 13. Utforming satt som «-» betyr at utforming ikke er angitt. «Antall» står for antall registrerte polygoner av typen. Areal er rundet til nærmeste halve daa, dvs. areal som får «0» er mindre enn en halv daa. Totalt antall teller lokaliteter som er delt av verneområder, som én lokalitet.

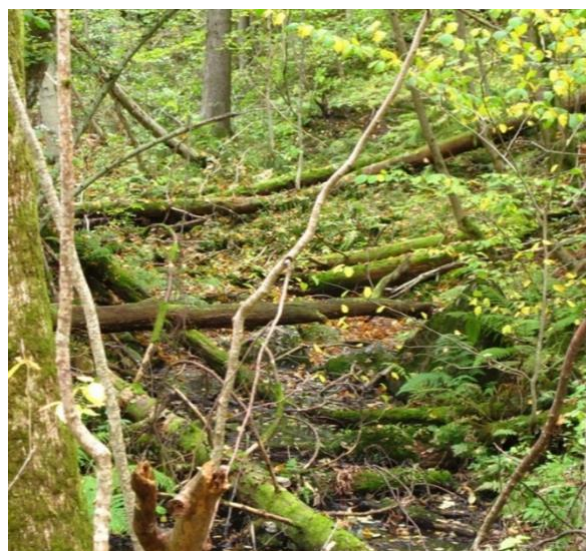
DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Åpen naturlig fastmark	Sørvendte berg og rasmarker	-	1	12			1	12
	Kantkratt	Einer-rose-utforming	6	2			6	2
	Åpen kalkmark	Grunnlendt kalkberg i Oslofeltet	1	9			1	9
Kyst og havstrand	Strandeng og strandsump	-	3	18			3	18
		Hevdet med beite	2	0			2	0
	Rikt strandberg	-	5	43			5	43
		Sørlig	3	15			3	15
Skog	Rik edellauvskog	-	43	777	3	115	44	892
		Alm-lindeskog	6	128	2	41	6	169
		Or-askekog	2	7			2	7
		Lågurt-eikeskog	5	171			5	171
	Gammel fattig edellauvskog	-	2	9			2	9
		Gammel lindeskog			1	116	1	116
	Kalkskog	-	3	103			3	103
	Gråor-heggeskog	-	3	67			3	67
	Rik sump- og kildeskog	Rikere løvsumpskog	5	29			5	29
		-	14	62	1	8	14	71
		Varmekjær kildelauvskog	2	9	1	1	2	10
		Rikere strandskog	1	2			1	2
		Boreal kildeskog	1	8			1	8
	Gammel boreal lauvskog	-	12	223			12	223
	Gammel barskog	Gammel furuskog	3	30	1	233	4	263
		Gammel granskog	20	611	1	109	20	721
		-	2	17			2	17
	Rik blandingsskog i lavlandet	-	6	147			6	147
		Boreonemoral blandingsskog	4	236			4	236
	Gammel sumpskog	-	1	6			1	6
		Gammel gransumpskog	2	25			2	25

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
	Flommarksskog	Flompåvirket bjørke- og vierskog	1	17			1	17
Kulturlandskap	Slåttemark	Frisk fattigeng slått	7	25			7	25
		Kalkslåtteeng	1	7			1	7
	Naturbeitemark	-	1	8			1	8
	Hagemark	-	7	148			7	148
		Eikehage	1	16			1	16
	Småbiotoper	Åkerholmer	1	6			1	6
	Store gamle trær	Eik	70	26			70	26
		-	3	1			3	1
		Alm	2	1			2	1
		Ask	7	1			7	1
		Hult tre	1	0			1	0
		Spisslønn	1	0			1	0
		Skjøttet/styvet	3	3			3	3
		Gammelt tre	3	2			3	2
	Parklandskap	-	4	16			4	16
		Alléer	2	6			2	6
		Parker	1	7			1	7
		Kirkegårder	1	21			1	21
	Skrotemark	Ballastplass	1	165			1	165
Ferskvann/ Våtmark	Kroksjøer, flomdammer og meanderende elveparti	Artsrik lavlandsform under gjengroing	1	29			1	29
	Viktig bekke drag	-	5	121			5	121
	Dam	-	100	436	1	5	101	441
		Gårdsdam	3	6			3	6
		Eldre fisketom dam	1	1			1	1
Myr og kilde	Intakt lavlandsmyr i innlandet	-	2	327			2	327
Andre viktige forekomster	Andre viktige forekomster	-	7	727			7	727
Totalt			395	4889	11	628	399	5518

Tabell 2. Oversikt over Frogn kommune sine naturtyper registrert etter Miljødirektoratets instruks. «Antall» står for antall registrerte polygoner av typen. Areal er rundet til nærmeste halve daa, dvs. areal som får «0» er mindre enn en halv daa. Totalt antall teller lokaliteter som er delt av verneområder, som én lokalitet.

MI		utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedøkosystem	Naturtype	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Naturlig åpne områder under skoggrensa	Nakent tørkeutsatt kalkberg	10	25			10	25
	Åpen grunnlendt kalkrik mark i boreonemoral sone	4	3			4	3
	Strandeng	7	16			7	16
Skog	Hule eiker	567	395	1	0	567	395
	Frisk kalkgranskog	1	1			1	1
	Høgstaudegranskog	3	26			3	26
	Kalk- og lågurtfuruskog	1	6			1	6
	Lågurtfuruskog	27	226			27	226
	Kalkfuruskog	3	9			3	9
	Gammel lågurtgranskog	7	47			7	47
	Gammel furuskog med gamle trær	1	32			1	32
	Gammel grandominert naturskog	4	126			4	126
	Gammel granskog med gamle trær	1	11			1	11
	Gammel granskog med liggende død ved	6	46			6	46
	Gammel granskog med stående død ved	7	46			7	46
	Kalkbjørkeskog	1	2			1	2
	Frisk rik edellauvskog	1	2			1	2
	Frisk lågurtedellauvskog	44	342			44	342
	Frisk kalkedellauvskog	2	19			2	19
	Lågurtedellauvskog	8	62			8	62
	Lågurteikeskog	28	176			28	176
	Lågurtalm-lind-hasselskog	13	85			13	85
	Høgstaude-edellauvskog	7	82			7	82
	Flomskogsmark	1	1			1	1
	Gammel høgstaudegråorskog	10	23			10	23
	Gammel fattig edellauvskog	1	4			1	4
Semi-naturlig mark	Semi-naturlig eng	1	1			1	1
	Slåttemark	1	3			1	3
	Naturbeitemark	4	8			4	8

MI		utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedøkosystem	Naturtype	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
	Hagemark	2	7			2	7
	Semi-naturlig strandeng	4	10			4	10
	Eng-aktig sterkt endret fastmark	1	2			1	2
Våtmark	Rik gransumpskog	2	8			2	8
	Rik svartorsumpskog	4	14			4	14
	Kilde-edellauvskog	2	29			2	29
	Rik gråorsumpskog	1	1			1	1
	Saltpåvirket svartorstrandskog	1	1			1	1
Totalsum		788	1898	1	0	788	1898

Figur 2. Øverst: Lågurteikeskog. Bilde fra Seierstenmarka, Ole Lønnve 2015. Høyre: Rik løvsumpskog fra Skiphelle. Nederst: Sump og kildeskog ved Nymølldammen, Bilder Ulrika Jansson 2013. Høyre: Kyststripe ved Børrebråten, Siri Khalsa 2023.

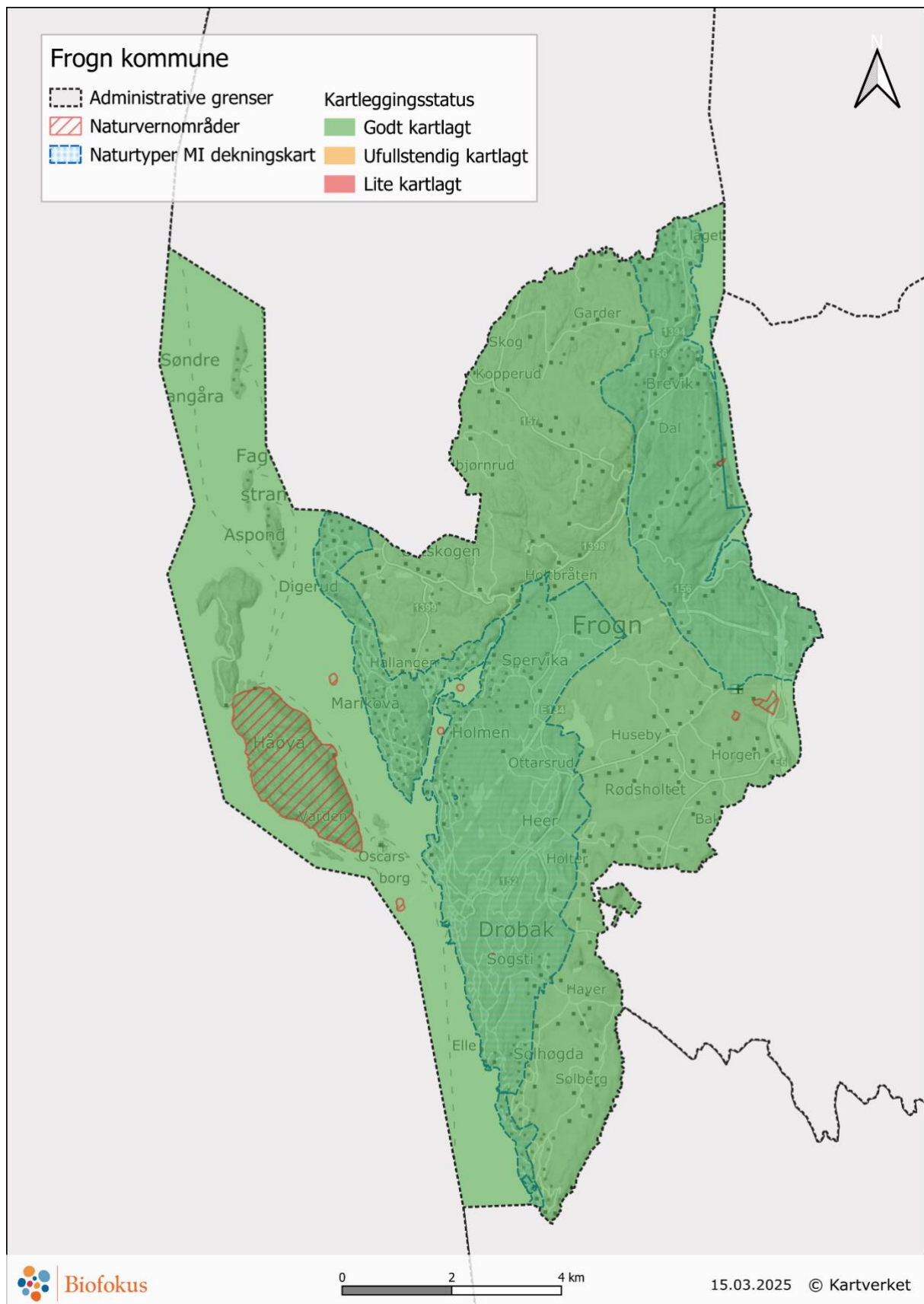
Generell kartleggingsstatus

Frogn kommune er generelt vurdert som godt kartlagt på landskapsnivå, se Figur 4, men likevel er detaljkartlegging mangelfull, særlig gjelder dette for ferskvann, langs kysten og i enkelte skogområder. Av tidligere kartlegging er det blitt gjennomført en heldekkende vurdering av naturtypeforekomster i Frogn kommune med kartlegging etter DN13 i 2004 og 2009 (Blindheim & Lønnve 2009; Heggland & Blindheim 2004). Amfibiedammer ble gjennomgått og registrert i forbindelse med arbeidet med å gjennomgå naturtyper i 2009 (Sandås 2007; Strand 1996). Det ble gjennomført viltkartlegging i Frogn kommune i 2004 (Heggland et al. 2004). Det er gjennomført heldekkende kartlegging etter Miljødirektoratets instruks (MI) i store deler av kommunen, Figur 4. Vestkysten av kommunen ble kartlagt av Rambøll i 2021 og østsiden av kommunen av Miljøfaglig Utredning AS i 2022. I tillegg er det tilkommet naturtyper i kommunen ved fylkesvise kartlegginger av sumpskog (Jansson 2018a) og edelløvskog (Blindheim 2012). I tillegg er det gjennomført enkelte undersøkelser slik som kartlegging av eik i Drøbak (Olberg 2012), biologisk mangfold på Oscarsborg (Heggland, A og Lie, M 2002), artskartlegging av insekter og slåttemark (Elven et al. 2016; Jansson 2018b) og skjøtselsplan for Håøya (Hertzberg, M.K og Olberg S. 2024). Det har i tillegg tilkommet naturtyper ved detaljkartlegging i forbindelse med mindre plansaker og utredninger (Hertzberg 2023; Khalsa, S 2023; Lønnve 2014, 2015; Olberg 2012, 2017). Se også tabell 3 for separate vurderinger og kommentarer for hver hovednaturtype.

Av naturtyper som er kartlagt etter DN13, stammer 2/3 fra før 2009, der mange naturtyper har begrenset med tekst og i mange tilfeller behov for oppdatering. MI-kartleggingen som ble gjennomført i 2021 nord for Drøbak ser ut til å ha til dels store kvalitetsmangler, og nye kartlegginger bør vurderes, selv om arealet vises i grønt i figur 4.

Figur 3. Gammel granskog med liggende dødved ved Sandrettet. Bilde, Siri Khalsa, 2020.

Figur 4. Kart som viser kommunens kartleggingsstatus. Grønt: areal i Frogn kommune som er vurdert som «godt kartlagt». Naturvernomsråder vises med stiplede polygoner i rødt og areal kartlagt etter Miljødirektoratets instruks (MI) vises i blått.

Tabell 3. Oversikt over kartlegging av hovednaturtyper, samt vurdering av dekning og antatt potensial for kartlegging.

Hovedtype	Dekning	Antatt potensial for
Kulturlandskap	Ufullstendig - God	Kulturlandskapet i Frogn har viktig naturtyper av hule eiker og dammer. Hule eiker ble vurdert i 2016 å være ufullstendig kartlagt (Olberg 2016). Det har tilkommet mange nye lokaliteter med hule eiker gjennom kartlegging etter Miljødirektoratets instruks i 2021 og 2022. Det er likevel grunn til å tro at det kan finnes ytterligere lokaliteter med hule eiker i sør og østlige deler av Frogn kommune. Slåttemark og naturbeitemark er det vurdert å være lite potensial for. Artsrike veikanter ved kystnære strøk er vurdert som lite fanget opp i eksisterende kartlegginger. Det er mange verdifulle dammer i kommunen og disse er rimelig godt fanget opp, men informasjon om dammene kan i enkelte tilfeller være utdatert. Ca. 40 dammer stammer fra en kartlegging fra 1977-1997, som kan ha behov for å oppdateres.
Skog	Ufullstendig - God	Kartleggingen i skog vurderes til å være god enkelte steder og til dels ufullstendig, der store skogområder nord i kommunen kun er delvis kartlagt eller ufullstendig kartlagt for skognaturtyper, særlig rundt Nesoddlandet og Hallangspollen. Mange skogarealer er sterkt hogstpåvirket, men der det fortsatt finnes eldre skog på god bonitet er det likevel grunn til å tro at det finnes verdifulle naturtyper med produktive rike lavlandsskogstyper av barskog og edelløvskog.
Ferskvann/våtmark	Lite - Ufullstendig	I Frogn kommune er det kartlagt tre viktige bekkedrag etter DN13 (Havsjødalsbekken, Solbergelva, Årungselsva). Det er mange flere elver og bekker i Frogn som ikke er vurdert for naturverdier og ferskvann er vurdert som lite dekket. Det finnes verdifulle våtmarkslokaliteter i grunne partier ved kysten og rundt større dammer. Våtmark vurderes som delvis kartlagt. Sumpskoger har blitt ettersøkt og vurderes å være rimelig godt kartlagt (Jansson 2014, 2018a).
Myr og kilde	Lite - Godt	Det er to myrer registrert i kommunen (Breimåsan og Dalsmåsan). Detaljkartlegging av myr- og sumpskoger vurderes å være ufullstendig, særlig rundt Oppegårstjern-Kalfausen der det finnes en del myrarealer.

Status utvalgte naturtyper

Av utvalgte naturtyper har Frogn kommune mange lokaliteter med hule eiker. I tillegg er det åtte lokaliteter med slåttemark, der syv av disse er på Oscarsborg/Kattholmen og siste lokalitet på Sandbukta. Det er kartlagt noen få lokaliteter med åpen grunnlendt kalkmark rundt Skipphelleodden og kysten i nærheten. Disse er sannsynligvis feilkartlagt, basert på geologien i kommunen og gransking av bilder fra lokalitetene. Disse utgjør mest sannsynlig rike berg og det bør vurderes nøyere om kommunen faktisk har den utvalgte naturtypen åpen grunnlendt kalkmark. Kun et eiketre ligger innenfor verneområder av utvalgte naturtyper. Tabell 4 viser data fra både DN13 - og MI -metodikk.

Tabell 4. Oversikt over utvalgte naturtyper i Frogn kommune. Det vises både antall registrerte lokaliteter og areal innenfor og utenfor verneområder. Utvalg av lokaliteter følger «[Forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven](#)», men det inkluderer også tilsvarende lokaliteter innenfor verneområder.

Metodikk		Utenfor verneområde		Innenfor verneområde	
		Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
DN13	Naturtype				
	Hule eiker	78	80	1	10
	Slåttemark	8	32		
	Åpen grunnlendt kalkrik mark i boreonemoral sone	1	9		
	Total	87	122	1	10
MI	utvalgt Naturtype				
	Hule eiker	567	395	1	0
	Slåttemark	1	3		
	Åpen grunnlendt kalkrik mark i boreonemoral sone	4	3		
	Total	572	401	1	0

Ansvarsnaturtyper

Frogn kommune har viktige sumpskogsnaturtyper med særlig viktige løvdominerte kilde-edelløvskoger. I tillegg er det viktige forekomster av gammel eikeskog, andre edelløvskoger og hule eiker. Frogn har viktige forekomster av gammel produktiv barskog med liggende dødved. I tillegg er det viktig natur knyttet til ferskvann og kysten slik som store dammer, rikt strandberg og strandeng/ålegrasenger.

Referanser

- Blindheim, T. (2012). Naturfaglige registreringer av edelløvskog i Akershus, Oslo, Hordaland, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag 2011 (BioFokus-rapport 2012–12; s. 30). BioFokus.
- Blindheim, T., & Lønnve, O. (2009). Statusrapport for naturtyper i Frogn kommune (BioFokus-rapport 2009–27; s. 59). BioFokus.
- Elven, H., Bjureke, K., Hansen, L. O., & Aarvik, L. (2016). Kartlegging av insekter og karplanter på Lågøya i Frogn i 2016. Naturhistorisk museum, Universitetet i Oslo. Rapport nr. 57: 80 s.
- Heggland, A., Abel, K., & Reiso, S. (2004). Viltkartlegging i Nesodden, Frogn og Ås kommuner (Siste Sjanse-notat 2004–6; s. 11).
- Heggland, A., & Blindheim, T. (2004). Kvalitetssikring av naturtypeinformasjon i Frogn kommune (Siste Sjanse-notat 2004–13; s. 25).
- Heggland, A og Lie, M. (2002). Biologisk mangfold på Oscarsborg befestninger: Oscarsborg festning (nordre og søndre Kaholmen) og Seiersten skanse Frogn kommune, Akershus (Forsvarsbygg BM-rapport nr 12-2002).
- Hertzberg, M. K. (2023). Naturverdier i tilknytning til planlagte tiltak på Håøya i Frogn kommune. (Biofokus rapport 2023-094). Stiftelsen Biofokus. <https://lager.biofokus.no/biofokus-rapport/biofokusrapport2023-094.pdf>
- Hertzberg, M.K og Olberg S. (2024). Naturverdier og skjøtsel på Nordre Håøya i Frogn kommune. (Biofokus-rapport 2024–046).
- Jansson, U. (2014). Kartlegging av rikere sump- og kildeskog 2012-2013 (BioFokus-notat 2014–21).
- Jansson, U. (2018a). Sammenstilling av resultater fra kvalitetssikring av rikere sump- og kildeskoglokaliteter 2012-2015 (BioFokus-rapport 2018–19). BioFokus.
- Jansson, U. (2018b). Skjøtelsesplan for slåttemark 2018 - revidert plan for Sandbukta, Frogn kommune, Oslo og Akershus. BioFokus-notat 2018-56.
- Khalsa, S. (2023). Naturverdier i Børrebråten. (Biofokus-rapport 2023–091).
- Lønnve, O. J. (2014). Kartlegging av naturmangfold langs Vestbyveien i Frogn kommune i forbindelse med planlagt ledningsanlegg (BioFokus-notat 2014–13). Biofokus.
- Lønnve, O. J. (2015). Kartlegging av naturmangfold Seierstenmarka i Frogn kommune [BioFokus-rapport]. BioFokus.
- Olberg, S. (2012). Eikekartlegging i Drøbak 2012 (BioFokus-notat 2012–26). BioFokus.
- Olberg, S. (2016). Hule eiker i Oslo og Akershus (BioFokus-rapport 2016–10; s. 139). BioFokus. <https://lager.biofokus.no/biofokus-rapport/biofokusrapport2016-10.pdf>
- Olberg, S. (2017). Undersøkelse av eiketrær ved Askeladdveien 12 på Heer i Drøbak (BioFokus-notat 2017–20; s. 9). BioFokus.
- Sandås, K. (2007). Oversikt over registrerte amfibiedammer i Frogn kommune [Exel regneark].
- Strand, L. Å. (1996). Dammer i Follo. En undersøkelse av dammer i kulturlandskapet, med hovedvekt på amfibier. [Rapport]. Akershus fylkeskommune / Follorådet.

Kartleggingsstatus for naturtyper i Akershus fylke 2024, Gjerdrum kommune

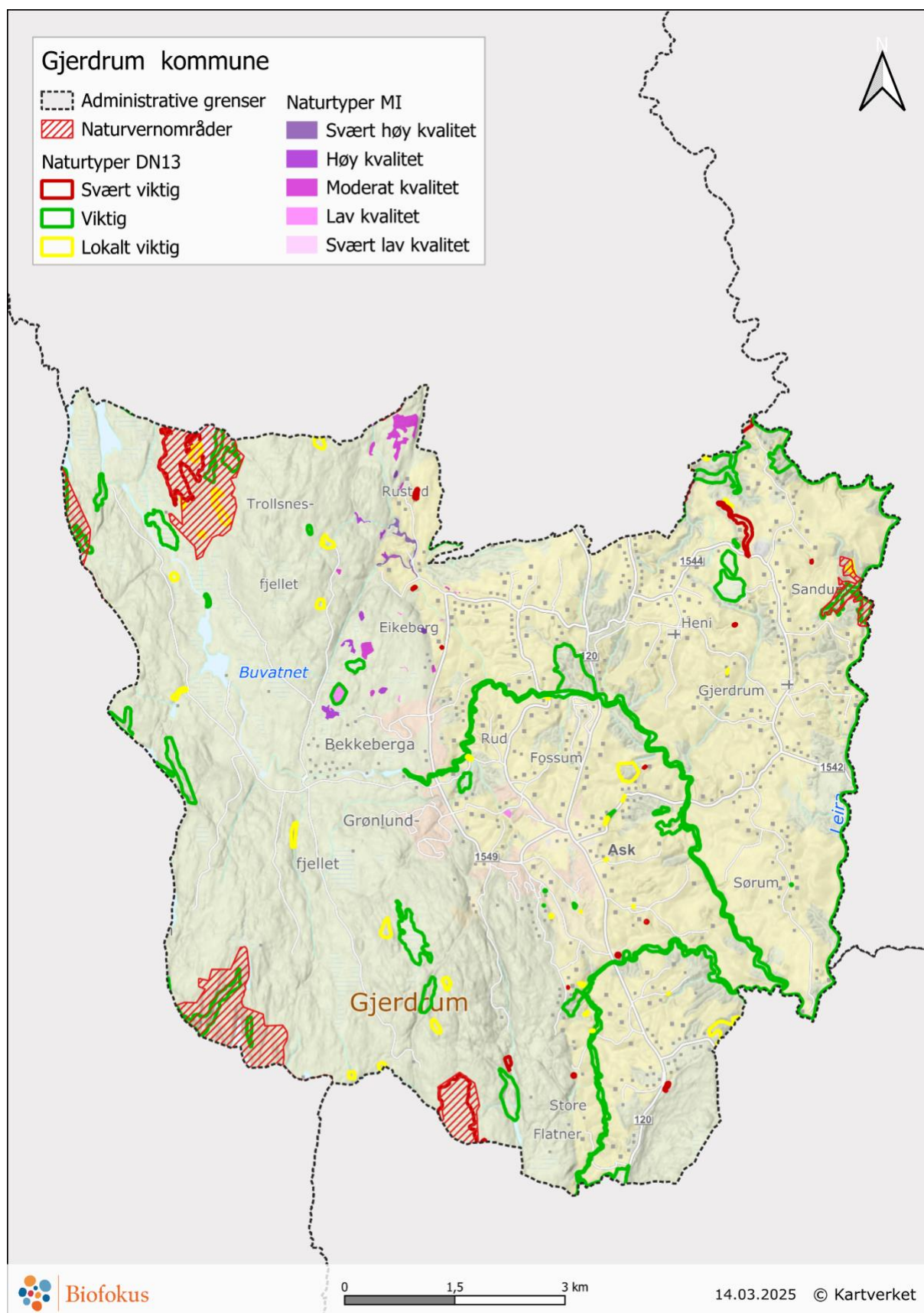
Innledning

Gjerdrum kommune har et landareal på 82 km² og et ferskvannsareal på 0,72 km². Det meste av kommunen befinner seg i sørboreal vegetasjonssone, men de høyereliggende barskogområdene går over i mellomboreal sone. Kommunen er en typisk Romerikskommune med sterkt kultiverte arealer nedenfor marin grense (som går ca. 205 meter over havet), mens høyereliggende områder domineres av større barskogsområder. Ravinelandskapet nedenfor marin grense finnes intakt i deler av kommunen og mye av kommunens mest brukte beitearealer finnes her. Stedvis finnes intakte ravinedaler som er skogbevokst. Gjermåa, Tangeelva og Leira danner markerte og delvis meandrerende elvedaler gjennom kulturlandskapet i østre deler av kommunen (Thylén & Blindheim, 2020).

Stort sett hele kommunen har svært kalkfattig-kalkfattig berggrunn, og den mest dominerende bergarten i kommunen er gneis, som dekker nesten alt areal bortsett fra i sørvest rundt Prekestolen hvor det kommer inn syenitt og granitt (Berthelsen et al., 1996). Store deler av berggrunnen på Romerike er dekket av løsmasser. Områdene under marin grense, øst i kommunen består av hav- og fjordavsetninger med tykke lag av leire. I de mer høyereliggende områdene i vest består løsmassene hovedsakelig av morenemateriale og torv og myr (NGU, 2025).

Bosetninger og landbruksareal er i stor grad konsentrert til leirområdene i øst, hovedsakelig langs riksvei 120, som går nord–sør gjennom kommunen. Tettstedet Ask er administrasjonssenter og tettstedet Grønlund ligger like ved (Askheim, 2024). Leirområdene er skredutsatt, og det har gått to store skred i kommunen, sist gang i et boligområde sør for Ask i 2020. Dette skredet tok flere menneskeliv.

Denne vurderingen av kartleggingsstatus for naturtyper i Gjerdrum kommune bygger på [statusoversikt fra 2014](#) og [oppdatering gjort i 2020](#). Se disse rapportene for en fullstendig oversikt over referanser fra arbeider og utfordringer knyttet til kartlegging før 2020. På kommunes nettside finnes det per i dag svært begrenset informasjon om naturverdier og biomangfold i kommunen.

Figur 1. Oversikt over kartlagte naturtyper og verneområder i Gjerdrum kommune.

Naturtyper i Naturbase

I Naturbase ligger naturtypelokaliteter fra 2001 til 2023. Naturtyper kartlagt frem til 2021 er kartlagt i henhold til DN-håndbok 13 (DN13), mens lokaliteter kartlagt fra 2022 til 2023 er kartlagt etter Miljødirektoratets instruks for naturtypekartlegging (MI). Det samlede naturtypearealet er på rundt 4 km². 27 % av naturtypearealet ligger innenfor verneområder. For ytterligere detaljer om antall og areal av naturtyper, innenfor og utenfor verneområder, se Tabell 1 og 2. Figur 1 viser kart over kartlagte naturtyper og i denne [lenken](#) kan naturtypene studeres i detalj i Naturbase.

Det er dokumentert mye viktig natur i Gjerdrum kommune. Rundt 91 % av naturtypearealet er vurdert som viktig (B-verdi) eller svært viktig (A-verdi) i henhold til DN-håndbok 13, og 87 % er vurdert å ha moderat, høy- og svært høy kvalitet i kartleggingen etter MI. Naturtyper knyttet til gammel barskog, granskog, ravinedaler, intakt lavlandsmyr, høgmyr i innlandet og viktige bekkedrag dekker de største arealene av naturtyper. Når det kommer til antallet av kartlagte naturtyper dominerer lokaliteter med gammel skog, dammer, naturbeitemark og høgmyrer i innlandet.

Tabell 1. Oversikt over Gjerdrum kommune sine naturtyper registrert etter DN-håndbok 13. Utforming satt som «-» betyr at utforming ikke er angitt. «Antall» står for antall registrerte polygoner av typen. Areal er rundet til nærmeste halve daa, dvs. areal som får «0» er mindre enn en halv daa. Totalt antall teller lokaliteter som er delt av verneområder, som én lokalitet.

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Åpen naturlig fastmark	Ravinedal	-	2	61			2	61
Skog	Rik edellauvskog	Gråor-almeskog	1	3			1	3
	Gråor-heggeskog	-	1	3			1	3
		Flommarksskog	2	48			2	48
	Rik sump- og kildeskog	-	2	21	1	28	3	49
		Viersump i lavlandet	1	53			1	53
	Gammel boreal lauvskog	-	2	12	1	29	2	42
		Gammelt ospeholt	1	18			1	18
		Gammel bjørkeskog	3	79			3	79
		Gammel gråorskog	1	6			1	6
	Gammel barskog	Gammel granskog	14	307	7	161	17	467
		-	8	314	3	212	11	525
	Rik blandingsskog i lavlandet	Ravine-blandingsskog	1	1	1	6	1	7
Kulturlandskap	Slåttemark	-	1	0			1	0
	Artsrik veikant	-	2	3			2	3
	Naturbeitemark	-	9	71			9	71

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
	Beiteskog	-	3	343			3	343
	Store gamle trær	Eik	1	1	1	0	1	1
	Parklandskap	Alléer	1	0			1	0
Ferskvann/ Våtmark	Kroksjøer, flomdammer og meanderende elveparti	-	1	3			1	3
	Viktig bekkedrag	Meanderende parti med naturlige kantsoner	2	638	1	9	2	648
		Bekk i intensivt drevne jordbrukslandskap	1	271			1	271
	Dam	-	1	0			1	0
		Gårdsdam	14	16			14	16
		Eldre fisketom dam	1	5			1	5
Myr og kilde	Rikmyr	-	1	7			1	7
	Intakt lavlandsmyr i innlandet	-	2	146			2	146
	Høgmyrer i innlandet	-	6	333	3	694	7	1027
Totalt			85	2764	18	1139	93	3903

Figur 2. Sørlig del av Breimåsan. Foto: Terje Blindheim, 2009

Tabell 2. Oversikt over Gjerdrum kommune sine naturtyper registrert etter Miljødirektoratets instruks. «Antall» står for antall registrerte polygoner av typen. Areal er rundet til nærmeste halve daa, dvs. areal som får «0» er mindre enn en halv daa. Totalt antall teller lokaliteter som er delt av verneområder, som én lokalitet.

		utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedøkosystem	Naturtype	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Skog	Høgstaudegranskog	2	7			2	7
	Gammel lågurtgranskog	1	3			1	3
	Gammel furuskog med liggende død ved	1	4			1	4
	Gammel furuskog med stående død ved	1	4			1	4
	Gammel granskog med liggende død ved	6	71			6	71
	Gammel granskog med stående død ved	1	5			1	5
	Flomskogsmark	4	56			4	56
Semi-naturlig mark	Slåttemark	1	4			1	4
	Naturbeitemark	5	11			5	11
	Hagemark	1	1			1	1
Våtmark	Platåhøymyr	2	58			2	58
	Gammel fattig sumpskog	1	4			1	4
	Rik svartorsumpskog	4	13			4	13
	Sørlig nedbørsmyr	3	104			3	104
Totalsum		33	346			33	346

Figur 3. Bekk som renner gjennom ravedal i Nordre Holum. Foto: Ole Lønnve, 2019.

Figur 4. Granskog med innslag av furu og osp. Fra Gjerimåsan naturreservat. Foto: Terje Blindheim, 2009

Figur 5. Våtmarkssjø i nordenden av Stråsjøen. Foto: Terje Blindheim, 2009.

Generell kartleggingsstatus

Det meste av arealet i Gjerdrum kommune defineres som «ufullstendig kartlagt». Særlig den østre delen som ligger under marin grense har en del mangler med tanke på kartlegging av naturtypen ravinedal og tilhørende naturtyper (Thylén & Blindheim, 2020).

I løpet av 2004 og 2005 ble det utført en systematisk kartlegging og verdisetting av viktige naturtyper i Gjerdrum kommune. Denne kartleggingen resulterte i 74 naturtypelokaliteter (Blindheim & Olsen, 2005). I 2019 ble det gjennomført en fuktskogkartlegging, der ble det avgrenset ni lokaliteter med fuktskog som helt eller delvis ligger innenfor Gjerdrum kommune (Blindheim, 2020). I 2013-2014 utførte NTNU Vitenskapsmuseet en høymyrkartlegging ved hjelp av flybilder, noe som resulterte i en oppdatering av noen eksisterende myrlokaliteter, i tillegg til enkelte nye registreringer (Lyngstad & Vold, 2015). Det er ellers gjort enkelte mindre kartlegginger i forbindelse med utbyggingsprosjekter og plansaker (Blindheim, 2003; Fjeldstad, 2017).

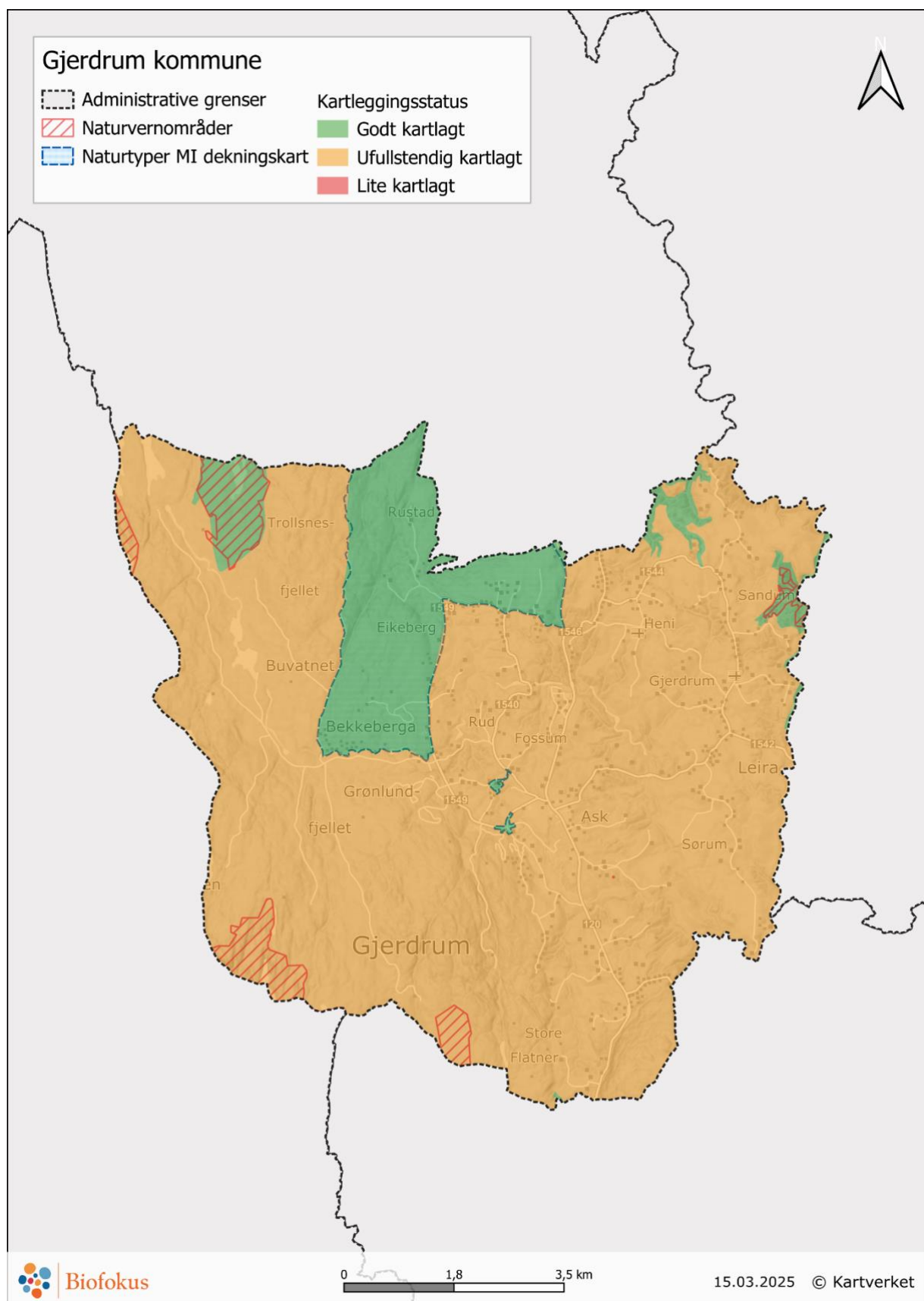
I 2022 ble det gjennomført naturtypekartlegging etter MI i et område nord i Gjerdrum kommune. Det er i tillegg utført enkelte MI-kartlegginger i perioden 2022-2024 hovedsakelig i forbindelse med plansaker.

Det er ikke funnet nyere rapporter med viktig naturinformasjon som ikke er lagt inn i Naturbase.

Kartleggingsstatus for Gjerdrum kommune vurderes i stor grad som «ufullstendig kartlagt». Det er kun et område i nord, rundt Trollsnesfjellet, samt enkelte mindre områder kartlagt etter Miljødirektoratets instruks (MI) eller i forbindelse med opprettelse av verneområder som kommer ut som «godt kartlagt, se Figur 6. Se tabell 3 for separate vurderinger og kommentarer for hver hovednaturtype.

Tabell 3. Oversikt over kartlegging av hovednaturtyper, samt vurdering av dekning og antatt potensial for kartlegging.

Hovedtype	Dekning	Antatt potensial for
Kulturlandskap	Ufullstendig	Kartleggingen av ravinedaler i kommunen er mangelfull. Det bør prioriteres å gjøre en ravinekartlegging lignende den som er gjennomført i flere nabokommuner. Dette vil sikre bedre kunnskap om landskapstypen ravinedal og andre viktige naturtyper som finnes her. Det er i tillegg stor sannsynlighet for at det finnes flere lokaliteter med utvalgte naturtyper, spesielt slåttemark. Flere hule eiker kan også forekomme, men dette er mindre sannsynlig.
Skog	Ufullstendig	Kartleggingen i skog vurderes til å være ufullstendig, utenom areal som er MI-kartlagt og som regnes som godt kartlagt. Spesielt er det noe mangelfull dekning av naturtyper i typisk barskog over marin grense. Det er også en mulighet for flere verdifulle lokaliteter med rike løvskoger og flomskogsmark under marin grense.
Ferskvann/våtmark	Ufullstendig	Det ble kartlagt noe sumpskog i forbindelse med fuktskog-kartleggingen i 2019 (Blindheim, 2020). Det er imidlertid et potensial for at det finnes flere lokaliteter med rik sumpskog som ikke er fanget opp av tidligere kartlegginger. Kartlegginger av landskapsformer som kroksjøer og meandere bør også prioriteres.
Myr og kilde	God	Det er kartlagt en del myrlokaliteter i kommunen i forbindelse med høymyrkartleggingen (Lyngstad & Vold, 2015), DN13 og MI-kartlegginger (Blindheim & Olsen, 2005; Miljødirektoratet, 2025). Dekningen av myrlokaliteter i kommunen vurderes derfor til god. Det er imidlertid mulighet for at enkelte lokaliteter har behov for oppdatering, og det er også potensial for nye lokaliteter.

Figur 6. Kart som viser kommunens kartleggingsstatus. Grønt er areal i Gjerdrum kommune som er vurdert som «godt kartlagt». Gult viser arealer som er «ufullstendig kartlagt». Naturvernomsråder vises med skraverte polygoner i rødt og naturtyper kartlagt etter Miljødirektoratets instruks (MI) vises i blått.

Status utvalgte naturtyper

Av utvalgte naturtyper har Gjerdrum noen verdier knyttet til kulturlandskapet. Det er registrert én slåtte-mark og to hule eiker i Naturbase. Det foreligger mistanke om at samme eiketreet er registrert dobbelt med delvis overlapp, som henholdsvis naturminne (BN00025533) og DN13-lokalitet (BN00077102). Eika («Asbjørnseneika») er vernet som naturminne og står sør for tettstedet Ask. Lokalteter som er vernet etter [naturmangfoldloven kap. V](#) omfattes ikke av forskriften om utvalgte naturtyper. Dersom det er snakk om kun én eik, anbefales det at eikas plassering avgrenses nøyaktig, og at DN13-avgrensingen og naturminne-avgrensingen overlapper fullstendig.

Tabell 4 viser data fra både DN13 - og MI -metodikk. Det er sannsynligvis potensiale for flere hule eiker og slåttemark i kommunen.

Tabell 4. Oversikt over utvalgte naturtyper i Gjerdrum kommune. Det vises både antall registrerte lokaliteter og areal innenfor og utenfor verneområder. Utvalg av lokaliteter følger «[Forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven](#)», men det inkluderer også tilsvarende lokaliteter innenfor verneområder.

Metodikk		Utenfor verneområde		Innenfor verneområde	
		Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
DN13	Naturtype				
	Hule eiker	1	1	1	1
	Total	1	1	1	1
MI	utvalgt Naturtype				
	Slåttemark	1	4		
	Total	1	4	0	0

Ansvarsnaturtyper

Det er først og fremst naturtyper knyttet til ravinlandskapet under marin grense som skiller seg ut i Gjerdrum kommune. Skog- og kantvegetasjon knyttet til de tre største vassdragene som renner gjennom ravinesystemet er viktige lokaliteter. Videre prioriteringer bør derfor fokusere på disse arealene, både med hensyn på å oppdatere gamle registreringer og på nykartlegging (Thylén & Blindheim, 2020). Sandumsmåsan er også spesiell i nasjonal sammenheng (Blindheim & Olsen, 2005), da denne typen intakt lavlandsmyr er sjelden på Romerike under marin grense. Slike myrer har betydning for en rekke sjeldne insekter og også for vilt (Miljødirektoratet, 2025).

Referanser

- Askheim, S. (2024). Gjerdrum. I *Store Norske Leksikon*. <https://snl.no/Gjerdrum>
- Berthelsen, A., Olerud, S., & Sigmond, E. M. O. (1996). *Geologisk kart over Norge, berggrunnskart OSLO 1:250.000* [Kart]. Norges geologiske undersøkelse.
- Blindheim, T. (2003). *Biologisk viktige områder ved Gjerdrum Golfpark, Ask* (Siste Sjanse-notat Nos. 2003–17; s. 18).
- Blindheim, T., & Olsen, K. M. (2005). *Kartlegging av naturtyper. Verdisetting av biologisk mangfold i Gjerdrum kommune* (Siste Sjanse notat Nos. 2005–1; s. 42). Siste Sjanse.
- Blindheim, T. (red). (2020). *Kartlegging av fuktskog i Oslo, Akershus, Østfold og Trøndelag i 2019* (BioFokus-rapport Nos. 2020–10; s. 45). BioFokus.
- Fjeldstad, H. (2017). *Kartlegging av naturmangfold i forbindelse med planlagt gang- og sykkelveg mellom Klampenborg og Leikvoll i Gjerdrum og Skedsmo kommuner*. (Miljøfaglig Utredning Notat Nos. 2016-N47). Miljøfaglig Utredning AS.
- Lyngstad, A., & Vold, E. M. (2015). *Kartlegging av typisk høgmyr ved hjelp av flybilder. Østfold, Akershus og sørlige deler av Hedmark. – NTNU Vitenskapsmuseet naturhistorisk rapport 2015-3: 1-367*.
- Miljødirektoratet. (2025). *Naturbase*. <https://geocortex02.miljodirektoratet.no/Html5Viewer/?viewer=naturbase>
- NGU. (2025). *Interaktivt løsmassekart fra Norges geologiske undersøkelser sin digitale karttjeneste*. https://geo.ngu.no/kart/losmasse_mobil/
- Thylén, A., & Blindheim, T. (2020). *Kartleggingsstatus 2020 for viktige naturtyper i Akershus-kommunene* (BioFokus-rapport Nos. 2020–18; s. 86). BioFokus.

Kartleggingsstatus for naturtyper i Akershus fylke 2024, Hurdal kommune

Innledning

Hurdal kommune har et landareal på 261 km² og et ferskvannsareal på 23 km². Kommunen strekker seg mellom to vegetasjonssoner fra sørboreal i sør til mellomboreal i nord, vest og øst.

Kommunen strekker seg mellom tre vegetasjonssoner fra boreonemoral i de lavereliggende områdene til sørboreal og mellomboreal i de høyereliggende lagene. Den sørlige og østlige delen av kommunen hører til overgangsseksjonen, mens resten av kommunen befinner seg i svakt oseanisk seksjon. I sør finner vi også Hurdalsjøen som setter sitt preg på kommunen.

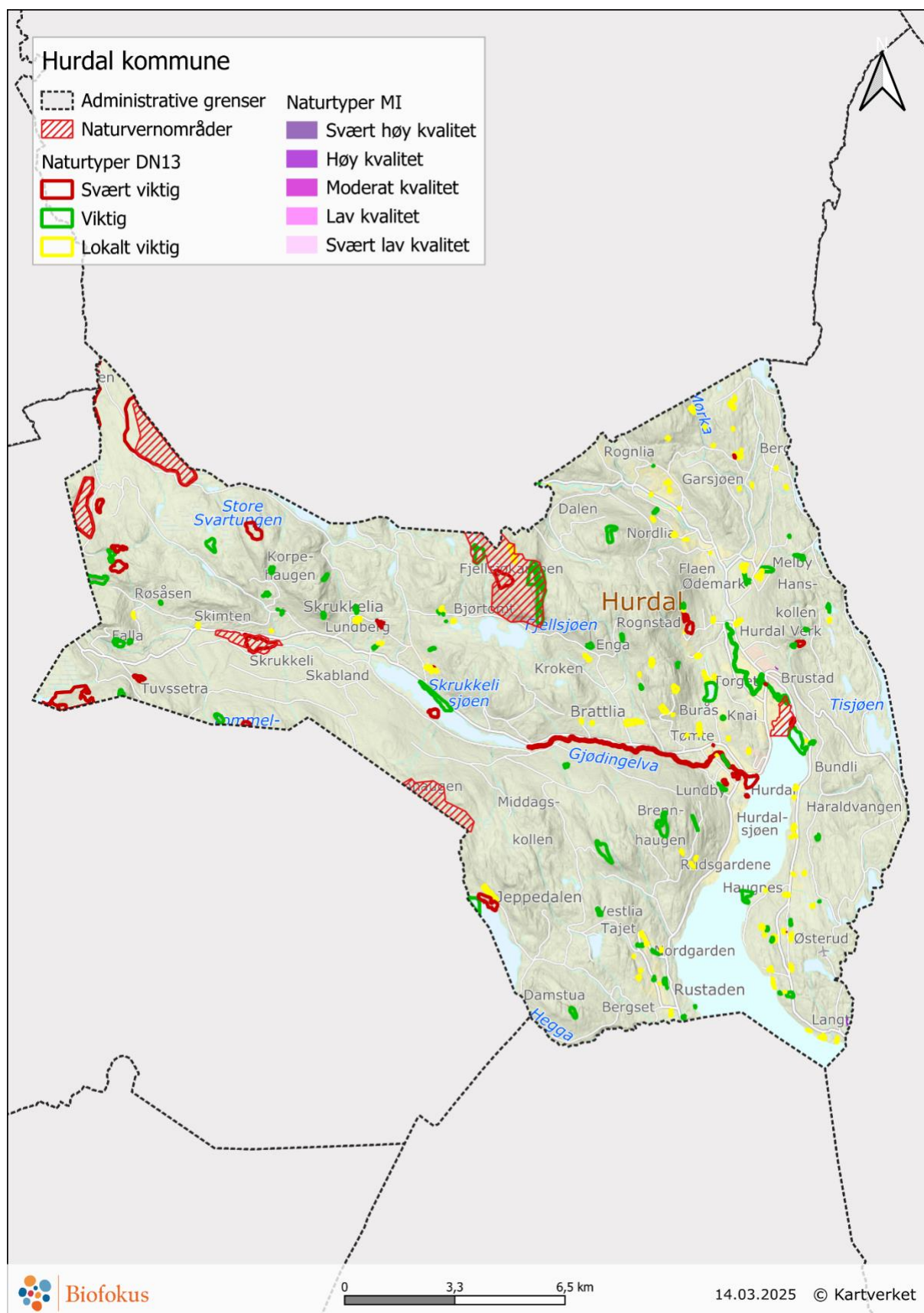
Berggrunnen i Hurdal kommune består hovedsakelig av grunnfjell fra prekambrium, med innslag av yngre sedimentære bergarter fra kambrosilur. Grunnfjellet domineres av gneis og granitt, som er harde og motstandsdyktige bergarter. De sedimentære bergartene, som finnes i enkelte områder, består av skifer og kalkstein. Løsmassene i Hurdal er en blanding av ulike avsetninger fra istiden og tiden etterpå. Morene er den dominerende løsmassen, og finnes i store deler av kommunen. Morene består av usortert materiale, som leire, sand, grus og stein. I tillegg finnes det også marine avsetninger, som leire og sand, spesielt i de lavereliggende områdene rundt Hurdalsjøen. Elveavsetninger finnes langs elvene og bekkene, og består hovedsakelig av sand og grus. Hurdal kommune preges av en markant og variert topografi, kjennetegnet av et kupert landskap med betydelige høydeforskjeller. Et av de mest fremtredende trekkene er tilstedeværelsen av flere høye fjelltopper; faktisk huser Hurdal åtte av de ti høyeste toppene i det tidligere Akershus fylke, med Fjellsjøkampen som det høyeste punktet på 812 meter over havet. Disse høydepunktene bidrar til å definere kommunens profil og skaper dramatiske utsikter. Samtidig er landskapet også formet av dype daler og vannrike områder. Hurdalsjøen, en sentral vannmasse, spiller en viktig rolle i kommunens topografi og påvirker omgivelsene. Hurdalselva, som renner gjennom området, har gravd ut en dal i terrenget, noe som ytterligere understreker de vertikale variasjonene i landskapet.

Store skogområder dekker betydelige deler av Hurdal, og disse bidrar til å forsterke det kupert og varierte preget. Samlet sett kan Hurdals topografi beskrives som en mosaikk av skogkledde åser, markante fjelltopper, dype daler og vann, noe som skaper et karakteristisk og dynamisk landskap.

Bosettingen i Hurdal kommune er preget av en spredt befolkning, med de fleste innbyggerne bosatt langs vestbredden av Hurdalsjøen og i Hurdalselvas dalføre.

Hurdal kommune har seks naturvernområder (figur 1) med verdier knyttet til skog og myr. Tre av verneområdene ligger delvis i nabokommunene Lunner og Østre Toten.

Denne vurderingen av kartleggingsstatus for naturtyper i Hurdal kommune bygger på [statusoversikt fra 2014](#) og [oppdatering gjort i 2020](#). Se disse rapportene for en fullstendig oversikt over referanser fra arbeider og utfordringer knyttet til kartlegging før 2020.

Figur 1. Oversikt over kartlagte naturtyper og verneomsråder i Hurdal kommune.

Naturtyper i Naturbase

I Naturbase ligger naturtypelokaliteter fra 1997 til 2023. Naturtyper kartlagt frem til 2020 er kartlagt i henhold til DN-håndbok 13 (DN13), mens lokaliteter kartlagt fra 2021 til 2023 er kartlagt etter både DN13 og etter Miljødirektoratets instruks for naturtypekartlegging (MI). Det samlede naturtypearealet er på rundt 8 km². Det finnes lite overlapp av naturtypelokaliteter kartlagt etter to ulike metodikker (DN13 og MI). 39 % av naturtypearealet ligger innenfor verneområder. For ytterligere detaljer om antall og areal av naturtyper, innenfor og utenfor verneområder, se Tabell 1 og 2. Figur 1 viser kart over kartlagte naturtyper og i denne [lenken](#) kan naturtypene studeres i detalj i Naturbase.

Det er dokumentert mye viktig natur i Hurdal kommune. Rundt 90 % av naturtypearealet er vurdert som viktig (B-verdi) eller svært viktig (A-verdi) i henhold til DN håndbok 13, og 100 % (kun 12 lokaliteter) er vurdert å ha moderat, høy- og svært høy kvalitet i kartleggingen etter MI.

Tabell 1. Oversikt over Hurdal kommune sine naturtyper registrert etter DN-håndbok 13. Utforming satt som «-» betyr at utforming ikke er angitt. «Antall» står for antall registrerte polygoner av typen. Areal er rundet til nærmeste halve daa, dvs. areal som får «0» er mindre enn en halv daa. Totalt antall teller lokaliteter som er delt av verneområder, som én lokalitet.

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Åpen naturlig fastmark	Sørvendte berg og rasmarker	Rasmark	1	100			1	100
Skog	Rik edellauvskog	-	5	41			5	41
	Bjørkeskog med høgstauder	Lågurtbjørkeskog	3	11			3	11
	Rik sump- og kilde- og kildeskog	-	7	60			7	60
		Rikere gransumpskog	1	19			1	19
	Gammel boreal lauvskog	-	35	222			35	222
		Gammel bjørkeskog	2	14			2	14
	Gammel barskog	Gammel granskog	20	1505	4	747	21	2252
		-	52	480	2	270	52	750
	Bekkekløft og bergvegg	-	1	12			1	12
Kulturlandskap	Slåttemark	-	5	24			5	24
		Rik slåtteeng	11	33			11	33
		Frisk fattigeng slått	2	3			2	3
		Frisk næringsrik ""gammeleng"" slått	6	47			6	47
		Frisk næringsrik ""natureng"" slått	4	49			4	49
		Frisk/tørr, middels baserik eng slått	5	18			5	18
		Våt/fuktig, middels næringsrik eng slått	1	11			1	11
		Fattig slåtteeng	1	11			1	11
	Artsrik veikant	-	3	12			3	12
	Naturbeitemark	-	2	11			2	11

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
		Frisk næringsrik "natureng" beitet	4	28			4	28
		Rik beiteeng	2	61			2	61
		Frisk/tørr, middels baserik eng beitet	3	60			3	60
		Sølvbunkeeng beitet	1	29			1	29
	Hagemark	-	2	30			2	30
	Beiteskog	-	2	157			2	157
	Store gamle trær	-	1	0			1	0
		Ask	1	2			1	2
	Engpregete erstatningsbiotope r	Veg- og jernbanekant	1	0			1	0
Ferskvann/ Våtmark	Mudderbank	-	2	254	1	1	2	255
	Kroksjøer, flomdammer og meandrerende elveparti	-	5	252	2	27	5	279
	Viktig bekkedrag	-	5	501			5	501
	Dam	-	8	44			8	44
	Naturlig fisketomme innsjøer og tjern	-	2	38			2	38
Myr og kilde	Rikmyr	-	2	149	1	625	2	774
	Intakt lavlandsmyr i innlandet	-	2	624	1	1515	2	2139
	Høgmyrer i innlandet	-	1	50			1	50
Andre viktige forekomster	Andre viktige forekomster	-			1	4	1	4
Totalt			211	4963	12	3189	213	8152

Tabell 2. Oversikt over Hurdal kommune sine naturtyper registrert etter Miljødirektoratets instruks. «Antall» står for antall registrerte polygoner av typen. Areal er rundet til nærmeste halve daa, dvs. areal som får «0» er mindre enn en halv daa. Totalt antall teller lokaliteter som er delt av verneområder, som én lokalitet.

MI		utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedøkosystem	Naturtype	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Skog	Gammel furuskog med gamle trær	1	13			1	13
	Gammel granskog med liggende død ved	1	6			1	6
Semi-naturlig mark	Semi-naturlig eng	1	1			1	1
	Slåttemark	6	12			6	12
	Eng-aktig sterkt endret fastmark	1	1			1	1
Våtmark	Gammel fattig sumpskog	1	2			1	2
	Rik svartorsumpskog	1	8			1	8
Totalsum		12	42			12	42

Figur 2. Øverst: granskog med liggende dødved fra Hurdalstunene. Nederst til venstre: gammel fattig sumpskog fra Hurdalstunene. (Bilder: Madlaina Bichsel, 2023). Nederst til høyre: gammel granskog fra grensa mot Gran kommune i vest (Foto: Øivind Gammemo).

Generell kartleggingsstatus

I Hurdal kommune har det blitt gjennomført større naturtypekartlegginger (DN13) ved to anledninger. Den første kartleggingen ble utført i 2004 (Larsen mfl. 2004), og den andre i 2009, med søkelys på å re-kartlegge et utvalg av naturtypelokaliteter, hovedsakelig i kulturlandskapet (Sparstad 2010). Det er også laget en del skjøtselsplaner i Hurdal de senere årene (bl.a. (Berland, T. 2023; Langmo, Olsen, og Oldervik 2017; Langmo, S. H. L., Oldervik, F., og Utne, D.E. 2017; Thylén, A. 2021)

De eldste dataene fra 2004 har generelt fornuftige verdivurderinger og rimelige avgrensninger, men beskrivelsene er ofte korte og overfladiske sammenlignet med dagens standard. Undersøkelsene i 2009 førte til at noen avgrensninger fra 2004 fikk endret verdi og avgrensning, samt mer grundige beskrivelser og dokumentasjon.

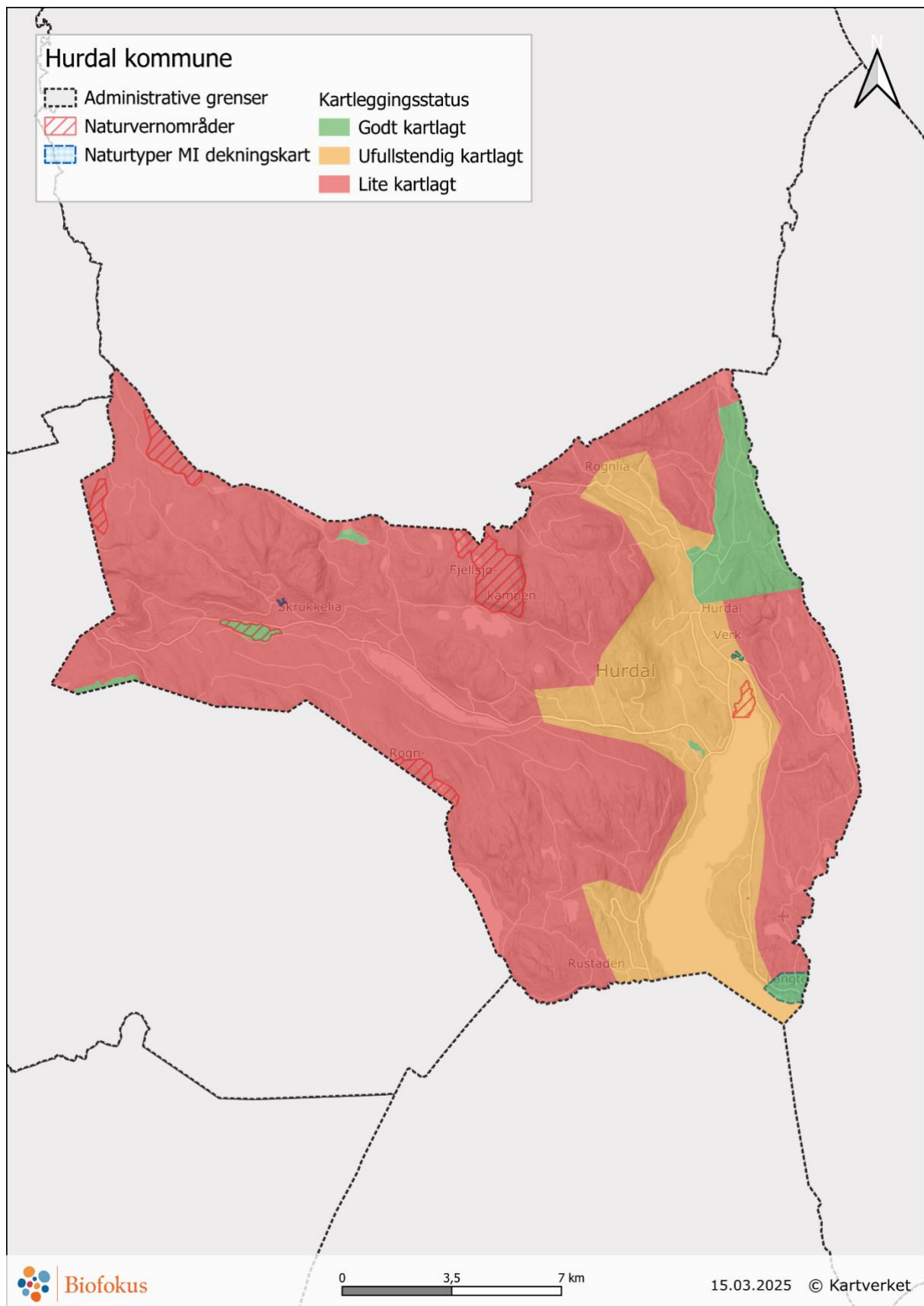
Selv om Hurdal er en skogkommune, har det ikke vært noe spesifikt søkelys på kartlegging av skog i naturtypekartleggingssammenheng. I tillegg er enkelte lokaliteter kartlagt tilfeldig på enkelte eiendommer. Dokumentasjonen for lokaliteter i Naturbase består hovedsakelig av mindre undersøkelser og studier av enkeltgrupper av arter (Bendiksen 2006; Brandrud 2002; Dolmen, Strand, og Fossen 1991; Flatby 1994; Haugan 1993; Korsmo og Svalastog 1993; Røsok og Håpnæs 1993; Strand 1997; Strand og Paulsen 2001). En mer omfattende litteraturliste finnes i naturtyperapporten fra 2004 (Larsen mfl. 2004).

Kommunen er delt inn i flere områder med hensyn til kartleggingsstatus (Figur 3). De høyereliggende barskogsområdene er i liten grad vurdert i naturtypesammenheng og anses som lite kartlagt med unntak av de områdene hvor det har vært kartlagt heldekkende skogareal i forbindelse med skogvern. I tillegg er enkelte av naturreservatene kartlagt i forbindelse med basis-kartlegging som er heldekkende. Naturbase viser at mye av naturtypearealet i kommunen er skog. Mange lokaliteter er store og inneholder hogstflater, og flere har dårlige beskrivelser og mangler tilstrekkelig dokumentasjon.

Det er utført MiS-registreringer i kommunen, men disse er ikke tilgjengelige på nett, er ikke kvalitetssikret av biologer, og har trolig ikke tilstrekkelig dokumentasjon. Noen MiS-lokaliteter har blitt brukt som grunnlag for enkelte naturtyper, men i svært liten grad. Kvalitetssikring av MiS-lokalitetene vil være viktig for å kartlegge kommunens viktigste naturtyper av barskog og løvsuksesjoner. Eksisterende naturtypeavgrensninger i skog må kvalitetssikres. I forbindelse med utarbeidelse av kommunedelplan for Østgreina i 2013 ble det gjort tilleggskartlegginger i dette området (Melby og Fjeldstad, 2013), men hovedsakelig innenfor planlagte utbyggingsområder. Hele dette området er vurdert som godt kartlagt, men MiS-biotoper er heller ikke her kvalitetssikret av biolog.

De lavereliggende og kulturpåvirkede områdene, samt seterområder i skogen, har fått mer fokus ved naturtypekartleggingen. Det er likevel sannsynlig at det finnes en del uoppdagede lokaliteter også i disse områdene. Noen områder som er dekket av MI-kartlegginger ansees som godt kartlagt og er markert som grønt i kartet. Denne delen av kommunen vurderes som ufullstendig kartlagt, og det kan være en utfordring å vite hvor man bør sette inn ressurser. De høyereliggende myrområdene i mellomboreal sone er i mindre grad prioritert i DN-håndboka. I denne skogkommunen bør fokuset i første omgang være på å få en bedre naturtyperegistrering av de store skogområdene. Ytterligere forslag til kartleggingsbehov finnes i kartleggingsrapporten fra 2004 (Larsen mfl. 2004). Vurderingene av status i dette kommunale faktaarket bør sammenholdes med beskrivelsene av hver statuskategori i kapittel 2.6 i hoveddelen av rapporten.

Se **Error! Reference source not found.** for separate vurderinger og kommentarer for hver hovednaturtype.

Figur 3. Kart som viser kommunens kartleggingsstatus. Grønt er areal i Hurdal kommune som er vurdert som «godt kartlagt». Gult viser arealer som er «ufullstendig kartlagt» og rødt viser arealer som er vurdert som «dårlig kartlagt». Naturvernområder vises med skraverte polygoner i rødt og naturtyper kartlagt etter Miljødirektoratets instruks (MI) vises i blått.

Tabell 3. Oversikt over kartlegging av hovednaturtyper, samt vurdering av dekning og antatt potensial for kartlegging.

Hovedtype	Dekning	Antatt potensial for
Kulturlandskap	Ufullstendig	Vurderes som ufullstendig dekket inn, da det eksisterer en begrenset mengde data fra DN13-kartlegginger og svært få lokaliteter kartlagt etter MI i kulturlandskapet. Registreringer og lokalitetsbeskrivelser er i mange tilfeller gamle og oppdateringer bør vurderes.
Skog	Ufullstendig - God	Kartleggingen i skog vurderes til å være ufullstendig, utenom arealet som er MI kartlagt og som regnes som godt kartlagt. I tillegg er det enkelte områder som er kartlagt i forbindelse med skogvern og basis-kartlegging innenfor verneområder som ansees som godt kartlagt. I resten av kommunen finnes det per nå ingen helhetlige skogsregistreringer. Områdene bør bli nærmere undersøkt.
Ferskvann/våtmark	Lite - God	Det er kun registreringer av ferskvanns- og våtmarkslokaliteter i de lavereliggende delene av kommunen, med unntak av én lokalitet. En systematisk kartlegging av slike arealer vil trolig bidra til flere naturtyper i hele kommunen.
Myr og kilde	Lite - Ufullstendig	Det forekommer en del myrområder i kommunen og enkelte steder sammenfallende med intermediaær til kalkrikt grunn. De største myrkompleksene finnes på åsene helt i nord og vest. Det er kartlagt noen få myrlokaliteter spredt i kommunen. Flere lokaliteter kunne mulig blitt fanget opp ved en ny systematisk kartlegging. Totalt sett ansees myrarealene i kommunen som lite til ufullstendig kartlagt.

Status utvalgte naturtyper

Av utvalgte naturtyper har Hurdal store naturverdier knyttet til kulturlandskapet og spesielt slåttemark. Det er kartlagt henholdsvis 20 slåttemarker etter DN13 og 6 etter MI. Tabell 4 viser data fra både DN13 - og MI -metodik.

Tabell 4. Oversikt over utvalgte naturtyper i Hurdal kommune. Det vises både antall registrerte lokaliteter og areal innenfor og utenfor verneområder. Utvalg av lokaliteter følger «[Forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven](#)», men det inkluderer også tilsvarende lokaliteter innenfor verneområder.

Metodik		Utenfor verneområde		Innenfor verneområde	
		Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
DN13	Naturtype				
	Slåttemark	20	124		
	Total	20	124	0	0
MI	utvalgt Naturtype				
	Slåttemark	6	12		
	Total	6	12	0	0

Ansvarsnaturtyper

I Hurdal kommune er det registrert en del slåttemarkslokaliteter som kommunen har et spesielt ansvar for å ta vare på. Av andre ansvarsnaturtyper som er registrert i kommunen kan nevnes gammel barskog, rikere skogtyper og rikmyr. Siden kommunen framstår som lite til ufullstendig kartlagt er det vanskelig å gi noen eksakt oversikt over kommunens ansvarsnaturtyper.

Referanser

- Bendiksen, E. 2006. Naturverdier for lokalitet Fjellsjøkampen, registrert i forbindelse med prosjekt Frivilligvern 2005. NaRIN faktaark. BioFokus, NINA, Miljøfaglig utredning. NINA.
- Berland, T. 2023. Revidert skjøtselsplan med utvidelse for slåttemark på Sibilrud, Hurdal kommune, Oslo og Viken fylke. Rapportserien til klima- og miljøvernavdelingen, Statsforvalteren i Oslo og Viken. 8/2023.
- Brandrud, T. E. 2002. Kartlegging av biologisk mangfold (naturtypekartlegging) i ferskvann. Innsjøer. Fylkesoversikt i Oslo og Akershus. NINA Oppdragsmelding 764.
- Dolmen, D., L. Å. Strand, og A. Fossen. 1991. Dammer på Romerike. En registrering og inventering av dammer i kulturlandskapet, med hovedvekt på amfibier. Fylkesmannen i Oslo og Akershus. Rapport. 2 / 1991. Oslo: Fylkesmannen i Oslo og Akershus.
- Flatby, S. 1994. Verdifulle kulturlandskap i Oslo og Akershus fylker. Oversikt over prioriterte områder. Fylkesmannen i Oslo og Akershus, miljøvernavdelingen.
- Haugan, R. 1993. «5.-6. september. Ekskursjon til Totenåsen på Østre Toten kommune og Fjellsjøkampen i Hurdal kommune». Blyttia 51: 77-78.
- Korsmo, Harald, og Dag Svalastog. 1993. Inventering av verneverdig barskog i Akershus og Oslo. NINA oppdragsmelding. 227. Oslo: Norsk institutt for naturforskning.
- Langmo, S. H. L., Oldervik, F., og Utne, D.E. 2017. Revisjon og ny skjøtselsplan for Øvre Rognstad i Hurdal kommune, Akershus fylke. Bioreg AS Rapport. 2017:47.
- Langmo, S. H. L., O. Olsen, og F. Oldervik. 2017. «Skjøtselsplan for Sør Bundli i Hurdal kommune, Akershus Fylke. Bioreg AS rapport 2017 : 15.»
- Larsen, B. H., K. M. Olsen, G. Gaarder, og blindheim T. 2004. Biologisk mangfold i Hurdal kommune. Miljøfaglig Utredning rapport. 2004–69. Miljøfaglig utredning.
- Melby, M. W. og Fjeldstad, H. 2013. Kommunedelplan Østgreina, Hurdal kommune. Statusoppdatering og vurdering av virkning på tema naturmiljø, vannforurensning og folkehelse. 2013–38.
- Røsok, Ø., og A. Håpnes. 1993. Forslag til skjøtsel av områder som er frafalt verneplanen for barskog i Oslo og Akershus, ut fra forekomst av truede arter. NOA-rapport. 1993–2. Naturvernforbundet i Oslo og Akershus/Siste Sjanse.
- Sparstad, K. 2010. Biologisk mangfold i Hurdal kommune. Oppdatering og kvalitetssikring av tidligere registreringer i kulturlandskapet. Rapport. Sparstad Naturkartlegging.
- Strand, L. Å. 1997. «Amfibier i Hurdal kommune».
- Strand, L. Å., og B. N. Paulsen. 2001. «Undersøkelser av amfibieforekomster i et strandvolltjern ved Hurdalsjøen Hotell og nærliggende vannforekomster i Hurdal kommune».
- Thylén, A. 2021. Skjøtselsplan for slåttemark 2020 – Vollenga, Hurdal kommune. Bio. 2021–56.

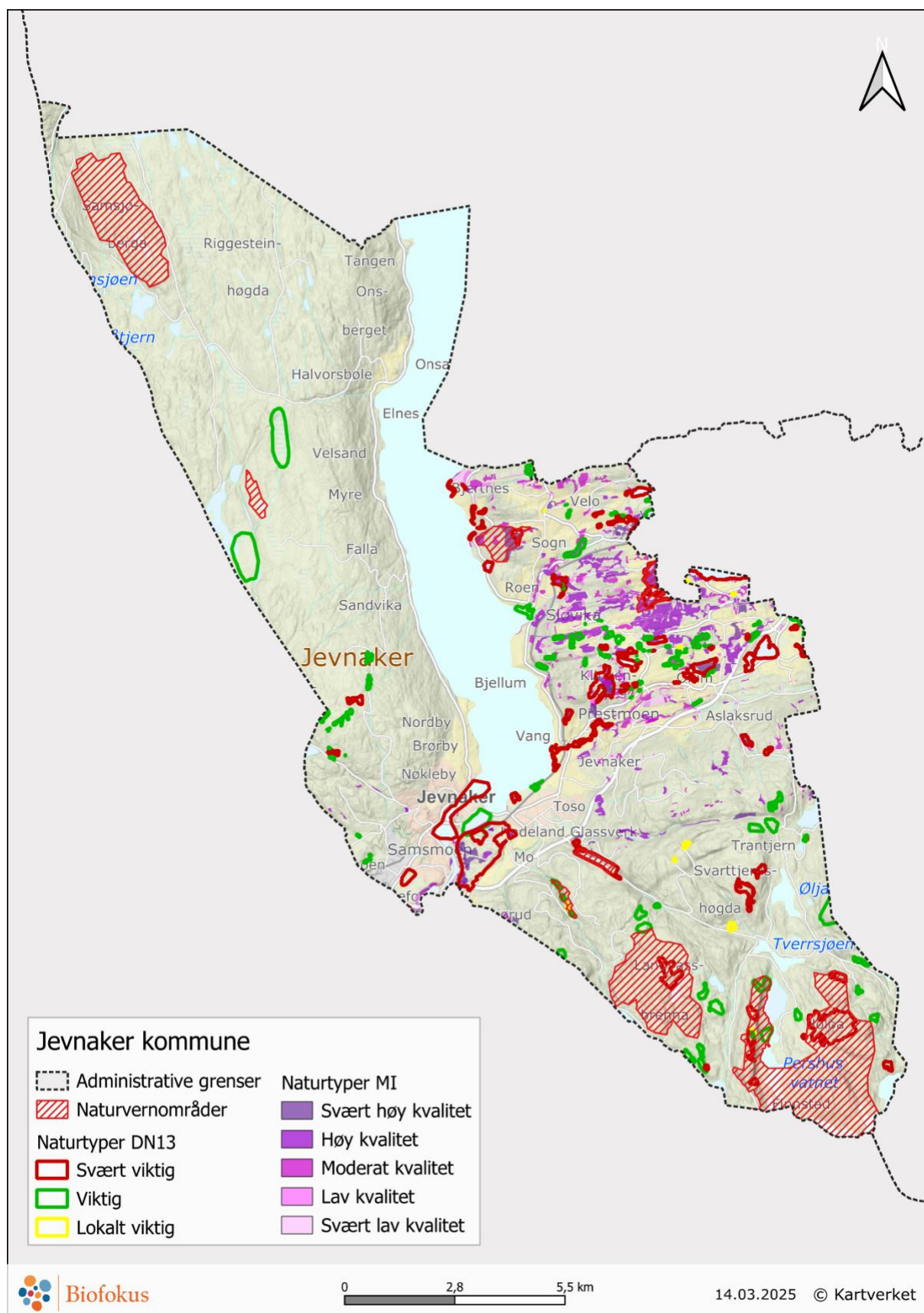
Kartleggingsstatus for naturtyper i Akershus fylke 2024, Jevnaker kommune

Innledning

Jevnaker kommune har et totalareal 225 km². Av dette er 30,5 km² ferskvann. Kommunen strekker seg mellom tre vegetasjonssoner fra boreonemoral i de lavereliggende områdene til sørboreal og mellomboreal i de høyereliggende lagene. Randsfjorden deler kommunen grovt sett i to deler, en «nordre del» som ligger nordvest for innsjøen og en «søndre del» som ligger øst og sør for denne. Berggrunnen i den nordre delen, er dominert av glimmergneis med linser med amfibolitt og et sterkt innslag av granatglimmerskifer sørvest for utløpet til Randsfjorden. Den søndre delen har en mer variert og rik berggrunn med forekomst av både kalkstein, leirskifer og sandstein (i øst) og syenitt og monzonitt (i sør). Løsmassene i hele kommunen består av morenemateriale i varierende mektighet. Innslag av litt rikere løsmasser finnes i området ved utløpet av Randsfjorden som er dominert av forvittringsmateriale, glacialfluvial, glacialkustrin og vindavsetninger.

Bosetninger og landbruksareal er konsentrert i områdene rundt Randsfjorden, særlig på østsiden mot Gran og Lunner kommuner og på sørsiden mot grensa til Ringerike kommune. Åsen vest for innsjøen og det høyereliggende kupert terrenget sør i kommunen (Nordmarka) er dominert av skog og små tjern. Jevnaker kommune har åtte naturvernområder (Figur 1) med verdier knyttet til eldre og delvis rik barskog. To av verneområdene ligger delvis i nabokommunene Lunner og Ringerike.

Denne vurderingen av kartleggingsstatus for naturtyper i Jevnaker kommune bygger på [statusoversikt for 2021](#). På kommunes nettside finnes det per i dag ingen informasjon om naturverdier eller biomangfold i kommunen.

Figur 1. Oversikt over kartlagte naturtyper og verneområder i Jevnaker kommune.

Naturtyper i Naturbase

I Naturbase ligger naturtypelokaliteter dokumentert fra 2003 til 2024. Naturtyper kartlagt frem til 2017 er kartlagt i henhold til DN-håndbok 13 (DN13), mens lokaliteter kartlagt fra 2018 til 2024 er kartlagt etter både DN13 og etter Miljødirektoratets instruks for naturtypekartlegging (MI). Det samlede naturtypearealet er på drøyt 17 km², men da en del naturtypeareal overlapper, pga. kartlegging etter to ulike metodikker, er det faktiske naturtypearealet litt over 15 km². 14 % av naturtypearealet ligger innenfor verneområder. For ytterligere detaljer om antall og areal av naturtyper, innenfor og utenfor verneområder, se Tabell 1 og 2. Figur 1 viser kart over kartlagte naturtyper og i denne [lenken](#) kan naturtypene studeres i detalj i Naturbase.

Det er dokumentert mye viktig natur i Jevnaker kommune. Over 99 % av naturtypearealet er vurdert som viktig (B-verdi) eller svært viktig (A-verdi) i henhold til DN håndbok 13, og 88 % er vurdert å ha moderat, høy- og svært høy kvalitet i kartleggingen etter MI. Naturtyper knyttet til gammel barskog, kalkgranskog, sandfuruskog, intakt lavlandsmyr og naturbeitemark dekker de største arealene av naturtyper. Når det kommer til antallet av kartlagte naturtyper dominerer lokaliteter med gammel skog, naturbeitemark, ulike kalkbarskogstyper og sumpskog.

Tabell 1. Oversikt over Jevnaker kommune sine naturtyper registrert etter DN-håndbok 13. Utforming satt som «-» betyr at utforming ikke er angitt. «Antall» står for antall registrerte polygoner av typen. Areal er rundet til nærmeste halve daa, dvs. areal som får «0» er mindre enn en halv daa. Totalt antall teller lokaliteter som er delt av verneområder, som én lokalitet

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Åpen naturlig fastmark	Åpen kalkmark	-	2	10			2	10
		Grunnlendt kalkberg i Oslofeltet	3	6			3	6
Skog	Rik edellauvskog	-	1	42	1	188	1	230
	Kalkskog	Frisk kalkfuruskog	1	1			1	1
		Kalkgranskog	3	304	1	153	3	457
	Gråor-heggeskog	-	2	81			2	81
		Flommarksskog	1	58			1	58
	Rik sump- og kildeskog	Rikere løvsumpskog	3	52			3	52
		-	1	0	1	11	1	11
		Rikere strandskog	1	1			1	1
		Gammel barskog	1	65			1	65
		Gammel granskog	27	847	16	1261	32	2108
		-	1	127			1	127
	Brannfelt	Nytt brannfelt med fattig utforming			1	7	1	7
	Rik blandingsskog i lavlandet	Sørboreal blandingsskog	4	1	4	60	4	61
	Kalkbarskog	Urterik kalkfuruskog	18	365	1	50	18	415
	Rik barskog	Høgstaudegranskog	2	2			2	2
		Lågurtgranskog	1	0	1	98	1	98
	Sandfuruskog	-	1	1152			1	1152

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
		Rik sandfuruskog	1	80			1	80
Kulturlandskap	Slåttemark	Frisk/tørr, middels baserik eng slått	2	6			2	6
		Fuktig fattigeng slått	1	2			1	2
		Rik slåtteeng	1	5			1	5
	Artsrik veikant	-	3	1			3	1
	Naturbeitemark	-	6	179			6	179
		Rik beitemarkskant	4	6			4	6
		Fattig beiteeng	2	30			2	30
		Frisk/tørr, middels baserik eng beitet	5	49			5	49
		Lågurtbeiteeng	1	7			1	7
		Rik beiteeng	1	16			1	16
		Tørr, meget baserik eng i lavlandet beitet	1	19			1	19
	Hagemark	-	5	159			5	159
		Bjørkehage	1	4			1	4
		Rik hagemark med edellauvtrær	1	5			1	5
		Eikehage	1	76			1	76
	Kalkrike enger	-	11	405			11	405
	Småbiotoper	Kantsamfunn	5	3			5	3
		Åkerholmer	7	11			7	11
	Store gamle trær	Eik	23	2			23	2
Ferskvann/ Våtmark	Viktig bekkedrag	-	1	96			1	96
	Kalksjø	Kransalgesjø	13	772	2	42	13	815
	Rik kulturlandskapssjø	-	2	798			2	798
		Næringsrik utforming	1	3			1	3
	Dam	-	5	48			5	48
Myr og kilde	Rikmyr	-	8	155	1	3	8	158
	Intakt lavlandsmyr i innlandet	-	2	1043			2	1043
Totalt			187	7091	29	1874	193	8965

Tabell 2. Oversikt over Jevnaker kommune sine naturtyper registrert etter Miljødirektoratets instruks. «Antall» står for antall registrerte polygoner av typen. Areal er rundet til nærmeste halve daa, dvs. areal som får «0» er mindre enn en halv daa. Totalt antall teller lokaliteter som er delt av verneområder, som én lokalitet.

MI		utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedøkosystem	Naturtype	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Naturlig åpne områder under skoggrensa	Åpen grunnlendt kalkrik mark i boreonemoral sone	6	23			6	23
	Åpen flomfastmark	1	0			1	0
Skog	Hule eiker	2	1			2	1
	Kalkgranskog	14	1880	2	169	14	2048
	Frisk kalkgranskog	39	549	2	222	39	771
	Høgstaudegranskog	23	102	1	0	24	102
	Kalk- og lågurtfuruskog	13	173			13	173
	Lågurtfuruskog	27	301			27	301
	Kalkfuruskog	22	247	2	107	23	355
	Tørkeutsatt kalkgranskog	25	567			25	567
	Rik sandfuruskog	8	50			8	50
	Gammel lågurtgranskog	3	7			3	7
	Gammel furuskog	2	14			2	14
	Gammel furudominert naturskog	1	6			1	6
	Gammel furuskog med gamle trær	7	172			7	172
	Gammel furuskog med liggende død ved	2	11			2	11
	Gammel furuskog med stående død ved	1	59			1	59
	Gammel granskog	15	214	3	30	16	244
	Gammel granskog med gamle trær	11	75			11	75
	Gammel granskog med liggende død ved	41	414	1	0	41	414
	Gammel granskog med stående død ved	1	8			1	8
	Gammel lågurtospeskog	2	5			2	5
	Frisk lågurtedellauvskog	1	2			1	2
	Lågurtalm-lind-hasselskog	3	11			3	11
	Flomskogsmark	41	422	2	8	43	430
	Gammel høgstaudegråorskog	2	4			2	4
	Frisk lågurtfuruskog	1	6			1	6
	Beiteskog	12	166			12	166
	Rik boreal frisk lauvskog	17	102	1	29	18	131
Semi-naturlig mark	Semi-naturlig eng	19	143			19	143

MI		utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedøkosystem	Naturtype	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
	Slåttemark	11	23			11	23
	Naturbeitemark	81	1208			81	1208
	Hagemark	12	355			12	355
	Eng-aktig sterkt endret fastmark	14	14			14	14
Våtmark	Kalkrik helofyttsump	4	8			4	8
	Rik åpen sørlig jordvannsmyr	10	33	3	5	12	38
	Myr- og sumpskogsmark	58	198	1	1	58	199
	Gammel fattig sumpskog	3	16			3	16
	Rik gransumpskog	6	15			6	15
	Rik gråorsumpskog	2	20			2	20
	Sørlig kaldkilde	2	0			2	0
	Rik vierstrandskog	3	6			3	6
	Slåttemyr	2	5			2	5
	Semi-naturlig våteng	6	11			6	11
Landform	Kontinentale skogsbekkekløfter	3	7			3	7
Totalsum		579	7655	18	571	587	8227

Figur 2. Venstre fra toppen og nedover viser bilde av Randsfjorden, gammel, intakt naturbeitemark, engbakkeseite og bekk med høystaudegranskog og død ved. Høyre kolonne viser fra toppen Randsfjorden, gjenåpnet seterlandskap og to bilder med eldre barskogsmiljø som er typiske for Jevnaker kommune.

Generell kartleggingsstatus

Et stort antall undersøkelser utført over lang tid ligger til grunn for de naturtypeavgrensningene som er gjort i Naturbase de siste 25 årene. I 2003 kom det en rapport fra NINA om biomangfold i Jevnaker kommune (Brandrud og Bendiksen 2003). De fleste naturtypelokalitetene som er kartlagt i Jevnaker kommune etter DN13 ble registrert i sammenheng med denne rapporten. Mange av de lokalitetene ble på et senere tidspunkt oppsøkt på nytt og revidert (Larsen m.fl. 2016, 2012). Ytterligere avgrensinger av naturtypelokaliteter ble gjort i forbindelse med blant annet kartlegging for frivillig vern, registrering av nøkkelbiotoper og artskartlegging (Larsen 2012, Løset m.fl. 2011, Hofton 2012, 2013, Lindblad 1996, Gundersen og Bredesen 1995, Blindheim m.fl. 2019).

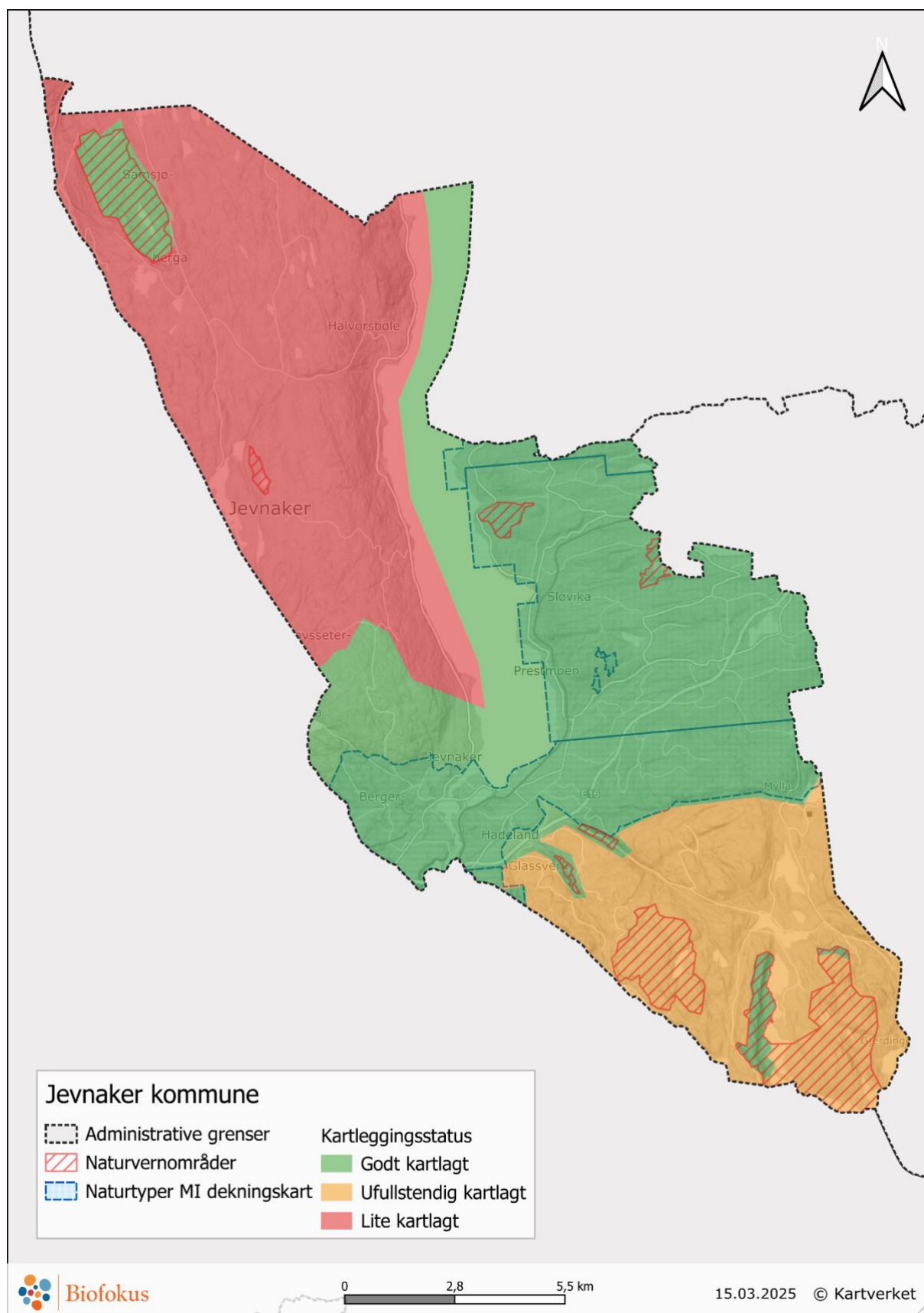
I årene 2018, 2020 og 2021 ble det gjennomført omfattende naturtypekartlegging etter MI i deler av Jevnaker kommune. Disse kartleggingene hadde hovedfokus på områder med høyt utbyggingspress, det vil si nærområder til tettsteder og landbruksareal, lokalisert rundt utløpet av Randsfjorden og nordøst i kommunen.

Det er ikke funnet nyere rapporter med viktig naturinformasjon som ikke er lagt inn i Naturbase.

Kartleggingsstatus for Jevnaker kommune vurderes som «lite kartlagt» i den nordøstre delen (vest for Randsfjorden), som «godt kartlagt» i midtre del der det er gjennomført kartlegging etter MI og som «ufullstendig kartlagt» i skogsområdene sør i kommunen, se Figur 3. Se Tabell 3 for separate vurderinger og kommentarer for hver hovednaturtype.

Tabell 3. Oversikt over kartlegging av hovednaturtyper, samt vurdering av dekning og antatt potensial for kartlegging.

Hovedtype	Dekning	Antatt potensial for
Kulturlandskap	Ufullstendig - God	Vurderes som godt dekket inn, da det meste av verdiene knyttet til kulturlandskapet kan forventes i områder som har blitt kartlagt etter MI i de siste årene. Det er likevel grunn til å tro at det kan finnes noen lokaliteter med naturverdier knyttet til kulturlandskapet på vestsida av Randsfjorden, som hittil ikke har blitt systematisk undersøkt. Dessuten finnes det noen naturbeitemark-registreringer i søndre delen som er fra 2003 og som bør vurderes oppdatert.
Skog	Ufullstendig - God	Kartleggingen i skog vurderes til å være ufullstendig, utenom arealet som er MI kartlagt og som regnes som godt kartlagt. Områdene kartlagt etter MI inneholder det arealet i kommunen med rikest berggrunn. Dermed bør også arealet med de rikeste skogstyper innenfor kommunen ha blitt godt fanget opp. I søndre del av kommunen går de fleste skogsregistreringer tilbake til befaringer i 2002/03, men de fleste har blitt oppdatert i løpet av de siste ti år. Nordøst i kommunen, på åsen vest for Randsfjorden, finnes det per nå ingen helhetlige skogsregistreringer. Området bør bli nærmere undersøkt, selv om det er delvis sterkt hogstpåvirket og potensialet for å oppdage store lokaliteter med verdier knyttet til gammel skog vurderes ikke til å være veldig stort.
Ferskvann/våtmark	Lite - God	Åslandskapet i sør og nord er preget av mindre og større tjern/vann og bekker som renner ned til Randsfjorden. Få naturtyper er imidlertid registrert knyttet til disse vassdragene. Øst for Randsfjorden, har det kuperte terrenget i kombinasjon med forekomster av rik berggrunn ført til at en rekke tjern/vann er registrert som kalksjøer. De fleste lokalitetene ble fanget opp og undersøkt flere ganger i løpet av de siste 25 årene.
Myr og kilde	Lite - Ufullstendig	Det forekommer en del myrområder i kommunen. De største myrkompleksene finnes på åsene helt i nord og helt i sør. I nordre delen, på åsen rundt Vælsvatnet, finnes det et myrlandskap med myrflater og en del tjern som fortsetter inn i nabokommunen, Ringerike. Her er det kartlagt noen få myrlokaliteter i 2003. Flere lokaliteter kunne mulig blitt fanget opp ved en ny systematisk kartlegging av området. Det samme gjelder søndre del av kommunen i området rundt Langvatn og Skarvatnet. Her er terrenget mer kupert og berggrunnen noe rikere. Potensielle myrlokaliteter vil her være mindre i størrelse, men muligens rikere i artssammensetningen enn i den nordre delen.

Figur 3. Kart som viser kommunens kartleggingsstatus. Jevnaker kommune er vurdert som «godt kartlagt» (grønt) i midtre delen, som «ufullstendig kartlagt» (gul) i sør, og «lite kartlagt» (rødt) i nordre delen. Naturvernområder vises med skraverte polygoner i rødt og naturtyper kartlagt etter Miljødirektoratets instruks (MI) vises i blått.

Status utvalgte naturtyper

Av utvalgte naturtyper har Jevnaker verdier knyttet til kulturlandskapet og rik berggrunn som forekommer nokså konsentrert i områdene øst for Randsfjorden. Det er kartlagt tolv kalksjøer, over 20 hule eiker et fåtall med slåttemark og åpen grunnlendt kalkrik mark i boreonemoral sone. To av kalksjølokalitetene ligger innenfor verneområder hvor forskriften om utvalgte naturtyper ikke gjelder (bare lokaliteter utenfor telles som utvalgte naturtypelokaliteter). Tabell 4 viser data fra både DN13 - og MI -metodikk.

Tabell 4. Oversikt over utvalgte naturtyper i Jevnaker kommune. Det vises både antall registrerte lokaliteter og areal innenfor og utenfor verneområder. Utvalg av lokaliteter følger «[Forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven](#)», men det inkluderer også tilsvarende lokaliteter innenfor verneområder.

Metodikk		Utenfor verneområde		Innenfor verneområde	
		Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
DN13	Naturtype				
	Hule eiker	24	78		
	Slåttemark	4	12		
	Kalksjø	13	772	2	42
	Åpen grunnlendt kalkrik mark i boreonemoral sone	5	16		
	Total	46	878	2	42
MI	utvalgt Naturtype				
	Hule eiker	2	1		
	Slåttemark	9	21		
	Slåttemyr	1	2		
	Åpen grunnlendt kalkrik mark i boreonemoral sone	6	23		
	Total	18	47	0	0

Ansvarsnaturtyper

Natur knyttet til gammel barskog, sandfurskog og rike barskogstyper (kalkgranskog, frisk lågurfurskog) er særlig viktig å ivareta i Jevnaker kommune. Mange av de skogstypene er arealmessig representert i høy grad (>20%) sammenlignet med andre kommuner i Viken. Jevnaker kommune, sammen med Hole og Ringerike kommuner, er et av kjerneområdene i Norge for verdifulle sandfurskoger. Sandfurskoger som også har viktige kvaliteter knyttet til gammel skog er svært sjeldne i hele Norge og Europa. På Mosmoen finnes noen området som har store verdier knyttet både til sandfurskog og gammel furu- og granskog. Her ble det under MI-registreringene i 2020 påvist mer enn 300 år gammel furuskog og gammel granskog med funn av storporet flammekjuke (EN) og lappkjuke (VU) m.fl.

Det er flere ansvarsnaturtyper knyttet til vann og våtmark i Jevnaker f.eks. kalksjøer. I tillegg inngår areal med naturtyper knyttet til kulturlandskap.

Referanser

- Biofokus. 2022. NARIN skogområdeundersøkelser <https://biofokus.no/narin/>.
<https://biofokus.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=7afe7db500754f7897fa2d237bd2409d>
- Blindheim, T. (Red) m.fl. 2019. Naturfaglige registreringer i forbindelse med ordningen "frivillig vern" 2018. BioFokus-rapport 2019-8 <http://lager.biofokus.no/biofokus-rapport/biofokusrapport2019-8.pdf>
- Brandrud, T. E. & Bendiksen, E. 2003. Kartlegging av biomangfold i Jevnaker kommune: naturtypekartlegging og viltkart. NINA rapport.
- Gundersen, K.T og Bredeesen, B. 1995. Langvassbrenna – Mosjøbrenna, Jevnaker kommune. Forekomst av nøkkelbiotoper i skog og anbefalte hensyn. Notat 5s.
- Hofton, T. H. 2012. Søndre Langvassbrenna i Jevnaker, Oppland – naturverdier og naturtypelokaliteter. BioFokus-notat 2012-28. ISBN 978-82-8209-232-6. Stiftelsen BioFokus. Oslo
- Hofton, T. H. 2013. Storporet flammekjuka i Norge - statusoppdatering 2013
- Larsen, B. H. m.fl. 2016. Kvalitetsheving og rekartlegging av skoglokaliteter i Oppland. Miljøfaglig Utredning rapport 2016: 1-20.
- Larsen, B.H., Enzenberger, T. & Høitomt, G. 2012. Evaluering av regionale miljøtilskudd i Oppland (RMP-midler). Miljøfaglig Utredning rapport 2012-2: 1-191. ISBN: 978-82-8138-564-1.
- Larsen, B. H. 2012. Kartlegging av dragehode på Hadeland i 2011. Miljøfaglig Utredning Rapport 2012:5.
- Lindblad, I. 1996. Skogområder i Øst-Norge registrert av Siste Sjanse. NOA-rapport 1996-1. 202 s.
- Løset, F., Finne, M. & Heimstad, R. 2011. Kartlegging av frilufts- og naturverdier i 32 utvalgte områder i Oslomarka. SWECO-rapport 1-2012: 370-383.
- Olberg, S., Gammelmo, Ø., Lønnve, O. J., et al. 2017. Truete ansvarsarter i Østfold. BioFokus-rapport 2017-28, s.137. BioFokus. <http://lager.biofokus.no/biofokus-rapport/biofokusrapport2017-28.pdf>

Kartleggingsstatus for naturtyper i Akershus fylke 2024, Lillestrøm kommune

Innledning

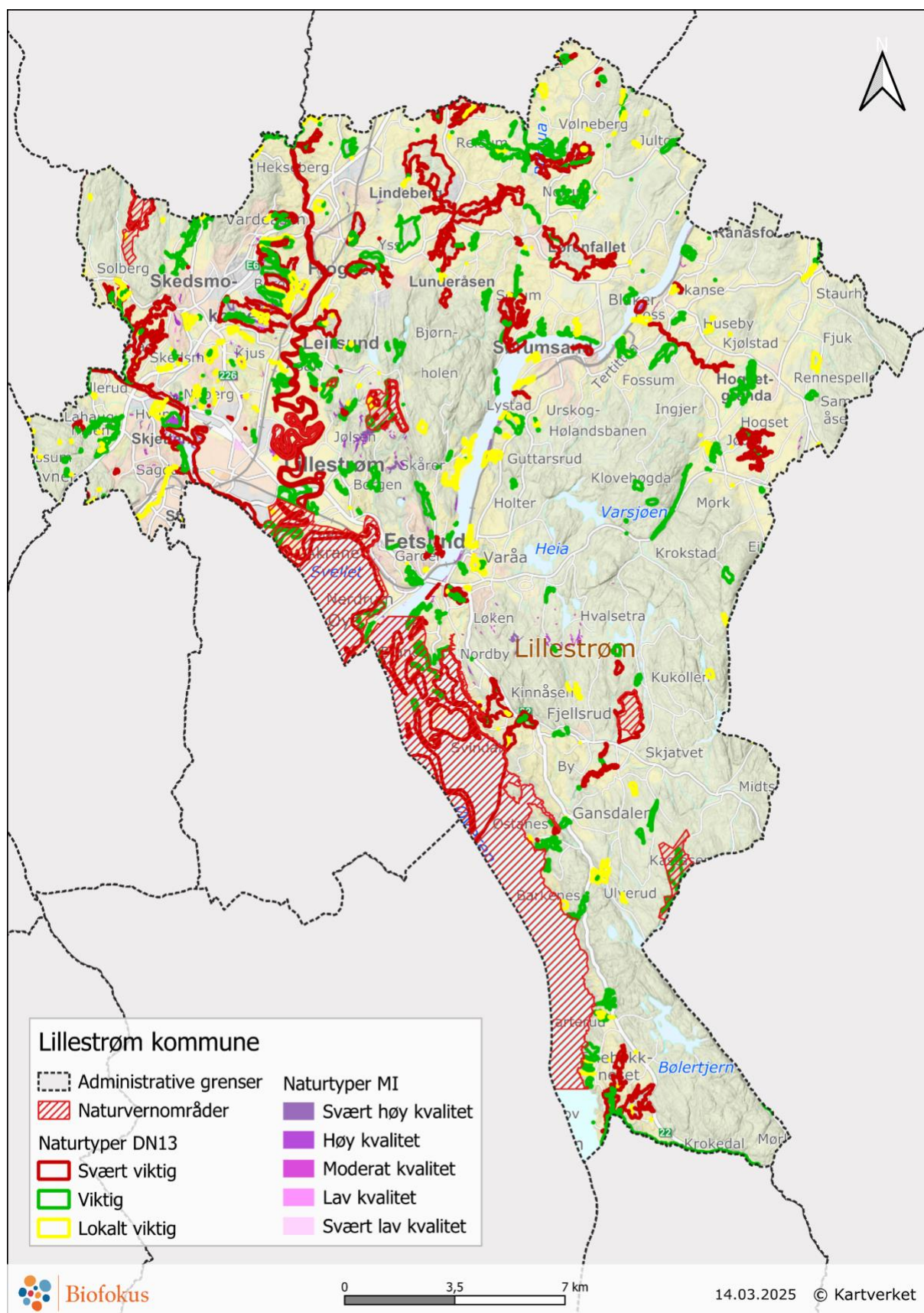
Lillestrøm kommune har et landareal på 411 km² og et ferskvannsareal på 44,9 km². På land består kommunen av 56% skog, 29% jordbruksareal, 8% annet markslag og 7% bebyggelse. Kommunen er sammenslått av de tre tidligere kommunene Skedsmo, Fet og Sørumsand. Naturforholdene i kommunen er grovt sett todelt med næringsrike løsmasser i lavlandet under marin grense og åser med næringsfattig berggrunn med lite løsmassedekke over marin grense. Berggrunnen består av prekambriske bergarter, som utgjør et fattig næringsgrunnlag for vegetasjonen. Under marin grense er det tykke løsmasseavsetninger av leire, sand og grus, hvilket gir mer næringsrike forhold og gode forutsetninger for jordbruk. Det er her bebyggelsen og kulturlandskapet er. Etter siste istid har bekker og elver gravd seg ned gjennom løsmasselagene og dannet elvesletter og et karakteristisk ravinelandskap. Kommunen er preget av de store elvene (Glomma, Leira og Nitelva) og innsjø- og deltasystemet ved Øyeren og Svellet. Plantegeografisk ligger de lavereliggende områdene i boreonemoral vegetasjonssone (hvor det bl.a. forekommer eik), mens de høyereliggende delene ligger i sørboreal vegetasjonssone.

Det er store naturverdier av nasjonal og internasjonal betydning knyttet til leirslettene og våtmarkene der de tre store elvene renner ut i nordre del av Øyeren. Deltasystemet i Nordre Øyeren er Nord-Europas største innlandsdelta. Store deler av området er vernet som naturreservat og har status som Ramsar-område (internasjonalt nettverk av våtmarksområder). Landskapet her huser en mengde verdifulle naturtyper med ulike våtmarkstyper, mudderbanker, meanderende elvepartier, kroksjøer, evjer, flomskogsmarker, åpne flomfastmarker og naturbeitemarker, med til dels unike vegetasjonssamfunn. Området har stor betydning for fugler, både som rasteområde på trekket og for hekkende arter.

Ravinelandskapet på Romerike er et av de best utviklede ravineområdene i Norge, og dermed også i Nord-Europa og på verdensbasis. I tillegg til mer eller mindre intakte ravinesystemer, er det mange naturtyper knyttet til ravinene, som gråor-heggeskog, edelløvskog og andre rike skogstyper. Høy produktivitet gir rask omsetning i ravinene, og skogen utvikler tidlig gammelskogselementer med bl.a. mye død ved. Åsene over marin grense er skogsterreng, hovedsakelig med fattige barskogstyper.

Tettsteder og bebyggelse er knyttet til de lavereliggende områdene med tilgang til vannsystemene og jordbruksmark, med større tettsteder ved Lillestrøm/Strømmen/Skjetten, Sørumsand og Fetsund. E6, Gardermobanen og flere større veier og jernbanelinjer er viktig infrastruktur i kommunen, bl.a. også med store næringsarealer langs E6.

Denne vurderingen av kartleggingsstatus for naturtyper i Nesodden kommune bygger på [statusoversikt fra 2014](#) og [oppdatering gjort i 2020](#). Se disse rapportene for en fullstendig oversikt over referanser fra arbeider og utfordringer knyttet til kartlegging før 2020. Lillestrøm kommune har (med bistand fra Biofokus) laget en temaplan for naturmangfold. Temaplanen ble vedtatt i 2024 (Lillestrøm kommune 2024), og er tilgjengelig på kommunens nettside [Temaplan for naturmangfold](#). Der ligger utfyllende informasjon om naturmangfold og naturforvaltning i kommunen. Det finnes en også Ravineplan for tidligere Skedsmo [Ravineplan Skedsmo](#), og det er planlagt en samlet ravineplan for hele kommunen.

Figur 1. Oversikt over kartlagte naturtyper og verneområder i Lillestrøm kommune.

Naturtyper i Naturbase

I Naturbase ligger naturtypelokaliteter fra 1979 til 2024. Naturtyper kartlagt frem til 2020 er kartlagt i henhold til DN håndbok 13 (DN13), mens lokaliteter kartlagt fra 2021 til 2024 er kartlagt etter både DN13 og etter Miljødirektoratets instruks for naturtypekartlegging (MI). Det samlede naturtypearealet er på drøyt 55 km², men da en del naturtypeareal overlapper, pga. kartlegging etter to ulike metodikker, er det faktiske naturtypearealet 50 km². 38 % av naturtypearealet ligger innenfor verneområder. For ytterligere detaljer om antall og areal av naturtyper, innenfor og utenfor verneområder, se Tabell 1 og 2. Figur 1 viser kart over kartlagte naturtyper og i denne [lenken](#) kan naturtypene studeres i detalj i Naturbase.

Det er dokumentert mye viktig natur i Lillestrøm kommune. Over 92 % av naturtypearealet er vurdert som viktig (B-verdi) eller svært viktig (A-verdi) i henhold til DN håndbok 13, og 88 % er vurdert å ha moderat, høy- og svært høy kvalitet i kartleggingen etter MI. Av enkeltnaturtyper etter DN13 så dekker geotopen Ravinedal størst areal med nesten 20 km² etterfulgt av Mudderbank på 12 km². Andre typer knyttet til ferskvann (Rik kulturlandskapssjø, Evjer, bukter og viker, Viktige bekkedrag m.fl.) og landskapsformer knyttet til ferskvann (Kroksjøer etc.) dekker også betydelige arealer. I antall dominerer også Ravinedal, etterfulgt av Dammer, Gammel granskog (og blandingsskoger), Gråor-heggeskog og Naturbeitemark.

Av naturtyper etter MI er det flest lokaliteter og størst areal av ulike typer Gammel granskog (inkludert Gammel lågurtgranskog). Flomskogsmark og Gammel høystaude-gråorskog har også mange lokaliteter og dekker betydelige arealer. Langs Nitelva er det kartlagt relativt store arealer med Kalkrik helofyttsump. Det er også kartlagt relativt mange Hule eiker. MI er som tidligere nevnt hovedsakelig kartlagt i de tettstedsnære områdene, langs infrastrukturen og til dels langs Glomma. Til forskjell fra DN13 er det ikke kartlagt MI innenfor verneområdene.

Samlet sett er det meste av naturtypeareal kartlagt i lavlandet under marin grense, knyttet til leirslettene og vannsystemene, ravinelandskapet og de omkringliggende skogene. Det er få lokaliteter kartlagt i ås- og skoglandskapet over marin grense.

Tabell 1. Oversikt over Lillestrøm kommune sine naturtyper registrert etter DN-håndbok 13. Utforming satt som «-» betyr at utforming ikke er angitt. «Antall» står for antall registrerte polygoner av typen. Areal er rundet til nærmeste halve daa, dvs. areal som får «0» er mindre enn en halv daa. Totalt antall teller lokaliteter som er delt av verneområder, som én lokalitet.

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Åpen naturlig fastmark	Sørvendte berg og rasmarker	-	1	2			1	2
		Bergknaus og -flate	2	9			2	9
	Ravinedal	-	23	4998			23	4998
		Ravinedal i marin leire med gjennomgående bekk	65	12830	6	2	65	12832
		Svakkilde-ravinedal	5	1545	1	53	5	1598
		Ravinedal i marin leire med kildeframspring	1	83	1	1	1	83

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
		Ravinedal uten kildefremspring	1	196			1	196
Skog	Rik edellauvskog	-	3	53			3	53
		Gråor-almeskog	4	56			4	56
		Or-askekog	3	44			3	44
		Lågurt-hasselkratt	2	11	1	7	2	18
		Rasmark- og ravine-almeskog	3	29			3	29
		Alm-lindeskog	2	25			2	25
		Rasmark-almeskog	1	8			1	8
		Lågurt-eikeskog	1	15			1	15
	Kalkskog	-	1	19			1	19
		Frisk kalkfuruskog	3	24			3	24
	Gråor-heggeskog	-	2	96			2	96
		Liskog og raviner	24	621	2	0	24	621
		Flommarksskog	23	1008	7	636	27	1644
	Rik sump- og kildeskog	Rikere løvsumpskog	4	11			4	11
		-	3	79			3	79
		Viersump i lavlandet	2	21	3	91	5	112
		Rik sumpskog	6	29	3	85	7	114
		Rikere gransumpskog	5	17			5	17
		Varmekjær kildelauvskog	3	8			3	8
		Boreal kildeskog	7	71	1	49	7	120
	Gammel boreal lauvskog	-	3	48			3	48
		Gammelt ospeholt	6	89			6	89
		Gammel bjørkeskog	4	51			4	51
		Gammel gråorskog	12	361			12	361
		Gammel lauvblandingsskog	2	34			2	34
	Gammel barskog	Gammel furuskog	4	111			4	111
		Gammel granskog	49	780	9	517	54	1296
		-	7	193			7	193
	Bekkekløft og bergvegg	Bekkekløft	3	53			3	53
	Rik blandingsskog i lavlandet	Sørboreal blandingsskog	7	121	1	2	7	123

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
		Boreonemoral blandingsskog	5	146			5	146
		Ravine-blandingsskog	12	321			12	321
	Gammel sumpskog	Gammel gran- og bjørkesumpskog	1	6			1	6
		Gammel gransumpskog	1	15			1	15
	Rik barskog	Høgstaudegranskog	2	13			2	13
		Lågurtfuruskog	1	7			1	7
		Lågurtgranskog	3	36			3	36
	Flommarksskog	-	1	122			1	122
		Flompåvirket bjørke- og vierskog	1	3			1	3
		Mandelpilkratt	1	3			1	3
		Flompåvirket oreskog	5	239			5	239
Kulturlandskap	Slåttemark	-	2	2			2	2
		Lågurtslåtteenng	2	2			2	2
		Svak lågurtslåtteenng	1	4			1	4
	Artsrik veikant	-	1	3			1	3
	Naturbeitemark	-	21	396			21	396
		Rik beitetørreng	7	155			7	155
		Lågurtbeiteeng	11	176			11	176
		Svak lågurteng	3	43			3	43
		Rik beiteeng	1	19			1	19
		Fattig beitetørreng	1	20			1	20
		Frisk fattigeng beitet	1	25			1	25
		Frisk/tørr, middels baserik eng beitet	2	103			2	103
	Hagemark	-	3	90			3	90
		Bjørkehage	2	7			2	7
		Askehage	2	29			2	29
		Eikehage	1	7			1	7
	Beiteskog	Beiteskog	1	8			1	8
	Småbiotoper	-	1	10			1	10
		Åkerholmer	1	4			1	4
		Kantsamfunn	1	7			1	7
	Store gamle trær	Eik	13	7			13	7

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
		-	9	38			9	38
		Skjøttet/styvet	8	16			8	16
		Ikke-skjøttet	3	0			3	0
		Furu	1	0			1	0
		Ask	3	1			3	1
		Gammelt tre	2	2			2	2
	Parklandskap	Alléer	1	2			1	2
		Parker	1	9			1	9
		Kirkegårder	1	18			1	18
	Erstatningsbiotoper	Sand- og grustak	2	29			2	29
	Skrotemark	Industritomt	1	6			1	6
Ferskvann/ Våtmark	Mudderbank	Rik utforming	7	286	4	11862	10	12148
	Kroksjøer, flomdammer og meanderende elveparti	-	2	1104	1	34	2	1138
		Gamle, mindre flompåvirkede kroksjøer og dammer	5	55	5	169	8	224
		Betydelig flompåvirkede kroksjøer og dammer	3	164	4	570	6	733
		Artsrik lavlandsform under gjengroing	7	656	5	775	10	1431
		Tydelig flompåvirket flomdam	2	32			2	32
		Kompleks med meanderende elveparti, kroksjøer og dammer	1	44			1	44
	Stor elvør	-	1	23	1	42	1	65
		Elvørkratt			2	66	2	66
		Urte- og grasrik ør	1	77			1	77
	Viktig bekke drag	-	3	637			3	637
		Ravinebekk	6	188			6	188
		Bekk i intensivt drevne jordbrukslandskap	7	1580			7	1580
		Meanderende parti med naturlige kantsoner	2	23			2	23
	Rik kulturlandskapssjø	Næringsrik utforming			2	75	2	75
		Kalkfattigere utforming	1	65			1	65

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
	Dam	-	12	58	1	3	13	61
		Gårdsdam	30	31			30	31
		Eldre fisketom dam	21	22			21	22
	Naturlig fisketomme innsjøer og tjern	-	2	8	1	335	2	344
		Små myrtjern og myrpytter	4	19	3	75	7	95
	Evjer, bukter og viker	-	1	44			1	44
		Bukter og viker	2	41	2	1353	4	1394
		Evje	8	108	8	1113	14	1220
		Elvesnelle-starrsump	2	29			2	29
		Rikstarrsump	2	10			2	10
Myr og kilde	Intakt lavlandsmyr i innlandet	Blanding mellom nedbørsmyr og jordvannsmyr	2	88			2	88
	Høgmyrer i innlandet	-	8	598	2	1192	8	1790
		Eksentrisk høgmyr	1	5			1	5
Andre viktige forekomster	Andre viktige forekomster	-	1	45			1	45
Totalt			584	31934	76	19107	625	51041

Tabell 2. Oversikt over Lillestrøm kommune sine naturtyper registrert etter Miljødirektoratets instruks. «Antall» står for antall registrerte polygoner av typen. Areal er rundet til nærmeste halve daa, dvs. areal som får «0» er mindre enn en halv daa. Totalt antall teller lokaliteter som er delt av verneområder, som én lokalitet.

NiN		utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedøkosystem	Naturtype	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Naturlig åpne områder under skoggrensa	Silt og leirskred	2	1			2	1
	Åpen flomfastmark	19	98	1	3	20	102
Skog	Hule eiker	51	35			51	35
	Høgstaudegranskog	10	72			10	72
	Kalk- og lågurtfuruskog	2	14			2	14
	Lågurtfuruskog	11	72			11	72
	Gammel lågurtgranskog	35	369			35	369
	Gammel furuskog med gamle trær	10	129			10	129

NiN		utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedøkosystem	Naturtype	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
	Gammel furuskog med liggende død ved	6	17			6	17
	Gammel furuskog med stående død ved	3	12			3	12
	Gammel grandominert naturskog	2	6			2	6
	Gammel granskog med gamle trær	19	315			19	315
	Gammel granskog med liggende død ved	15	100			15	100
	Gammel granskog med stående død ved	1	4			1	4
	Gammel lågurtselje-rogneskog	1	1			1	1
	Gammel lågurtospeskog	7	32			7	32
	Frisk rik edellauvskog	1	5			1	5
	Frisk lågurtedellauvskog	11	48			11	48
	Lågurtedellauvskog	1	3			1	3
	Lågurtalm-lind-hasselskog	3	32			3	32
	Høgstaude-edellauvskog	3	13			3	13
	Flomskogsmark	48	453	1	2	49	454
	Gammel høgstaudegråorskog	54	602			54	602
Semi-naturlig mark	Naturbeitemark	23	311			23	311
	Hagemark	5	34			5	34
	Eng-aktig sterkt endret fastmark	1	0			1	0
Våtmark	Kalkrik helofyttsump	21	428			21	428
	Rik åpen sørlig jordvannsmyr	2	23			2	23
	Rik åpen jordvannsmyr i mellomboreal sone	1	1			1	1
	Gammel fattig sumpskog	3	7			3	7
	Rik gransumpskog	4	6			4	6
	Rik svartorsumpskog	9	11			9	11
	Rik gråorsumpskog	4	28			4	28
	Sørlig nedbørsmyr	12	154			12	154
	Semi-naturlig våteng	1	2			1	2
Totalsum		401	3439	2	5	403	3444

Figur 2. Øverst venstre: Våtmark langs Nitelva. Høyre: Våtmark og kulturlandskap ved Flaen. Foto: Anders Thylén. Nederst til venstre: Ravinelandskap øst i kommunen. Foto: Maria Hertzberg. Høyre: Flomskogsmark ved Gansbekken. Foto: Terje Blindheim.

Generell kartleggingsstatus

Denne vurderingen av kartleggingsstatus for naturtyper i Lillestrøm kommune bygger på statusoversikt fra 2014 (Blindheim et al. 2014) og 2020 (Thylén & Blindheim 2020). Se disse rapportene for en fullstendig oversikt over referanser.

I Skedsmo og Fet ble første runde med naturtypekartlegging etter DN13 utført av Biofokus i 2000-2002 (Abel 2002; Blindheim 2002b, 2002a). Naturtypekartleggingen ble samkjørt med kartlegging av nøkkelbiotoper i skog og viltkartlegging. I Sørumsdal ble første gangs naturtypekartlegging utført av Miljøfaglig Utredning i 2002-2003 (Larsen et al. 2004), og det ble gjort kompletterende kartlegginger i 2009 (Larsen & Fjeldstad 2010). Mange av myrlokalitetene i kommunen kommer fra registreringer gjort av NTNU Vitenskapsmuseet i 2013-2015 for deler av Østlandet basert på flybildetolkning (Lyngstad & Vold 2015).

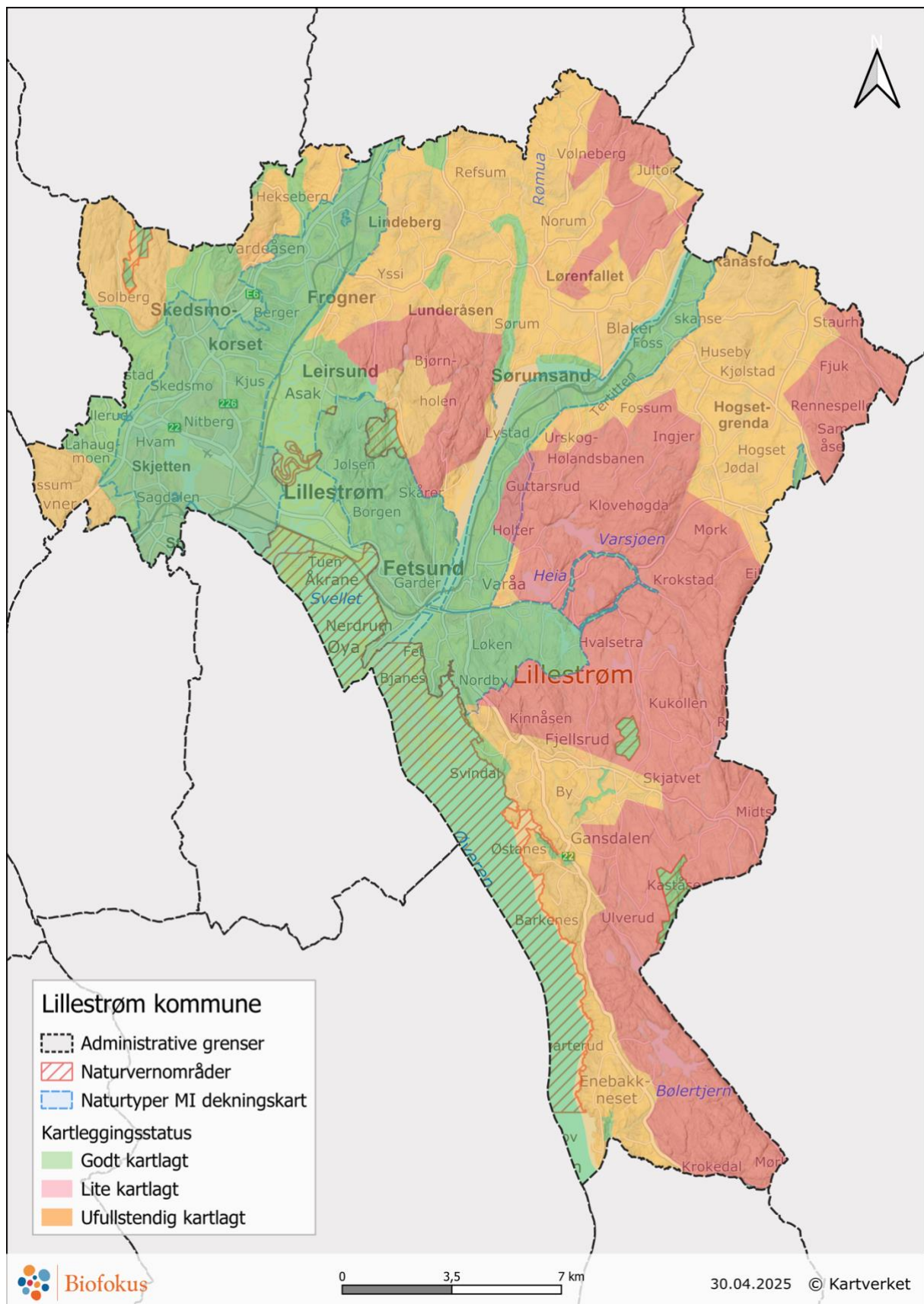
I 2013-2019 ble det utført omfattende arbeid med og kartlegging av den rødlistede naturtypen ravnedal og naturtyper i raviner i alle de tre kommunene (Blindheim et al. 2016, 2018; Dang & Simonsen 2015; Jansson 2011, 2014; Kornstad et al. 2018; Olsen et al. 2017). I forbindelse med Frivillig vern av skog og Miljødirektoratets temakartlegging av fuktskog er det også gjort en del kartlegging i skog (Blindheim 2020). Det er videre gjort kartlegging i forbindelse med ulike plansaker, bl.a. for rv. 22 (O. Lønnve & Blindheim 2014; O. J. Lønnve & Olsen 2022), Fv. 169 (Thylén & Olsen 2016) og for Fv. 170 (Gregersen & Lønnve 2017).

Tettstedsnære områder i kommunen har i 2021 og 2022 blitt kartlagt etter Miljødirektoratets instruks. Det gjelder slettelandskapet fra Lillestrøm / Strømmen og opp til Lindeberg og strekningen langs sørsiden av Glomma fra Fetsund til kommunegrensa mot Nes, begge utført av Multiconsult. I 2022 har Miljøfaglig Utredning kartlagt arealer rundt Fetsund på begge sider av Glomma. Det er i 2023-2024 også gjort enkelte MI-kartlegginger i mindre områder i forbindelse med ulike plansaker, bl.a. ved Skjærvaveien (Thylén & Heistad 2024) og i Vanakleivdalen (Sweco i 2021 og i 2023). I forbindelse med inngrep i Hagen-ravinen er det gjort en rekartlegging av ravinen, og en vurdering av metodikken for ravinekartlegging (Hertzberg 2024, 2025). Lillestrøm kommune er for øvrig en av få kommuner i Akershus med en oppdatert viltkartlegging (Thylén et al. 2023).

Det er i perioden 2021-2024 utført nye MiS-registreringer i hele kommunen.

Kartleggingsstatus varierer for ulike deler av Lillestrøm kommune, se Figur 3. Den vestre delen fra Strømmen/Lillestrøm til Skedsmokorset og langs Øyeren til og med Fetsund og videre opp langs østsiden av Glomma vurderes som «godt kartlagt». Kulturlandskapet og ravinelandskapet nord i kommunen og i sør langs Rv. 22 vurderes som «ufullstendig kartlagt», mens de større skogområdene, spesielt i østre deler av kommunen, vurderes som «lite kartlagt».

Tabell 3 har separate vurderinger og kommentarer for hver hovednaturtype.

Figur 3. Kart som viser kommunens kartleggingsstatus. Grønt er areal i Lillestrøm kommune som er vurdert som «godt kartlagt». Gult viser arealer som er «ufullstendig kartlagt» og rødt viser arealer som er vurdert som «dårlig kartlagt». Naturvernområder vises med skraverte polygoner i rødt og naturtyper kartlagt etter Miljødirektoratets instruks (MI) vises i blått.

Tabell 3. Oversikt over kartlegging av hovednaturtyper, samt vurdering av dekning og antatt potensial for kartlegging.

Hovedtype	Dekning	Antatt potensial for
Kulturlandskap	Ufullstendig - God	Vurderes som godt dekket inn, da det meste av verdiene knyttet til kulturlandskapet kan forventes i områder som har blitt kartlagt etter MI i de siste årene. Det er likevel en del kulturlandskapsarealer i nord, nordøst og sørøst som ikke er grundig kartlagt i senere år, og som derfor vurderes som Ufullstendig kartlagt. Mye av kulturlandskapet er ganske hardt unyttet, men antall lokaliteter med naturbeitemark i områdene med god dekning viser at det likevel er potensial for flere lokaliteter. Det er også potensial for flere lokaliteter av store, gamle trær foruten eik, ev. også eiker i sørøstre del av kommunen.
Skog	Lite - God	Arealer i lavlandet som enten er MI-kartlagt eller grundig DN13-kartlagt i forbindelse med bl.a. ravinekartlegging vurderes som godt kartlagt. Øvrig skogareal i lavlandet under marin grense har middels god DN13-dekning og vurderes som Ufullstendig kartlagt. De rikeste skogtypene i kommunen forventes i lavlandet, og dermed bør også arealet med de rikeste skogstyper ha blitt forholdsvis godt fanget opp. Områder som ikke er MI-kartlagt har fortsatt et visst potensial for nye lokaliteter av ulike skogtyper, inkludert sumpskog. Skogen på åsene over marin grense, hovedsakelig øst i kommunen, har få lokaliteter og dårligere dekning, og vurderes dermed som Lite kartlagt. Selv om mye av skogene er ganske hardt drevet, er det relativt stort potensial for lokaliteter knyttet til gammelskog.
Ferskvann/våtmark	Ufullstendig - God	Ferskvann er godt dekket inn i tidligere DN13-kartlegginger (spesielt i tidligere Skedsmo), og større forekomster knyttet til innsjøer og vassdrag under marin grense vurderes som Godt kartlagt. Det er også gjort forholdsvis grundige kartlegginger av dammer, også for disse mest grundig i Skedsmo. Damkartleggingene er imidlertid av litt eldre dato, og med stort behov for oppdatering. Dammer vurderes dermed som Ufullstendig kartlagt. Spesielt i gamle Fet og Sørumsund kan det være noe potensial for ytterligere lokaliteter med evjer, små våtmarker etc. også i lavlandet. Over marin grense vurderes dekningen som Ufullstendig, men potensialet for lokaliteter er mindre i disse delene.
Myr og kilde	Ufullstendig	Under marin grense i kommunen er det lite myr, og lokaliteter bør være godt fanget opp. Over marin grense er de større myrene trolig forholdsvis godt fanget opp gjennom flybildekartleggingen fra 2015. Disse områdene er imidlertid i liten grad feltkartlagt, og kunnskapen om områdene er dermed begrenset. Mindre myrer er trolig i liten grad fanget opp i flybildekartleggingen.

Status utvalgte naturtyper

Av utvalgte naturtyper i Lillestrøm kommune forekommer en del hule eiker og et fåtall slåttemarker. Det er registrert 14 hule eiker etter DN13 og 51 etter MI, men noen av disse overlapper, så det reelle antallet kjente eiker er et sted mellom 51 og 65. De fleste finnes i områdene rundt Fetsund, Kjeller og Leirsund. Det kan være et visst potensial for flere eiker langs Leira og i de ikke MI-kartlagte kulturlandskapene langs Rv. 22 sørøst i kommunen.

Det er kun registrert tre lokaliteter med utvalgt naturtype slåttemark i kommunen. Kulturlandskapet i slettelandskapet er i stor grad intensivt utnyttet, så potensialet for ytterligere lokaliteter i disse områdene er begrenset. Ravinelandskapet er forholdsvis godt kartlagt, så de fleste lokaliteter bør være fanget opp. Det er trolig at en del tidligere slåttemarker i ravinelandskapet i dag blir beitet, og at slåttemark dermed blir vanskelig å skille fra naturbeitemark eller annen semi-naturlig eng. I områder som vurderes som lite eller ufullstendig kartlagt er det fortsatt potensial for enkelte mindre slåttemarker. Det er f.eks. en del funn av solblom i kommunen, som ikke er fanget opp i naturtyper, og noen av disse kunne potensielt være slåttemarker.

Tabell 4 viser data for utvalgte naturtyper fra både DN13- og MI-metodikk.

Tabell 4. Oversikt over utvalgte naturtyper i Lillestrøm kommune. Det vises både antall registrerte lokaliteter og areal innenfor og utenfor verneområder. Utvalg av lokaliteter følger «[Forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven](#)», men det inkluderer også tilsvarende lokaliteter innenfor verneområder.

Metodikk		Utenfor verneområde		Innenfor verneområde	
		Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
DN13	Naturtype				
	Hule eiker	14	32		
	Slåttemark	3	6		
	Total	17	38	0	0
MI	utvalgt Naturtype				
	Hule eiker	51	35		
	Total	51	35	0	0

Ansvarsnaturtyper

For Lillestrøm kommune er det sett i en regional og nasjonal sammenheng naturtyper knyttet til ravinelandskapet under marin grense samt naturtyper knyttet til elvesletter, delta og flommarker langs Glomma og de store elvene som peker seg spesielt ut. I temaplan for naturmangfold (Lillestrøm kommune 2024) er det satt opp følgende ansvarsnaturtyper for Lillestrøm kommune:

- «Ravinesystemer under marin grense med tilhørende naturtyper
- Våtmarksnatur langs Glomma og de store elvene under marin grense (herunder naturtyper som mudderbanker, kroksjøer og meanderende elvepartier)»

For sistnevnte vil vi presisere at dette ikke kun gjelder våtmarksnaturtyper i henhold til strikt naturvitenskapelig definisjon (f.eks. på natursystemnivå i NiN), men alle naturtyper som er tilknyttet ferskvannssystemene i slettelandskapet og deltaområdene langs de nedre delene av elvene og ved Nordre Øyeren. Dette inkluderer landskapsformer som Delta, Kroksjøer og Meanderende elvepartier, ferskvannstyper som Mudderbanker og (kalkrike) Helofyttsumper, flommarkstyper som Flomskogsmark og Åpen flomfastmark, andre kantskoger med rike skogtyper som Høystaude-gråorskog, og ferskvanns/våtmarkskompleks som Flomdammer og Evjer, bukter og viker. Det er ansvarsnatur mer på landskapsnivå eller naturkompleksnivå enn på naturtype- eller natursystemnivå.

For ravinesystemene omfatter ansvarsnaturtypen selve landskapsformen Ravinedal /Leirravine, og alle tilhørende naturtyper innenfor ravinesystemene som Gråor-heggeskoger, Gamle blandingsskoger, Gammel lågurtgranskog, Naturbeitemark m.fl.

Referanser

- Abel, K. (2002). *Naturtype- og viltkartlegging i Fet kommune* (Siste Sjanse-notat Nos. 2002–3). BioFokus.
- Blindheim, T. (2002a). *Kartlegging av biologisk viktige områder i skog i Skedsmo kommune, Akershus* (Siste Sjanse-rapport Nos. 2002–1; s. 125).
- Blindheim, T. (2002b). *Kartlegging og verdisetting av naturtyper i Skedsmo kommune* (Siste Sjanse-rapport Nos. 2002–3; s. 38).

- Blindheim, T., Gammelmo, Ø., Høitomt, T., Klepsland, J., Lønnve, O. J., Olberg, S., & Olsen, K. M. (2018). *Kartlegging av arter i raviner i Skedsmo kommune 2017* (BioFokus-rapport Nos. 2018–7). BioFokus.
- Blindheim, T., Jansson, U., & Lønnve, O. J. (2016). *Ravinekartlegging i Sørums kommuner 2014-2015* (BioFokus-rapport Nos. 2016–1; s. 61). BioFokus. <http://lager.biofokus.no/biofokus-rapport/biofokusrapport2016-1.pdf>
- Blindheim, T. (red.). (2020). *Kartlegging av fuktskog i Oslo, Akershus, Østfold og Trøndelag i 2019* (BioFokus-rapport Nos. 2020–10; s. 45). BioFokus.
- Blindheim, T., Reiso, S., & Thylén, A. (2014). *Kartleggingsstatus for viktige naturtyper i Oslo og Akershus* (Rapport nr. No. 5/2014; s. 43 + 165 sider vedlegg). Fylkesmannens i Oslo og Akershus, miljøvernnavdelingen.
- Dang, H. V., & Simonsen, K. S. (2015). *Ravinelandskapet i Fet og Sørums kommuner, endringer i utbredelse*. Høgskulen i Sogn og Fjordane.
- Gregersen, F., & Lønnve, O. (2017). *Kartlegging av naturmangfold langs fv.170 Heia–Mork* (Rapport Nos. 127192-RIM-RAP-001; s. 24). Multiconsult.
- Hertzberg, M. (2024). *Vurdering av ravine i Lillestrøm kommune. Biofokus rapport 2024-142. Stiftelsen Biofokus. Oslo.*
- Hertzberg, M. (2025). *Metode for kartlegging av leirraviner i Lillestrøm kommune. Biofokus rapport 2025-050. Stiftelsen Biofokus. Oslo.*
- Jansson, U. (2011). *Status for ravinene i Skedsmo 2011* (BioFokus-notat Nos. 2011–4). BioFokus.
- Jansson, U. (2014). *Ravinekartlegging i Skedsmo kommune 2013* (BioFokus-rapport Nos. 2014–20).
- Kornstad, T., Hovind, A. Å., & Rostad, L. J. (2018). *Kartlegging av raviner i Sørums kommuner - del 2. Registrering av ravinedaler og naturtyper* (Rapp-001; s. 79). Norconsult.
- Larsen, B. H., & Fjeldstad, H. (2010). *Kartlegging av naturtyper i utvalgte områder av Sørums kommuner i 2009*. (MFU rapport Nos. 2010–34). Miljøfaglig utredning.
- Larsen, B. H., Fjeldstad, H., & Gaarder, G. (2004). *Biologisk mangfold i Sørums kommuner* (MFU rapport Nos. 2004–8). Miljøfaglig utredning.
- Lillestrøm kommune. (2024). *Temaplan naturmangfold Lillestrøm kommune - med handlingsdel*. <https://www.lillestrom.kommune.no/contentassets/31419444ebb544c6a7925d40bd74b65f/temaplan-for-naturmangfold.pdf>
- Lyngstad, A., & Vold, E. M. (2015). *Kartlegging av typisk høgmyr ved hjelp av flybilder. Østfold, Akershus og sørlige deler av Hedmark. – NTNU Vitenskapsmuseet naturhistorisk rapport 2015-3: 1-367.*
- Lønnve, O., & Blindheim, T. (2014). *Kartlegging av naturkvaliteter ved Fetsund, Fet kommune, i forbindelse kommunedelplan for rv. 22; kryssing av Glomma* (BioFokus-notat Nos. 2014–36). BioFokus.
- Lønnve, O. J., & Olsen, K. M. (2022). *Biologiske undersøkelser av utvalgte områder ved Fetsund, Lillestrøm kommune, i forbindelse med ny trase for rv. 22. Biofokus-rapport 2022-106*. <https://lager.biofokus.no/biofokus-rapport/biofokusrapport2022-106.pdf>
- Olsen, M., Bichsel, M., Hertzberg, M., & Blindheim, T. (2017). *Ravinekartlegging i Fet kommune 2017* (BioFokus-rapport Nos. 2017–27; s. 66). BioFokus.
- Thylén, A., & Blindheim, T. (2020). *Kartleggingsstatus 2020 for viktige naturtyper i Akershus-kommunene* (BioFokus-rapport Nos. 2020–18; s. 86). BioFokus.
- Thylén, A., & Heistad, K. (2024). *Konsekvensutredning for naturmiljø i forbindelse med detaljregulering for Skjærvaveien 2-6, Lillestrøm kommune. Biofokus rapport 2024-088. Stiftelsen Biofokus. Oslo.* <https://lager.biofokus.no/biofokus-rapport/biofokusrapport2024-088.pdf>
- Thylén, A., Lønnve, O. J., & Bichsel, M. (2023). *Viktige viltområder i Lillestrøm kommune. Biofokus rapport 2023-134. Stiftelsen Biofokus. Oslo.* (Biofokus-rapport Nos. 2023–134).
- Thylén, A., & Olsen, K. M. (2016). *Kartlegging av biologisk mangfold ved omlegging av Fv 169 Fjellsrud–Stensrud, Fet kommune* (BioFokus-notat Nos. 2016–44; s. 18). BioFokus.

Kartleggingsstatus for naturtyper i Akershus fylke 2024, Lunner kommune

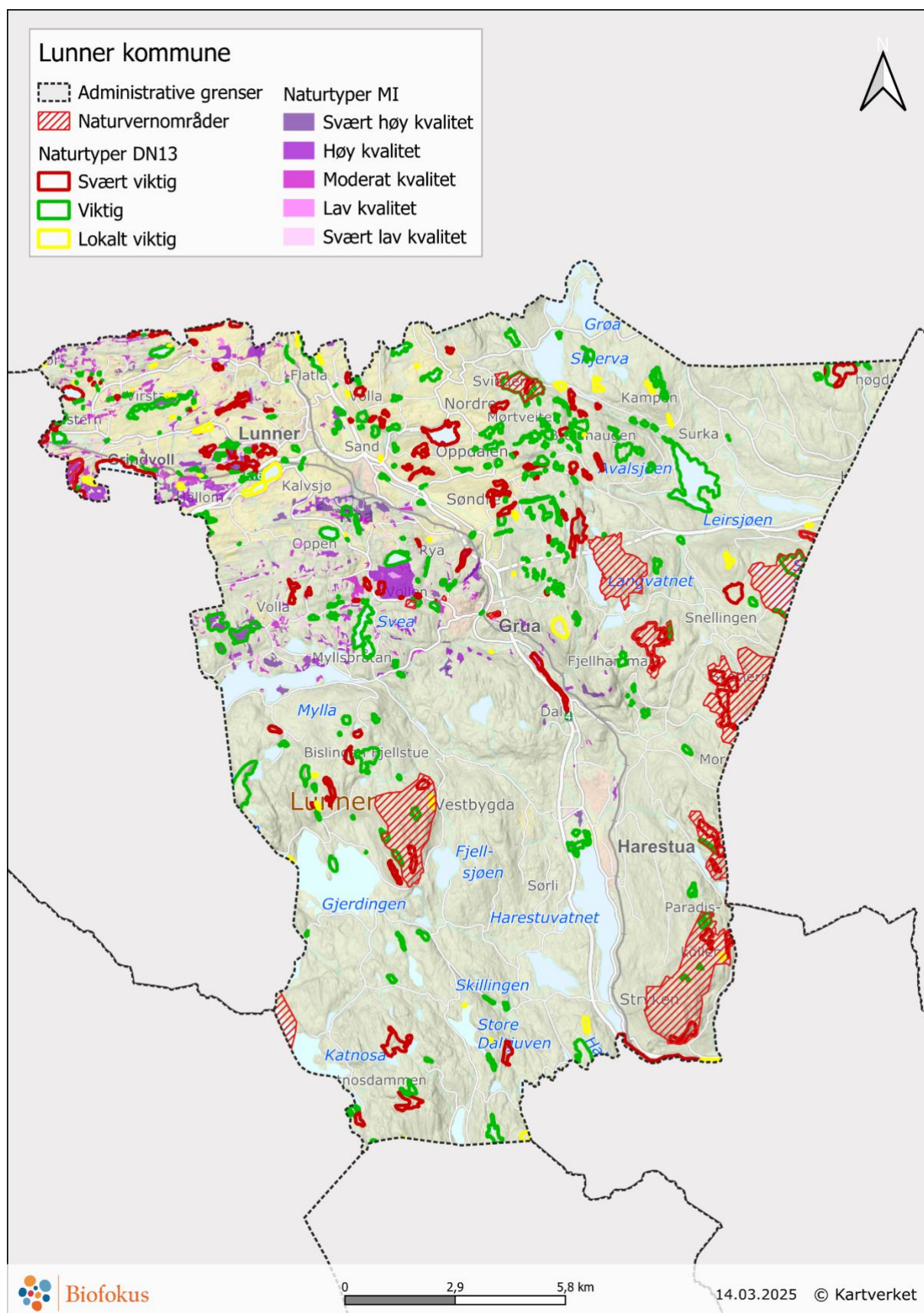
Innledning

Lunner kommune har et landareal på totalt 272 km² og 20 km² ferskvann. Kommunens laveste områder befinner seg i sørboreal vegetasjonssone, mens resten ligger i mellomboreal sone.

Lunner kommune ligger nord i det såkalte Oslofeltet. Det innebærer at berggrunnen i varierende grad er basisk og intermediær. Mest kalkholdige bergarter finnes i kommunens nordvestre hjørne som grenser mot Jevnaker og Gran kommuner. Resten av kommunen er dominert av syenitt og monzonitt, intermediære magmatiske bergarter, og stedvis med innslag av granitt. Nakent berg og morenemateriale i varierende tykkelse dominerer løsmassene i kommunen. Litt variasjon finner vi i dalføret som følger elva Vigga fra Grua og nordover. Her er landskapet preget av både forvittringsmaterialer og fluviale avsetninger som har dannet gode forutsetninger for landbruksaktiviteter i regionen. Sør for Grua har Sveselva, Myllselva, samt flere mindre elver/bekker og Harestuvatnet formet landskapet og dannet lignende forhold som Vigga har skapt i nord. De fleste tettstedene befinner seg også i disse dalførene i tillegg til området nord for E16, nordvest i kommunen, som også er sterkt preget av landbruk.

Det finnes fjorten naturvernområder i Lunner kommune, hvorav ni ligger helt innenfor kommunegrensen, fem skogvernområder, tre naturminner og et landskapsvernområde. De andre fem skogvernområdene fortsetter inn i nabokommunen Nannestad (tre områder), Jevnaker (to områder) og Ringerike (et område).

Denne vurderingen av kartleggingsstatus for naturtyper i Lunner kommune bygger på [statusoversikt for 2021](#).

Figur 1. Oversikt over kartlagte naturtyper og verneområder i Lunner kommune.

Naturtyper i Naturbase

I Naturbase ligger naturtypelokaliteter dokumentert fra 1969 til 2024. Naturtyper dokumentert frem til 2017 er kartlagt i henhold til DN håndbok 13 (DN13), mens lokaliteter kartlagt fra 2018 til 2024 er kartlagt etter både DN13 og etter Miljødirektoratets instruks for naturtypekartlegging (MI). Det samlede naturtypearealet er på drøyt 24 km², men da en del naturtypeareal overlapper, pga. kartlegging etter to ulike metodikker, er det faktiske naturtypearealet 22 km². 12 % av naturtypearealet ligger innenfor verneområder. For ytterligere detaljer om antall og areal av naturtyper, innenfor og utenfor verneområder, se Tabell 1 og 2. Figur 1 viser kart over kartlagte naturtyper og i denne [lenken](#) kan naturtypene studeres i detalj i Naturbase.

Det er dokumentert mye viktig natur i Lunner kommune. Over 93 % av naturtypearealet er vurdert som viktig (B-verdi) eller svært viktig (A-verdi) i henhold til DN håndbok 13, og 87 % er vurdert å ha moderat, høy- og svært høy kvalitet i kartleggingen etter MI. Naturtyper knyttet til gammel barskog, kalkskog, naturbeitemark (beiteskog og hagemark), kalksjøer, flomskogsmark, myr- og sumpskogsmark og rikmyr dekker de største arealene av naturtyper. Når det kommer til antall av naturtyper dominerer typene naturbeitemark, hagemark, kalksjøer, rikmyr, frisk kalkgranskog, høgstaudegranskog, gammel granskog, flomskogsmark, semi-naturlig eng og myr- og sumpskogsmark.

Tabell 1. Oversikt over Lunner kommune sine naturtyper registrert etter DN-håndbok 13. Utforming satt som «-» betyr at utforming ikke er angitt. «Antall» står for antall registrerte polygoner av typen. Areal er rundet til nærmeste halve daa, dvs. areal som får «0» er mindre enn en halv daa. Totalt antall teller lokaliteter som er delt av verneområder, som én lokalitet.

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Åpen naturlig fastmark	Åpen kalkmark	Grunnlendt kalkberg i Oslofeltet	4	5			4	5
Skog	Rik edellauvskog	-	1	57	1	126	2	183
	Kalkskog	-	4	84			4	84
		Kalkgranskog	6	373	1	162	6	535
		Frisk kalkfuruskog	1	36			1	36
	Gråor-heggeskog	-	1	5			1	5
	Rik sump- og kildeskog	Rikere løvsumpskog	6	163			6	163
		-	2	55			2	55
		Viersump i lavlandet	3	35			3	35
		Rik sumpskog	1	4			1	4
		Boreal kildeskog	1	12			1	12
	Gammel boreal lauvskog	Gammel gråorskog	1	4			1	4
	Gammel barskog	Gammel furuskog	9	327	1	258	10	585
		Gammel granskog	70	3076	30	2214	89	5290
		-	9	797			9	797

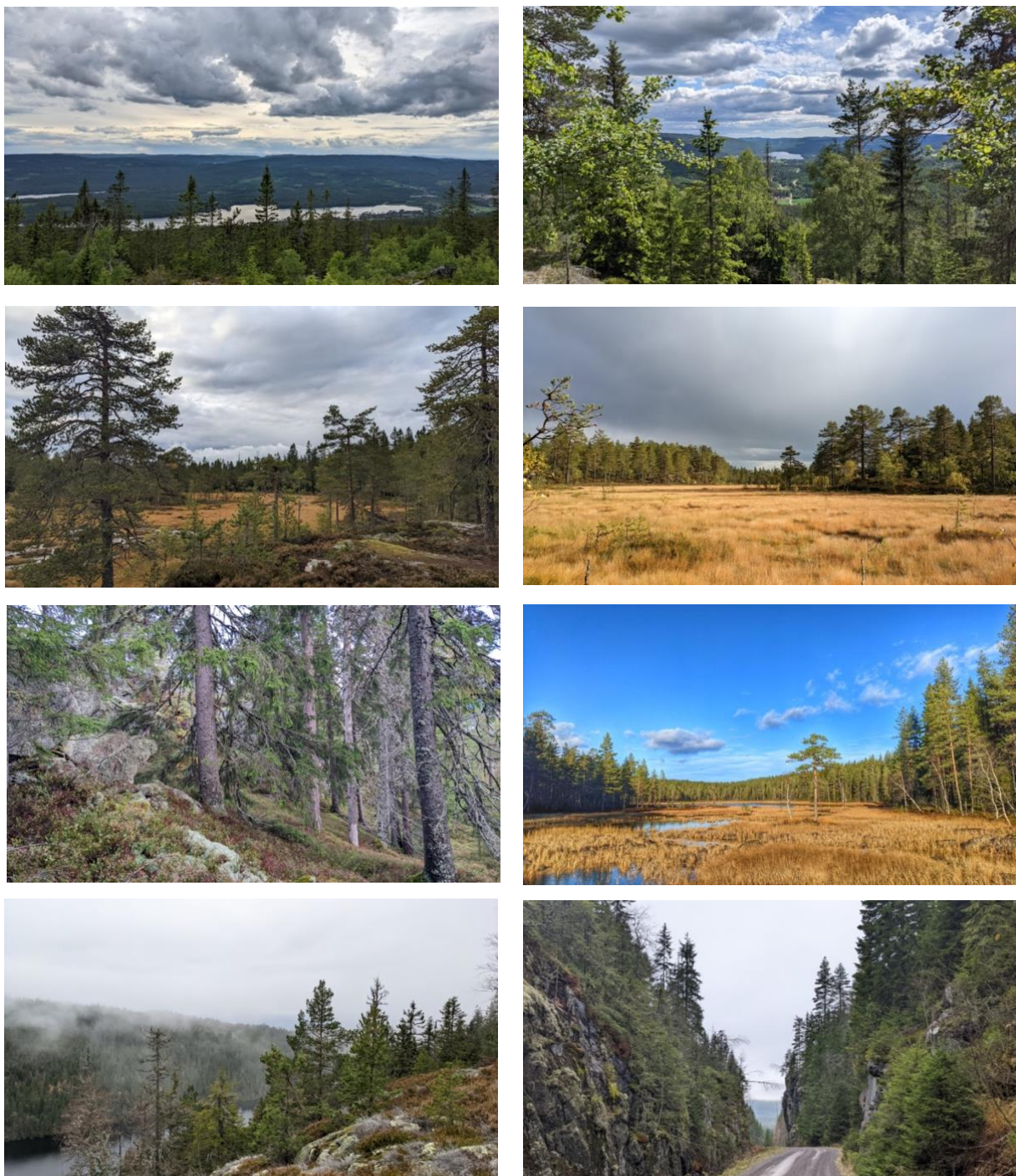
DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
		Gammel høyereliggende granskog	1	0	1	56	1	57
	Bekkekløft og bergvegg	-	3	65			3	65
		Lavlands-granbekkekløft på Østlandet	1	34			1	34
	Brannfelt	Gammel høyereliggende granskog	1	25			1	25
	Kalkbarskog	Urterik kalkfuruskog	10	214			10	214
	Rik barskog	Høgstaudegranskog	1	5	1	3	2	8
	Sandfuruskog	Rik sandfuruskog	1	19			1	19
Kulturlandskap	Slåttemark	-	1	2			1	2
		Rik slåtteeng	3	6			3	6
		Frisk/tørr, middels baserik eng slått	2	4			2	4
		Lågurtslåtteeng	3	7			3	7
		Fuktig fattigeng slått	2	2			2	2
	Artsrik veikant	-	1	3			1	3
	Naturbeitemark	-	30	893			30	893
		Rik beitemarkskant	9	23			9	23
		Rik beitetørreng	4	19			4	19
		Fattig beiteeng	3	11			3	11
		Rik beiteeng	6	39			6	39
	Hagemark	-	17	395			17	395
		Rik hagemark med styvede eller stubbehøstede boreale lauvtrær	2	63			2	63
		Rik hagemark med boreale trær	3	23			3	23
		Hasselhage	2	16			2	16
		Seljhage	1	8			1	8
		Fattig hagemark med boreale trær	1	13			1	13
		Rik hagemark med edellauvtrær	1	15			1	15
	Beiteskog	-	8	166			8	166
	Kalkrike enger	-	6	199			6	199
	Småbiotoper	Åkerholmer	10	32			10	32

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
		Kantsamfunn	11	13			11	13
	Store gamle trær	Eik			2	0	2	0
		Skjøttet/styvet			1	0	1	0
	Skrotemark	-	4	26	1	8	4	34
	Engpregete erstatningsbiotoper	Veg- og jernbanekant	2	12			2	12
Ferskvann/ Våtmark	Deltaområde	-	1	111			1	111
	Viktig bekke drag	-	2	40			2	40
		Bekk i intensivt drevne jordbrukslandskap	1	36			1	36
		Viktig gytebekk	1	163			1	163
	Kalksjø	-	1	345			1	345
		Kransalgesjø	35	2034	1	2	35	2036
		Kalkrik tjønnaks-sjø	4	145			4	145
	Rik kulturlandskapssjø	-	1	47			1	47
		Næringsrik utforming	2	67			2	67
	Dam	-	2	20			2	20
	Ikke forsuret restområde	-	1	1083			1	1083
	Hurtigstrømmende elveløp	Kalkrike bekker og elver	1	21			1	21
Myr og kilde	Rikmyr	-	38	518			38	518
		Skog-/krattbevokst rik og intermediaær myr i låglandet (BN-SB)			1	20	1	20
		Åpen intermediaær og rikmyr i lavlandet	1	32			1	32
	Intakt lavlandsmyr i innlandet	-	3	268			3	268
Totalt			363	12315	41	2850	389	15165

Tabell 2. Oversikt over Lunner kommune sine naturtyper registrert etter Miljødirektoratets instruks. «Antall» står for antall registrerte polygoner av typen. Areal er rundet til nærmeste halve daa, dvs. areal som får «0» er mindre enn en halv daa. Totalt antall teller lokaliteter som er delt av verneområder, som én lokalitet.

MI		utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedøkosystem	Naturtype	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Naturlig åpne områder under skoggrensa	Nakent tørkeutsatt kalkberg	2	79			2	79
	Åpen grunnlendt kalkrik mark i boreonemoral sone	6	5			6	5
Skog	Kalkgranskog	15	692	1	79	15	771
	Frisk kalkgranskog	56	1132	1	6	56	1138
	Høgstaudegranskog	26	106	2	3	28	109
	Kalk- og lågurtfuruskog	2	7			2	7
	Lågurtfuruskog	10	90			10	90
	Kalkfuruskog	14	289	1	52	14	341
	Tørkeutsatt kalkgranskog	4	67			4	67
	Gammel lågurtgranskog	13	137			13	137
	Gammel furudominert naturskog	2	20			2	20
	Gammel furuskog med gamle trær	5	43			5	43
	Gammel granskog	59	1299	1	4	59	1303
	Gammel grandominert naturskog	2	86			2	86
	Gammel granskog med gamle trær	7	99			7	99
	Gammel granskog med liggende død ved	21	186			21	186
	Gammel granskog med stående død ved	1	19			1	19
	Gammel lågurtselje-rogneskog	1	4			1	4
	Gammel lågurtospeskog	4	19			4	19
	Lågurtalm-lind-hasselskog	6	26			6	26
	Flomskogsmark	29	429			29	429
	Beiteskog	18	1235			18	1235
	Rik boreal frisk lauvskog	12	124			12	124
Semi-naturlig mark	Semi-naturlig eng	73	172			73	172
	Slåttemark	11	16			11	16
	Naturbeitemark	91	528			91	528
	Hagemark	40	333			40	333
	Eng-aktig sterkt endret fastmark	17	18			17	18
Våtmark	Terrengdekkende myr	1	1			1	1

MI		utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedøkosystem	Naturtype	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
	Kalkrik helofyttsump	3	2			3	2
	Rik åpen jordvannsmyr	6	117			6	117
	Rik åpen sørlig jordvannsmyr	25	109	2	1	25	110
	Rik åpen jordvannsmyr i mellomboreal sone	4	49			4	49
	Myr- og sumpskogsmark	153	1129			153	1129
	Gammel fattig sumpskog	3	11			3	11
	Rik gransumpskog	25	105			25	105
	Rik svartorsumpskog	3	6			3	6
	Rik gråorsumpskog	7	12			7	12
	Sørlig nedbørsmyr	1	26			1	26
	Sørlig kaldkilde	4	0			4	0
	Rik vierstrandskog	1	1			1	1
	Slåttemyr	2	41			2	41
	Semi-naturlig våteng	4	11			4	11
Landform	Kontinentale skogsbekkekløfter	1	36			1	36
Totalsum		790	8912	8	146	792	9058

Figur 2. Venstre fra toppen og nedover viser bilde av skogområdene rundt Harestuvannet, furuskog ved Svaraberget, gammel granskog ved Klattertjernet og skogområdene ved Piperberget på Romeriksåsen. Høyre kolonne viser fra toppen typisk landskap i søndre del av kommunene med Harestua og Harestuvannet i bakgrunnen sett fra Nysæterbrenna, gran- og furuskog omkranser myrområder, Kalven i nordre del av Fjellsjøen i Nordmarka og en av mange skogsbilveger i kommunen, her fra området nord for Nordre Djupdalstjernet (Bilder: Øivind Gammelmo).

Generell kartleggingsstatus

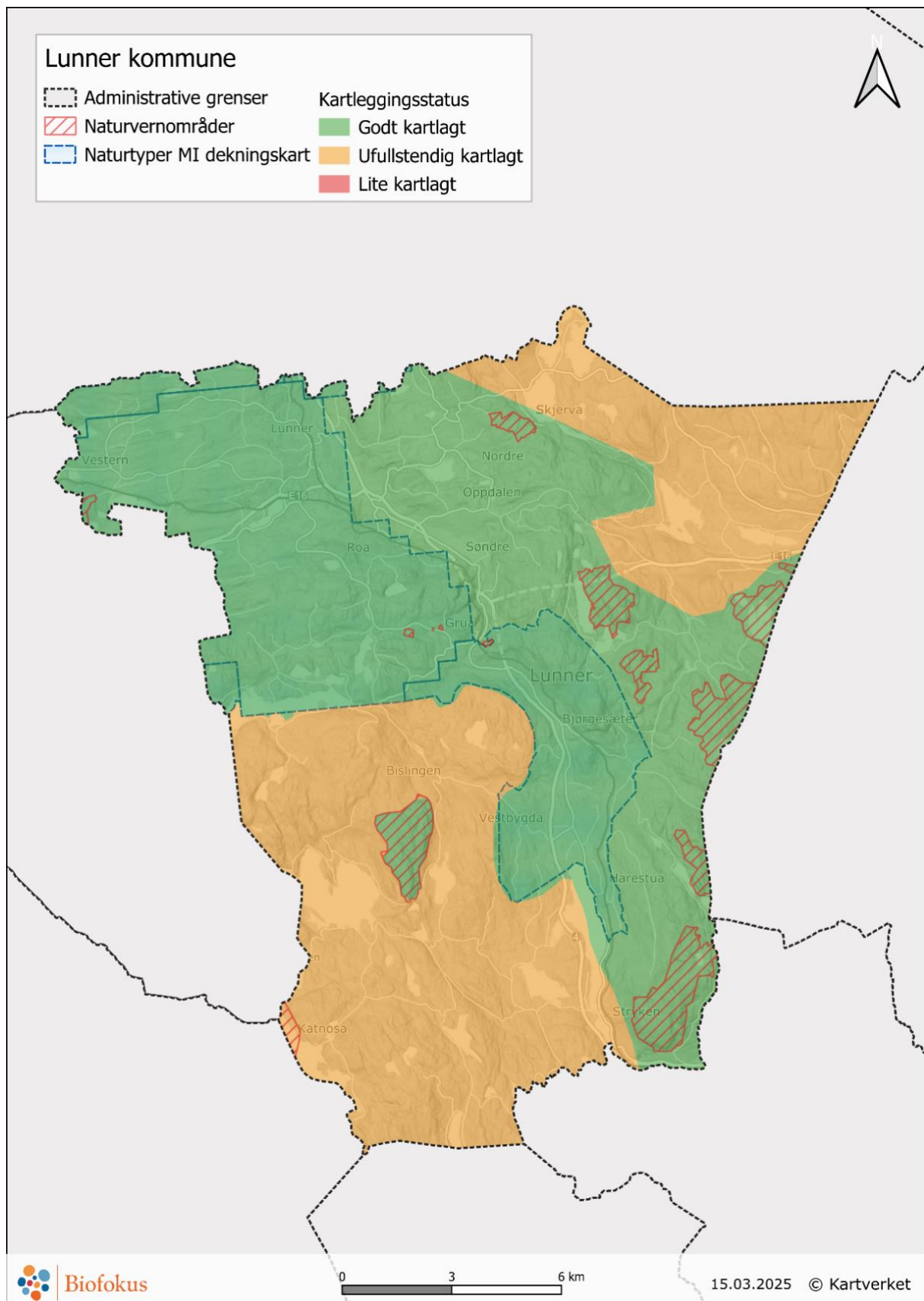
Et stort antall undersøkelser utført over lang tid ligger til grunn for de naturtypeavgrensningene som er gjort i Naturbase de siste 25 årene (Larsen m.fl. 2016, Hofton 2016, 2013, 2000, Gammelmo 2015, Sweco 2012, Midteng 2011, Langangen 2010). De fleste naturtypelokalitetene som er kartlagt etter DN13 ble for første gang omtalt i en rapport fra NINA fra 2005 (Brandrud & Bendiksen 2005). Noen lokaliteter var kjent fra før, mens andre ble kartlagt i sammenheng med denne rapporten. I årene deretter ble de fleste lokalitetene oppsøkt på nytt og beskrivelser ble oppdatert. Et stort antall DN13-lokaliteter ble registrert i Naturbase så sent som i 2022-2023. I områder som i 2018 og 2021 har blitt kartlagt etter MI har de fleste lokalitetene blitt oppdatert etter den nye metodikken.

Kartlegging etter MI dokumenteres ikke i rapporter så her er det kun data i Naturbase som er tilgjengelig. Den forholdsvis omfattende MI-kartleggingen i deler av kommunen i 2018 og 2021 gir samlet sett en god oversikt over hvor det finnes naturtypelokaliteter med en viktig funksjon for biologisk mangfold i denne delen av kommunen. Denne delen vurderes derfor som godt kartlagt. Imidlertid er det grunn til å merke seg at det er en del naturtyper som ikke fanges opp av MI, som ferskvann (bl.a. kalksjø), store gamle trær foruten eik, blandingsskoger og englignende oppdyrka mark, som nok i mange DN13-kartlegginger tidligere er ført til semi-naturlig mark. Det kan være grunnen for at det finnes eldre DN13-lokaliteter i Naturbase, som ikke eller bare delvis har blitt erstattet av nye registreringer etter MI. Det gjelder i all hovedsak naturtyper med verdier knyttet til kulturlandskapet, som f.eks. naturbeitemark, slåttemark og hagemark. Muligens har verdiene som tidligere fantes her forsvunnet i mellomtiden, eller så kan de ulike kartleggingsmetodene ligge til grunn for dette avviket.

Figur 3 viser fordeling av godt kartlagt (grønn farge) og ufullstendig kartlagt (gul farge) areal i kommunen. Tabell 3 har separate vurderinger og kommentarer for hver hovednaturtype.

Tabell 3. Oversikt over kartlegging av hovednaturtyper, samt vurdering av dekning og antatt potensial for kartlegging.

Hovedtype	Dekning	Antatt potensial for
Kulturlandskap	(Ufullstendig-) God	Vurderes som godt dekket inn, da de fleste verdiene knyttet til kulturlandskapet kan forventes i områder som har blitt kartlagt etter MI i de siste årene. Samtidig tyder tidligere registreringer av naturbeitemark sør i kommunen på at det er et viss potensial for flere lokaliteter knyttet til (tidligere) seterdrift. Gjengroing kan by på noen utfordringer for å oppdage slike lokaliteter. Registreringer og lokalitetsbeskrivelser er i mange tilfeller rundt 20 år gamle og oppdateringer bør vurderes.
Skog	Ufullstendig - God	Kartleggingen i skog vurderes å være god i områder som er kartlagt etter MI og i verneområdene. De resterende områdene vurderes som ufullstendig. Det finnes noe MiS-data for områdene nord for Gjerdingen, nord for Mylla og jevnt fordelt i skogsområdene på østsida. Generelt lite kartlagt er det i de sørvestlige skogsområdene.
Ferskvann/våtmark	God	Åslandskapet i øst (Romeriksåsene) og sørvest (Nordmarka) er preget av mindre og større tjern/vann og bekker som renner ned til de større elvene Sveselva, Myllselva og Vigga. Få naturtyper er imidlertid registrert knyttet til disse vassdragene. Kalksjøer er godt dokumentert i Lunner kommune. Forekomsten av disse er konsentrert i områdene vest for Grua og nordvest over. Beskrivelser av noen av kalksjølokalitetene bør vurderes oppdatert.
Myr og kilde	Lite ufullstendig -	Det forekommer en del myrområder i kommunen. På tross av dette er det nesten ikke registrert noen myrområder sør for Grua. Det samme gjelder for kommunens nordøstre del. Potensialet for forekomst av mulige lokaliteter i disse områdene vurderes til å være stort.

Figur 2. Kart som viser kommunens kartleggingsstatus. Kommunen er vurdert som «godt kartlagt» (grønt) i der det ble gjennomført kartlegging etter MI og der det finnes flest verneområder. De sørvestlige og nordøstlige delene derimot er vurdert som «ufullstendig kartlagt» (gul). Ingen del av Lunner kommune ble vurdert som «lite kartlagt» (rødt). Naturvernomsråder vises med skraverte polygoner i rødt og naturtyper kartlagt etter Miljødirektoratets instruks (MI) vises i blått.

Status utvalgte naturtyper

Av utvalgte naturtyper har Lunner verdier knyttet til kulturlandskapet og rik berggrunn. Det er kartlagt 35 kalksjøer med et areal på over 2400 daa. I tillegg har Lunner kommune en del slåttemarklokaliteter og forekomst at åpen grunnlendt kalkrik mark i boreonemoral sone. To lokaliteter med hule eiker ligger innenfor verneområder hvor forskriften om utvalgte naturtyper ikke gjelder (bare lokaliteter utenfor telles som utvalgte naturtypelokaliteter). Tabell 4 viser data fra både DN13- og MI-metodikk.

Tabell 4. Oversikt over utvalgte naturtyper i Lunner kommune. Det vises både antall registrerte lokaliteter og areal innenfor og utenfor verneområder. Utvalg av lokaliteter følger «[Forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven](#)», men det inkluderer også tilsvarende lokaliteter innenfor verneområder.

Metodikk		Utenfor verneområde		Innenfor verneområde	
		Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
DN13	Naturtype				
	Hule eiker			2	0
	Slåttemark	11	79		
	Kalksjø	40	2524	1	2
	Åpen grunnlendt kalkrik mark i boreonemoral sone	3	4		
	Total	54	2607	3	2
MI	utvalgt Naturtype				
	Slåttemark	11	16		
	Slåttemyr	2	41		
	Åpen grunnlendt kalkrik mark i boreonemoral sone	6	5		
	Total	19	62	0	0

Ansvarsnaturtyper

Hele 40 kalksjølokaliteter er kartlagt i Lunner kommune. Dermed ligger en stor andel av Hadelands kransalgesjøer innenfor kommunegrensen. Det medfører et spesielt ansvar for å ivareta disse ferskvannsområdene som er artsrike og nasjonalt sett av særegent preg. I tillegg kommer det en god del areal med naturverdier knyttet til gammel barskog og kulturlandskapet.

Referanser

- Brandrud, T. E. & Bendiksen, E. 2005. Naturtypekartlegging i Lunner kommune. Med vekt på kulturlandskap, ferskvann og myr. Rapport. 210s.
- Bredesen, B. 1995. Skotjernfjell, Nannestad og Lunner kommuner. Forekomst av kontinuitetsmiljøer og anbefalte hensyn. Siste Sjanse Notat 1993-3. 9 s + kart.
- Gammelmo, Ø. 2015. Kartlegging av naturverdier i planområde ved Bolken, Lunner Kommune. BioFokus- notat 2015-7. ISBN 978-82-8209-414-6. Stiftelsen BioFokus. Oslo.
- Hofton, T.H. 2000. Skotjernfjell vest. Nøkkelpotnotat 19.10.2000. Siste Sjanse upubl.
- Hofton, T. H. 2013. Storporet flammekjule i Norge - statusoppdatering 2013
- Hofton, T.H. 2016. Naturfagelig kartlegging av skog i Nordmarka 2015. BioFokus-rapport 2016-5. <http://lager.biofokus.no/biofokus-rapport/biofokusrapport2016-5.pdf>
- Korsmo, H. & Svalastog, D. 1993. Inventering av verneverdig barskog i Akershus og Oslo - NINA oppdragsmelding 227: 1-128.
- Langangen, A. 2010. Innsjøene på Hadeland. En vurdering av deres nåværende tilstand med spesiell vekt på forekomsten av kransalger. Del 2. Innsjøene i Lunner og Jevnaker. Blyttia 68 (1):17-46.
- Larsen, B. H. m.fl. 2016. Kvalitetsheving og rekartlegging av skoglokaliteter i Oppland. Miljøfaglig Utredning rapport 2016: 1-20.
- Midteng, R. 2011. Naturverdier utenfor Skotjernfjell naturreservat i Lunner kommune, Oppland fylke. Upubl. notat 19s.
- Sweco 2012. Kartlegging av friluft- og naturverdier i 32 utvalgte områder i Oslomarka. Rapport til fylkesmannen i Oslo og Akershus 507 s.

Kartleggingsstatus for naturtyper i Akershus fylke 2024, Lørenskog kommune

Innledning

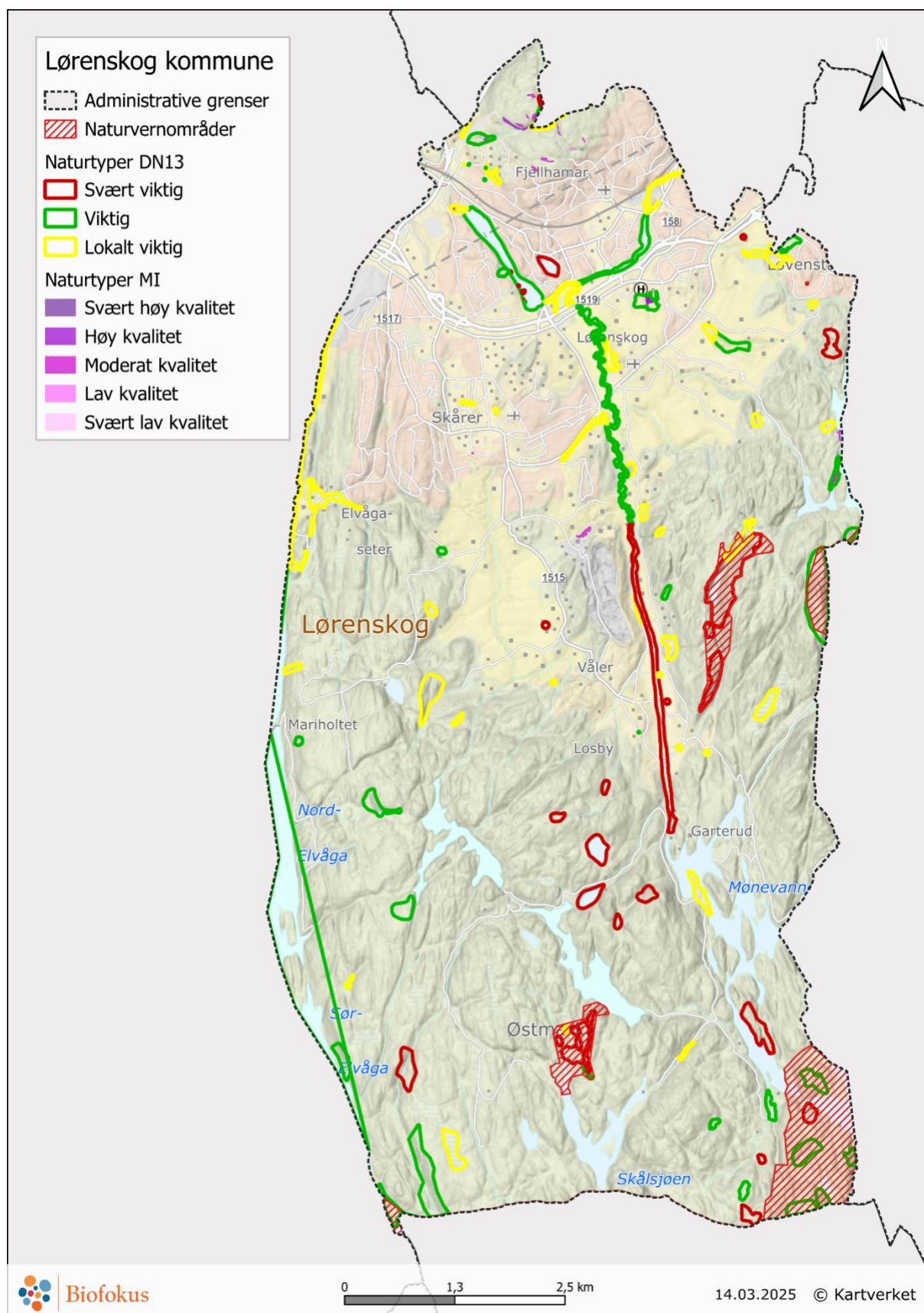
Denne vurderingen av kartleggingsstatus for naturtyper i Lørenskog kommune bygger på [statusoversikt fra 2014](#) og [oppdatering gjort i 2020](#). Se disse rapportene for en fullstendig oversikt over referanser fra arbeider og utfordringer knyttet til kartlegging før 2020. Lørenskog kommune har i forbindelse med sitt arbeid med en naturmangfoldplan også utarbeidet en [kunnskapsoversikt i 2021](#) som oppsummerer kunnskapsstatus og kommer med forslag til tiltak for å forbedre denne. Flere av disse tiltakene har blitt fulgt opp med kartlegginger, og kommunen har utarbeidet en oversikt over gjennomførte, pågående og planlagte kartleggingsoppgaver. På nettsiden som heter «[Kunnskap om naturmangfoldet i Lørenskog](#)» finnes også mer informasjon om natur i kommunen.

Lørenskog kommune har et landareal på 67 km² og ferskvannsareal på 3 km², hvorav det meste er innsjøer i skogtraktene sør i kommunen. Kommunen ligger i sin helhet i sørboreal vegetasjonssone og er todelt med større barskogsområder i sør og lavereliggende områder under marin grense i nord. De nordre områdene er en mosaikk mellom dyrket mark, til dels i gamle raviner, og urbaniserte arealer.

Naturtyper i Naturbase

I Naturbase ligger naturtypelokaliteter som er basert på informasjon fra før 2000 og ny informasjon etter kartlegginger i 2024 og 2025. Naturtyper kartlagt frem til 2017 er kartlagt i henhold til DN håndbok 13 (DN13), mens lokaliteter kartlagt fra 2020 til 2024 er kartlagt etter både DN13 og etter Miljødirektoratets instruks for naturtypekartlegging (MI). Det samlede naturtypearealet er på rundt 4,5 km². 19 % av naturtypearealet ligger innenfor verneområder. For ytterligere detaljer om antall og areal av naturtyper, innenfor og utenfor verneområder, se Tabell 1 og 2. Figur 1 viser kart over kartlagte naturtyper og i denne [lenken](#) kan naturtypene studeres i detalj i Naturbase. Det er generelt gjort lite systematisk kartlegging etter Miljødirektoratets instruks i kommunen, kun spredte undersøkelser i forbindelse med utredninger, f.eks. rundt Feiring bruk, Hanaborgåsen og ved sykehuset. Ravinelandskapet er i ferd med å kartlegges både for arts mangfold og naturtyper, et arbeid som vil avsluttes i 2025.

Det er dokumentert mye viktig natur i Lørenskog kommune. Over 82 % av naturtypearealet er vurdert som viktig (B-verdi) eller svært viktig (A-verdi) i henhold til DN håndbok 13, og nesten 99 % er vurdert å ha moderat, høy- og svært høy kvalitet i kartleggingen etter Miljødirektoratets instruks. De største arealene er knyttet til gammel barskog og ulike typer ferskvannsforekomster og viktige bekkedrag. En ganske stor arealandel (32 %) er knyttet til «andre viktige forekomster» som i hovedsak utgjør vannet Elvåga og noen mindre tjern som er avgrenset på bakgrunn av amfibier. Særlig Elvåga-lokaliteten er grovt avgrenset og generelt er det snakk om gamle data hvor avgrensning, kunnskapsstatus og verdivurdering burde vært oppdatert.

Figur 1. Oversikt over kartlagte naturtyper og verneområder i Lørenskog kommune.

Tabell 1. Oversikt over Lørenskog kommune sine naturtyper registrert etter DN-håndbok 13. Utforming satt som «- » betyr at utforming ikke er angitt. «Antall» står for antall registrerte polygoner av typen. Areal er rundet til nærmeste halve daa, dvs. areal som får «0» er mindre enn en halv daa. Totalt antall teller lokaliteter som er delt av verneområder, som én lokalitet.

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Skog	Rik edellauvskog	Gråor-almeskog	1	4			1	4
	Gråor-heggeskog	-	2	31			2	31
		Liskog og raviner	2	30			2	30
	Rik sump- og kildeskog	Rikere løvsumpskog	1	1			1	1
		-	7	50			7	50
	Gammel boreal lauvskog	-	11	168			11	168
		Gammelt ospeholt	2	21	1	3	3	24
	Gammel barskog	Gammel furuskog	1	0	1	62	1	62
		Gammel granskog	3	51	4	379	5	430
		-	21	737	9	417	27	1155
	Rik barskog	Høgstaudegranskog	1	0	1	5	1	5
Kulturlandskap	Slåttemark	-	1	2			1	2
	Naturbeitemark	-	9	226			9	226
	Småbiotoper	-	1	11			1	11
	Store gamle trær	Eik	2	0	1	0	2	0
		-	2	0			2	0
		Alm	2	0			2	0
Ferskvann/ Våtmark	Kroksjøer, flomdammer og meanderende elveparti	-	3	152			3	152
	Viktig bekkedrag	-	8	356			8	356
	Rik kulturlandskapssjø	-	1	191	1	0	1	192
	Dam	-	8	29			8	29
		Gårdsdam	2	1			2	1
	Naturlig fisketomme innsjøer og tjern	-	4	33	3	19	7	52
		Små myrtjern og myrpytter	1	0			1	0
Myr og kilde	Kilder og kildebekker	-	1	32			1	32
	Intakt lavlandsmyr i innlandet	-	1	61			1	61
	Høgmyrer i innlandet	-	1	42			1	42

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Andre viktige forekomster	Andre viktige forekomster	-	7	1424			7	1424
Totalt			106	3652	21	887	118	4539

Tabell 2. Oversikt over Lørenskog kommune sine naturtyper registrert etter Miljødirektoratets instruks. «Antall» står for antall registrerte polygoner av typen. Areal er rundet til nærmeste halve daa, dvs. areal som får «0» er mindre enn en halv daa. Totalt antall teller lokaliteter som er delt av verneområder, som én lokalitet.

MI		utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedøkosystem	Naturtype	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Skog	Hule eiker	1	0.7			1	1
	Høgstaudegranskog	1	1.1			1	1
	Kalk- og lågurtfuruskog	1	7.5			1	8
	Lågurtfuruskog	1	1.2			1	1
	Gammel lågurtgranskog	1	6.4			1	6
	Gammel furuskog med gamle trær	3	7.7			3	8
	Gammel granskog med gamle trær	2	24.3			2	24
	Gammel granskog med liggende død ved	3	18.3			3	18
	Høgstaude-edellauvskog	1	2.2			1	2
	Flomskogsmark	2	3.1			2	3
Semi-naturlig mark	Slåttemark	1	1.4			1	1
Våtmark	Kalkrik helofyttsump	3	2.9			3	3
	Gammel fattig sumpskog	6	13.4			6	13
Totalt		26	90.4			26	90

Figur 2. Øverst våtmarksmiljø i ravine. Nederst ravineskog med grov død ved av osp, høystubbe med røyksopp.
 Fotos: Terje Blindheim, 2024.

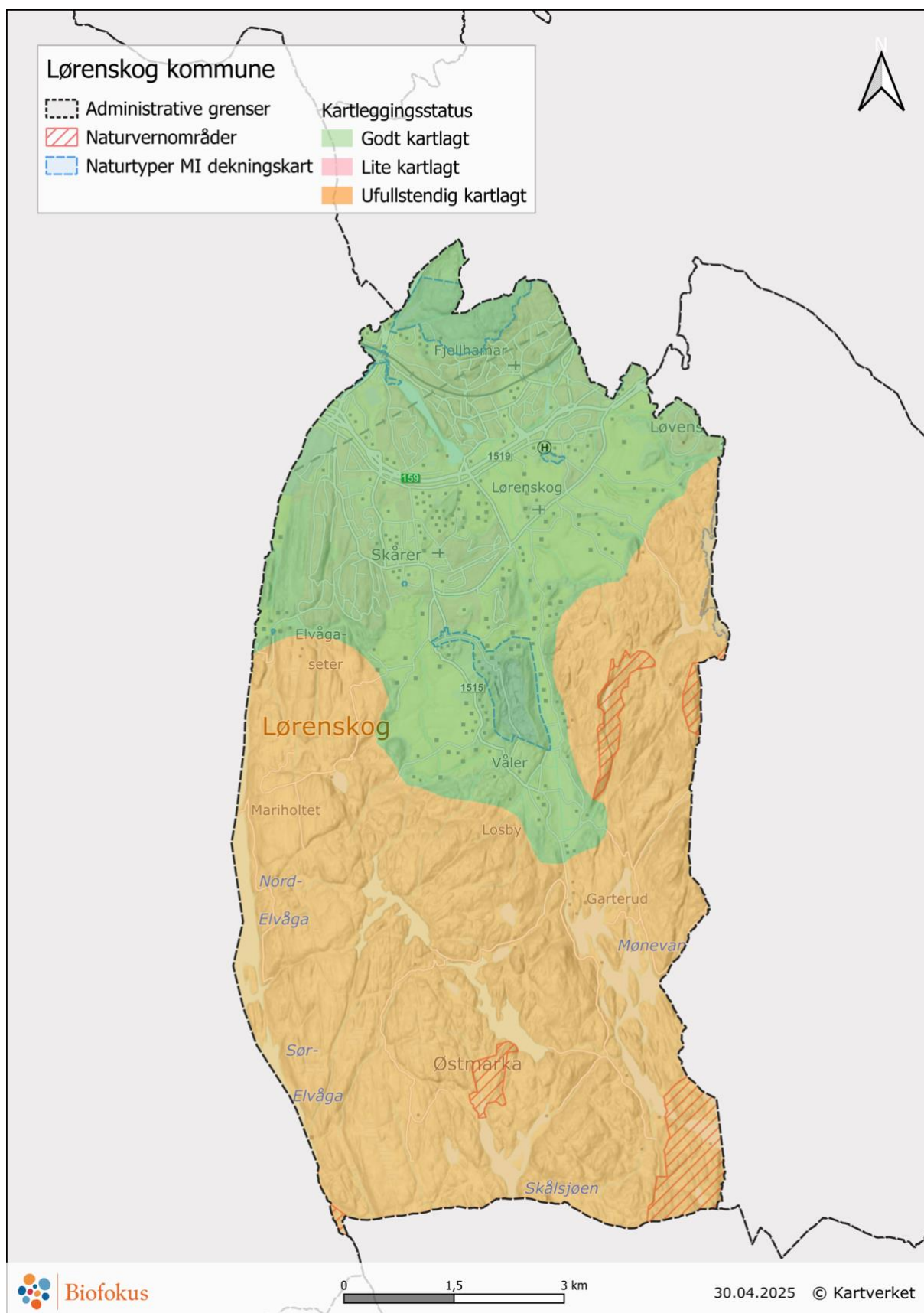
Generell kartleggingsstatus

Kartleggingsstatus er vurdert grovt som god i områder under marin grense i nord og som ufullstendig i barskogsområdene over marin grense i sør (Figur 3). Se Tabell 3 for mer detaljert gjennomgang for hver hovednaturtype. I byggesone og kulturlandskap er det gjennomført en rekke undersøkelser siden 2020 som hever kunnskapsgrunnlaget mye med mer detaljerte undersøkelser av sentrumsnære skoger og en heldekkende karlegging av ravinelandskapet som inkluderer kartlegging etter Miljødirektoratets instruks. Noen naturtypelokaliteter avdekket i nærskogkartleggingen er det ikke laget naturtyper av etter Miljødirektoratets instruks og det er også private arealer som trolig burde vært avgrenset som naturtypelokaliteter nord i kommunen, men det er generelt lite natur igjen i denne delen av kommunen.

Tilbake i 1999 ble det gjennomført en heldekkende skogkartlegging på bestandsnivå, også Østmarka naturreservat og Ramstadslottet naturreservat har hatt egne nøkkelbiotopundersøkelser, og nyere reservater kartlegges etter en metodikk som avgrenser naturtyper. I 2025 skal hele Rausjømarka naturreservat basiskartlegges. I 2014 ble disse arealene vurdert som godt kartlagt. Nyere kartlegging etter Miljødirektoratets instruks i f.eks. Bærum kommune i 2018 og 2024, i Vestby og mindre deler av barskog i andre kommuner, viser at viktige skoglokaliteter ikke er fanget opp. Dette skyldes at det nå er innført ny metodikk, skogen har blitt 25 år eldre, kompetansen hos kartleggerne er større og kunnskapen om skog og arts mangfold i skog har økt betraktelig de siste 25 årene. Myrer er ikke godt undersøkt, men potensialet for viktige lokaliteter vurderes som lavt. Det kan også være potensial for viktige lokaliteter av fisketomme dammer/småtjern i skoglandskapet. Geotopen leirravine vil kartlegges i løpet av 2025.

Tabell 3. Oversikt over kartlegging av hovednaturtyper, samt vurdering av dekning og antatt potensial for kartlegging.

Hovedtype	Dekning	Antatt potensial for
Kulturlandskap	God	Vurderes som godt dekket inn, men kartlegginger høsten 2024 avslørte viktig naturbeitemark med solblom og trolig flere viktige naturbeitemarker i ravinene som kartlegges i 2024 og 2025. Vurderingen av god dekning har tatt høyde for ravinekartleggingen som er pågående og som avsluttes i 2025.
Skog	Ufullstendig	Kartleggingene av barskog sør i kommunen er gamle og nyere kartlegginger fra andre kommuner, etter ny metodikk som nå skal brukes, viser at det registreres en god del nye og svært viktige skoglokaliteter som ikke tidligere er fanget opp. Det er har også tilkommet mye ny kunnskap hos kartleggerne, og skogen har blitt 20-25 år eldre, og mange steder begynt å produsere mye død ved, særlig på skog med gamle trær og på områder med middels og høy bonitet. Det er særlig viktig å få bedre oversikt over skog som ikke tidligere er flatehogd og som derfor kan ha særlig viktige naturskogs kvaliteter.
Ferskvann/våtmark	Ufullstendig – God	Ganske godt kartlagt gjennom mange år, særlig de rikere vassdragene nord i kommunen. Her er det i senere år blitt utført kartlegging av arts mangfold knyttet til vannforekomster, kartlegging av kantsoner og nærskogkartlegginger på kommunal grunn. I vannforekomster i marka er det stedvis utført noe kartlegging, men disse er gamle og disse områdene vurderes som lite til ufullstendig kartlagt.
Myr og kilde	Lite - Ufullstendig	Det har ikke blitt utført dedikerte undersøkelser av myrer i kommunen og potensialet vurderes også som lite. Det er generelt lite nedbørsmyrer og ingen rikmyrer er registrert i kommunen.
Geotoper	God	Den rødlistede landskapstypen leirravine vil være godt kartlagt i kommunen i løpet av 2025.

Kvaliteten på de kartlagte lokalitetene vurderes jevnt over som god, men gamle naturtypedata som er kartlagt med begrensede ressurser har ofte dårligere kvalitet enn ønsket. Kvalitet knyttet til avgrensning og verdivurdering kan være utdatert som en følge av nyere påvirkning. Det er også observert i felt at identisk ravineskog med gran har blitt vurdert ulikt av ulike kartleggere som har utført kartlegging etter Miljødirektoratets instruks i senere år. Forvaltningen bør derfor alltid vurdere kvaliteten på naturtypedata som foreligger i forhold til hvor godt kunnskapsgrunnlaget bør være i møte med planlagte tiltak som kan berøre et område. Det er også viktig å ta alle kilder til kunnskap i bruk i forvaltningen, ikke bare naturtypedata.

Figur 4. I forbindelse med kartlegging av sentrumsnære skogområder ble furuskogen på Skåreråsen avgrenset som særlig verdifull. Det var overraskende å finne en stor andel furu mellom 200 og 250 år i en nærskog i byggesonen.

Status utvalgte naturtyper

Det er generelt svært få utvalgte naturtyper i kommunen. Av typen hule eiker er trolig alle fanget opp, mens det er mer sannsynlig at mindre slåttemarken enda ikke er avdekket, eller evt. kartlagt som andre typer semi-naturlig mark. Tabell 4 viser data fra både DN13- og MI-metodikk.

Tabell 4. Oversikt over utvalgte naturtyper i Lørenskog kommune. Det vises både antall registrerte lokaliteter og areal innenfor og utenfor verneområder. Utvalg av lokaliteter følger «[Forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven](#)», men det inkluderer også tilsvarende lokaliteter innenfor verneområder.

Metodikk		Utenfor verneområde		Innenfor verneområde	
		Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
DN13	Naturtype				
	Hule eiker	1	0.1	1	0.1
MI	utvalgt Naturtype				
	Hule eiker	1	0.7		
	Slåttemark	1	1.4		
	Total	2	2.1		

Ansvarsnaturtyper

Sett i en regional og nasjonal sammenheng er det først og fremst naturtyper knyttet til ravinelandskapet under marin grense som skiller seg ut i Lørenskog kommune. Selve ravinene har imidlertid jevnt over lavere kvaliteter som geotoper enn raviner ellers på Romerike. Det er også påvist relativt få naturtyper av skog og semi-naturlig mark i ravinene som er særlig verdifulle. Kommunen har også viktige vassdrag nord i kommunen som har mange viktige kvaliteter, bl.a. er Langtjern og Ellingsrudelva viktig habitat for den truede kjempesoleia. Lørenskog har også mange viktige lokaliteter knyttet til gammel barskog med stor artsdiversitet. Flere av de viktigste lokalitetene er vernet senere år i nyopprettede naturreservater.

I løpet av 2025 vil ravinelandskap og byggesone nord i kommunen være godt dekket. I tilknytning til [kartleggingen av nærskoger](#) på kommunal grunn i byggesonen bør det vurderes om også nærskoger på privat grunn bør undersøkes. Barskogen over marin grense sør i kommunen har blitt endret fra godt kartlagt i 2014 til ufullstendig kartlagt i 2025 grunnet ny metodikk, gamle data, faktiske endringer i skogen og bedre kompetanse og ny kunnskap om barskogen på 25 år. Det bør derfor vurderes å gjøres bedre kartlegginger her og se hva nyere MiS-registreringer kan tilføre naturtypekartet.

Kartleggingsstatus for naturtyper i Akershus fylke 2024, Nannestad kommune

Innledning

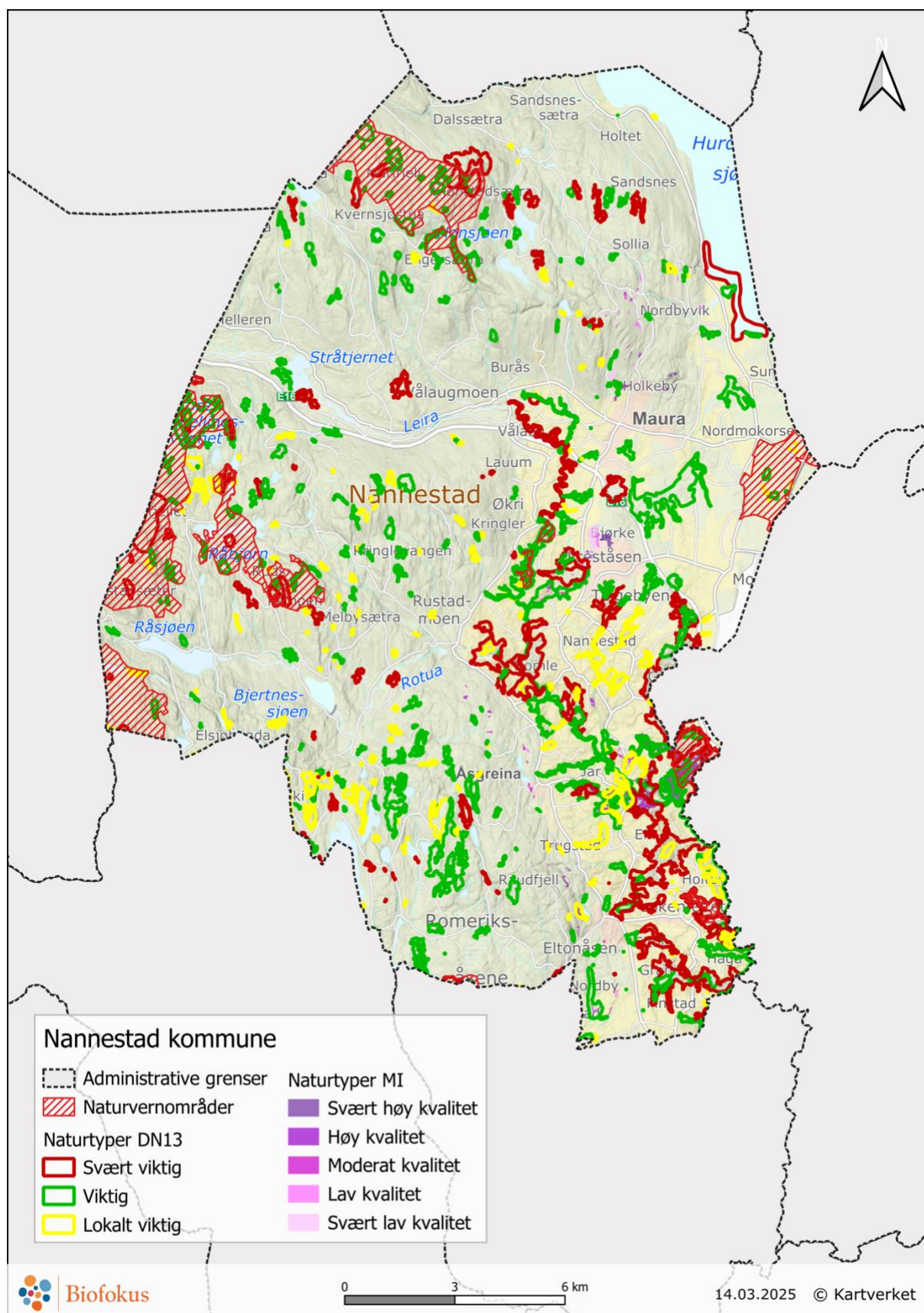
Nannestad kommune har et landareal på 411 km² og et ferskvannsareal på 44,9 km². Kommunen strekker seg mellom to vegetasjonssoner, fra sørboreal sone som omfatter ravinelandskapet i de sørøstre deler av kommunen til mellomboreal sone i de mer høyereliggende områdene, som domineres av barskog. Berggrunnen består i stor grad av biotittsyenitt (bl.a. grefsen-syenitt), med et stort område med alkalifeltspatgranitt, sentralt i kommunen. Vest og sør i kommunen finnes områder med granittisk gneis og det forekommer mindre områder med leirskifer. Rundt tettstedet Maura består berggrunnen av diorittisk gneis (NGU, 2025).

Marin grense ligger ca. 200 meter over havet. Nedenfor marin grense består løsmassedekket av et tykt lag med marine avsetninger (leire), noe som gir produktiv jordbruksmark. Ravinelandskapet under marin grense er derfor sterkt kultivert, og store arealer er planert ut til åkerlandskap. De gjenværende ravedalene har i stor grad vært brukt til beitemark og hagemark (Jansson & Laugsand, 2014). Høyereliggende arealer domineres av større, sammenhengende barskogsområder, bestående av rike granskoger med furudominans på skrinne topper og myrpartier (Blindheim, 2003). Bebyggelsen er i stor grad sentrert rundt tettstedene Maura, Åsgrenda, Eltonåsen, Steinsgård og Teigebyen. I tillegg ligger en liten del av Oslo lufthavn innenfor kommunegrensen til Nannestad.

Denne vurderingen av kartleggingsstatus for naturtyper i Nannestad kommune bygger på [statusoversikt fra 2014](#) og [oppdatering gjort i 2020](#). På kommunens [hjemmeside](#) finner man informasjon om naturmangfold, kommunens ansvarsarter, vannforvaltning, samt vilt og jakt. Der finner man også lenke til kommunens kommunedelplan for naturmangfold som ble vedtatt i 2019.

Figur 1. Flompåvirket skog langs Leira. Foto: Ulrika Jansson 2019.

Figur 2. Oversikt over kartlagte naturtyper og verneområder i Nannestad kommune.

Naturtyper i Naturbase

I Naturbase ligger det naturtypelokaliteter fra 1980 til 2024. Naturtyper kartlagt frem til 2018 er kartlagt i henhold til DN-håndbok 13 (DN13). Fra 2019-2023 ble det fortsatt kartlagt mange naturtypelokaliteter etter DN13, i tillegg til kartlegginger etter Miljødirektoratets instruks for naturtypekartlegging (MI). Det samlede naturtypearealet er på drøyt 39 km², men da en del naturtypeareal overlapper, pga. kartlegging etter to ulike metodikker, er det faktiske naturtypearealet 33 km². 18 % av naturtypearealet ligger innenfor verneområder. For ytterligere detaljer om antall og areal av naturtyper, innenfor og utenfor verneområder, se Tabell 1 og 2. Figur 2 viser kart over kartlagte naturtyper og i denne [lenken](#) kan naturtypene studeres i detalj i Naturbase.

Det er dokumentert mye viktig natur i Nannestad kommune. Over 86 % av naturtypearealet er vurdert som viktig (B-verdi) eller svært viktig (A-verdi) i henhold til DN håndbok 13, og rundt 85 % er vurdert å ha moderat, høy- og svært høy kvalitet i kartleggingen etter MI. Naturtyper knyttet til ravinedaler, naturbeitemarker, gamle barskoger og viktige bekkedrag dekker de største arealene. Når det kommer til antallet av kartlagte naturtyper dominerer lokaliteter med ravinedaler, gammel granskog og rikmyr.

Tabell 1. Oversikt over Nannestad kommune sine naturtyper registrert etter DN-håndbok 13. Utforming satt som «-» betyr at utforming ikke er angitt. «Antall» står for antall registrerte polygoner av typen. Areal er rundet til nærmeste halve daa, dvs. areal som får «0» er mindre enn en halv daa. Totalt antall teller lokaliteter som er delt av verneområder, som én lokalitet.

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Åpen naturlig fastmark	Grotte/gruve	Gruve	2	16			2	16
	Leirskredgrop	-	2	51			2	51
	Ravinedal	-	35	12023	4	1414	35	13438
		Ravinedal i marin leire med gjennomgående bekk	12	2406			12	2406
Skog	Rik edellauvskog	-	1	13			1	13
		Alm-lindeskog	1	2			1	2
		Or-askekog	1	6			1	6
	Gråor-heggeskog	-	2	12	4	293	4	305
		Liskog og raviner	22	1177	1	58	23	1235
		Flommarksskog	2	6			2	6
	Rik sump- og kildeskog	Boreal kildeskog	2	84			2	84
		Rik sumpskog	9	168			9	168
	Gammel boreal lauvskog	-	1	6			1	6
		Gammelt ospeholt	1	15			1	15
		Gammel gråorskog	10	673	4	328	10	1001
		Gammel furuskog	16	2700	7	198	18	2898
		Gammel granskog	56	2049	36	3276	83	5325

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
		Gammel høyereliggende granskog	1	6	1	35	1	41
	Bekkekløft og bergvegg	Bekkekløft			1	4	1	4
	Rik blandingsskog i lavlandet	Sørboreal blandingsskog	10	199	1	92	10	291
		Ravine-blandingsskog	1	41			1	41
	Flommarksskog	Flompåvirket oreskog	1	2	1	26	1	27
Kulturlandskap	Slåttemark	Frisk/tørr, middels baserik eng slått	1	1			1	1
		Frisk fattigeng slått	1	8			1	8
		Svak lågurtslåtteeng	1	8			1	8
		Rik slåtteeng	1	16			1	16
	Naturbeitemark	-	1	0	1	83	1	83
		Frisk næringsrik ""natureng"" beitet	2	55	1	34	2	90
		Frisk fattigeng beitet	13	742			13	742
		Rik beitetørreng	4	27			4	27
		Fattig beiteeng	2	8			2	8
		Finnskjepp- og sauesvingeleng beitet	3	46			3	46
		Svak lågurteng	7	253			7	253
		Frisk næringsrik ""gammeleng"" beitet	1	9	1	0	1	9
		Lågurtbeiteeng	5	152			5	152
		Våt/fuktig, middels næringsrik eng beitet	1	69			1	69
	Hagemark	-	1	3			1	3
		Bjørkehage	1	5			1	5
		Askehage	4	44			4	44
		Hasselhage	1	8			1	8
	Beiteskog	-	3	237			3	237
	Store gamle trær	Eik	1	0			1	0
		-	1	0			1	0
		Gammelt tre	7	12			7	12
		Hult tre	2	0			2	0
		Furu	1	2			1	2
	Høstingsskog	Høstingsskog med edellauvtrær	1	1			1	1
Ferskvann/ Våtmark	Kroksjøer, flomdammer og meanderende elveparti	-	2	383			2	383
		Artsrik lavlandsform under gjengroing	1	6			1	6

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
	Viktig bekkedrag	Meanderende parti med naturlige kantsoner	2	105			2	105
		Ravinebekk	2	70			2	70
		Bekk i intensivt drevne jordbrukslandskap	1	660	1	7	1	667
	Dam	-	5	5			5	5
		Gårdsdam	5	11			5	11
	Naturlig fisketomme innsjøer og tjern	Små myrtjern og myrpytter	1	0	12	86	12	86
	Evjer, bukter og viker	Bukter og viker	1	859			1	859
Myr og kilde	Rikmyr	Åpen intermediær og rikmyr i lavlandet	59	460	8	98	66	559
	Kilder og kildebekker	Lavlandskilde	1	1			1	1
	Intakt lavlandsmyr i innlandet	-	1	23			1	23
		Blanding mellom nedbørsmyr og jordvannsmyr	131	3478	26	528	148	4005
	Høgmyrer i innlandet	-	2	59	1	54	2	113
Totalt			468	29483	111	6613	536	36096

Figur 3: Til venstre: Gammel urskog-nær granskog, nord-vest for Langvannet. (Foto: Tom Helliik Hofton)

Til høyre: Utrasninger med leire. (Foto: Ulrika Jansson 2012)

Tabell 2. Oversikt over Nannestad kommune sine naturtyper registrert etter Miljødirektoratets instruks. «Antall» står for antall registrerte polygoner av typen. Areal er rundet til nærmeste halve daa, dvs areal som får «0» er mindre enn en halv daa. Totalt antall teller lokaliteter som er delt av verneområder, som én lokalitet.

MI		utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedøkosystem	Naturtype	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Naturlig åpne områder under skoggrensa	Fossepåvirket berg	1	1			1	1
	Silt og leirskred	1	0			1	0
	Åpen flomfastmark	1	2			1	2
Skog	Hule eiker	1	1			1	1
	Høstingsskog	2	4			2	4
	Høgstaudegranskog	9	64			9	64
	Gammel lågurtgranskog	2	8			2	8
	Gammel grandominert naturskog			1	19	1	19
	Gammel granskog med liggende død ved	16	182			16	182
	Gammel granskog med stående død ved	1	4			1	4
	Gammel lågurtselje-rogneskog	1	2			1	2
	Gammel lågurtospeskog	3	12			3	12
	Frisk lågurtedellauvskog	1	4			1	4
	Høgstaude-edellauvskog	2	25			2	25
	Flomskogsmark	6	32			6	32
	Gammel høgstaudegråorskog	36	786	2	308	36	1095
	Gammel fattig edellauvskog	1	4			1	4
Semi-naturlig mark	Semi-naturlig eng	2	20			2	20
	Slåttemark	1	11			1	11
	Naturbeitemark	52	710	2	100	54	810
	Hagemark	1	13			1	13
	Eng-aktig sterkt endret fastmark	3	6			3	6
Våtmark	Eksentrisk høymyr	2	102			2	102
	Platåhøymyr	2	10			2	10
	Rik åpen sørlig jordvannsmyr	3	14			3	14
	Rik åpen jordvannsmyr i mellomboreal sone	2	10			2	10
	Gammel fattig sumpskog	2	6			2	6
	Rik gransumpskog	9	65			9	65
	Rik svartorsumpskog	3	5			3	5
	Rik gråorsumpskog	5	79			5	79
	Sørlig nedbørsmyr	8	68			8	68
	Sørlig kaldkilde	3	4			3	4
	Semi-naturlig våteng	1	5			1	5
Totalsum		183	2261	5	427	186	2688

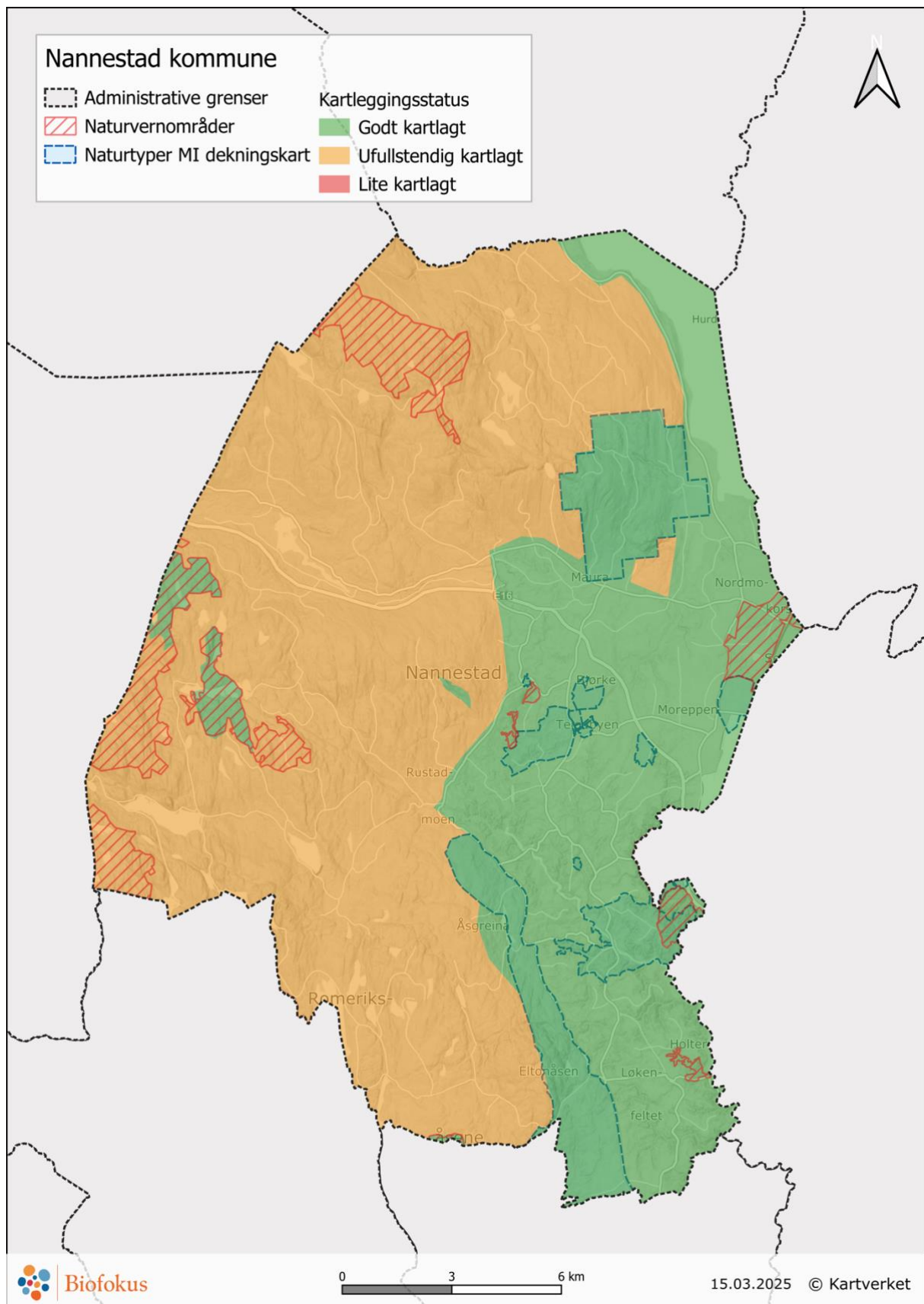
Generell kartleggingsstatus

Det er utført flere kartlegginger i Nannestad kommune i perioden 1980-2024, med varierende grad av presisjon og dokumentasjon. I perioden 2001-2003 ble første runde av naturtypekartlegging i kommunen gjennomført, og det var da fokus på å kartlegge biotoper i ravinelandskapet (Blindheim 2003). Fra 2006-2008 er det i ulike sammenhenger blitt kartlagt kulturlandskapsbiotoper i ravineområdene. I 2012 og 2013 var det fokus på å kartlegge den rødlistede naturtypen ravinedal (Jansson & Høitomt, 2013; Jansson & Laugsand, 2014). Gjennom denne kartleggingen ble også en rekke andre naturtyper registrert og undersøkelsene viste at en del naturtyper ikke var fanget opp gjennom tidligere undersøkelser. I 2018 ble det utført kompletterende ravinekartlegging av Norconsult (Kornstad, 2019). Det er gjort skogregistreringer (MiS/naturtyper) i gårdsskogene, mens allmenningene kun har gjennomført biologisk kvalitetskontroll av et utvalg større lokaliteter og ikke en heldekkende kartlegging. Noen viktige referanser for større og mindre prosjekter i kommunen er listet her (Bendiksen, 2013; Bendiksen & Sverdrup-Thygeson, 2005; Bichsel, 2017; Blindheim & Olsen K. M, 2004; Dolmen et al., 1991; Flatby, 1994; Haugan, 1996; Thylén, 2013). Den østre delen av kommunen er delvis kartlagt etter Miljødirektoratets instruks (MI) i flere omganger i perioden 2019-2024 (Figur 4).

Nannestad kommune er godt kartlagt i lavlandet under marin grense. Det vil likevel fortsatt kunne finnes spredte naturverdier som ikke er fanget opp i disse områdene. Ytterligere kartleggingsbehov vil her stort sett være begrenset til nye planer og tiltak og endret arealbruk.

Nøkkelbiotopregistreringer (MiS) er gjennomført på nytt i forbindelse med områdetaksten 2013-2016 for allmenningene, gårdsskogene og Young Fearnley. Her er alle nøkkelbiotoper, MiS-områder og naturtyper evaluert på nytt, og satt inn i MiS-systemet. Skogen er dermed vesentlig bedre kartlagt enn tidligere. Erfaringer fra sammenligning av MiS og naturtypekartlegging viser imidlertid at det ofte er naturverdier som ikke fanges opp av MiS (Blindheim et al., 2019). Det vurderes derfor å være ytterligere potensial for naturtypeverdier i åsene. En del av de nye MiS-lokalitetene har potensial for å ha naturtypeverdi, men dataene er ikke godt nok kvalitetssikret for å kunne oversettes direkte til naturtyper. Mange nyere funn av rødlistearter i skog er heller ikke fanget opp i naturtyper. Rødlistearter er ofte knyttet til livsmiljøer, og det vil generelt være en fordel å få kartlagt hele livsmiljøet og ikke bare punktet arten er funnet i. Det anbefales derfor ytterligere naturtypekartlegging i skog i spesielt prioriterte områder (Thylén & Blindheim, 2020).

Kartleggingsstatus for Nannestad kommune vurderes som «ufullstendig kartlagt» i vestre del av kommunen, dette er basert på at området ikke er kartlagt etter Miljødirektoratets instruks og at flere av lokalitetene kartlagt etter DN-håndbok 13 er av eldre dato, og behov for oppdatering bør vurderes. Kommunens østre del vurderes til «godt kartlagt», se Figur 4. Se tabell 3 for separate vurderinger og kommentarer for hver hovednaturtype.

Figur 4. Kart som viser kommunens kartleggingsstatus. Grønt er areal i Nannestad kommune som er vurdert som «godt kartlagt». Gult viser arealer som er «ufullstendig kartlagt» og rødt viser arealer som er vurdert som «dårlig kartlagt». Naturvernområder vises med stiplede polygoner i rødt og naturtyper kartlagt etter Miljødirektoratets instruks (MI) vises i blått.

Tabell 3. Oversikt over kartlegging av hovednaturtyper, samt vurdering av dekning og antatt potensial for kartlegging.

Hovedtype	Dekning	Antatt potensial for
Geotoper	Ufullstendig-god	Den rødlistede naturtypen ravine er trolig godt dekket opp gjennom flere kartlegginger fra 2012-2018. Det kan være enkelte mindre raviner som ikke er fanget opp.
Kulturlandskap	Ufullstendig	Naturbeitemark er den viktigste naturtypen knyttet til kulturlandskap i kommunen og en god del er fanget opp av tidligere kartlegginger. Det er likevel potensial for flere slåttemark og naturbeitemarker, spesielt i tilknytning til setervollene i kommunen hvor det ikke er gjennomført kartlegging av naturverdier tidligere. Flere av setervollene er i ferd med å gro igjen, så skal de eventuelle naturverdiene tas vare på, er det behov for å kartlegge områdene, og gjennomføre eventuelle tiltak (Nannestad kommune, 2019). Eng-aktig, sterkt endret fastmark (tidligere artsrike veikanter) er vurdert som lite fanget opp i eksisterende kartlegginger.
Skog	Ufullstendig - God	Kartleggingsstatus for skog vurderes å være god i de østlige delene og til dels ufullstendig i de vestlige delene av kommunen, der noen skogområder er delvis eller ufullstendig kartlagt for skognaturtyper. Mange skogarealer er sterkt hogstpåvirket, men der det fortsatt finnes eldre skog er det likevel grunn til å tro at det finnes verdifulle naturtyper med naturskog og gammel granskog med gamle trær/liggende død ved. Det finnes også en del eldre lokaliteter kartlagt etter DN håndbok-13, hvor behov for oppdatering bør vurderes. I følge Blindheim og Thylén (2020) er det mange nyere funn av rødlistearter i skog som ikke fanges opp i naturtyper. Rødlistearter er ofte knyttet til livsmiljøer, og det vil generelt være en fordel å få kartlagt hele livsmiljøet. Det anbefales derfor ytterligere naturtypekartlegging i skog.
Ferskvann/våtmark	Ufullstendig-God	Ferskvann/våtmark er den naturtypen som er minst dekket opp i de østlige delene av kommunen, men også for denne hovedtypen er trolig de viktigste lokalitetene fanget opp da det har vært fokus på elvestrengene og dammer ved kartlegging. I kommunen for øvrig er det imidlertid potensial for flere lokaliteter med f.eks. sumpskog. Det er også potensial for flere gårdsdammer
Myr og kilde	God	Det forekommer en god del myrområder i kommunen, spesielt på Romeriksåsen og Nordåsen, og de fleste av dem kan ansees som godt kartlagt. Enkelte av beskrivelsene av de kartlagte myrverdiene i Nannestad er av eldre dato og det er behov for ny gjennomgang av myrene i Nannestad for å få opp bedre dokumentasjon. Myrer i lavlandet er sjeldnere enn myrer i skogsområder, og det bør være et særlig fokus på å bevare myrene under marin grense (Nannestad kommune, 2019).

Figur 5. Til venstre: Ravinedal benyttet til beite. (Foto: Ulrika Jansson 2012)

Til høyre: Mot Langvannet fra nord. (Foto: Tom Hellik Hofton, 2013)

Status utvalgte naturtyper

Av utvalgte naturtyper har Nannestad verdier knyttet til slåttemark og hule eiker, men det er kun registrert én hul eik, og totalt tre lokaliteter med slåttemark. Ingen av kommunens utvalgte naturtyper ligger innenfor et verneområde. Det er potensial for flere lokaliteter med slåttemark. Det kan også finnes enkelte flere eiker, men potensialet er lavt. Kombinasjonen av tidligere aktiv seterdrift på åsene og store myrarealer gir også en mulighet for at det kan forekomme arealer med slåttemyr. Tabell 4 viser data fra både DN13 - og MI -metodikk.

Tabell 4. Oversikt over utvalgte naturtyper i Nannestad kommune. Det vises både antall registrerte lokaliteter og areal innenfor og utenfor verneområder. Utvalg av lokaliteter følger «[Forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven](#)», men det inkluderer også tilsvarende lokaliteter innenfor verneområder.

Metodikk		Utenfor verneområde		Innenfor verneområde	
		Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
DN13	Naturtype				
	Hule eiker	1	0		
	Slåttemark	3	32		
	Total	4	32	0	0
MI	utvalgt Naturtype				
	Hule eiker	1	1		
	Slåttemark	1	11		
	Total	2	12	0	0

Ansvarsnaturtyper

Natur knyttet til ravedaler, naturbeitemarker, gammel barskog, rik sumpskog, rikmyrer og kroksjøer og meanderende elvepartier er særlig viktig å ivareta i Nannestad kommune. Kommunen har også en leirskredgrop, som ligger som en del av Bahusravinen. Denne landformen er rødlistet som «nær truet» (NT) i henhold til norsk rødliste for naturtyper (Artsdatabanken, 2018) og indikerer at dette er et aktivt ravineområde. Det er potensial for flere leirskredgroper, og disse bør derfor kartlegges nærmere.

Referanser

- Artsdatabanken. (2018). *Norsk rødliste for Naturtyper 2018*.
<https://www.artsdatabanken.no/rodlisefornaturtyper>
- Bendiksen, E. (2013). *Naturverdier for lokalitet Snellingsrøysene, registrert i forbindelse med prosjekt Frivilligvern 2013* [Narin faktaark]. BioFokus, NINA, Miljøfaglig utredning.
- Bendiksen, E., & Sverdrup-Thygeson, A. (2005). *Naturverdier for lokalitet Marifjell, registrert i forbindelse med prosjekt Frivilligvern 2005* [Narin faktaark]. BioFokus, NINA, Miljøfaglig utredning.
- Bichsel, M. (2017). *Naturverdier i planområdet Prestmosen Nord, Nannestad kommune* (BioFokus-notat Nos. 2017–14; s. 17). BioFokus.
- Blindheim, T. (2003). *Kartlegging og verdisetting av naturtyper i Nannestad kommune* (Siste Sjanse-rapport Nos. 2003–8; s. 45). Siste Sjanse.
- Blindheim, T., & Olsen K. M. (2004). *Biologisk viktige områder ved Lerberg golfanlegg, Nannestad* (Siste Sjanse-notat Nos. 2004–10). Siste Sjanse.
- Blindheim, T., Thylén, A., & Reiso, S. (2019). *Sviktende kunnskapsgrunnlag i skog*. (No. BioFokus-rapport 2019-11). Stiftelsen BioFokus. <https://lager.biofokus.no/biofokus-rapport/biofokusrapport2019-11.pdf>
- Dolmen, D., Strand, L. Å., & Fossen, A. (1991). *Dammer på Romerike. En registrering og inventering av dammer i kulturlandskapet, med hovedvekt på amfibier* (Fylkesmannen i Oslo og Akershus. Rapport No. 2 / 1991; s. 46). Fylkesmannen i Oslo og Akershus.
- Flatby, S. (1994). *Verdifulle kulturlandskap i Oslo og Akershus fylker. Oversikt over prioriterte områder*. Fylkesmannen i Oslo og Akershus, miljøvernavdelingen.
- Haugan, R. (1996). *Arealandel av kontinuitetspregete granskoger rundt Oslo* (NOA--rapport Nos. 1996–2; s. 1–33). Siste Sjanse.
- Jansson, U., & Høitomt, T. (2013). *Ravinekartlegging i Nannestad kommune 2012* (BioFokus-rapport Nos. 2013–15). BioFokus.
- Jansson, U., & Laugsand, A. E. (2014). *Ravinekartlegging i Nannestad kommune 2013* (BioFokus-rapport Nos. 2014–5). BioFokus.
- Kornstad, T. (2019). *Kartlegging av raviner i Nannestad kommune i 2018. Norconsult. Rapport 1. 63 s.* Nannestad kommune. (2019). *Kommunedelplan for naturmangfold i Nannestad 2019-2026*.
- NGU. (2025). *Interaktivt berggrunnskart fra Norges geologiske undersøkelser sin digitale karttjeneste*. https://geo.ngu.no/kart/berggrunn_mobil/
- Thylén, A. (2013). *Kartlegging av naturverdier på Moreppen, Nannestad* (BioFokus-notat Nos. 2013–10). BioFokus.
- Thylén, A., & Blindheim, T. (2020). *Kartleggingsstatus 2020 for viktige naturtyper i Akershus-kommunene* (BioFokus-rapport Nos. 2020–18; s. 86). BioFokus.

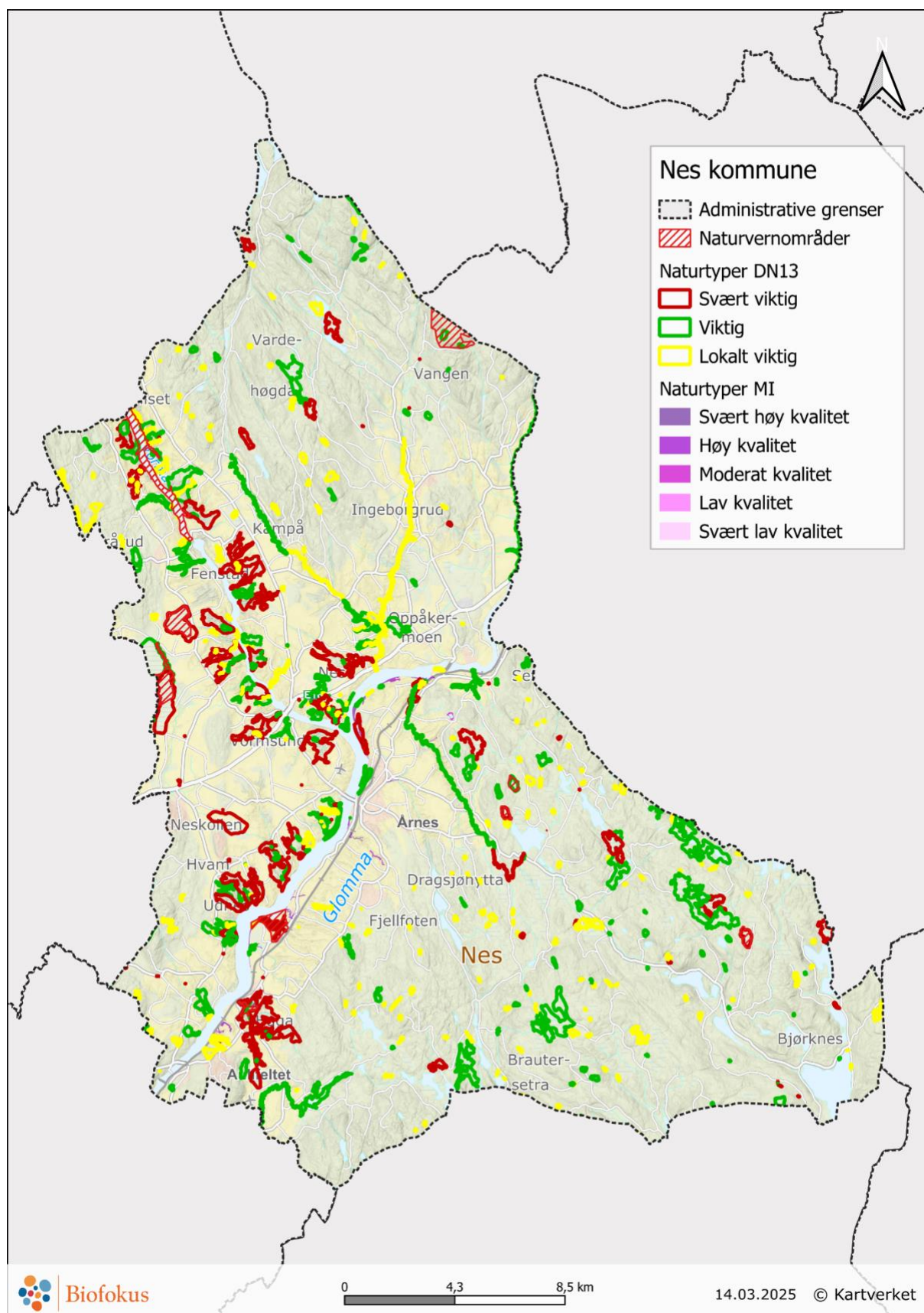
Kartleggingsstatus for naturtyper i Akershus fylke 2024, Nes kommune

Innledning

Nes Kommune har et totalareal på 637 km². Mer enn 28 km² utgjøres av ferskvann, hvorav mye av ferskvannsarealet utgjøres av elvene Glomma og Vorma, samt noen større vann i de høyereliggende skogområdene. Kommunen ligger i all hovedsak i sørboreal vegetasjonssone, men de høyereliggende barskogområdene går over i mellomboreal sone. Kommunen er en typisk Romerikskommune, med store sterkt kulturpåvirkete arealer under marin grense, mens høyereliggende områder er dominert av større barskog med mye myrinnslag. Glomma og Vorma preger og påvirker landskapet i stor grad. Bosetninger og landbruksareal er hovedsakelig konsentrert til de lavereliggende områdene, og flere tettsteder finnes i kommunen. Årnes, Aulifeltet, Neskollen og Fjellfoten er de største tettstedene. Jordbruksarealer er en viktig del av landarealet, og det finnes mange gårder i kommunen. Ravinelandskapet under marin grense er stedvis velutviklet og intakt. I Nes kommune finnes ti verneområder (Figur 1). Reservatene representerer både barskog, våtmark og myr. Vorma dyrelivsfredning (VV00000544) deles med Eidsvoll kommune.

Denne vurderingen av kartleggingsstatus for naturtyper i Nes kommune bygger på [statusoversikt fra 2014](#) og [oppdatering gjort i 2020](#). Se disse rapportene for en fullstendig oversikt over referanser fra arbeider og utfordringer knyttet til kartlegging før 2020.

På kommunes nettside finnes en egen fane «Klima og miljø», men det er lite informasjon å finne om naturmangfold. Lite ligger også ute hvis man søker på naturmangfold i søkefeltet på nettstedet. Per 2025 eksisterer det ingen naturmangfoldplan for kommunen.

Figur 1. Oversikt over kartlagte naturtyper og verneområder i Nes kommune. De fleste naturtypene kartlagt etter MI-metodikk er så små at de kan være vanskelig å se på kartet. Dette gjelder også andre arealmessige små lokaliteter, som mange dammer og hule eiker.

Naturtyper i Naturbase

I Naturbase ligger naturtypelokaliteter fra 1990-tallet til 2021. Naturtyper kartlagt frem til 2020 er kartlagt i henhold til DN-håndbok 13 (DN13), mens lokaliteter kartlagt fra i 2021 er kartlagt etter Miljødirektoratets instruks for naturtypekartlegging (MI). Det samlede naturtypearealet er på drøyt 42 km², men da en del naturtypeareal overlapper, pga. kartlegging etter to ulike metodikker, er det faktiske naturtypearealet 39 km². 6 % av naturtypearealet ligger innenfor verneområder. For ytterligere detaljer om antall og areal av naturtyper innenfor og utenfor verneområder, se Tabell 1 og 2. Figur 1 viser kart over kartlagte naturtyper og i denne [lenken](#) kan naturtypene studeres i detalj i Naturbase.

Det er dokumentert mye viktig natur i Nes kommune. Over 85 % av naturtypearealet er vurdert som viktig (B-verdi) eller svært viktig (A-verdi) i henhold til DN13, og over 96 % er vurdert å ha moderat, høy- og svært høy kvalitet i kartleggingen etter MI. Naturtypen ravinedal (flere utforminger) dekker betydelige arealer (>40% av samlet areal). Naturtyper tilknyttet myr og våtmark dekker >30% av samlet areal. Også naturtyper knyttet til gammel skog og ferskvann omfatter en del areal. Naturtyper knyttet til kulturlandskapet utgjør samlet sett relativt begrensede arealer, men det er forholdsvis mange lokaliteter spredt rundt i kommunen. I de få MI-kartlagte områdene er det flomskogsmark og åpen flomfatsmark som både utgjør flest lokaliteter og dekker størst areal.

Tabell 1. Oversikt over Nes kommune sine naturtyper registrert etter DN-håndbok 13. Utforming satt som «-» betyr at utforming ikke er angitt. «Antall» står for antall registrerte polygoner av typen. Areal er rundet til nærmeste halve daa, dvs. areal som får «0» er mindre enn en halv daa. Totalt antall teller lokaliteter som er delt av verneområder, som én lokalitet.

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Åpen naturlig fastmark	Ravinedal	-	4	802			4	802
		Ravinedal i marin leire med gjennomgående bekk	56	15244	12	153	56	15397
		Ravinedal i marin leire med kildeframspring	3	1236			3	1236
Skog	Rik edellauvskog	-	1	8			1	8
		Gråor-heggeskog	13	384	3	17	14	401
		Liskog og raviner	4	145			4	145
	Rik sump- og kildeskog	-	12	160			12	160
		Rik sumpskog	1	3			1	3
		Boreal kildeskog	1	15	1	138	1	153
	Gammel boreal lauvskog	-	20	336			20	336
		Gammelt ospeholt	3	4			3	4
		Gammel gråorskog	17	277	1	24	17	301
	Gammel barskog	Gammel granskog	29	669	8	100	31	769
		-	113	2604	1	0	113	2604
	Rik blandingsskog i lavlandet	-	1	34			1	34
		Sørboreal blandingsskog	4	87			4	87

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
		Boreonemoral blandingsskog	1	8			1	8
		Ravine-blandingsskog	1	12			1	12
	Gammel sumpskog	Gammel gran- og bjørkesumpskog	2	15			2	15
	Flommarksskog	Flompåvirket oreskog	4	28			4	28
		Mandelpilkratt	2	23			2	23
Kulturlandskap	Slåttemark	-	14	148			14	148
		Våt/fuktig, middels næringsrik eng slått	1	1			1	1
		Fattig slåtteeeng	9	94			9	94
		Rik slåtteeeng	2	9			2	9
		Frisk fattigeng slått	2	16			2	16
		Frisk næringsrik ""gammeleng"" slått	2	21			2	21
		Lågurtslåtteeeng	2	14			2	14
		Svak lågurtslåtteeeng	1	7			1	7
	Naturbeitemark	-	9	211			9	211
		Lågurtbeiteeng	9	65			9	65
		Frisk/tørr, middels baserik eng beitet	8	350			8	350
		Rik beiteeng	1	13			1	13
	Hagemark	-	1	2			1	2
	Store gamle trær	Eik	5	1			5	1
		-	9	3			9	3
		Alm	1	0			1	0
		Osp	1	0			1	0
	Parklandskap	-	1	5			1	5
		Parker	2	26			2	26
		Alléer	1	4			1	4
Ferskvann/ Våtmark	Mudderbank	Rik utforming	1	69			1	69
	Kroksjøer, flomdammer og meanderende elveparti	-	5	1513			5	1513
		Meanderende elveløp	1	169			1	169
	Stor elveør	-	1	43			1	43
	Viktig bekke drag	-	1	99			1	99
	Rik kulturlandskapssjø	-	1	440			1	440
		Kalkfattigere utforming	1	3			1	3
	Dam	-	29	25			29	25
		Gårdsdam	5	5			5	5
		Eldre fisketom dam	2	11			2	11

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
	Naturlig fisketomme innsjøer og tjern	-	3	30			3	30
	Evjer, bukter og viker	-	4	275	1	158	4	433
		Evje	15	265	1	17	15	282
Myr og kilde	Intakt lavlandsmyr i innlandet	-	8	5331			8	5331
		Blanding mellom nedbørsmyr og jordvannsmyr	2	174			2	174
	Høgmyrer i innlandet	-	35	6454	6	1738	35	8192
Totalt			487	37992	34	2346	490	40338

Tabell 2. Oversikt over Nes kommune sine naturtyper registrert etter Miljødirektoratets instruks. «Antall» står for antall registrerte polygoner av typen. Areal er rundet til nærmeste halve daa, dvs areal som får «0» er mindre enn en halv daa. Totalt antall teller lokaliteter som er delt av verneområder, som én lokalitet.

MI		utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedøkosystem	Naturtype	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Naturlig åpne områder under skoggrensa	Åpen flomfastmark	18	226	1	18	18	244
Skog	Gammel granskog med liggende død ved	1	2	1	27	1	28
	Flomskogsmark	18	799	1	12	19	811
	Gammel høgstaudegråorskog	1	9			1	9
Semi-naturlig mark	Naturbeitemark	7	160	1	0	7	161
Våtmark	Sørlig nedbørsmyr	1	30			1	30
Totasum		46	1227	4	56	47	1283

Figur 2. Til venstre: Slåttemark ved husmannsplassen Hvamshaugen. Til høyre slåttemark i Vesetravinen. Foto: Ole J. Lønnve og Siri Khalsa.

Generell kartleggingsstatus

Et stort antall undersøkelser utført over lang tid ligger til grunn for de naturtypeavgrensningene som er gjort i Naturbase de siste 35 årene, og rapporter foreligger fra mye av dette kartleggingsarbeidet (Dahl & Heggland, 1999; Reiso, 2004b, 2004a, 2003; Gammelmo et al., 2016; Lønnve & Jansson, 2018; Dolmen et al., 1991; Lønnve & Thylen, 2016; Dolmen et al., 1991; Strand, 2001; Dolmen et al., 1991, 1991; Jansson & Blindheim, 2018; Wold & Solheim, 2017; Langmo et al., 2017; Bratli & Blindheim, 2010; Lyngstad & Vold, 2015). Av andre viktige kilder til informasjon kan vi nevne kommunens viltkartlegging (Sjøli & Huser, 1997).

Mye av kartleggingen gjort i skogstraktene i kommunen er av eldre dato (Dahl & Heggland, 1999; Reiso, 2003, 2004a, 2004a), og det er derfor behov for kvalitetssikring av eldre lokaliteter samt nykartlegging i enkelte områder. De fleste raviner ble kartlagt i 2016 og 2017, og verdifull skog innenfor ravinesystemene er for det meste fanget opp (Gammelmo et al., 2016; Lønnve & Jansson, 2018). Også mange slåttemarker og annen seminaturlig mark innenfor ravinesystemene i kommunen ble fanget opp under ravinekartleggingene (Gammelmo et al., 2016; Lønnve & Jansson, 2018), men også under annet arbeid knyttet opp mot naturmangfold (Bratli & Blindheim, 2010; Jansson, 2018; Jansson & Blindheim, 2018; Langmo et al., 2017; Thylén & Lønnve, 2020). Imidlertid er det sannsynlig at det fremdeles finnes slåttemarker og andre seminaturlige naturtyper som ikke er fanget opp spredt i kommunen. Kartlegging av dammer i kommunen er av eldre dato (Dolmen et al., 1991; Strand, 2001), og man må anta at det finnes dammer i kulturlandskapet som ikke er fanget opp, samt at mange av damlokalitetene bør oppsøkes på nytt for å sjekke tilstanden. De store myrområdene i de lavereliggende delene av kommunen er fanget av kartlegginger. De større myrområdene i de store skogstraktene i sørøst og nordøst er i stor grad fanget opp, men de er kun kartlagt med flyfoto, og ikke i felt (Lyngstad & Vold, 2015).

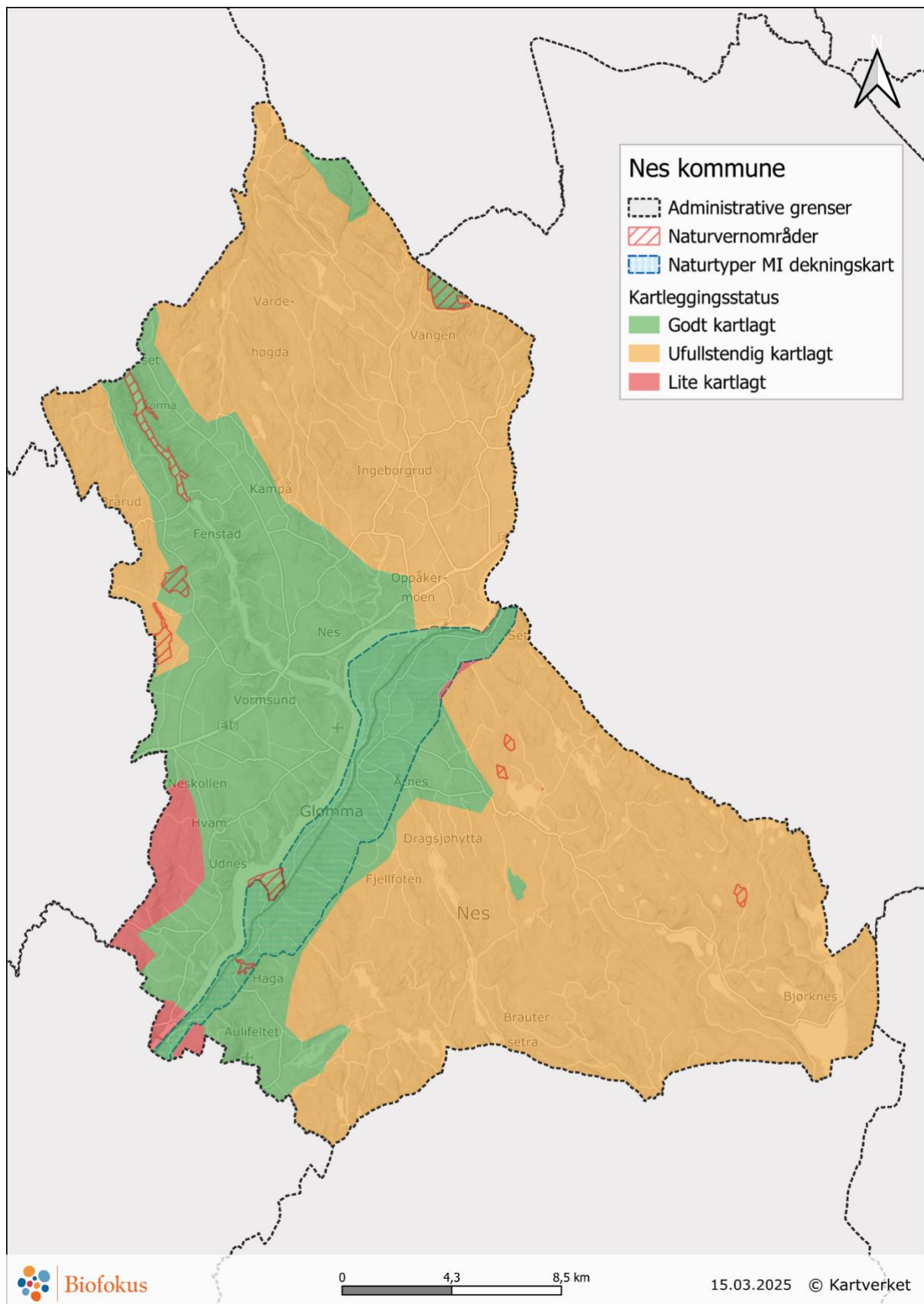
I tillegg til naturtypekartlegginger, har det også vært gjennomført spesialkartlegginger av enkelte arter i kommunen. De rødlistede humleartene kløverhumle (*Bombus distinguendus*), slåttehumle (*Bombus*

subterraneus) og lundgjøkhumble (*Bombus quadricolor*) ble kartlagt i 2015 (Bengtson et al., 2016), mens forekomster av den sterkt truede (EN) og fredete sommerfuglen heroringvinge (*Coenonympha hero*) har vært kartlagt ved flere anledninger (se Lønnve et al., 2021 og referanser i denne).

Kartleggingsstatus for Nes kommune vurderes som «godt kartlagt» i de lavereliggende delene av kommunen langs Vorma og Glomma, mens de sørøstlige og nordøstlige skogsområdene vurderes som ufullstendig kartlagt. I sørvest finnes også enkelte områder som er lite kartlagt. MI-kartlegging har vært utført de senere år langs Glommas sørøstside, samt enkelte andre steder i kommunen. For oversikt over kartleggingsstatus i kommunen, se Figur 3 og Tabell 3.

Tabell 3. Oversikt over kartlegging av hovednaturtyper, samt vurdering av dekning og antatt potensial for kartlegging.

Hovedtype	Dekning	Antatt potensial for
Kulturlandskap	Ufullstendig - God	Vurderes som godt dekket, da de fleste verdiene knyttet til kulturlandskapet kan forventes i områder som har blitt grundig kartlagt. Det er likevel grunn til å tro at det kan finnes noen lokaliteter med naturverdier i deler av kulturlandskapet som hittil ikke har blitt systematisk undersøkt. Dessuten finnes det sannsynligvis noen lokaliteter som bør vurderes oppdatert. Dette gjelder særlig gamle slåttemarken som står i fare for å gro igjen. For enkelte slåttemarken er det utarbeidet skjøtelsesplaner.
Skog	Ufullstendig	Kartleggingen i skog vurderes til å være ufullstendig kartlagt, spesielt i de sørøstre- og nordvestre delene av kommunen. Her er det store skogområder. Det vurderes som sannsynlig at det forekommer verdifull barskog som ikke er fanget opp i disse delene av kommunen, kanskje særlig i de nordøstlige områdene. I tillegg er naturtypekartleggingene i skogstraktene av eldre dato, og det er derfor behov for revideringer og kvalitetskontroll av mange av lokalitetene. Skog tilknyttet ravinesystemene vurderes som godt fanget opp av ravinekartlegginger i perioden 2016-2017, selv om det også her kan være enkelte lokaliteter med verdifull skog som ikke har blitt fanget opp.
Ferskvann/våtmark	Lite - Ufullstendig	Registrerte dammer i kommunen er hovedsak basert på amfibieregistreringer utført mange år til bake i tid. Tilstanden til mange av lokalitetene er uklar, og det finnes garantert mange lokaliteter som ikke er fanget opp. Annen ferskvann og våtmark i kommunen vurderes godt fanget opp.
Myr og kilde	Ufullstendig	Det forekommer en del myrområder i kommunen. De store myrområdene i de lavereliggende delene av kommunen er fanget av kartlegginger. De større og viktigste myrene i skogstraktene er trolig også fanget opp, men det kan fortsatt finnes mindre og mellomstore myrområder i sørøst og nordøst som er ikke kartlagt.

Figur 3. Kart som viser kommunens kartleggingsstatus. Grønt er areal i Nes kommune som er vurdert som «godt kartlagt». Gult viser arealer som er «ufullstendig kartlagt» og rødt viser arealer som er vurdert som «lite kartlagt». Naturvernomsråder vises med skraverte polygoner i rødt og naturtyper kartlagt etter Miljødirektoratets instruks (MI) vises i blått.

Status utvalgte naturtyper

Av utvalgte naturtyper har Nes verdier knyttet til kulturlandskapet. Det er registrert fem lokaliteter med hule eiker og 25 med slåttemark. Ingen utvalgte naturtyper ligger innenfor eksisterende verneområder. Sannsynligvis er de fleste hule eiker fanget opp, men enkelte kan likevel dukke opp som tuntrær. Nes ligger imidlertid utenfor eikas naturlige utbredelsesområde, slik at all hul eik i kommunen vil være et resultat av planting. Det er videre sannsynlig at det kan være flere slåttemarkers spredt i kommunen som ikke er blitt fanget opp av tidligere kartlegginger. Tabell 4 viser data fra både DN13 - og MI -metodikk. Det er imidlertid ikke kartlagt noen utvalgte naturtyper etter MI-metodikk per i dag.

Tabell 4. Oversikt over utvalgte naturtyper i Nes kommune. Det vises både antall registrerte lokaliteter og areal innenfor og utenfor verneområder. Utvalg av lokaliteter følger «[Forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven](#)», men det inkluderer også tilsvarende lokaliteter innenfor verneområder.

Metodikk		Utenfor verneområde		Innenfor verneområde	
		Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
DN13	Naturtype				
	Hule eiker	5	1		
	Slåttemark	25	230		
	Total	30	231	0	0
MI	utvalgt Naturtype				
	Total	0	0	0	0

Ansvarsnaturtyper

Sett i en regional og nasjonal sammenheng er det først og fremst naturtyper knyttet til ravinlandskapet under marin grense som skiller seg ut i Nes kommune. Arealmessig og etter tidligere DN13-metodikk, er >27% av forekomstene med naturtypen ravinedal i Akershus fylke i Nes. Også av naturtypen høgmyrer i innlandet har Nes arealmessig store forekomster (> 26% av forekomstene i Akershus). I kulturlandskapet har slåttemark en vesentlig andel av antall og areal av lokaliteter i Akershus. Vassdragsnatur er også av spesielle verdier for Nes kommune. Arealmessig utgjør naturtypene og kroksjøer, flomdammer og meanderende elveparti, samt stor elvør / åpen flomfastmark en betydelig andel av kartlagt areal i fylket.

Som følge av senere års MI-kartlegging, dekker naturtypene åpen flomfastmark og flomskogsmark betydelige arealer i regional sammenheng. Imidlertid er ikke MI-kartlegging utført i samme grad og over så mange år som DN13, slik at det forholdsmessige areal av disse naturtypene ikke like stor grad kan sammenlignes.

Innenfor mange av ravinedalene i kommunen, er det registrert flere lokaliteter med verdifull skog. Særlig gammel granskog på høy bonitet i lavlandet er en artsrik skogtype, og ved kartlegginger av raviner på Romerike, inkludert Nes, har mange kravfulle og rødlistede arter blitt påvist i slik skog (Blindheim et al., 2018; Gammelmo et al., 2016; Lønnve & Jansson, 2018). Verdifull skog på høy bonitet i ravinedaler har derfor Nes, sammen med andre kommuner på Romerike, et spesielt ansvar for.

Sørlige deler av Nes og nordlige deler av Aurskog-Høland har sammen en regionalt sjelden konsentrasjon av slåttemarksrester knyttet til skogsplasser/setre på skauen, der bl.a. den rødlistede karplanten solblom (VU) er en karakterart. Videre prioriteringer bør derfor også fokusere på disse arealene, både med hensyn på å oppdatere gamle registreringer og på nykartlegging, samt artsregistreringer. Oppdatering er spesielt viktig på beite- og slåttemarkene, flere av slåttemarkene er angitt med preg av gjengroing allerede i år 2000.

Figur 4. Ravineskog fra Veset. Terje Blindheim.

Referanser

- Bengtson, R., Steel, C., & Olsen, K. M. (2016). *Funn av kløverhumle, slåttehumle og lundgjøkhumble i Norge i 2015* (s. 64 s.) [Sabima-rapport].
- Blindheim, T., Gammelmo, Ø., Høitomt, T., Klepsland, J., Lønnve, O. J., Olberg, S., & Olsen, K. M. (2018). *Kartlegging av arter i raviner i Skedsmo kommune 2017* (BioFokus-rapport 2018–7). BioFokus.
- Bratli, H., & Blindheim, T. (2010). *Supplerende kartlegging av biologisk mangfold i jordbrukets kulturlandskap, inn- og utmark i Oslo og Akershus, med en vurdering av kunnskapsstatus*. (DN-Utredning 6–2010). Direktoratet for naturforvaltning.
- Dahl, K., & Heggland, A. (1999). *Nøkkelbiotoper i Nes på Romerike. Nes kommune vest for Glomma* (Siste Sjanse-rapport 1999–2).
- Dolmen, D., Strand, L. Å., & Fossen, A. (1991). *Dammer på Romerike. En registrering og inventering av dammer i kulturlandskapet, med hovedvekt på amfibier* (Fylkesmannen i Oslo og Akershus. Rapport 2 / 1991; s. 46). Fylkesmannen i Oslo og Akershus.
- Gammelmo, Ø., Lønnve, O. J., & Thylén, A. (2016). *Ravinekartlegging i Nes kommune 2016* (BioFokus-rapport 2016–19; s. 83). BioFokus.
- Jansson, U. (2018). *Skjøtelsesplan for slåttemark 2018 – Fleskebakken i Vesetdalen, Nes kommune, Oslo og Akershus. BioFokus-notat 2018-58. Stiftelsen BioFokus. Oslo.*
- Jansson, U., & Blindheim, T. (2018). *Skjøtelsesplan for Nestangen i Nes kommune, Akershus* (BioFokus-rapport 2018–4). BioFokus.
- Langmo, S. H. L., Olsen, O., & Oldervik, F. G. (2017). *Revisjon av og utarbeidelse av skjøtelsesplaner for utvalgte slåttemarker i Oslo og Akershus i 2016. Bioreg AS rapport 2017: 25.*
- Lyngstad, A., & Vold, E. M. (2015). *Kartlegging av typisk høgmyr ved hjelp av flybilder. Østfold, Akershus og sørlige deler av Hedmark. – NTNU Vitenskapsmuseet naturhistorisk rapport 2015-3: 1-367.*
- Lønnve, O. J., Bengtson, R., & Røsok, Ø. (2021). *Heroringvinge i Nes i Akershus (Viken) i 2020* (BioFokus-notat 13).
- Lønnve, O. J., & Jansson, U. (2018). *Ravinekartlegging i Nes kommune 2017* (BioFokus-rapport 2018–11). BioFokus.
- Lønnve, O. J., & Thylén, A. (2016). *Naturverdier i planområde ved Grindermåsan, Nes kommune, Akershus* (BioFokus-notat 2016–16; s. 13). BioFokus.
- Reiso, S. (2003). *Kartlegging av naturtyper. Verdisetting av biologisk mangfold i Nes kommune i Akershus* (Siste Sjanse-rapport 2003–10; s. 54). Siste Sjanse.
- Reiso, S. (2004a). *Innvalgte biologisk viktige områder i skog i Nes kommune Øst for Glomma* (Siste Sjanse-notat 2004–3; s. 21).
- Reiso, S. (2004b). *Registreringer av livsmiljø i nøkkelbiotoper, Nes kommune vest for Glomma* (Siste Sjanse-rapport 2004–1; s. 15). Siste Sjanse.
- Sjøli, G., & Huser, O. (1997). *Viltet i nes kommune, Akershus. Rapport til viltkartverket* [Rapport til viltkartverket].
- Strand, L. Å. (2001). *Dammer på Romerike. Endringer vedrørende dammene og amfibienes bruk av disse i løpet av en 10-års periode.*
- Thylén, A., & Lønnve, O. J. (2020). *Skjøtelsesplan for slåttemark 2019—Berg N, Nes kommune, Viken. BioFokus-notat 2020-1. Stiftelsen BioFokus, Oslo.*
- Wold, O., & Solheim, C. (2017). *Kommunedelplan for Årnes. Notat—Supplerende kartlegging Naturmiljø. Asplan Viak.*

Kartleggingsstatus for naturtyper i Akershus fylke 2024, Nesodden kommune

Innledning

Nesodden kommune har et totalareal på 61 km². Av dette er 0,63 km² ferskvann. Hele kommunene ligger i boreonemoral vegetasjonssone som gir grunnlag for varmekjære edelløvtrær, med et typisk innslag av bl.a. eik. Nesoddhavvøya består av kalkfattig berggrunn (ulike utforminger av gneis), mens øyene som tilhører Nesodden er kalkrike og består av skifer og kalksteinsutforminger. Kommunen har en lang kystlinje som grenser mot Bunnefjorden på den ene siden og Indre Oslofjord på den andre siden. Havvøya stiger bratt opp fra fjorden i vest med noe flatere barskogsdominerte partier på toppen. Barskogen dominerer havvøya, med innslag av eikeskog og edelløvsog rundt jordbrukslandskap og i bratte skrenter ned mot Oslofjorden. Det er spredte oppdyrkede arealer der hvor det finnes dypere løsmasser. Det er kartlagt et verdifullt kulturlandskap rundt Røer-Løes. Større tettsteder med tett infrastruktur finnes langs fjordene på begge sider av havvøya og i nord ved Nesoddtangen.

Denne vurderingen av kartleggingsstatus for naturtyper i Nesodden kommune bygger på [statusoversikt fra 2014](#) og [oppdatering gjort i 2020](#). Se disse rapportene for en fullstendig oversikt over referanser fra arbeider og utfordringer knyttet til kartlegging før 2020. Nesodden kommune har en temaplan for klima og miljø som kan leses [her](#).

Naturtyper i Naturbase

I Naturbase er det naturtypelokaliteter fra 1994 til 2024. Naturtyper kartlagt frem til 2018 er kartlagt i henhold til DN-håndbok 13 (DN13), mens lokaliteter kartlagt fra 2019 til 2024 er kartlagt etter både DN13 og etter Miljødirektoratets instruks for naturtypekartlegging (MI). Det samlede naturtypearealet er på omtrent 5 km². Når overlappende naturtypeareal (fra ulike kartleggingsmetodikker) er trukket ifra er det faktiske naturtypearealet på 4 km². Av naturtypearealet er 6 % innenfor verneområder. Naturvernområdene består av gammel barskog (Sørby) og kalkøyer. I tillegg er det et naturminne med eik ved Ekebo/Eikheim og dyre- og plantefredningsområder ved Blylagsdammen, Kvistemyrdammen og Hellvik brygge. For ytterligere detaljer om antall og areal av naturtyper, innenfor og utenfor verneområder, se Tabell 1 og 2. Figur 1 viser kart over kartlagte naturtyper og i denne [lenken](#) kan naturtypene studeres i detalj i Naturbase.

Det er dokumentert mye viktig natur i Nesodden kommune. Over 78 % av naturtypearealet er vurdert som viktig (B-verdi) eller svært viktig (A-verdi) i henhold til DN håndbok 13, og 59 % er vurdert å ha moderat, høy- og svært høy kvalitet i kartleggingen etter MI. Arealmessig er det kartlagt mest viktig natur knyttet til eikeskog (lågurteikeskog, eikehage og hule eiker), dernest gammel barskog og rikt strandberg. Dammer er også en viktig naturtype på Nesodden.

Tabell 1. Oversikt over Nesodden kommune sine naturtyper registrert etter DN-håndbok 13. Utforming satt som «-» betyr at utforming ikke er angitt. «Antall» står for antall registrerte polygoner av typen. Areal er rundet til nærmeste halve daa, dvs. areal som får «0» er mindre enn en halv daa. Totalt antall teller lokaliteter som er delt av verneområder, som én lokalitet.

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Åpen naturlig fastmark	Sørvendte berg og rasmarker	Kalkrik og/eller sørvendt bergvegg			1	10	1	10
	Kantkratt	-	4	40			4	40
		Urterik kant	1	0	1	1	1	2
	Åpen kalkmark	-	7	43			7	43
		Grunnlendt kalkberg i Oslofeltet	16	67	4	28	17	95
Kyst og havstrand	Sand- og grusstrand	Grus- og steinstrand med spesiell flora	1	14			1	14
	Strandeng og strandsump	Kortvokst, åpen, artsrik saltsiveng på skjellsand	1	0	1	3	1	3
		Semi-naturlig strandeng	1	1			1	1
	Rikt strandberg	Sørlig	9	183	4	56	9	240
Skog	Rik edellauvskog	-	2	46			2	46
		Alm-lindeskog	8	126			8	126
		Or-askekog	4	85	1	33	4	118
		Lågurt-eikeskog	23	355	1	20	23	375
		Rik rasmarkslindeskog	3	18			3	18
	Rik sump- og kildeskog	Rikere løvsumpskog	5	19			5	19
		-	1	4			1	4
		Varmekjær kildelauvskog	8	31			8	31
		Rik sumpskog	4	23			4	23
		Boreal kildeskog	2	77			2	77
		Rikere gransumpskog	1	24			1	24
	Gammel boreal lauvskog	Gammelt ospeholt	5	48			5	48
		Gammel bjørkeskog	7	78			7	78
	Gammel barskog	Gammel furuskog	5	98			5	98
		Gammel granskog	13	246	1	82	13	328
	Rik blandingsskog i lavlandet	Boreonemoral blandingsskog	14	157			14	157
		Sørboreal blandingsskog	2	40			2	40
		Furu-lavlandsblandingsskog	1	17			1	17
	Kalkbarskog	Urterik kalkfuruskog	3	98			3	98
	Rik barskog	Lågurtgranskog	1	2			1	2

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Kulturlandskap	Slåttemark	Tørr, meget baserik eng i lavlandet slått	8	88	3	37	9	125
		Frisk fattigeng slått	3	3			3	3
		Kalkslåtteeng	2	2			2	2
	Artsrik veikant	-	2	6			2	6
	Naturbeitemark	-	1	9			1	9
		Frisk/tørr, middels baserik eng beitet	1	1			1	1
	Hagemark	Fattig hagemark med edellauvtrær	1	1			1	1
		Eikehage	5	179			5	179
		Askehage	1	5			1	5
	Store gamle trær	Eik	116	28	1	0	116	28
		-	2	4			2	4
		Ask	8	1			8	1
		Lind	5	3			5	3
		Gammelt tre	1	1			1	1
	Parklandskap	Parker	1	10			1	10
Ferskvann/ Våtmark	Viktig bekkedrag	Parti som binder sammen andre naturmiljøer	1	4			1	4
	Rik kulturlandskapssjø	Næringsrik utforming	3	142			3	142
	Dam	-	64	231	4	7	66	238
		Gårdsdam	13	2			13	2
		Eldre fisketom dam	3	0			3	0
		Isdam	5	124			5	124
Myr og kilde	Høgmyrer i innlandet	Eksentrisk høgmyr	1	153			1	153
Andre viktige forekomster	Andre viktige forekomster	-	5	144			5	144
Totalt			404	3081	22	277	409	3359

Tabell 2. Oversikt over Nesodden kommune sine naturtyper registrert etter Miljødirektoratets instruks. «Antall» står for antall registrerte polygoner av typen. Areal er rundet til nærmeste halve daa, dvs areal som får «0» er mindre enn en halv daa. Totalt antall teller lokaliteter som er delt av verneområder, som én lokalitet.

MI		utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedøkosystem	Naturtype	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Naturlig åpne områder under skoggrensa	Svært tørkeutsatt sørlig kalkberg	2	4			2	4
	Åpen grunnlendt kalkrik mark i boreonemoral sone	19	46	10	48	25	95
Skog	Hule eiker	79	53	1	0	79	53

MI		utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedøkosystem	Naturtype	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
	Høgstaudegranskog	2	12			2	12
	Lågurtfuruskog	25	121			25	121
	Kalkfuruskog	1	5	1	7	1	12
	Gammel lågurtgranskog	14	84			14	84
	Gammel furudominert naturskog	1	8			1	8
	Gammel furuskog med gamle trær	1	21			1	21
	Gammel furuskog med liggende død ved	2	6			2	6
	Gammel grandominert naturskog	4	74			4	74
	Gammel granskog med liggende død ved	43	307			43	307
	Gammel granskog med stående død ved	17	106			17	106
	Gammel lågurtospeskog	12	40			12	40
	Frisk rik edellauvskog	2	5			2	5
	Frisk lågurtedellauvskog	14	71			14	71
	Frisk kalkedellauvskog	2	9			2	9
	Lågurtedellauvskog	5	26			5	26
	Lågurteikeskog	12	61			12	61
	Lågurtalm-lind-hasselskog	15	77			15	77
	Høgstaude-edellauvskog	7	21			7	21
	Flomskogsmark	2	3			2	3
Semi-naturlig mark	Semi-naturlig eng	22	46			22	46
	Slåttemark	2	2			2	2
	Naturbeitemark	3	8			3	8
	Hagemark	6	23			6	23
	Eng-aktig sterkt endret fastmark	3	3			3	3
Våtmark	Gammel fattig sumpskog	10	26			10	26
	Rik gransumpskog	9	33			9	33
	Rik svartorsumpskog	14	36			14	36
	Kilde-edellauvskog	1	1			1	1
	Rik vierstrandskog	1	1			1	1
	Rik svartorstrandskog	1	2			1	2
Totalsum		353	1342	12	56	359	1398

Figur 2. Dam som er svært viktig for amfibier ved Nyborgdammene. Foto: Siri Khalsa 2024.

Figur 3. Øverst til venstre: åpent grunnlendt kalkmark ved Ildjernet. Foto: Ole Lønnve 2023. Høyre: lågurteikeskog ved Rør. Nederst: hul eik ved Rør og gammel granskog med liggende dødved ved Sefjell. Foto, Siri Khalsa 2024 og 2021.

Generell kartleggingsstatus

Nesodden kommune er rimelig godt kartlagt for de fleste naturtyper (Figur 4). Nesodden kommune ble først kartlagt etter DN13 i 2003 (Bratli, 2003). I tillegg ble det gjennomført viltkartlegging i 2004 (Heggland et al., 2004). I perioden 1988 – 2007 ble forekomst av amfibier i 200 dammer på Nesodden undersøkt (Sandaas, 2007). Naturtyper etter DN13 ble gjennomgått og oppdatert i 2008 og 2010 (Blindheim, 2008; O. Lønnve & Blindheim, 2010). I tillegg har det tilkommet naturtypedata i forbindelse med spesialkartlegging av hule eiker på Nesodden (O. J. Lønnve & Olberg, 2014; Olberg & Lønnve, 2012). Rapportene oppgir at hule eiker ikke er heldekkende kartlagt og at nordre del av Nesodden er bedre kartlagt enn søndre del (Olberg & Lønnve, 2012). Det har blitt gjennomført enkelte kartlegginger på øyene på Nesodden med fokus på åpen kalkmark (Bjureke, 2002; Bratli, 2015; Thylén, 2015). I tillegg har det tilkommet naturtypedata i forbindelse med mindre plansaker og utredninger (Bendiksen, 2020; Blindheim, 2017, 2019; Holtung, 2015; O. J. Lønnve, 2017; Røsok, 2009; Thylén, 2012).

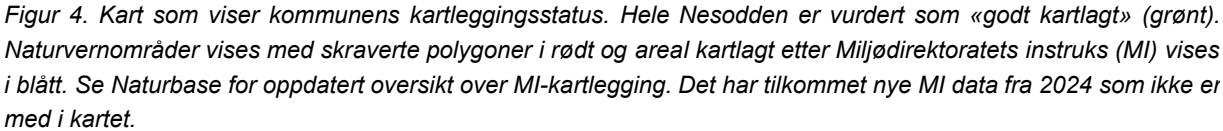
Etter Miljødirektoratets instruks (MI) har det blitt gjennomført kartlegging av naturtyper i utvalgte områder av Biofokus i 2020 (Thylén, A, 2021) og 2024 (Thylén, A, 2025). I tillegg har det tilkommet naturtyper i Naturbase fra mindre plansaker (Miljødirektoratet, 2025).

Nesodden kommune er brukbart kartlagt for naturtyper, men det er fortsatt enkelte områder der tidligere kartlegging bør oppdateres eller at detaljnivået bør løftes. I skråningene på Oslofjordsiden og på kalkøyene er det behov for oppdatering av naturtyper. Dammer og ferskvann er i hovedsak av eldre dato med begrenset kvalitet, og her er det også behov for oppdaterte data.

Tabell 3 har separate vurderinger og kommentarer for hver hovednaturtype.

Tabell 3. Oversikt over kartlegging av hovednaturtyper, samt vurdering av dekning og antatt potensial for kartlegging.

Hovedtype	Dekning	Antatt potensial for
Kulturlandskap	Ufullstendig - God	Hul eik er godt kartlagt i byggesonen, men det finnes trolig spredte eiker, dels sør i kommunen (spesielt mellom Fagerstrand og Spro), dels på østsiden fra Blylaget/Bomansvik og nord til Jær skole, som ikke er registrert. I tillegg var det ved eikekartleggingene i 2012/2014 en del eik som var akkurat under inngangsverdi for å kartlegges, men som kan være store nok nå. Trolig finnes det også en del grov ask, bl.a. som tuntrær, som ikke er fanget opp i tidligere kartlegginger. En videre kartlegging av store gamle trær vil avdekke flere hule eiker. Slåttemark vurderes som godt kartlagt i kommunen.
Skog	Ufullstendig - God	Skog er godt kartlagt enkelte steder og er stedvis ufullstendig kartlagt. I Nesoddmarka (utenom MI kartlegging) og i vestskråningene kan det fortsatt finnes hull hvor eldre skogkartlegging etter DN13 ikke er fullt dekkende. Edelløvskog og enkelte eikelunder er ikke fullstendig kartlagt i de bratte lisdene på vestsiden av Nesodden og sør på Nesodden.
Ferskvann/våtmark	God - Ufullstendig	Damkartlegging er vurdert som ufullstendig. Det er kartlagt mange gode damlokaliteter, men en god del dammer er kun avgrenset med punkt, noe som er en utfordring ved forvaltning av lokalitetene. Det er også lokaliteter som ikke er kartlagt. Det finnes sumpskog og våtmark rundt tjern og bekker som er delvis godt kartlagt. Bekker er ufullstendig kartlagt.
Myr og kilde	Lite - Ufullstendig	Myr er vurdert til og være ufullstendig kartlagt. Det er kartlagt et stort og svært verdifull myrkompleks ved Tomåsan. Det er ikke mange myrer på Nesodden, men det finnes et par myrområder som bør vurderes for naturtypeforekomster, slik som Hokoltmåsan.

Status utvalgte naturtyper

Av utvalgte naturtyper har Nesodden kommune mange forekomster av hule eiker og lokaliteter med åpent grunnlendt kalkmark på øyene. Det er noen lokaliteter med åpent grunnlendt kalkmark på fastlandet som sannsynligvis er feilkartlagt, basert på geologien (gneis), gransking av bilder og kjennskap til lokalitetene. Disse består mest sannsynlig av rik berglendt mark (DN13-type). Nesodden har noen få registrerte slåttemark ved Solbakken, søndre Granerud og Røer. Det er en del eldre registreringer av slåttemark på øyene som i mange tilfeller i realiteten består av ulike utforminger av åpen grunnlendt kalkmark og kalkberg. Tabell 4 viser data fra både DN13- og MI-metodikk.

Utvalgte naturtyper er rimelig godt dekket, men det er stedvis behov for mer detaljkartlegging av hule eiker (særlig sør på Nesodden) og åpen grunnlendt kalkmark (på øyene).

Tabell 4. Oversikt over utvalgte naturtyper i Nesodden kommune. Det vises både antall registrerte lokaliteter og areal innenfor og utenfor verneområder. Utvalg av lokaliteter følger «[Forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven](#)», men det inkluderer også tilsvarende lokaliteter innenfor verneområder.

Metodikk		Utenfor verneområde		Innenfor verneområde	
		Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
DN13	Naturtype				
	Hule eiker	120	69	1	0
	Slåttemark	10	77	3	37
	Åpen grunnlendt kalkrik mark i boreonemoral sone	23	110	4	28
	Total	153	256	8	65
MI	utvalgt Naturtype				
	Hule eiker	79	53	1	0
	Slåttemark	2	2		
	Åpen grunnlendt kalkrik mark i boreonemoral sone	19	46	10	48
	Total	100	101	11	48

Ansvarsnaturtyper

Nesodden kommune har først og fremst kjente verdier av betydning innenfor naturtyper med eik (hul eik, eikeskog og hagemark med eik). Kommunen har også kvaliteter knyttet til åpen kalkmark på øyene, dammer og rikberg langs kysten. I tillegg er det verdifulle utforminger av sumpskog og gammel granskog med liggende dødved.

Referanser

- Bendiksen, E. (2020). Undersøkelse av naturverdier i området Skjønhaug ved Bergerskogen på Nesodden (region Akershus) i forbindelse med detaljregulering til boliger. NINA Rapport 1908. Norsk institutt for naturforskning.
- Bjøreke, K. (2002). Registrering av botanisk mangfold på øyene i Indre Oslofjord, Nesodden- og Oslo kommune (Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Rapport 2002–1; s. 112). Fylkesmannen i Oslo og Akershus.
- Blindheim, T. (2008). Biologisk mangfold i Nesodden kommune: Oppdatering av naturtypedata 2008 (BioFokus-rapport 2008–1). BioFokus.
- Blindheim, T. (2017). Naturverdier, skjøtsel og tilrettelegging på nordre Langøyene, Nesodden kommune (BioFokus-notat 2017–57; s. 18). BioFokus. <http://lager.biofokus.no/biofokus-notat/biofokusnotat2017-57.pdf>
- Blindheim, T. (2019). Vurdering av skjøtsel på søndre Langøyene, Nesodden kommune (Biofokus-notat 2019–76). Biofokus. <https://lager.biofokus.no/biofokus-notat/biofokusnotat2019-76.pdf>
- Bratli, H. (2003). Biologisk mangfold i Nesodden kommune (NIJOS rapport 03/2003; s. 80). NIJOS.
- Bratli, H. (2015). Kartlegging av naturtypen åpen kalkmark og den prioriterte arten dragehode i Oslo og Akershus. Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Miljøvernavdelingen, 3/2015. <https://www.statsforvalteren.no/siteassets/fm-oslo-og-viken/miljo-og-klima/rapporter/miljoernavdelingen-i-oslo-og-akershus-rapporter/2015-kartlegging-av-naturtypen-åpen-kalkmark-og-den-prioriterte-arten-dragehode-i-oslo-og-akershus.-fmoa-rapport-3-2015.pdf>
- Heggland, A., Abel, K., & Reiso, S. (2004). Viltkartlegging i Nesodden, Frogn og Ås kommuner (Siste Sjanse-notat 2004–6; s. 11).
- Holtung, H. (2015). Reguleringsplan Solbergskogen, Nesodden kommune. Konsekvensutredning naturmiljø. Asplan Viak.
- Lønnve, O., & Blindheim, T. (2010). Supplerende kartlegging av naturtyper i Nesodden kommune 2009 (BioFokus-rapport 2010–3; s. 64). BioFokus.
- Lønnve, O. J. (2017). Naturverdier i Flaskebekk-Sjøstrandområdet i Nesodden kommune (BioFokus-notat 2017–34; s. 13). BioFokus.
- Lønnve, O. J., & Olberg, S. (2014). Kartlegging av hule eiker innenfor boligregulerte områder på nordre Nesodden, 2014 (BioFokus-notat 2014–45). BioFokus.
- Miljødirektoratet. (2025). Naturbase. <https://geocortex02.miljodirektoratet.no/Html5Viewer/?viewer=naturbase>
- Olberg, S., & Lønnve, O. J. (2012). Eikekartlegging i Nesodden kommune 2012 (BioFokus-notat 2012–20). BioFokus.
- Røsok, Ø. (2009). Biologiske registreringer og konsekvensvurderinger i forbindelse med reguleringsplaner ved Bergskogen på Nesodden (BioFokus-rapport 2009–21). BioFokus.
- Sandaas, K. (2007). Amfibier i Nesodden kommune 2007. Utbredelse og bestandsstatus. Faglige prioriteringer. Forslag til tiltak. Naturfaglige konsulenttjenester.
- Thylén, A. (2012). Kartlegging av naturmangfold i planområde ved Nesodden kirke (BioFokus-notat 2012–13; s. 10). BioFokus.
- Thylén, A. (2015). Skjøtselsplan for Persteilene, Nesodden kommune, Akershus (BioFokus-notat 2015–40). BioFokus.
- Thylén, A. (2021). Naturtypekartlegging i utvalgte områder i Nesodden kommune (BioFokus-rapport 2021–2).
- Thylén, A. (2025). Kartlegging av naturtyper i utvalgte lokaliteter på Nesodden kommune (Biofokus-rapport 2025–049).

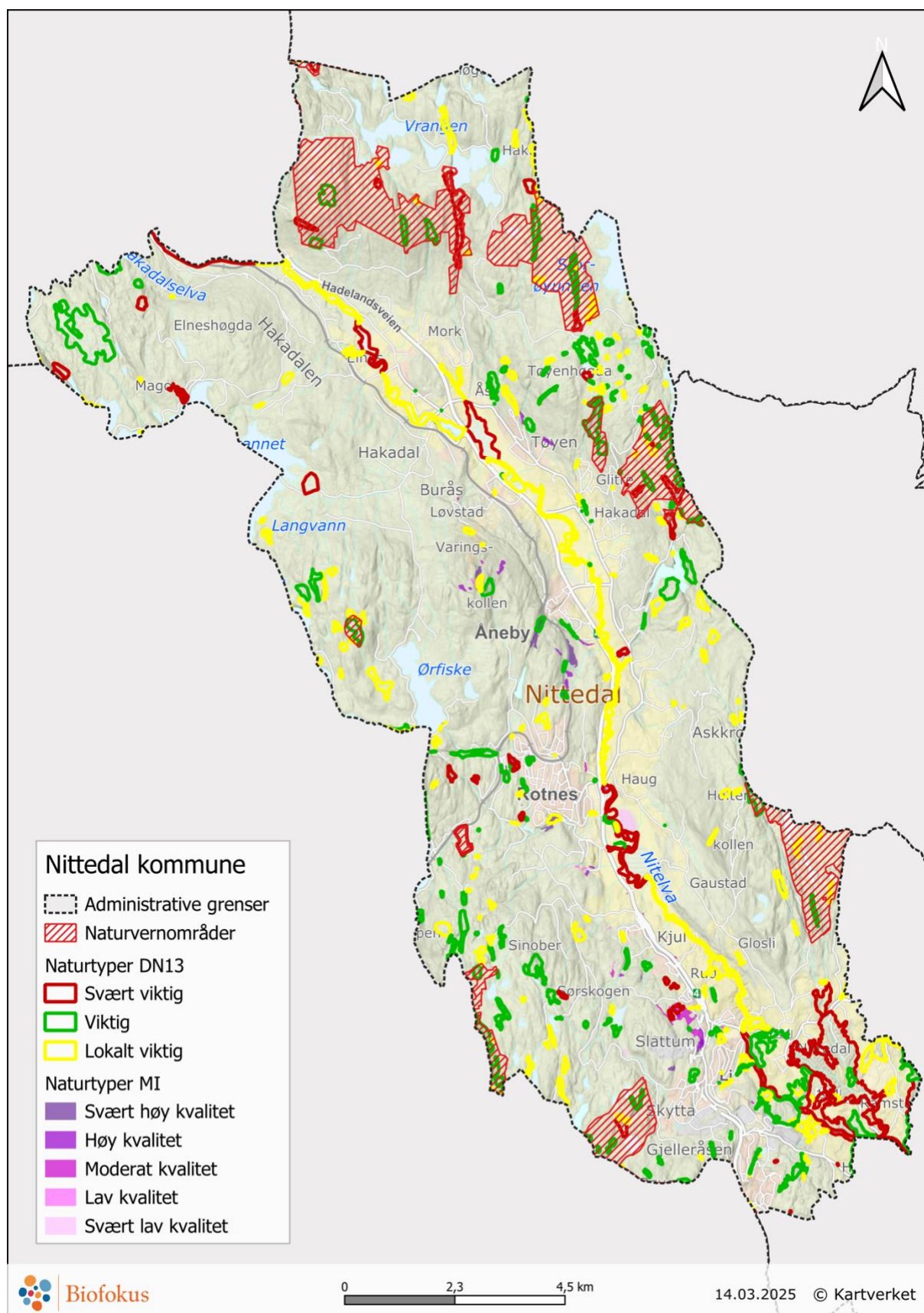
Kartleggingsstatus for naturtyper i Akershus fylke 2024, Nittedal kommune

Innledning

Denne vurderingen av kartleggingsstatus for naturtyper i Nittedal kommune bygger på [statusoversikt fra 2014](#) og [oppdatering gjort i 2020](#). Se disse rapportene for en fullstendig oversikt over referanser fra arbeider og utfordringer knyttet til kartlegging før 2020.

Nittedal kommune har et totalareal på 179 km², hvorav 7 km² er ferskvann. Kommunens høyereliggende deler ligger i mellomboreal vegetasjonssone, mens de lavereliggende arealene hører til sørboreal- og noe boreonemoral vegetasjonssone. Mye av kommunens sentrale deler ligger nedenfor marin grense med et typisk ravinelandskap mange steder. Store deler av disse arealene er fulldyrka mark, og beitemarker der ravinene ikke er planert. På øst- og vestsiden av dette frodige landskapet er det forholdsvis store områder med barskog. Nittedal utgjør den eneste kommunen i Akershus fylke som har en tydelig dalprofil gjennom hele kommunen.

Det finnes ti naturvernområder i Nittedal kommune, hvorav seks ligger helt innenfor kommunegrensen: fem skogvernområder og ett område med myrvern. De fire andre skogvernområdene fortsetter inn i nabokommunen Nannestad (et område), Lunner (et område), Gjerdrum (to områder) og Oslo (et område).

Figur 1. Oversikt over kartlagte naturtyper og verneområder i Nittedal kommune.

Naturtyper i Naturbase

I Naturbase ligger naturtypelokaliteter fra 1905 til 2024. Naturtyper kartlagt frem til 2018 er kartlagt i henhold til DN-håndbok 13 (DN13), mens lokaliteter kartlagt fra 2019 til 2024 er kartlagt etter både DN13 og etter Miljødirektoratets instruks for naturtypekartlegging (MI). Det samlede naturtypearealet er på drøyt 14 km², men da en del naturtypeareal overlapper, pga. kartlegging etter to ulike metodikker, er det faktiske naturtypearealet rundt 13 km². 16 % av naturtypearealet ligger innenfor verneområder. For ytterligere detaljer om antall og areal av naturtyper, innenfor og utenfor verneområder, se Tabell 1 og 2. Figur 1 viser kart over kartlagte naturtyper og i denne [lenken](#) kan naturtypene studeres i detalj i Naturbase.

Det er dokumentert mye viktig natur i Nittedal kommune. Rundt 70 % av naturtypearealet er vurdert som viktig (B-verdi) eller svært viktig (A-verdi) i henhold til DN-håndbok 13, og rundt 83 % er vurdert å ha moderat, høy og svært høy kvalitet i kartleggingen etter MI. Naturtyper knyttet til gammel barskog, kalkgranskog, sandfuruskog, intakt lavlandsmyr og naturbeitemark dekker de største arealene av naturtyper. Når det kommer til antallet av kartlagte naturtyper dominerer lokaliteter med gammel barskog, naturbeitemark, rikmyr og rik sumpskog.

Tabell 1. Oversikt over Nittedal kommune sine naturtyper registrert etter DN-håndbok 13. Utforming satt som «-» betyr at utforming ikke er angitt. «Antall» står for antall registrerte polygoner av typen. Areal er rundet til nærmeste halve daa, dvs. areal som får «0» er mindre enn en halv daa. Totalt antall teller lokaliteter som er delt av verneområder, som én lokalitet.

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Åpen naturlig fastmark	Sørvendte berg og rasmarker	-	3	14	1	1	4	15
	Grotte/gruve	Gruve	1	3			1	3
	Ravinedal	-	6	1042			6	1042
		Ravinedal uten kildefremspring	6	2210			6	2210
	Åpen kalkmark	Grunnlendt kalkberg i Oslofeltet	2	25			2	25
	Rik berglendt mark	Rik grunnlendt mark	1	0			1	0
Skog	Rik edellauvskog	Alm-lindeskog	6	54			6	54
		Lågurt-hasselkratt	1	13			1	13
	Kalkskog	-	5	44			5	44
		Frisk kalkfuruskog	4	92	3	58	6	150
		Kalkgranskog	5	44			5	44
	Bjørkeskog med høgstauder	Rik løvskog i lisode	1	10			1	10
	Gråor-heggeskog	-	3	8			3	8
		Liskog og raviner	7	375			7	375
		Flommarksskog	7	87			7	87
	Rik sump- og kildeskog	Rikere løvsumpskog	11	38	2	20	11	59
		-	2	64			2	64
		Rik sumpskog	8	38	3	27	11	65

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
		Rikere gransumpskog	5	53			5	53
		Boreal kildeskog	2	23			2	23
	Gammel boreal lauvskog	-	1	18			1	18
		Gammelt ospeholt	2	25			2	25
	Gammel barskog	Gammel furuskog	1	26			1	26
		Gammel granskog	81	1631	41	1488	106	3119
		-	1	3	3	3	4	6
	Bekkekløft og bergvegg	Bekkekløft	6	81	2	236	7	317
	Brannfelt	Nytt brannfelt med fattig utforming	1	9			1	9
	Rik blandingsskog i lavlandet	Sørboreal blandingsskog	1	0			1	0
	Kalkbarskog	Urterik kalkfuruskog	2	25			2	25
	Rik barskog	Høgstaudegranskog	4	83			4	83
		Lågurtgranskog	3	36	1	8	3	44
		Lågurtfuruskog	2	53			2	53
Kulturlandskap	Slåttemark	-	1	2			1	2
		Fattig slåtteeeng	1	1			1	1
		Rik slåtteeeng	1	9			1	9
		Fattig kulturmarkskant	1	37			1	37
	Slåtte- og beitemyr	-	1	3	1	111	1	114
	Artsrik veikant	-	1	2			1	2
	Naturbeitemark	-	9	123	1	10	9	133
		Frisk næringsrik ""gammeleng"" beitet	7	124			7	124
		Fattig beitemarkskant	1	5			1	5
		Frisk fattigeng beitet	7	200			7	200
	Småbiotoper	Åkerholmer	1	2			1	2
	Store gamle trær	Eik	4	1			4	1
		-	1	3			1	3
		Spisslønn	2	0			2	0
		Ask	3	1			3	1
		Lind	1	0			1	0
		Gammelt tre	2	6			2	6
	Parklandskap	Kirkegårder	1	13			1	13
	Erstatningsbiotoper	Sand- og grustak	1	20			1	20
	Skrotemark	-	1	4			1	4
		Industritomt	1	9			1	9
Ferskvann/ Våtmark	Kroksjøer, flomdammer og	Kompleks med meandrerende	2	462			2	462

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
	meanderende elveparti	elveparti, kroksjøer og dammer						
		Betydelig flompåvirkede kroksjøer og dammer	1	279			1	279
	Viktig bekke­drag	-	4	18			4	18
		Ravinebekk	8	84			8	84
		Viktig gytebekk	1	133			1	133
		Bekk i intensivt drevne jordbrukslandskap	1	1251			1	1251
	Dam	-	5	7	1	1	6	8
		Gårdsdam	4	12			4	12
		Eldre fisketom dam	1	2			1	2
	Evjer, bukter og viker	Elvesnelle- starrsump	1	1			1	1
Myr og kilde	Rikmyr	Åpen intermediaær og rikmyr i lavlandet	47	370	13	125	54	495
		Rik skog- og krattbevokst myr	14	88	1	0	14	88
		Skog-/krattbevokst rik og intermediaær myr i låglandet (BN- SB)	1	8			1	8
	Intakt lavlandsmyr i innlandet	-	8	904	1	1	8	904
		Blanding mellom nedbørsmyr og jordvannsmyr	6	105	3	8	6	113
		Flatmyr	2	89			2	89
	Høgmyrer i innlandet	-	5	242			5	242
Andre viktige forekomster	Andre viktige forekomster	-	3	6			3	6
Totalt			353	10851	77	2096	396	12947

Tabell 2. Oversikt over Nittedal kommune sine naturtyper registrert etter Miljødirektoratets instruks. «Antall» står for antall registrerte polygoner av typen. Areal er rundet til nærmeste halve daa, dvs. areal som får «0» er mindre enn en halv daa. Totalt antall teller lokaliteter som er delt av verneområder, som én lokalitet.

MI		utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedøkosystem	Naturtype	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Naturlig åpne områder under skoggrensa	Åpen flomfastmark	3	2			3	2
Skog	Hule eiker	1	1			1	1
	Frisk kalkgranskog	5	179			5	179
	Høgstaudegranskog	4	34			4	34
	Kalk- og lågurtfuruskog	1	11			1	11
	Lågurtfuruskog	1	3			1	3
	Tørkeutsatt kalkgranskog	1	27			1	27
	Gammel lågurtgranskog	4	84			4	84
	Gammel furuskog med gamle trær	4	110			4	110
	Gammel grandominert naturskog	1	56			1	56
	Gammel granskog med gamle trær	7	69			7	69
	Gammel granskog med liggende død ved	6	52			6	52
	Gammel granskog med stående død ved	2	13			2	13
	Gammel lågurtselje-rogneskog	1	2			1	2
	Flomskogsmark	6	13			6	13
	Gammel høgstaudegråorskog	6	12			6	12
Semi-naturlig mark	Semi-naturlig eng	2	1			2	1
	Slåttemark	10	37			10	37
	Naturbeitemark	8	29			8	29
	Eng-aktig sterkt endret fastmark	1	0			1	0
Våtmark	Rik åpen sørlig jordvannsmyr	1	1			1	1
	Gammel fattig sumpskog	3	13			3	13
	Rik gransumpskog	5	67			5	67
Totalsum		83	815			83	815

Figur 2. Ø.v.: Gammel skog i sammenbrudd (Foto: Egil Bendiksen). Ø.h.: Skog i oppløsningsfase (Foto: Egil Bendiksen). M.v: Fra slåttemyra i Nittedal (Foto: Torbjørn Høitomt/John Gunnar Brynjulvsrud). M.h.: Fra parti ved Lusevasaen (Foto: Egil Bendiksen). N.v.: Fra Lusevasaen (bukkeblad) (Foto: Egil Bendiksen). N.h.: Vollen etter Slattumsetra (Foto: Egil Bendiksen).

Generell kartleggingsstatus

Et stort antall undersøkelser utført over lang tid ligger til grunn for de naturtypeavgrensningene som er gjort i Naturbase de siste 25 årene. Hovedårene for naturtypekartleggingen i kommunen var i 2000 og 2001 (237 lokaliteter) (Fjeldstad, Gaarder, og Homble 2002). Disse gamle dataene virker jevnt over å ha fornuftige verdivurderinger og for det meste rimelig gode avgrensninger, men har nokså korte og overfladiske beskrivelser i forhold til dagens standard. Det er blitt foretatt kartlegging av MiS/naturtyper i det meste av kommunen og kvaliteten på avgrensninger og verdivurderinger må betegnes som god. Data fra denne undersøkelsen er en del av naturtypeprosjektet i kommunen. Det er imidlertid en del MiS-biotoper som ikke er kvalitetssikret av biolog og her er datagrunnlaget mangelfullt. En kvalitetssikring av naturtyper i kommunen ble foretatt i 2012-2013 av Asplan Viak og NINA (Wold 2014) og disse dataene er nå ute i naturbase (august 2014), men er ikke en del av statistikken i denne statusoversikten. Noen nyere data fra kulturlandskapsregistreringer (Bratli og Blindheim 2010) og fra edelløvskogsregistreringer (Blindheim 2012) er kommet inn i Naturbase. Det er gjort en del mindre utredninger i forbindelse med kartlegging i verneområder (Jansson mfl. 2013) og i forbindelse med forslag til opprettelse av nye skogvernområder (Bendiksen 2006, 2007; Bendiksen, E. 2010; Løset, Finne, og Heimstad 2012). En rekke mindre utredninger knyttet til ulike typer planlagte tiltak har tilført noe ny kunnskap om naturtyper (Bendiksen 2011, 2012, 2013; Bendiksen og Moen 2011; Fjeldstad 2007, 2012; Gammelmo 2012, 2013; Olberg 2012; Wold 2010). For en gjennomgang av eldre litteratur som er brukt som grunnlag for naturtypekartleggingen i 2001-2002 se rapporten for dette arbeidet (Fjeldstad mfl. 2002). I forbindelse med en rekke nyreguleringer i kommuneplanen ble det i mai 2014 kartlagt prioriterte naturtyper av Miljøfaglig utredning (Fjeldstad et al. 2014). I forbindelse med revisjon av kommuneplan 2022-2034 for Nittedal kommune er det gjort kartlegging av naturtyper, samt rødlistede og fremmede arter (Selvig og Midteng 2022). Det er også kommet inn en del nye lokaliteter i Naturbase som baserer seg på DN13-metodikken i perioden 2021-2023.

Kartlegging etter MI dokumenteres ikke i rapporter så her er det kun data i Naturbase som er tilgjengelig. I Nittedal kommune er det gjennomført forholdsvis omfattende MI-kartlegging i deler av kommunen i 2019, 2021 og 2023. Mindre kartlegginger har foregått i 2022 og 2024. Samlet sett gir dette en god oversikt over hvor det finnes naturtypelokaliteter med en viktig funksjon for biologisk mangfold i disse delene av kommunen. Imidlertid er det grunn til å merke seg at det er en del naturtyper som ikke fanges opp av MI, som ferskvann, store gamle trær foruten eik, blandingsskoger og englignende oppdyrka mark, som nok i mange DN13-kartlegginger tidligere er ført til semi-naturlig mark. Det kan være grunnen for at det finnes eldre DN13-lokaliteter i Naturbase, som ikke eller bare delvis har blitt erstattet av nye registreringer etter MI. Det gjelder i all hovedsak naturtyper med verdier knyttet til kulturlandskapet, som f.eks. naturbeitemark, slåttemark og hagemark. Muligens har verdiene som tidligere fantes her forsvunnet i mellomtida, eller så kan de ulike kartleggingsmetodene ligge til grunn for dette avviket.

I Nittedal kommune er det også utført heldekkende kartlegging av natur i en del verneområder, såkalt basis-kartlegging. Dette gjelder hele eller i noen tilfeller deler av følgende naturreservater Rundkollen og Sortungsbekken, Ramndalen, Karlshaugen, Slåtmyra, Lillomarka, Slattumsrøa og Prekestolen og Ryggevaana.

Nittedal kommune er godt kartlagt for de fleste områder og de fleste naturtyper (figur 3). Som statusrapporten fra 2014 konkluderte vil det fortsatt finnes spredte naturverdier som ikke er fanget opp, både i tettbebygde strøk og kulturlandskapet i dalbunnen, og i skogene rundt om. De store ravinesystemene under marin grense er godt kartlagt, men det kan finnes enkelte mindre ravineraler

som ikke er fanget opp, spesielt i tilknytning til Nitelva. Tabell 3 har separate vurderinger og kommentarer for hver hovednaturtype.

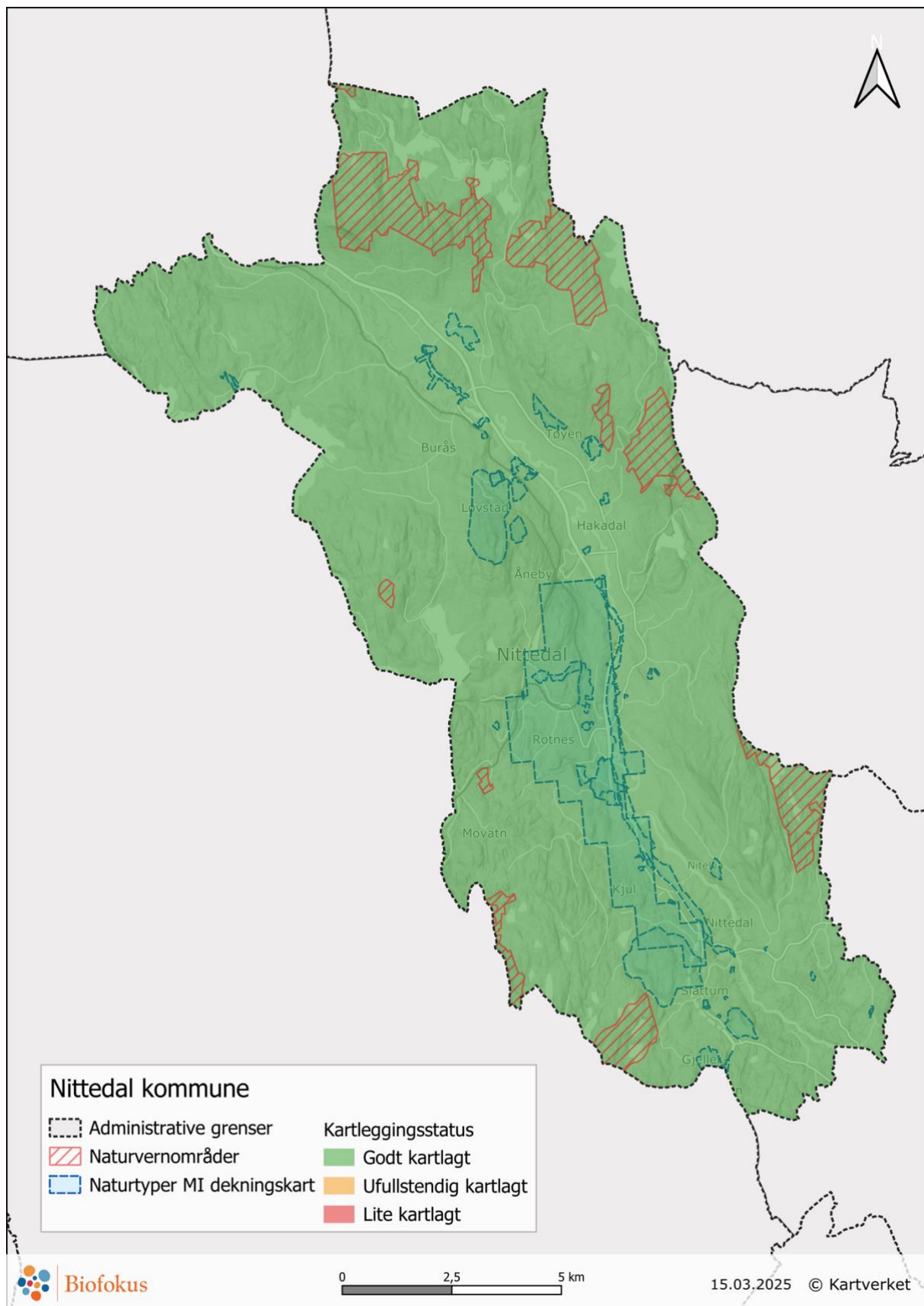
Mange av de lokaliteter som er kartlagt etter DN-13 i tidlig fase (før 2007) har ufullstendige beskrivelser, som ikke er i tråd med dagens standard. Det bør gjøres en gjennomgang på hvilke som likevel er akseptable, og hvilke som er i behov av oppdatering. Det er først og fremst lokaliteter med skog og myr i åsene som har ufullstendige beskrivelser, da lokaliteter i dalføret i større grad er revidert eller kartlagt senere.

Skogbrukets MiS-registreringer er av varierende dato, til dels litt eldre fra 2003-2007, som i stor grad samsvarer med eldre naturtyperegistreringer, mens det i en del områder er oppdatert MiS fra 2015 og som treffer mer uavhengig av naturtyperegistreringene. Naturtypekartleggingen i skog var nok ganske godt dekkende i 2002, men det er trolig at enkelte lokaliteter er oversett, og at både tilstand og kunnskap er endret i løpet av de siste 20 årene. Enkelte nyere funn av rødlistearter i skog er heller ikke fanget opp i naturtyper. Rødlistearter er ofte knyttet til livsmiljøer, og det vil generelt være en fordel å få kartlagt hele livsmiljøet og ikke bare punktet arten er funnet i. I åsene bør en derfor vurdere oppdatering i utvalgte områder, både for å fange opp verdier som ikke er fanget opp tidligere, og for å revidere beskrivelser på eldre lokaliteter.

I dalbunnen vil det i første hånd være behov for videre kartlegging i forbindelse med nye planer og tiltak, da det kan være naturkvaliteter som ikke er fanget opp tidligere.

Tabell 3. Oversikt over kartlegging av hovednaturtyper, samt vurdering av dekning og antatt potensial for kartlegging.

Hovedtype	Dekning	Antatt potensial for
Kulturlandskap	God	Vurderes som godt dekket inn, da de fleste verdiene knyttet til kulturlandskapet kan forventes i områder som har blitt kartlagt etter MI i de siste årene eller som er godt dekket av tidligere kartlegginger. Det er likevel grunn til å tro at det kan finnes noen lokaliteter med naturverdier knyttet til kulturlandskapet som hittil ikke har blitt systematisk undersøkt.
Skog	Ufullstendig - God	Kartleggingen i skog vurderes til å være ufullstendig-god. Selv om hele skogarealet i Nittedal kommune er markert som grønt kan det fremdeles finnes områder som ikke er fanget opp. Dette gjelder utenom arealet som er MI-kartlagt eller som er kartlagt i forbindelse med skogkartlegginger eller i andre sammenhenger. På store arealer i kommunen finnes det ingen systematiske skogsregistreringer. Områdene bør bli nærmere undersøkt, selv om det er delvis sterkt hogstpåvirket og potensialet for å oppdage store lokaliteter med verdier knyttet til gammel skog vurderes ikke til å være veldig stort.
Ferskvann/våtmark	Lite - God	Det er kartlagt en god del lokaliteter i ferskvann og våtmark i dalbunnen av kommunen, spesielt langs Nitelva. Dette området kan ansees som godt kartlagt for ferskvann/våtmark. Åslandskapet i øst og vest er preget av mindre og større tjern/vann og bekker som renner ned til dalen sentralt i kommunen. Få naturtyper er imidlertid registrert knyttet til disse vassdragene.
Myr og kilde	Ufullstendig-God	Det forekommer en del myrområder i kommunen. Flest avgrensede myrområder finnes på åsene i vest og nordøst i kommunen. I tillegg er det avgrenset noen myrområder nede i dalen i forbindelse med senere MI-kartlegginger. Flere lokaliteter kunne potensielt blitt fanget opp ved en ny systematisk kartlegging av kommunen.

Figur 3. Kart som viser kommunens kartleggingsstatus. Grønt er areal i Nittedal kommune som er vurdert som «godt kartlagt». Gult viser arealer som er «ufullstendig kartlagt» og rødt viser arealer som er vurdert som «dårlig kartlagt». Naturvernområder vises med skraverte polygoner i rødt og naturtyper kartlagt etter Miljødirektoratets instruks (MI) vises i blått.

Status utvalgte naturtyper

Av utvalgte naturtyper har Nittedal verdier knyttet til kulturlandskapet og noe rik berggrunn. Det er kartlagt enkelte hule eiker og en del lokaliteter knyttet til slåttemark, samt en lokalitet med slåttemyr og en lokalitet med åpen grunnlendt kalkmark. Tabell 4 viser data fra både DN13- og MI-metodikk.

Tabell 4. Oversikt over utvalgte naturtyper i Nittedal kommune. Det vises både antall registrerte lokaliteter og areal innenfor og utenfor verneområder. Utvalg av lokaliteter følger «[Forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven](#)», men det inkluderer også tilsvarende lokaliteter innenfor verneområder.

Metodikk		Utenfor verneområde		Innenfor verneområde	
		Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
DN13	Naturtype				
	Hule eiker	5	7	1	32
	Slåttemark	3	48		
	Slåttemyr	1	3	1	111
	Åpen grunnlendt kalkrik mark i boreonemoral sone	1	24		
	Total	9	58	2	143
MI	utvalgt Naturtype				
	Hule eiker	1	1		
	Slåttemark	10	37		
	Total	11	37	0	0

Ansvarsnaturtyper

I Nittedal kommune er det registrert et relativt stort antall rikmyrer (og én slåttemyr) som kommunen dermed har et spesielt ansvar for å bevare. I tillegg kommer det en god del areal med naturverdier knyttet til gammel barskog (spesielt skoglokaliteter med rike barskogstyper) og kulturlandskap som kommunen har et ansvar for å bevare. Nitelva med kantsoner er viktige for fisk, andre vannlevende organismer og generelt for mange artsgrupper.

Referanser

- Bendiksen, E. 2006. Naturverdier for lokalitet Slattumsrøa, registrert i forbindelse med prosjekt Frivilligvern 2005. NaRIN faktaark. BioFokus, NINA, Miljøfaglig utredning.
- Bendiksen, E. 2007. Naturverdier for lokalitet Ravndalen, registrert i forbindelse med prosjekt Frivilligvern 2006. NaRIN faktaark. BioFokus, NINA, Miljøfaglig utredning.
- Bendiksen, E. 2010. Undersøkelse av gammelskog ved Nordre Langvann i Lillomarka (Akershus: Nittedal). Vurdering av biologiske verdier i forbindelse med hogstplaner. 638.
- Bendiksen, E. 2011. Kalkskog langs Ørfiskebekken – biologisk vurdering med hensyn til forslag om turvei bak rekkehus i Myhrerskauen, Nittedal (Akershus). NINA Minirapport. 330. NINA.
- Bendiksen, E. 2012. Undersøkelse av flora og vegetasjon i forbindelse med ny turvei i Ospelia (Nittedal, Skillebekk). Notat. NINA.
- Bendiksen, E. 2013. Vurdering av planlagt rørledning gjennom regulert naturområde ved Slattum skole, Nittedal (Akershus). NINA Minirapport. 451. NINA.
- Bendiksen, E., og S. Moen. 2011. Undersøkelse av rik barskog ved Slattum (Akershus: Nittedal). Vurdering av naturverdier i forbindelse med hogstplaner og markagrense. NINA Rapport. 701. NINA.

- Blindheim, T. 2012. Naturfaglige registreringer av edelløvskog i Akershus, Oslo, Hordaland, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag 2011. BioFokus-rapport. 2012–12. BioFokus.
- Bratli, H., og T. Blindheim. 2010. Supplerende kartlegging av biologisk mangfold i jordbrukets kulturlandskap, inn- og utmark i Oslo og Akershus, med en vurdering av kunnskapsstatus. DN-Utredning. 6–2010. Direktoratet for naturforvaltning.
- Fjeldstad, H. 2007. Vurdering av biologisk mangfold og vilt i forbindelse med etablering av Arcus på Gjelleråsen. NOTAT. MFU.
- Fjeldstad, H. 2012. Hakadal massedeponi i Nittedal, konsekvensutredning av massedeponi for tema Naturmiljø. Miljøfaglig Utredning. 2012–30. Miljøfaglig utredning.
- Fjeldstad, H., G. Gaarder, og K. Hombles. 2002. Biologisk mangfold i Nittedal kommune. Miljøfaglig Utredning Rapport. 2002:9. Miljøfaglig utredning.
- Gammelmo, Ø. 2012. Biologiske undersøkelser på Ånebymåsan i Nittedal kommune. BioFokus-notat. 2012–15. Oslo: BioFokus.
- Gammelmo, Ø. 2013. Konsekvenser for biologisk mangfold ved utbygging av Morteveien 12, Nittedal kommune. BioFokus-notat. 2013–16. Oslo: BioFokus.
- Jansson, U., K. Abel, T. Blindheim, J. T. Klepsland, og A. Thylén. 2013. Kartlegging av naturtyper etter NiN- og DN 13-metodikk i 21 verneområder i Oslo og Akershus. BioFokus-rapport. 2013–1. Oslo: BioFokus.
- Løset, F., M. Finne, og R. Heimstad. 2012. Kartlegging av frilufts- og naturverdier i 32 utvalgte områder i Oslomarka. Sweco Rapport. 1–2012. Sweco.
- Olberg, S. 2012. Biologiske undersøkelser i Berg sandtak i Nittedal kommune. Spesialkartlegging av arter. Oslo: BioFokus.
- Wold, O. 2010. Kartlegging av naturtyper i Nittedal sentrum. Notat. Asplan Viak.
- Wold, O. 2014. Naturtypekartlegging i Nittedal 2012-13. Rapport. oppdrag 530302. Asplan Viak.

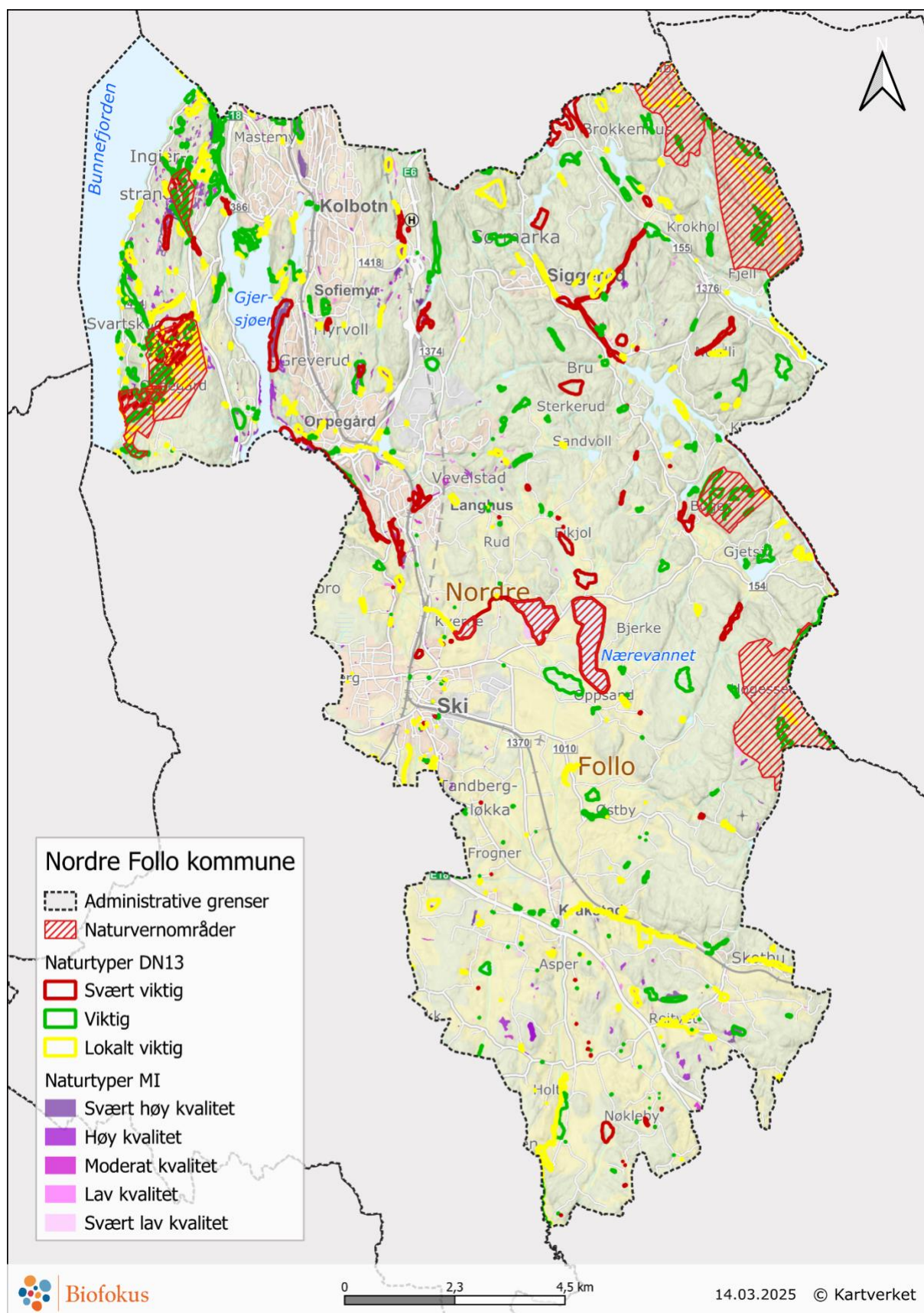
Kartleggingsstatus for naturtyper i Akershus fylke 2024, Nordre Follo kommune

Innledning

Denne vurderingen av kartleggingsstatus for naturtyper i Nordre Follo kommune bygger på [statusoversikt fra 2014](#) og [oppdatering gjort i 2020](#). Se disse rapportene for en fullstendig oversikt over referanser fra arbeider og utfordringer knyttet til kartlegging før 2020. Vi anbefaler også å se på Nordre Follo kommune sin [temaplan for naturmangfold](#) som ble vedtatt i 2022. Mer om natur, vern og skjøtsel kan leses på deres [hjemmeside](#).

Nordre Follo kommune har et landareal på 202 km² og et ferskvannsareal på 6,57 km². Kommunen ligger i sin helhet i boreonemoral vegetasjonssone. De lavereliggende vestre og nordre delene av kommunen ligger under marin grense, mens de østre delene i hovedsak er over marin grense og domineres av skogkledde åser. I nordvest grenser kommunen til Bunnefjorden, og her domineres landskapet av nord-sørgående skogkledde åsrygger. Gjersjøen utgjør et sentralt landskapselement i et av de mellomliggende dalførene. I sørvest fra Langhus og sørover er det åpne sletter, en stor andel dyrket mark og en del middels store kulturlandskapssjøer. I øst er det også stort innslag av relativt dype innsjøer og vannsystemer i nordvest-sørøstgående sprekkedaler. Jernbanen går gjennom kommunen fra Kolbotn i nord til Ski i sørvest, og langs denne akse er det tettbebyggelse. Både E6 og E18 er også markert infrastruktur i nord-sørlig retning i den nordvestre delen av kommunen.

Berggrunnen er stort sett fattig grunnfjell av gneis og granitt, men ytterst mot Bunnefjorden i vest er det mer kalkrike innslag, som gir utslag i rike vegetasjonstyper. I dalførene under marin grense er det til dels tykke marine avsetninger, mens lisider og åser er preget av tynnere morene og toppartier med berg i dagen. Fra Langhus i nord sørover til Ski er det en sone med vest-østgående randmorener. Moreneryggene er kanskje spesielt tydelige langs Kirkeveien nord for Ski sentrum og videre sørøstover langs Oppsandveien. Skogen er mange steder hardt drevet, men det er også områder med eldre skog, og kommunen har spredt store naturkvaliteter knyttet til produktiv lavlandsskog. I sletteområdene er det spesielt naturverdier knyttet til rike kulturlandskapssjøer og våtmarker.

Figur 1. Oversikt over kartlagte naturtyper og verneområder i Nordre Follo kommune.

Naturtyper i Naturbase

I Naturbase ligger naturtypelokaliteter fra 1990 til 2024. Naturtyper kartlagt frem til 2018 er kartlagt i henhold til DN-håndbok 13 (DN13), mens lokaliteter kartlagt fra 2019 til 2024 er kartlagt etter både DN13 og etter Miljødirektoratets instruks for naturtypekartlegging (MI). Det samlede naturtypearealet er på rundt 14 km², men med en del naturtypeareal som overlapper pga. kartlegging etter to ulike metodikker, er det faktiske naturtypearealet på drøyt 13 km². 31 % av naturtypearealet ligger innenfor verneområder. For ytterligere detaljer om antall og areal av naturtyper, innenfor og utenfor verneområder, se Tabell 1 og 2. Figur 1 viser kart over kartlagte naturtyper og i denne [lenken](#) kan naturtypene studeres i detalj i Naturbase.

Det er dokumentert mye viktig natur i Nordre Follo kommune. Over 70 % av naturtypearealet er vurdert som viktig (B-verdi) eller svært viktig (A-verdi) i henhold til DN-håndbok 13, og knapt 84 % er vurdert å ha moderat, høy- og svært høy kvalitet i kartleggingen etter MI. Naturtyper knyttet til gammel barskog (mest granskog), rik kulturlandskapssjø, rik edelløvskog, rik sumpskog, rik barskog (lågurtfuruskog, lågurtgranskog), intakt lavlandsmyr og viktig bekke- og damdrag dekker de største arealene av naturtyper. Når det kommer til antallet av kartlagte naturtyper dominerer lokaliteter med store gamle trær (eik), dammer, gammel barskog og rik sumpskog.

Tabell 1. Oversikt over Nordre Follo kommune sine naturtyper registrert etter DN-håndbok 13. Utforming satt som «-» betyr at utforming ikke er angitt. «Antall» står for antall registrerte polygoner av typen. Areal er rundet til nærmeste halve daa, dvs. areal som får «0» er mindre enn en halv daa. Totalt antall teller lokaliteter som er delt av verneområder, som én lokalitet.

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Åpen naturlig fastmark	Kantkratt	-	1	0	1	10	1	10
		Urterik kant	4	29			4	29
	Åpen kalkmark	Grunnendt kalkberg i Oslofeltet	2	1			2	1
	Rik berglendt mark	Rik grunnendt mark	1	21			1	21
Kyst og havstrand	Strandeng og strandsump	-	1	1	1	5	1	6
		Stort strandengkompleks	1	0			1	0
	Rikt strandberg	Sørlig	2	4			2	4
Skog	Rik edelløvskog	-	12	283	2	381	12	664
		Lågurt-eikeskog	2	7	4	107	5	114
		Rik rasmarkslindeskog	2	2	1	15	2	16
		Alm-lindeskog	7	193			7	193
		Or-askekog	5	76			5	76
	Kalkskog	Lågurtkalkskog i kyststrøk	2	20	1	11	2	31
		Gråor-heggeskog	7	59			7	59
		Liskog og raviner	3	18	1	13	3	31
		Flommarksskog	4	40			4	40
	Rik sump- og kildeskog	Rikere løvsumpskog	8	148	2	6	10	154

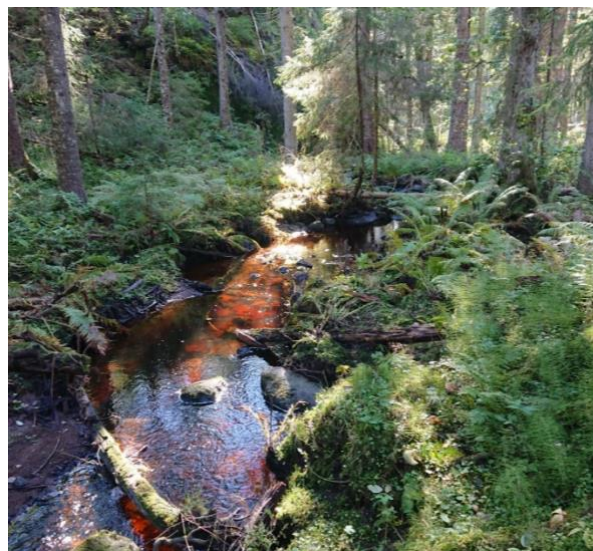
DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
		-	18	239	2	27	20	266
		Rikere gransumpskog	4	26	3	84	6	110
		Viersump i lavlandet	8	57			8	57
		Rik sumpskog	12	253			12	253
		Varmekjør kildelauvskog	2	22			2	22
		Rikere strandskog	2	33			2	33
	Gammel boreal lauvskog	-	10	129			10	129
		Gammelt ospeholt	1	5	1	2	2	7
		Gammel bjørkeskog	2	41			2	41
	Gammel barskog	Gammel furuskog	4	119			4	119
		Gammel granskog	49	1692	21	1072	63	2764
		-	2	19	1	262	3	281
	Bekkekløft og bergvegg	Bekkekløft	2	8	2	42	4	50
	Rik blandingsskog i lavlandet	-			1	26	1	26
		Boreonemoral blandingsskog	11	158	3	150	12	308
	Gammel sumpskog	Gammel gran- og bjørkesumpskog	1	6			1	6
	Rik barskog	Høgstaudegranskog	3	42	1	2	3	45
		Lågurtgranskog	3	28	1	62	3	90
	Flommarksskog	Flompåvirket oreskog	1	6			1	6
Kulturlandskap	Slåttemark	Frisk/tørr, middels baserik eng slått	1	0			1	0
		Rik slåtteeeng	1	5			1	5
		Tørr, meget baserik eng i lavlandet slått	1	5			1	5
		Slåttevåteng	1	21			1	21
	Slåtte- og beitemyr	Slåttemyr	1	6			1	6
	Artsrik veikant	-	5	55	1	7	5	62
	Naturbeitemark	-	23	503			23	503
	Hagemark	-	6	55			6	55
		Eikehage	1	2	1	2	2	5
		Fattig hagemark med edellauvtrær	2	5			2	5
		Bjørkehage	5	117			5	117
	Småbiotoper	Kantsamfunn	3	9	3	9	5	18
		Åkerholmer	1	1	14	19	14	21
		Skogholt med engpartier	1	5			1	5
	Store gamle trær	Eik	76	23	157	23	230	46
		-	6	59	3	11	9	71
		Furu	3	1			3	1

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
		Ask	6	8	1	3	7	11
		Osp	4	0			4	0
		Gammelt tre	1	1			1	1
		Andre treslag	1	1			1	1
	Parklandskap	-	1	2			1	2
		Parker			2	36	2	36
		Kirkegårder	1	3	1	9	2	12
Ferskvann/ Våtmark	Deltaområde	-	1	110			1	110
	Viktig bekke­drag	-	9	618	1	0	9	618
		Bekk i intensivt drevne jordbrukslandskap	2	14	1	0	2	14
		Parti som binder sammen andre naturmiljøer	1	12			1	12
		Meandrerende parti med naturlige kantsoner	1	66			1	66
	Rik kulturlandskapssjø	Næringsrik utforming	5	82	3	1352	5	1434
		Kalkfattigere utforming	1	19			1	19
	Dam	-	55	133	3	1	58	134
		Gårdsdam	31	49	1	1	32	49
		Eldre fisketom dam	12	14			12	14
	Naturlig fisketomme innsjøer og tjern	Små myrtjern og myrpytter	1	43			1	43
	Evjer, bukter og viker	-	1	109			1	109
		Bukter og viker	5	12			5	12
		Rikstarrump	1	4			1	4
Myr og kilde	Rikmyr	Åpen intermediær og rikmyr i lavlandet	3	20			3	20
	Intakt lavlandsmyr i innlandet	-	17	648	7	244	23	893
		Flatmyr	1	13			1	13
		Blanding mellom nedbørsmyr og jordvannsmyr	1	28			1	28
	Høgmyrer i innlandet	-	3	219			3	219
Andre viktige forekomster	Andre viktige forekomster	-	6	196			6	196
Totalt			507	7078	248	3994	723	11072

Tabell 2. Oversikt over Nordre Follo kommune sine naturtyper registrert etter Miljødirektoratets instruks. «Antall» står for antall registrerte polygoner av typen. Areal er rundet til nærmeste halve daa, dvs. areal som får «0» er mindre enn en halv daa. Totalt antall teller lokaliteter som er delt av verneområder, som én lokalitet.

MI		utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedøkosystem	Naturtype	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Naturlig åpne områder under skoggrensa	Åpen flomfastmark	1	3			1	3
	Sanddynemark	4	1	1	0	4	2
Skog	Hule eiker	145	100	2	1	145	100
	Høgstaudegranskog	4	10			4	10
	Kalk- og lågurtfuruskog	8	30			8	30
	Lågurtfuruskog	32	112			32	112
	Gammel lågurtgranskog	22	196	1	0	22	197
	Gammel furudominert naturskog	3	42			3	42
	Gammel furuskog med gamle trær	34	431			34	431
	Gammel furuskog med liggende død ved	17	121			17	121
	Gammel furuskog med stående død ved	5	62			5	62
	Gammel grandominert naturskog	5	71			5	71
	Gammel granskog med gamle trær	5	31			5	31
	Gammel granskog med liggende død ved	93	819	2	0	93	820
	Gammel granskog med stående død ved	23	123			23	123
	Gammel lågurtospeskog	9	26			9	26
	Frisk rik edellauvskog	1	6			1	6
	Frisk lågurtedellauvskog	12	50			12	50
	Lågurtedellauvskog	4	11			4	11
	Lågurtalm-lind-hasselskog	16	38			16	38
	Høgstaude-edellauvskog	4	16			4	16
	Flomskogsmark	28	145			28	145
	Gammel høgstaudegråorskog	19	49			19	49
	Gammel fattig edellauvskog	2	9			2	9
Semi-naturlig mark	Semi-naturlig eng	14	27			14	27
	Slåttemark	2	3			2	3
	Naturbeitemark	22	67			22	67
	Hagemark	20	104			20	104

MI		utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedøkosystem	Naturtype	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
	Eng-aktig sterkt endret fastmark	5	2			5	2
Våtmark	Kalkrik helofyttsump	3	42			3	42
	Rik åpen sørlig jordvannsmyr	2	7			2	7
	Gammel fattig sumpskog	24	69	1	0	24	69
	Rik gransumpskog	22	111			22	111
	Rik svartorsumpskog	29	109			29	109
	Kilde-edellauvskog	1	1			1	1
	Rik gråorsumpskog	7	16			7	16
	Sørlig nedbørsmyr	1	20			1	20
	Rik vierstrandskog	8	64			8	64
	Rik svartorstrandskog	4	8			4	8
	Semi-naturlig våteng	2	16			2	16
Totalsum		662	3168	7	1	662	3169

Figur 2: Til venstre: Våtmark i Slorene. Til høyre: Gammel granskog og flommarksskog ved Sagdalsbekken, øst for Langhus. (Foto: Anders Thylén)

Figur 3: Til venstre: Rosenjodskinn (VU) i frodig gransumpskog ved Langhus. Til høyre: Eikehagemark i landskapsvernområdet på Svartskog. (Foto: Anders Thylén)

Generell kartleggingsstatus

Denne vurderingen av kartleggingsstatus for naturtyper i Nordre Follo kommune bygger på statusoversikt fra 2014 (Blindheim et al. 2014) og 2020 (Thylén & Blindheim 2020). Se disse rapportene for en fullstendig oversikt over referanser.

Et stort antall undersøkelser utført over lang tid ligger til grunn for de naturtypeavgrensningene som er gjort i Naturbase de siste 25 årene. I daværende Ski kommune ble det gjort omfattende kartlegginger, blant annet av naturtyper etter DN13 i 2004-2005 (Blindheim et al. 2006; Klepsland et al. 2006; Olsen et al. 2006), hvor også MiS-data ble integrert. Dammer ble undersøkt i kommunen i 2009 (Olsen 2010) med komplettering i 2021 (Strand 2021). Oppegård kommune ble første gang naturtypekartlagt i 2005 (Bratli 2005), og det ble gjort en større revisjon i 2012 (Olberg & Blindheim 2012). Det er videre gjort en rekke kartlegginger i ulike sammenhenger, herunder flere eikekartlegginger (O. Lønnve 2015; O. J. Lønnve 2016), og kartlegginger i forbindelse med regulerings- eller byggesaker (Bichsel & Hofton 2016; Jacobsen et al. 2019; Jansson 2019; Solvang & Michelsen 2014; Thylén 2014; Thylén & Blindheim 2011). Det er videre gjort kartlegging av Slorene i forbindelse med skjøtelsplan for verneområdet (Thylén & Jansson 2018) og flere kartlegginger i Svartskog landskapsvernområde og i forbindelse med vern av Trolldalen naturreservat (Thylén 2018). Det ble kartlagt rekrutteringseiker i noen utvalgte områder i 2021 (Olsen, K. M. 2022).

I årene 2019, 2022, 2023 og 2024 ble det gjennomført omfattende naturtypekartlegging etter MI i deler av Nordre Follo kommune. Disse kartleggingene hadde hovedfokus på områder med høy utbyggingspress, hvilket vil si nærområder til tettsteder, tilgrensende skogarealer og landbruksareal.

Kartleggingsstatus for Nordre Follo kommune vurderes som «godt kartlagt» for store deler av kommunen, mens enkelte deler, hovedsakelig i øst, vurderes som «ufullstendig kartlagt», se Figur 4. I 2014 og 2020 ble hele kommunen vurdert som godt kartlagt. Grunnen til en nedgang i 2025 på tross av ytterligere kartleggingsinnsats, er at de første kartleggingene fra 2000-2005 begynner å gå ut på dato. Spesielt skjøtelsavhengige naturtyper kan ha endret tilstand og status på 20 år. Men også i skogen

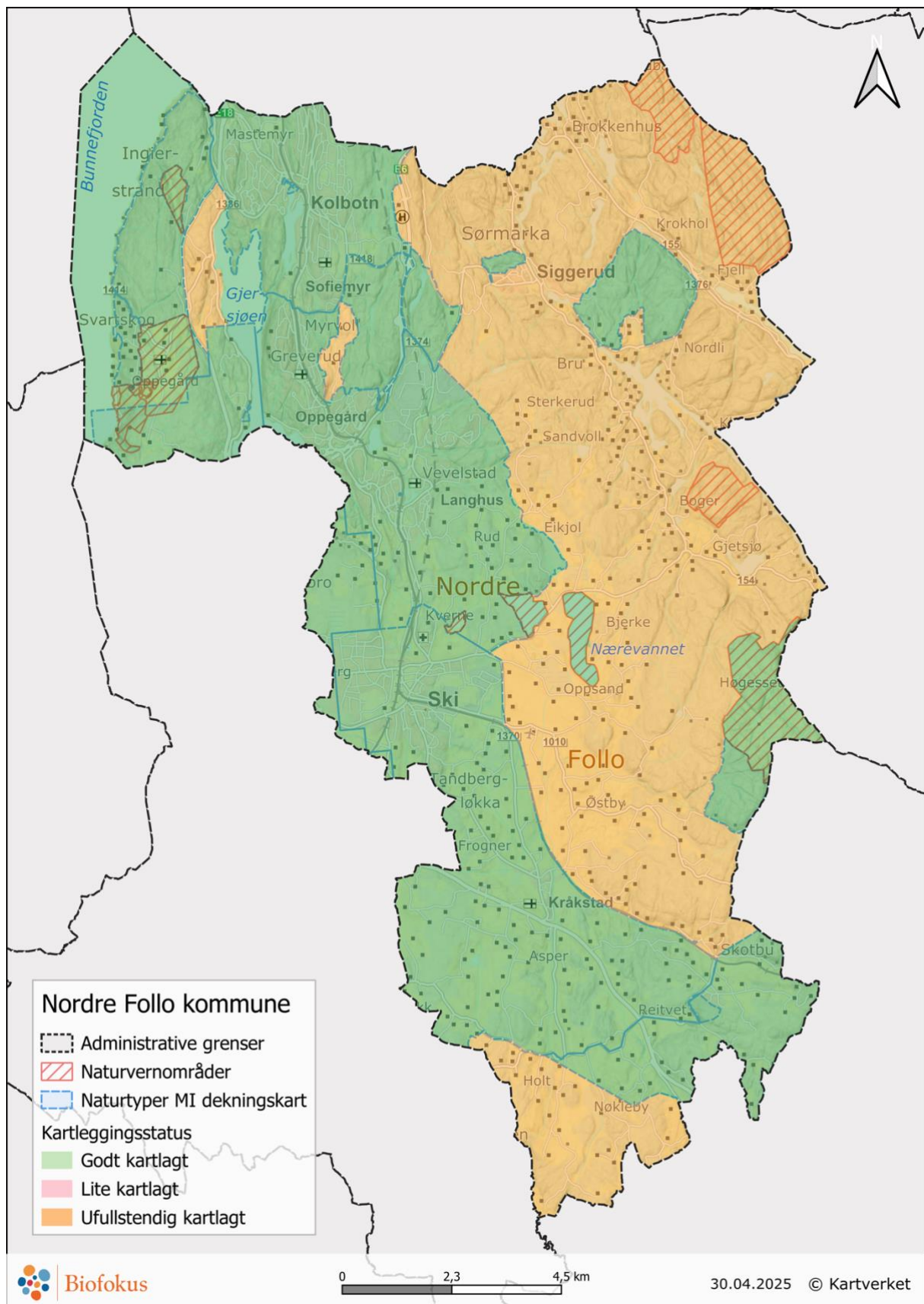
kan lokaliteter ha blitt hogd mens andre skoger er blitt 20 år eldre og kan ha utviklet f.eks. dødvedelementer. Se Tabell 3 for separate vurderinger og kommentarer for hver hovednaturtype.

Ski kommune var tidlig ute med kommunedelplan for naturmangfold (Ski kommune 2017). Det ble laget en samlet plan for Nordre Follo kommune i 2022 (Nordre Follo kommune 2022). I kommunedelplanen peker kommunen på følgende områder for videre kartlegging (våre kommentarer i kursiv:

1. Kartlegging av restaurerbar natur. *Dette ble utført av NINA i 2023 (Skrindo et al. 2023).*
2. Bedre artskartleggingen i skog, særlig insekter, sopp og lav og da først og fremst med tanke på rødlistearter.
3. Kartlegging av veikanter med tanke på innføring av et insektvennlig kantslåttregime, som både hensyntar stedegen flora og behovet for å bekjempe forekomster av fremmede arter.
4. Oppdatering av noen eldre naturtyperegistreringer, primært de som krever skjøtsel/hevd for å beholde sin verdi. *Vi anbefaler også oppdaterte kartlegginger i skog, for de delene som kun har eldre registreringer.*
5. Det finnes trolig også mindre naturtypelokaliteter som ikke er fanget opp, bl.a. på Svartskog (rik furuskog), ved Flatåsen/Pinnåsen mellom Fløysbonn og Greverud, og på Greverudåsen mellom Siggerud og Fjell. *Deler av dette er fanget opp i MI-kartlegginger i 2023-2024, og noe er planlagt utført av kommunen i 2025.*
6. Kartlegging av de ikke kartlagte dammene som inngår i et nettverk av amfibiedammer. Det bør ses på forekomst av amfibier, dammens tilstand og eventuelle anbefalinger om skjøtsel.

Tabell 3. Oversikt over kartlegging av hovednaturtyper, samt vurdering av dekning og antatt potensial for kartlegging.

Hovedtype	Dekning	Antatt potensial for
Kulturlandskap	God	Kulturlandskapet vurderes å være godt kartlagt. I tillegg til grundig kartlegging gjennom mange år, har både de senere årenes MI-kartlegging og kompletterende kartlegginger av eik dekket inn mye. Det kan fortsatt finnes enkelte mindre uoppdagede lokaliteter, spesielt i de østre og sørøstre delene av kommunen, hvor det også er områder hvor kartlegging ikke er oppdatert de siste 20-25 årene. Eldre lokaliteter med skjøtelsavhengige naturtyper bør generelt rekartlegges.
Skog	Ufullstendig - God	Kartleggingen i skog vurderes generelt å være ufullstendig til god, bl.a. takket være grundige kartlegginger i 2002-2005. Disse registreringene begynner likevel å bli gamle, derav en nedgradering fra tidligere vurdering som god. Spesielt er det store skogarealer i de østre delene av kommunen, Sørmarka og helt sør til Kråkstad, som ikke har oppdaterte registreringer etter 2005.
Ferskvann/våtmark	God	Ferskvann vurderes som godt undersøkt. Både dammer, viktige bekkedrag og kulturlandskapssjøer er godt fanget opp. Det kan være enkelte dammer som ikke er blitt registrert. Registreringene er til dels eldre, og tilstand, status på kantsoner etc. for en del av lokalitetene kan ha blitt endret.
Myr og kilde	God	Myrer er godt dekket opp, og potensialet for å finne ytterligere lokaliteter er lite.

Figur 4. Kart som viser kommunens kartleggingsstatus. Litt over halvparten av kommunen er vurdert som «godt kartlagt» (grønt). Arealer som hovedsakelig har eldre kartlegginger (med behov for oppdatering) er satt til «ufullstendig», hvilket er en nedgradering fra tidligere vurdering som «godt kartlagt». Naturvernområder vises med skraverte polygoner i rødt og naturtyper kartlagt etter Miljødirektoratets instruks (MI) vises i blått.

Status utvalgte naturtyper

Av utvalgte naturtyper har Nordre Follo framfor alt svært mange hule eiker. En stor andel av disse er knyttet til landskapsvernområdet på Svartskog, men det er også en god del i kulturlandskap andre steder i kommunen. Etter DN13 er det kartlagt 76 eiker utenfor verneområder og 157 innenfor. Etter MI er det kartlagt 145 eiker utenfor verneområder og to innenfor. Det er stor grad av overlapp mellom DN13 og MI.

Det er kartlagt en slåttemark og en slåttemyr. Det er videre kartlagt en lokalitet med åpen grunnlendt kalkmark. Det er noe usikkert om denne oppfyller definisjonen av den utvalgte naturtypen, selv om den opplagt har store kvaliteter. Det er for øvrig flere lokaliteter med rik berglendt mark i brattsidene ned mot Bunnefjorden, med kalkkrevende karplanter og som er i grenseland mot øverste kalktrinn, men som trolig ikke oppfyller definisjonen for naturtypen. Tabell 4 viser data fra både DN13- og MI-metodikk.

Tabell 4. Oversikt over utvalgte naturtyper i Nordre Follo kommune. Det vises både antall registrerte lokaliteter og areal innenfor og utenfor verneområder. Utvalg av lokaliteter følger «[Forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven](#)», men det inkluderer også tilsvarende lokaliteter innenfor verneområder.

Metodikk		Utenfor verneområde		Innenfor verneområde	
		Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
DN13	Naturtype				
	Hule eiker	76	23	157	23
	Slåttemark	1	21		
	Åpen grunnlendt kalkrik mark i boreonemoral sone	2	1		
	Slåttemyr	1	6		
	Total	79	45	157	23
MI	utvalgt Naturtype				
	Hule eiker	145	100	2	1
	Total	145	100	2	1

Ansvarsnaturtyper

Av naturtyper hvor Nordre Follo har både mange lokaliteter og en stor andel av lokalitetene regionalt er det hovedsakelig rik sumpskog og gammel og til dels produktiv lavlandsbarskog som peker seg ut. For sumpskog gjelder det både rik svartor- og rik gransumpskog, i tillegg til en god andel gammel fattig sumpskog. Kommunen har mange små lokaliteter med rik og produktiv granskog, til dels med et betydelig artsmangfold knyttet til dødved. Nordre Follo har også mange åser med eldre furuskog, og har en betydelig andel av lokaliteter med gammel furuskog registrert i Akershus. En del av både rik sumpskog (Delingsdalen) og gammel lavlandsbarskog (Delingsdalen, Trolldalen og Gaupesteinmarka) er vernet, men det er mange små og til dels svært rike lokaliteter, som mangler beskyttelse. Av litt større arealer som har vernekvaliteter, kan nevnes Gjersjølia (østsiden av Gjersjøen) og Sagdalsbekken, begge med viktige forekomster av gammel og produktiv lavlandsbarskog.

Av rik berglendt mark og kantkratt utenfor kalkområdene ved Indre Oslofjord, har Nordre Follo en god andel av forekomstene i Akershus. Det er spesielt de vestvendte lisidene ned mot strandsonen ved Bunnefjorden som peker seg ut.

Nordre Follo har, sammen med tilgrensende Ås kommune, viktige forekomster av rike kulturlandskapssjøer (inkludert et ferskvannsdelta). De viktigste forekomstene er vernet, enten som naturreservat (Midtsjøvannet, Nærevannet og Rullestad tjern) eller administrativt (Slorene i Gjersjøen).

Nordre Follo har et stort antall dammer og hule eiker. Selv om andelen sammenlignet med andre Akershus-kommuner ikke er veldig stor, så må disse kunne betegnes som ansvarsnaturtyper.

Referanser

- Bichsel, M., & Hofton, T. H. (2016). Naturverdier og konsekvenser for naturmiljø ved avvirkning av hogstmoden gran og sikring av lysløype og stier ved Østre Greverud, Oppegård kommune (BioFokus-notat Nos. 2016–57; s. 17). BioFokus.
- Blindheim, T., Olsen, K. M., Klepsland, J. T., & Abel, K. (2006). Statusrapport, natur og miljø, Ski kommune 2006 (Siste Sjanse rapport Nos. 2006–3; s. 1-29 + vedlegg). Siste Sjanse.
- Blindheim, T., Reiso, S., & Thylén, A. (2014). Kartleggingsstatus for viktige naturtyper i Oslo og Akershus (Rapport nr. No. 5/2014; s. 43 + 165 sider vedlegg). Fylkesmannens i Oslo og Akershus, miljøvern avdelingen.
- Bratli, H. (2005). Biologisk mangfold i Oppegård kommune (NIJOS rapport No. 8/05; s. 96). NIJOS.
- Jacobsen, R., Bendiksen, E., & Jonsson, B. (2019). Kartlegging og verdisetting av naturmangfoldet i forbindelse med områderegulering for Nedre E Kornrud (Oppegård, Akershus). Revidert utgave. NINA Rapport 1577c. Norsk institutt for naturforskning.
- Jansson, U. (2019). Biologiske undersøkelser i forbindelse med boligfortetting i felt B3 på vestsiden av Veslebukta i Oppegård kommune. BioFokus-notat 2019-27. Stiftelsen BioFokus. Oslo.
- Klepsland, J. T., Abel, K., & Blindheim, T. (2006). Landskapsøkologisk plan for Ski kommuneskoger (Siste Sjanse rapport Nos. 2006–4; s. 1-50 + Vedlegg). Siste Sjanse.
- Lønnve, O. (2015). Kartlegging av hule eiker innenfor boligregulerte områder i Ski, 2015 (BioFokus-notat Nos. 2015–18). BioFokus.
- Lønnve, O. J. (2016). Kartlegging av hule eiker i Ski kommune, 2015 (BioFokus-notat Nos. 2016–40; s. 27). BioFokus.
- Nordre Follo kommune. (2022). Kommunedelplan for naturmangfold. Nordre Follo kommune. <https://www.nordrefollo.kommune.no/globalassets/nordre-follo/om-nordre-follo/styringsdokumenter/kommunedelplaner/kommunedelplan-for-naturmangfold-2022.pdf>
- Olberg, S., & Blindheim, T. (2012). Revisjon av naturtypebasen til Oppegård kommune (BioFokus-rapport Nos. 2012–16; s. 102). BioFokus.
- Olsen, K. M. (2010). Biologiske registreringer i 38 dammer i Ski kommune 2009 (BioFokus-rapport Nos. 2010–13; s. 86). BioFokus.
- Olsen, K. M. (2022). Kartlegging av rekrutteringseiker i Nordre Follo i 2021. Biofokus rapport 2022-031. Stiftelsen Biofokus. Oslo. <https://lager.biofokus.no/biofokus-rapport/biofokusrapport2022-031.pdf>
- Olsen, K. M., Klepsland, J. T., Abel, K., & Blindheim, T. (2006). Kartlegging av kantsoner til vassdrag i Ski kommune (Siste Sjanse rapport Nos. 2006–5; s. 1-18 + vedlegg). Siste Sjanse.
- Ski kommune. (2017). Kommunedelplan for naturmangfold.
- Skrindo et al. (2023). Restaurerbar natur Nordre Follo. Norsk institutt for naturforskning.
- Solvang, R., & Michelsen, F. (2014). Naturmiljø KDP Ski øst.
- Strand, L. Å. (2021). Amfibiekartlegging i Nordre Follo i 2021. https://www.nordrefollo.kommune.no/globalassets/nordre-follo/tjenester/natur-klima-og-miljo/naturkartleggingsrapporter/strand-2021_amfibiekartlegging_i_nordre_follo.pdf

- Thylén, A. (2014). Naturverdier i planområde ved Ljansbruket, Oslo og Oppegård kommuner (BioFokus-notat Nos. 2014–33). BioFokus.
- Thylén, A. (2018). Naturverdier for lokalitet Svartskog, registrert i forbindelse med prosjekt . NaRIN faktaark. BioFokus.
- Thylén, A., & Blindheim, T. (2011). Naturverdier innenfor reguleringsplanområde Bålerud, Oppegård kommune (BioFokus-rapport Nos. 2011–36; s. 15 sider + vedlegg). BioFokus.
- Thylén, A., & Blindheim, T. (2020). Kartleggingsstatus 2020 for viktige naturtyper i Akershus-kommunene (BioFokus-rapport Nos. 2020–18; s. 86). BioFokus.
- Thylén, A., & Jansson, U. (2018). Slorene våtmarksområde, Akershus – grunnlag for skjøtelsesplan. BioFokus-rapport 2018-16. Stiftelsen BioFokus.

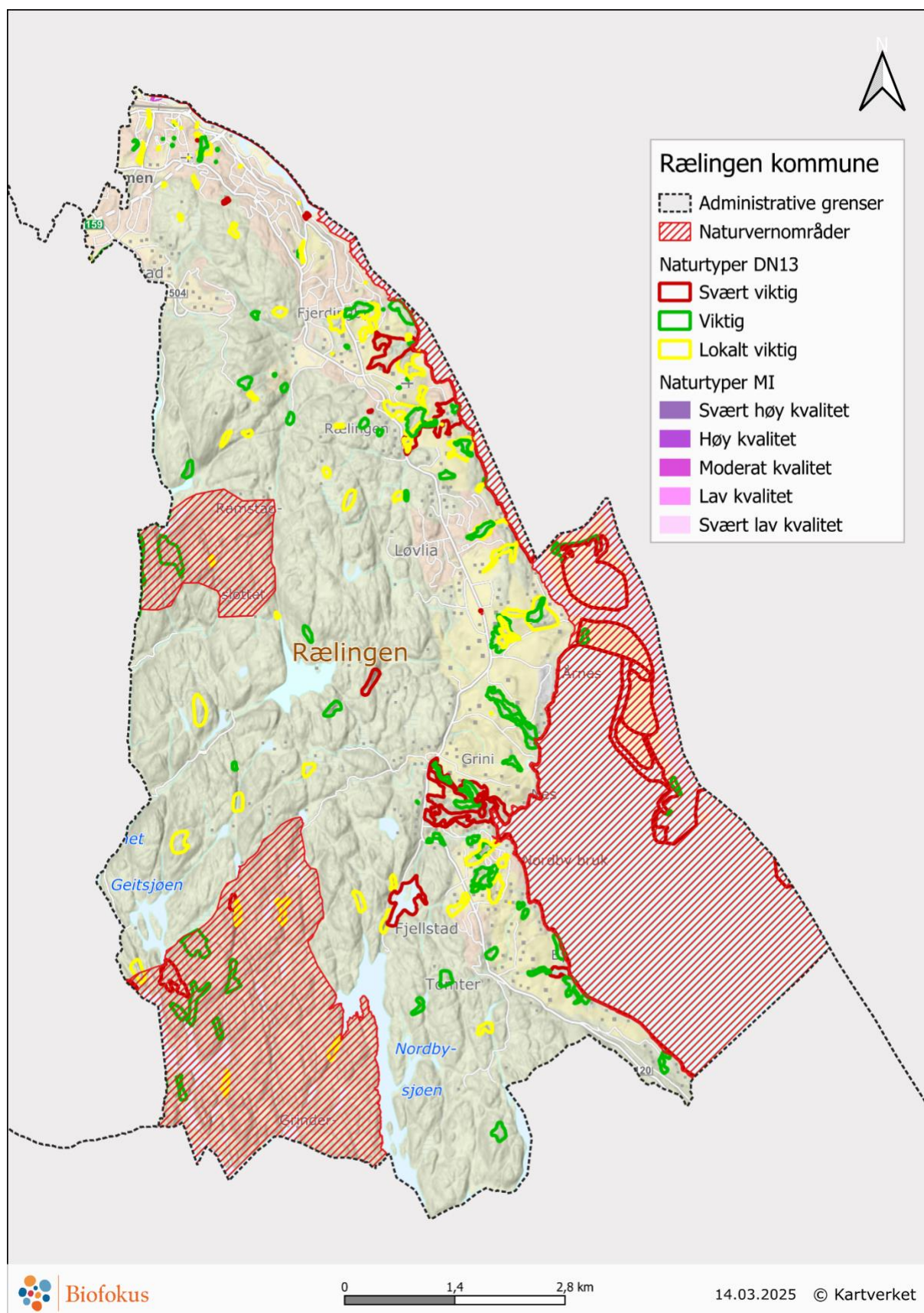
Kartleggingsstatus for naturtyper i Akershus fylke 2024, Rælingen kommune

Innledning

Denne vurderingen av kartleggingsstatus for naturtyper i Rælingen kommune bygger på [statusoversikt fra 2014](#) og [oppdatering gjort i 2020](#). Se disse rapportene for en fullstendig oversikt over referanser fra arbeider og utfordringer knyttet til kartlegging før 2020.

Rælingen kommune har et landareal på omlag 71 km². Over 20% av kommunens areal består av ferskvann (14,8 km²). 42 km² er skog og omtrent 6 km² er dyrket mark. De resterende 10 km² er bebygd. Kommunen ligger langs vestsiden av innsjøen Øyeren. I nordøst grenser kommunen mot Lillestrøm, i sør mot Enebakk og i vest mot Lørenskog. De lavereliggende delene av kommunen ligger i boreonemoral vegetasjonssone, mens de høyereliggende delene av marka ligger i sørboreal sone. Berggrunnen utgjøres i alt vesentlig av glimmergneis, men i enkelte områder i marka kommer det inn partier med gabbro. Løsmassene i de lavereliggende delene langs Øyeren utgjøres i all vesentlighet av et sammenhengende dekke av hav- og fjordavsetninger, enkelte steder med stor mektighet. I marka er det stedvis partier med morenemateriale av ulik tykkelse og dekke. Ellers kan mye av marka karakteriseres som skrinn, med kun et tynt humuslag over berggrunnen. Årnestangen, som strekker seg ut i Øyeren, domineres av elve- og bekkeavsetninger. Flere raviner finnes langs Øyeren. Bosetninger og landbruksareal er hovedsakelig konsentrert til de lavereliggende områdene, og de tettest bebygde områdene i kommunen ligger i nord mot nabokommunene Lillestrøm og Lørenskog. De vestlige delene av kommunen er en del av Østmarka, og er dominert av skog, med myrområder og tjern av varierende størrelse. Terrenget er kupert med rygger og åspartier. I Rælingen kommune finnes fire verneområder (Figur 1): Østmarka nasjonalpark (VV00003849), som deles med kommunene Lørenskog, Oslo, Nordre Follo og Enebakk, Ramstadslottet naturreservat (VV00001504), som deles med Lørenskog kommune, Nordre Øyeren naturreservat (VV00000506), som deles med kommunene Lillestrøm og Enebakk og Sørumsneset naturreservat (VV00000638) som deles med Lillestrøm kommune. Reservatene representerer både barskog og våtmark.

På kommunes nettside kan man søke opp informasjon om naturverdier i kommunen. Det er også en egen fane «Natur, klima og miljø» der det ligger en del informasjon, blant annet tilstandsrapporter for natur og miljø, som kan lastes ned som PDF-filer. I rapportene gis blant annet en vurdering og anbefaling for videre arbeid knyttet opp mot naturmangfold (se Rælingen kommune, 2022). Det er ikke laget naturmangfoldplan for kommunen.

Figur 1. Oversikt over kartlagte naturtyper og verneområder i Rælingen kommune. Tre små MI-figurer, samt mange avgrensede hule eiker og andre arealmessig svært små naturtypelokaliteter, er ikke synlige på kartet. Det henvises derfor til Naturbase for detaljer til lokalitetene.

Naturtyper i Naturbase

I Naturbase ligger naturtypelokaliteter fra 1998 til 2023. Naturtyper kartlagt frem til 2018 er kartlagt i henhold til DN-håndbok 13 (DN13), mens de tre lokalitetene kartlagt i 2023 er kartlagt etter Miljødirektoratets instruks for naturtypekartlegging (MI). Det samlede naturtypearealet er på drøyt 16 km², men da en del naturtypeareal overlapper, pga. kartlegging etter to ulike metodikker, er det faktiske naturtypearealet rundt 15 km². 83 % av naturtypearealet ligger innenfor verneområder. For ytterligere detaljer om antall og areal av naturtyper, innenfor og utenfor verneområder, se Tabell 1 og 2. Figur 1 viser kart over kartlagte naturtyper og i denne [lenken](#) kan naturtypene studeres i detalj i Naturbase.

Det er dokumentert mye viktig natur i Rælingen kommune. Over 92 % av naturtypearealet er vurdert som viktig (B-verdi) eller svært viktig (A-verdi) i henhold til DN håndbok 13, og alle av de tre lokalitetene som er kartlagt etter MI er vurdert å ha moderat, høy- og svært høy kvalitet. Naturtyper knyttet til ferskvann og våtmark dekker de største arealene etterfulgt av naturtyper i skog og ravinedaler. Mindre arealer med ulike typer semi-naturlig mark forekommer også. Når det gjelder antallet lokaliteter er det kartlagt flest gammel barskog (hovedsakelig gammel granskog), store eiketrær og ravinedaler med gjennomgående bekk.

Tabell 1. Oversikt over Rælingen kommune sine naturtyper registrert etter DN-håndbok 13. Utforming satt som «-» betyr at utforming ikke er angitt. «Antall» står for antall registrerte polygoner av typen. Areal er rundet til nærmeste halve daa, dvs. areal som får «0» er mindre enn en halv daa. Totalt antall teller lokaliteter som er delt av verneområder, som én lokalitet.

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Åpen naturlig fastmark	Ravinedal	Ravinedal i marin leire med gjennomgående bekk	19	1196	6	5	19	1201
		Ravinedal uten kildefremspring	1	432	1	1	1	433
Skog	Rik edellauvskog	-	1	3			1	3
		Or-askeskog	5	56	1	0	5	57
		Lågurt-eikeskog	2	29			2	29
		Lågurt-hasselkratt	3	35	1	1	3	36
	Bjørkeskog med høgstauder	Rik løvskog i lside	3	45			3	45
	Gråor-heggeskog	-	6	60			6	60
		Liskog og raviner	2	19			2	19
		Flommarksskog	1	128	2	11	2	139
	Rik sump- og kildeskog	Rikere løvsumpskog	1	5			1	5
		-	2	7	2	32	4	38
		Viersump i lavlandet			1	2	1	2
		Rik sumpskog	1	2			1	2

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
		Boreal kildeskog	1	4			1	4
	Gammel boreal lauvskog	-	3	10	2	63	4	73
		Rik løvskog i lisode	2	73			2	73
	Gammel barskog	Gammel granskog	7	44	1	75	7	119
		-	25	434	12	352	35	787
	Rik blandingsskog i lavlandet	Ravine-blandingsskog	7	164			7	164
		Boreonemoral blandingsskog	1	39	1	0	1	40
	Gammel sumpskog	Gammel gran- og bjørkesumpskog	1	3			1	3
	Flommarksskog	Mandelpilkratt	2	5	2	1	2	6
		Flompåvirket oreskog	1	6			1	6
Kulturlandskap	Slåttemark	Rik slåtteeeng	1	2			1	2
	Naturbeitemark	-	2	8			2	8
		Rik beiteeng	2	2			2	2
		Lågurtbeiteeng	3	80			3	80
		Svak lågurteng	1	8			1	8
		Fuktig fattigeng beitet	3	36			3	36
		Frisk næringsrik ""gammeleng"" slått	1	20			1	20
	Beiteskog	-	2	37			2	37
	Store gamle trær	Eik	30	7			30	7
		-	1	0			1	0
		Selje	1	0			1	0
		Ask	1	0			1	0
		Gammelt tre	1	10			1	10
Ferskvann/ Våtmark	Deltaområde	-	1	3			1	3
	Mudderbank	Rik utforming	2	14	3	10867	3	10882
	Viktig bekkedrag	Bekk i intensivt drevne jordbrukslandskap	1	2			1	2
	Dam	-	9	139	3	556	11	695
		Eldre fisketom dam	1	0			1	0
	Evjer, bukter og viker	-			1	224	1	224
		Evje			1	485	1	485

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Myr og kilde	Intakt lavlandsmyr i innlandet	-	1	9			1	9
Totalt			161	3178	40	12675	181	15853

Tabell 2. Oversikt over Rælingen kommune sine naturtyper registrert etter Miljødirektoratets instruks. «Antall» står for antall registrerte polygoner av typen. Areal er rundet til nærmeste halve daa, dvs areal som får «0» er mindre enn en halv daa. Totalt antall teller lokaliteter som er delt av verneområder, som én lokalitet.

MI		utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedøkosystem	Naturtype	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Våtmark	Kalkrik helofyttsump	1	4			1	4
	Gammel fattig sumpskog	1	3			1	3
	Rik vierstrandskog	1	1			1	1
Totalsum		3	8			3	8

Figur 2: Flompåvirket parti ved Årnestangen i Nordre Øyeren Naturreservat. Foto: Ole J. Lønnve 2024.

Figur 3. Skog i ravedal ved Nordby bruk. Foto: Ole J. Lønnve 2017.

Generell kartleggingsstatus

Det meste av naturtypekartlegging gjennomført i Rælingen kommune er gjort etter DN13-metodikk. Kun få begrensete områder er kartlagt etter Miljødirektoratets instruks (MI).

Skog har vært kartlagt i forskjellige sammenhenger fra slutten av 1990-tallet og frem til i dag (Blindheim, 1999; Blindheim et al., 2015; Blindheim & Lønnve, 2014; Fjeldstad, 2016, 2018; Gammelmo & Blindheim, 2016; Jansson, 2018, 2020; Jansson & Bichsel, 2017; Lønnve, 2017). For deler av kommunen er disse kartleggingene likevel gamle, og har behov for oppdatering. Raviner er godt kartlagt i kommunen (Jansson & Bichsel, 2017; Vinje, 2013). I 2016 ble det gjennomført eikekartlegging (Bichsel & Olberg, 2017). Totalt ble 28 eiker som oppfyller kravene til «Forskriftseiker» kartlagt og registrert. Semi-naturlige naturtyper, som slåttemark, er det registrert få av i kommunen, og kun én lokalitet med slåttemark er avgrenset (Jansson, 2020). Tolv lokaliteter avgrenset som naturtypen dam (inkludert eldre fisketom dam) finnes innenfor kommunen. I 2024 ble det gjennomført kartlegging av amfibier i kommunen (Lønnve & Olsen, 2024), slik at ny og oppdatert informasjon fra mange dammer og andre vannforekomster i kommunen nå finnes.

I årene 2023 og 2024 ble det gjennomført begrenset naturtypekartlegging etter MI i noen utvalgte deler av Rælingen kommune. Det er imidlertid ikke blitt gjennomført større og mer helhetlige kartleggingsprosjekter etter MI i kommunen.

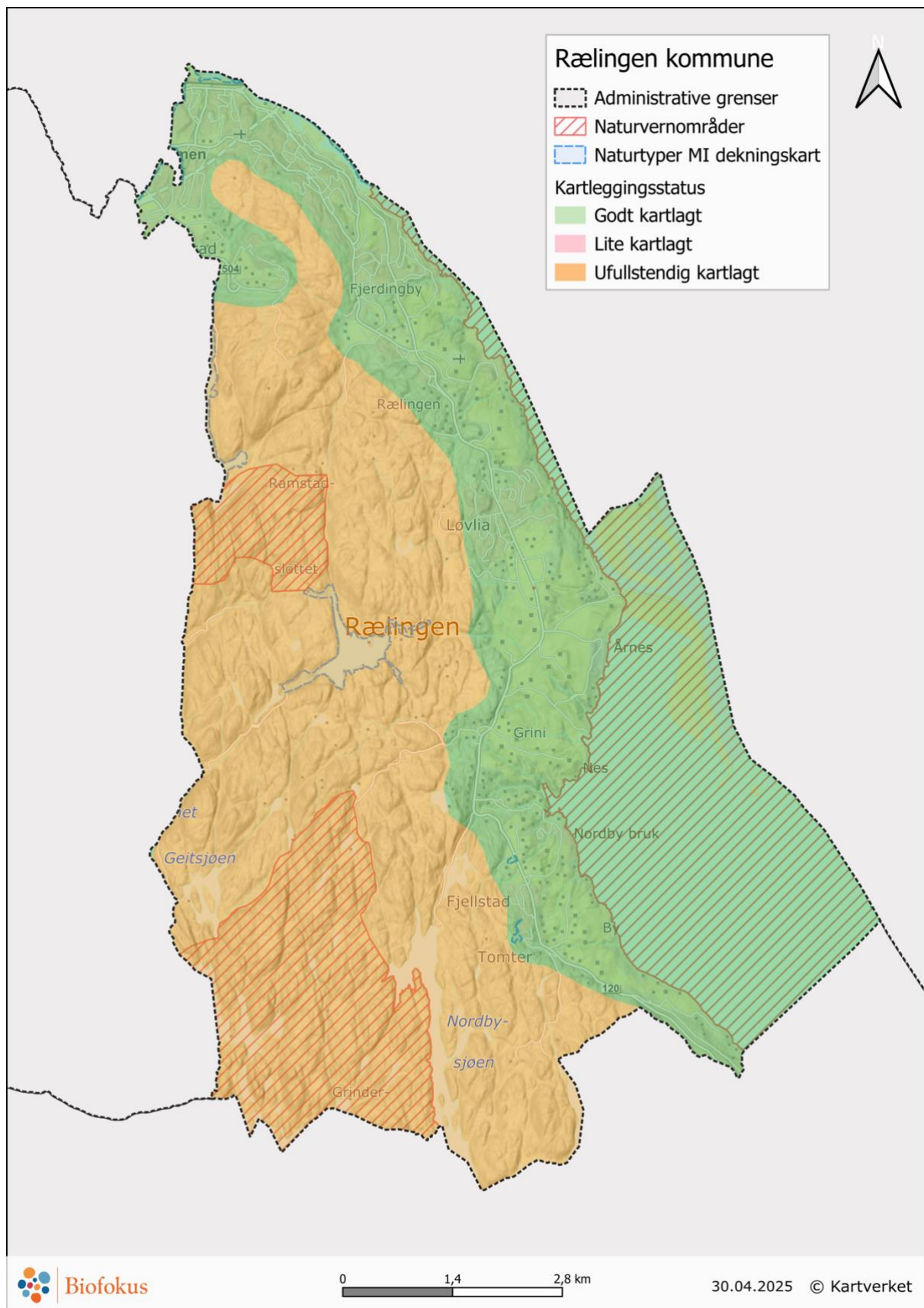
Kartleggingsstatus for Rælingen kommune vurderes som «godt kartlagt» for de østre og bebygde delene mot Øyeren. Hele kommunen ble i statusvurderingene for 2014 og 2020 vurdert som godt kartlagt. I det vestre åslandskapet med skog og myr er kartleggingene nå så gamle og i behov av oppdatering at vi har nedgradert status til «ufullstendig kartlagt», se Figur 4. Mye har skjedd i skogen

på de 25 årene som er gått siden det ble gjort systematisk nøkkelbiotopkartlegging. Skogen er blitt eldre og det har dannet seg død ved, mens andre arealer er blitt hogd. Det er også kommet mye ny kunnskap om skogøkosystem og kartlegging av skog i perioden. Myr var trolig heller ikke høyt prioritert i den tidlige kartleggingen.

Se tabell 3 for separate vurderinger og kommentarer for hver hovednaturtype.

Tabell 3. Oversikt over kartlegging av hovednaturtyper, samt vurdering av dekning og antatt potensial for kartlegging.

Hovedtype	Dekning	Antatt potensial for
Kulturlandskap	God	Vurderes som godt dekket inn, da de meste av verdier knyttet til kulturlandskapet man kan forvente å finne, har blitt relativt grundig kartlagt etter DN13. Det er likevel grunn til å tro at det kan finnes noen lokaliteter med naturverdier i kulturlandskapet som hittil ikke har blitt systematisk undersøkt, for eksempel i randsonen mot marka. Oppdateringer av enkelte lokaliteter bør vurderes.
Skog	Ufullstendig-God	Kartleggingene av barskog sør i kommunen er gamle og nyere kartlegginger fra andre kommuner, etter ny metodikk som nå skal brukes, viser at det registreres en god del nye og svært viktige skoglokaliteter som ikke tidligere er fanget opp. Det har også tilkommet mye ny kunnskap hos kartleggerne og skogen har blitt 20-25 år eldre og mange steder begynt å produsere mye død ved, særlig i skog med gamle trær og på områder med middels og høy bonitet. Det er særlig viktig å få bedre oversikt over skog som ikke tidligere er flatehogd og som derfor kan ha særlig viktige kvaliteter.
Ferskvann/våtmark	God	Ferskvann og våtmark vurderes som godt dekket. Kun 12 lokaliteter avgrenset som naturtypen dam (inkludert eldre fisketom dam) er registrert i kommunen, og det er ikke sannsynlig at det finnes mange dammer i kulturlandskapet som ikke er fanget opp av tidligere undersøkelser. Imidlertid kan det være flere dammer og små fiskeløse tjern i marka som ikke er fanget opp. Våtmarkslokaliteter i tilknytning til Øyeren, vurderes som godt fanget opp. Videre regnes det som godt potensial for at det finnes mindre lokaliteter med rike sumpskoger som ligger skjult i flere av de større naturtypene som allerede er kartlagt i skog. I tillegg kan spesielt det småkuperte terrenget i Østmarka skjule mange slike forekomster.
Myr og kilde	Lite-Ufullstendig	Myr og kilde er i liten grad fanget opp under naturkartlegging i kommunen. Kun én lokalitet med intakt lavlandsmyr er registrert. Det må antas at det finnes flere lokaliteter med myr som ikke er fanget opp. Ved studier av kart over skogsområdene i kommunen, fremgår det at det finnes mange myrområder av varierende størrelse.

Figur 4. Kart som viser kommunens kartleggingsstatus. Hele kommunen er vurdert som «godt kartlagt» (grønt). Naturvernområder vises med skraverte polygoner i rødt og naturtyper kartlagt etter Miljødirektoratets instruks (MI) vises i blått. Her mangler MI-området Olaputten, ganske sentralt i kommunen.

Status utvalgte naturtyper

Av utvalgte naturtyper har Rælingen verdier knyttet til kulturlandskapet. Det er registrert 31 lokaliteter med hule eiker og en slåttemark. Ingen utvalgte naturtyper ligger innenfor eksisterende verneområder. Tabell 4 viser data fra DN13- metodikk. MI er også ført opp som egen kategori, men det finnes per i dag ingen utvalgte naturtyper i Rælingen kommune som er kartlagt etter MI. Sannsynligvis er de fleste hule eiker fanget opp, men enkelte kan likevel dukke opp i de lavereliggende delene av kommunen lang Øyeren. Det er også sannsynlig at det kan være enkelte mindre slåttemarkers spredt i kommunen som ikke er blitt fanget opp av tidligere kartlegginger.

Tabell 4. Oversikt over utvalgte naturtyper i Rælingen kommune. Det vises både antall registrerte lokaliteter og areal innenfor og utenfor verneområder. Utvalg av lokaliteter følger «[Forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven](#)», men det inkluderer også tilsvarende lokaliteter innenfor verneområder.

Metodikk		Utenfor verneområde		Innenfor verneområde	
		Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
DN13	Naturtype				
	Hule eiker	31	7		
	Slåttemark	1	2		
	Total	32	9	0	0
MI	utvalgt Naturtype				
	Total	0	0	0	0

Ansvarsnaturtyper

Sett i en regional og nasjonal sammenheng er det først og fremst naturtyper knyttet til våtmarkene langs Øyeren, samt naturtyper i ravinelandskapet under marin grense som skiller seg ut i Rælingen kommune. Spesielt mudderbanker i tilknytning til Øyeren. Arealmessig er >40% av forekomstene med naturtypen mudderbank i Akershus fylke i Rælingen. Regionalt er de store konsentrasjonene av gammel løvblandet barskog (lavlandsskog) innenfor Østmarka NR og Ramstadslottet NR av betydning.

Videre prioriteringer bør dels fokusere på ravinelandskapet, der det fortsatt er noen mangler i kartleggingen, samtidig som at det er et spesielt ansvar for kommunen og ligger utenfor verneområder. Her bør fokus ligge både på oppdatering av gamle registreringer, spesielt på beitemark som kan ha endret hevdstatus, og på nykartlegging i de ravinen som ikke er systematisk kartlagt tidligere.

Nye undersøkelser med fokus på rike sumpskogar både innenfor eksisterende naturtypelokaliteter og ellers i skoglandskapet kan gi en rekke nye avgrensinger av denne typen. For skogslandskapet i vestre del av kommunen er eksisterende kartlegginger gamle og mye kan ha endret seg siden da. Disse områdene bør også vurderes for rekartlegging.

Mye av Nordre Øyeren naturreservat ligger i Rælingen kommune. Reservatet er et svært viktig område for biologisk mangfold. For eksempel finnes en av de største bestandene i Norge av spissnutefrosk (*Rana arvalis*) (VU) (Dervo et al., 2021) i tilknytning til nordre Øyeren, og reservatet er svært viktig for fugl og flaggermus (Thylén et al., 2023).

Referanser

- Bichsel, M., & Olberg, S. (2017). *Kartlegging av hule eiker i Rælingen kommune 2016* (BioFokus-notat 2017–03; s. 65). BioFokus.
- Blindheim, T. (1999). *Nøkkelbiotoper i skog i Lørenskog og Rælingen kommuner, Akershus* (Siste Sjanse-rapport 1999–5; s. 71). Siste Sjanse.
- Blindheim, T., Brynjulvsrud, J. G., & Lønnve, O. J. (2015). *Konsekvenser på naturmiljøet av planlagte tiltak langs Brudalsveien* (BioFokus-notat 2015–39; s. 35). BioFokus.
- Blindheim, T., & Lønnve, O. J. (2014). *Vurdering av Biologiske kvaliteter ved Marikollen, Rælingen kommune, i forbindelse med utarbeidelse av kommunedelplan* (BioFokus-notat 2014–29).
- Dervo, B., Strøm, B. S., & van der Kooij, J. (2021). *Amfibier og reptiler: Vurdering av spissnutefrosk Rana (Rana) arvalis for Norge. Rødlista for arter 2021*. Artsdatabanken.
<https://www.artsdatabanken.no/lister/rodlisterforarter/2021/6630>
- Fjeldstad, H. (2016). *Kartlegging av naturmangfold i planlagt boligområde på Hansefellåsen i Rælingen kommune. Miljøfaglig Utredning rapport 2016-21*.
- Fjeldstad, H. (2018). *Kartlegging av naturmangfold i planlagt boligområde på Hansefellåsen i Rælingen kommune: Tilleggsvurdering av inngrep i ravine øst for Fv120. Miljøfaglig Utredning notat 2017-N24. 14 s*.
- Gammelmo, Ø., & Blindheim, T. (2016). *Naturverdier ved Strømsdalen i Rælingen* (BioFokus-notat 2016–24; s. 9). BioFokus.
- Jansson, U. (2018). *Vurdering av biologiske konsekvenser av tre alternative adkomstveier til Haugen gård, Rælingen kommune. BioFokus-notat 2018-33. Stiftelsen BioFokus. Oslo*.
- Jansson, U. (2020). *Naturverdier i et ravinesystem sør for Nordby skole i Rælingen kommune*. (BioFokus-notat 2020–47). Biofokus.
- Jansson, U., & Bichsel, M. (2017). *Ravinekartlegging i Rælingen kommune 2017. BioFokus-rapport 2017-18. Stiftelsen BioFokus. Oslo*. (BioFokus-rapport 2017–18). BioFokus.
- Lønnve, O. J. (2017). *Naturverdier i tilknytning til Nordby i Rælingen kommune* (BioFokus-notat 2017–50; s. 10). BioFokus.
- Lønnve, O. J., & Olsen, K. M. (2024). *Kartlegging av amfibier i Rælingen kommune 2024*. (2024–122). Biofokus.
- Rælingen kommune. (2022). *Tilstandsrapport for natur og miljø 2022*.
- Thylén, A., Lønnve, O. J., & Bichsel, M. (2023). *Viktige viltområder i Lillestrøm kommune. Biofokus rapport 2023-134. Stiftelsen Biofokus. Oslo*. (Biofokus-rapport 2023–134).
- Vinje, M. A. (2013). *Kartlegging av raviner og naturtyper i Rælingen kommune* [Rapport]. Rælingen kommune.

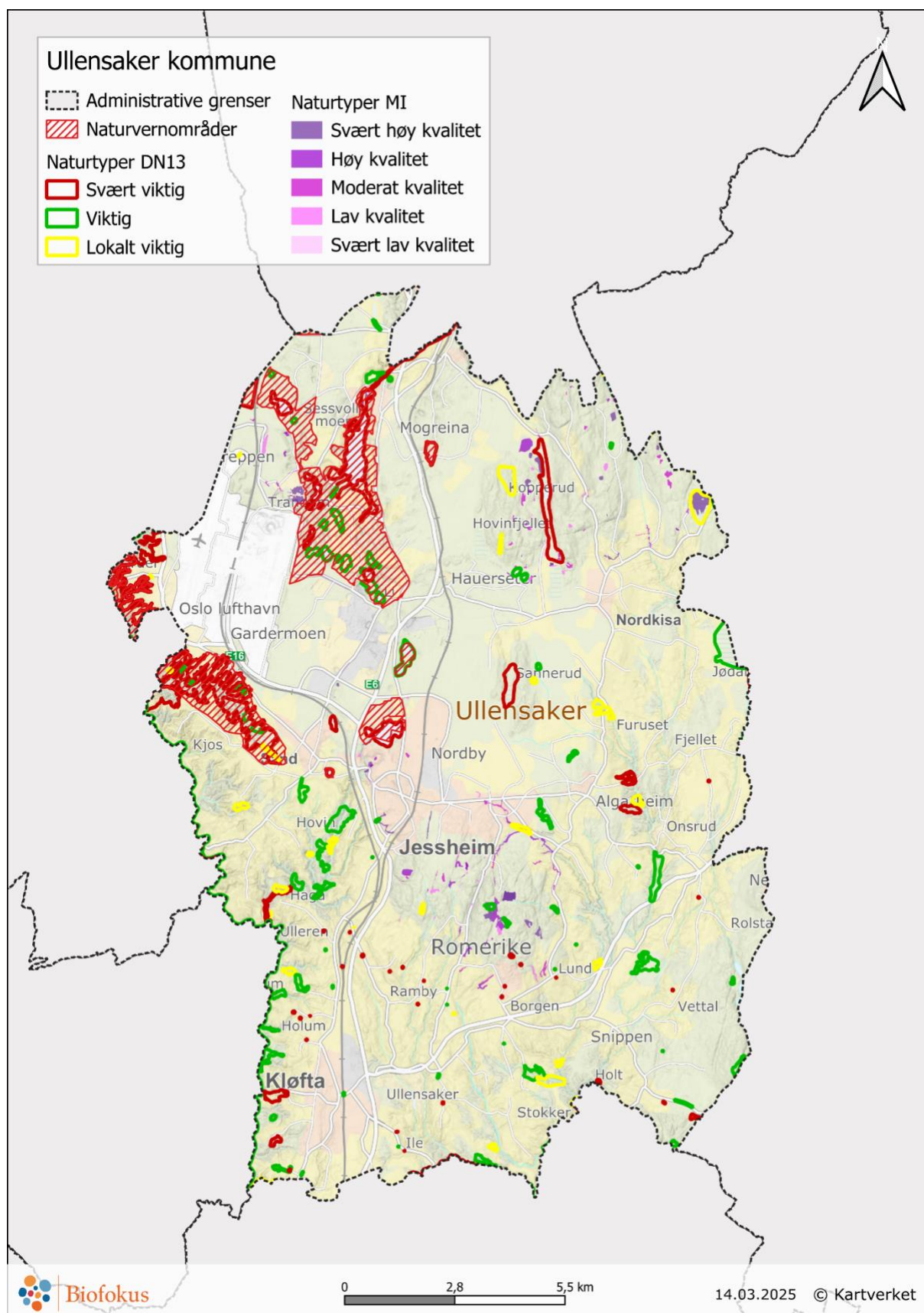
Kartleggingsstatus for naturtyper i Akershus fylke 2024, Ullensaker kommune

Innledning

Denne vurderingen av kartleggingsstatus for naturtyper i Ullensaker kommune bygger på [statusoversikt fra 2014](#) og [oppdatering gjort i 2020](#). Se disse rapportene for en fullstendig oversikt over referanser fra arbeider og utfordringer knyttet til kartlegging før 2020. Vi anbefaler også å se på Ullensaker kommune sin [strategi for naturmangfold](#). Mer om naturmangfold kan også leses på deres [hjemmeside](#).

Ullensaker kommune har et totalareal på 252 km². Av dette er 1,9 km² ferskvann. Høyeste punkt er ved Hasleråsen, 313 meter over havet. Kommunen ligger i sin helhet i sørboreal vegetasjonssone og har spesielle kvartærgeologiske kvaliteter. En stor sentral del med breelvsedimenter ligger delvis ovenfor og nedenfor marin grense (Blindheim et al., 2014). De marine avsetningene når høyest vest for Jessheim, der marin grense ligger på ca. 208 meter over havet. Lenger nord, i området Trandum-Hauerseter ligger den marine grensen 205 meter over havet (Thorsnæs & Askheim, 2025). Inne i disse løsmassene finnes flygesandområder som gir spesielle økologiske forhold for mange arter, spesielt insekter. Terrenget på disse løsmassene er flatt ovenfor marin grense med store moer som er dominert av barskog. Under marin grense har elver og bekker gravd seg ned i de tykke havavsetningene og skapt et velutviklet ravinelandskap (Blindheim et al., 2014). Naturgrunnlaget er relativt ensartet i kommunen med små forskjeller i klima og topografi (Gaarder, 2000).

Landskapet består av landbruksareal, skog, tettsteder/byer og industriområder, sammen med arealer med vann og myr. De største arealene med dyrket mark finner man i de sør og sør-vestre delene av kommunen, mens det i de nordlige og delvis østre delene domineres av skog. De største tettstedene er Jessheim, Kløfta og Gardermoen (Gaarder, 2000). Ullensaker er vertskommune for Oslo Lufthavn Gardermoen, som dekker et areal på 13 km².

Figur 1. Oversikt over kartlagte naturtyper og verneomsråder i Ullensaker kommune.

Naturtyper i Naturbase

I Naturbase ligger naturtypelokaliteter fra 1996 til 2024. Naturtyper kartlagt frem til 2019 er kartlagt i henhold til DN-håndbok 13 (DN13), mens lokaliteter kartlagt fra 2020 til 2024 er i hovedsak kartlagt etter Miljødirektoratets instruks for naturtypekartlegging (MI). Det samlede naturtypearealet er på 14 km², men da en del naturtypeareal overlapper, pga. kartlegging etter to ulike metodikker, er det faktiske naturtypearealet litt under 13 km². 44 % av naturtypearealet ligger innenfor verneområder. For ytterligere detaljer om antall og areal av naturtyper, innenfor og utenfor verneområder, se Tabell 1 og 2. Figur 1 viser kart over kartlagte naturtyper og i denne [lenken](#) kan naturtypene studeres i detalj i Naturbase.

Det er dokumentert mye viktig natur i Ullensaker kommune. Over 90 % av naturtypearealet er vurdert som viktig (B-verdi) eller svært viktig (A-verdi) i henhold til DN håndbok 13, og knapt 88 % er vurdert å ha moderat, høy- og svært høy kvalitet i kartleggingen etter MI. Naturtyper knyttet til ravinedaler, intakt lavlandsmyr i innlandet, gråor-heggeskog, kalksjøer og gammel barskog dekker de største arealene av naturtyper. Når det kommer til antallet av kartlagte naturtyper dominerer lokaliteter med dammer, naturbeitemark, gammel barskog og sørlig nedbørsmyr.

Tabell 1. Oversikt over Ullensaker kommune sine naturtyper registrert etter DN-håndbok 13. Utforming satt som «-» betyr at utforming ikke er angitt. «Antall» står for antall registrerte polygoner av typen. Areal er rundet til nærmeste halve daa, dvs. areal som får «0» er mindre enn en halv daa. Totalt antall teller lokaliteter som er delt av verneområder, som én lokalitet.

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Åpen naturlig fastmark	Ravinedal	-	2	668	2	2864	2	3532
Skog	Rik edellauvskog	-			2	12	2	12
		Or-askeskog	1	13			1	13
		Gråor-heggeskog	5	343	5	778	8	1120
		Liskog og raviner	1	9			1	9
		Flommarksskog	1	41			1	41
	Rik sump- og kildeskog	Rikere løvsumpskog	1	24			1	24
		-	4	259	2	119	5	378
		Rik sumpskog	1	22	2	238	3	260
		Rikere gransumpskog	1	6			1	6
		Boreal kildeskog	1	64			1	64
	Gammel boreal lauvskog	-	1	11			1	11
		Gammel gråorskog	3	116	1	156	3	272
	Gammel barskog	Gammel granskog	12	512			12	512
		-	5	216			5	216
	Rik blandingsskog i lavlandet	Sørboreal blandingsskog	1	8			1	8
		Ravine-blandingsskog	5	204			5	204
	Gammel sumpskog	Gammel gransumpskog	1	15			1	15
	Flommarksskog	Flompåvirket oreskog	3	101			3	101
Kulturlandskap	Slåttemark	-	1	3	1	5	2	9

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
		Rik slåttefukteng			1	9	1	9
	Slåtte- og beitemyr	-	1	3	1	86	1	89
	Artsrik veikant	-	2	20	1	13	3	33
	Naturbeitemark	-	8	471	2	16	10	487
	Beiteskog	-			1	1	1	1
	Småbiotoper	-	1	3			1	3
	Parklandskap	-	3	94			3	94
Ferskvann/ Våtmark	Kroksjøer, flomdammer og meanderende elveparti	-	1	173			1	173
	Viktig bekke­drag	-	3	96	2	10	3	106
		Bekk i intensivt drevne jordbrukslandskap	1	110			1	110
		Meanderende parti med naturlige kantsoner	1	176			1	176
	Kalksjø	Kransalgesjø	1	87	5	1116	5	1203
		Kalkrik tjønnaks-sjø	1	0	2	37	2	37
	Rik kulturlandskapssjø	-	3	108	3	161	5	269
		Næringsrik utforming	1	12	2	335	2	347
	Dam	-	45	94			45	94
	Naturlig fisketomme innsjøer og tjern	-	2	5			2	5
Myr og kilde	Rikmyr	-			2	126	2	126
	Intakt lavlandsmyr i innlandet	-	3	1080			3	1080
	Høgmyrer i innlandet	-	1	385	1	52	2	437
Andre viktige forekomster	Andre viktige forekomster	-	5	75	8	407	11	482
Totalt			133	5627	46	6541	164	12168

Tabell 2. Oversikt over Ullensaker kommune sine naturtyper registrert etter Miljødirektoratets instruks. «Antall» står for antall registrerte polygoner av typen. Areal er rundet til nærmeste halve daa, dvs. areal som får «0» er mindre enn en halv daa. Totalt antall teller lokaliteter som er delt av verneområder, som én lokalitet.

MI		utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedøkosystem	Naturtype	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Skog	Høgstaudegranskog	1	3			1	3
	Rik sandfuruskog	1	38			1	38
	Gammel lågurtgranskog	3	13	1	5	3	18
	Gammel grandominert naturskog	4	110			4	110
	Gammel granskog med liggende død ved	19	270	1	5	19	275
	Gammel granskog med stående død ved	3	78			3	78
	Gammel lågurtospeskog	1	1			1	1
	Lågurtalm-lind-hasselskog	3	7			3	7
	Høgstaude-edellauvskog	2	30			2	30
	Flomskogsmark	14	194			14	194
	Gammel høgstaudegråorskog	13	153	4	5	17	157
Semi-naturlig mark	Semi-naturlig eng	1	25			1	25
	Slåttemark	2	8			2	8
	Naturbeitemark	2	5			2	5
	Eng-aktig sterkt endret fastmark	18	149			18	149
Våtmark	Konsentrisk høymyr	1	10			1	10
	Kalkrik helofyttsump	1	1			1	1
	Rik åpen sørlig jordvannsmyr	1	16	1	17	2	33
	Gammel fattig sumpskog	6	43			6	43
	Rik gransumpskog	18	63			18	63
	Rik svartorsumpskog	16	36			16	36
	Rik gråorsumpskog	6	12			6	12
	Sørlig nedbørsmyr	26	576	1	4	27	580
	Semi-naturlig våteng			1	4	1	4
Totalsum		162	1840	9	38	169	1878

Figur 2. Øverst: Lysåpen granskog med granlåg. Foto: Ulrika Jansson, 2019. Nederst: Bekkemøte i ravineskog. Foto: Ulrika Jansson, 2019

Figur 3. Eng i ravinelandskap. Foto: Ulrika Jansson, 2019.

Generell kartleggingsstatus

En av de første og mer omfattende naturtypekartleggingene i Ullensaker ble utført i år 2000, hvor det ble registrert 115 lokaliteter med naturverdi (Gaarder, 2000). Det er gjort MiS-registreringer på en del av eiendommene i kommunen i 2002-03 med fokus på barskogsområdene (Blindheim et al., 2014).

De senere årene er det gjennomført flere registreringer ved Jessheim sentrum. To naturtyper, Langmyra, sør for sentrum, er dokumentert i to rapporter av Biofokus og NINA (Bendiksen, 2012; Lønnve, 2019). Her er det også dokumentert andre naturverdier som ikke er avgrenset som naturtyper, men som hensynsområder for bl. a. rødlistet sommerfugl. I forbindelse med planlagte omsorgsboliger i Kverndalen ble det kartlagt flere naturtyper i 2018 (Hertzberg, 2018). Alle disse eller deler av de ble også avgrenset gjennom NiN-kartleggingen i 2020. En naturfaglig rapport utarbeidet i forbindelse med boligutvikling på Algarheim inneholdt ingen nye naturtyper (Fjeldstad, 2016). I Nordbytjern landskapsvernområde ble det kartlagt naturtyper etter DN-håndbok 13 og det ble laget en skjøtelsesplan for deler av området i 2019 (Gammelmo, 2019).

Det er gjennomført omfattende naturtypekartlegginger etter MI i deler av Ullensaker kommune. I 2020 ble det kartlagt i områdene rundt Gardermoen og Jessheim og i 2024 ble området rundt Kopperud, nord for Nordkisa, kartlagt. I tillegg er NiN basiskartlegging gjennomført i Nordbytjern landskapsvernområde, Elstad landskapsvernområde, Grenimåsan naturreservat og Aurstadmåsan naturreservat (Miljødirektoratet, 2025). Ytterligere avgrensinger av naturtypelokaliteter ble gjort i forbindelse med blant

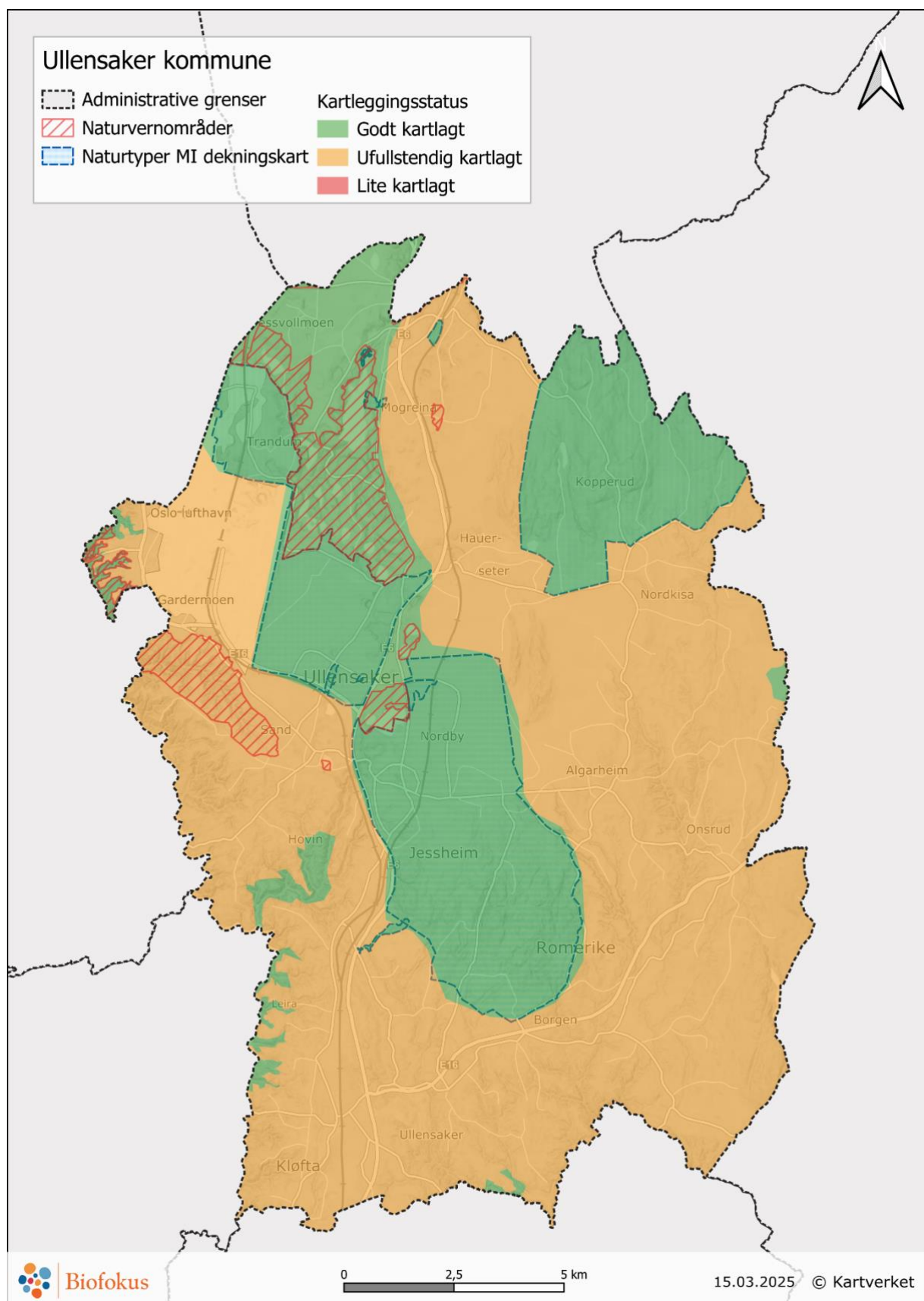
annet kartlegging av fuktskog (Blindheim, 2020), samt mindre prosjekter knyttet til planarbeid, som for eksempel ved Gjestadtunet boligområde (Blindheim & Olsen, 2022).

Totalt er det registrert 92 nye naturtypelokaliteter i kommunen i perioden 2020-2025, herunder 14 DN13-lokaliteter og 78 MI-lokaliteter.

Kartleggingsstatus for Ullensaker vurderes i stor grad til «ufullstendig kartlagt», bortsett fra et parti i midtre deler av kommunen fra Trandum og ned til Borgen, og et område rundt Kopperud som vurderes til «godt kartlagt» basert på MI-kartleggingen i 2020 og 2024 (figur 4). Tabell 3 har separate vurderinger og kommentarer for hver hovednaturtype.

Tabell 3. Oversikt over kartlegging av hovednaturtyper, samt vurdering av dekning og antatt potensial for kartlegging.

Hovedtype	Dekning	Antatt potensial for
Geotoper	Lite	Den rødlistede naturtypen ravine er i liten grad kartlagt i kommunen, utenom verneområdene og et par andre raviner. NGU har gjort en Lidar/flyfoto-kartlegging av historiske landformer etter MI, men den er svært overordnet og sier lite om de faktiske forhold. Kommunen har planlagt kartlegging av raviner i 2025.
Kulturlandskap	Ufullstendig	Basert på det store antallet gårder i kommunen er det sannsynlig at det kan finnes områder med naturbeitemark og ev. slåttemark som enda ikke er fanget opp. Det er også potensial for flere naturtyper knyttet til raviner. Det er hittil kun registrert én hul eik i kommunen, det kan forekomme flere, men potensialet er lite.
Skog	Ufullstendig - God	Det er potensial for flere naturtyper knyttet til skog, spesielt i de sørvestre delene av kommunen. I ravinesystemene kan det forekomme ytterligere fuktige, eldre skoger og sumpskogmiljøer. Det bør også rettes søkelys på naturtypen sandbarskog som trolig ikke systematisk er fanget opp gjennom skogkartleggingen.
Ferskvann/våtmark	Ufullstendig	Kalksjøer innenfor verneområdene vurderes å være godt fanget opp. Det antas å være potensial for flere dammer i forbindelse med ravinesystemene.
Myr og kilde	God	Det er ikke så mye myr i kommunen, og det antas at viktige høymyrer er godt fanget opp. Det er imidlertid fremdeles potensial for å finne nye lokaliteter med rikmyrer og mindre myrlokaliteter.

Figur 4. Kart som viser kommunens kartleggingsstatus. Deler av kommunen er vurdert som «godt kartlagt» (grønt) og «ufullstendig kartlagt» (gult). Ingen arealer er «lite kartlagt» (rødt). Naturvernområder vises med skraverte polygoner i rødt og naturtyper kartlagt etter Miljødirektoratets instruks (MI) vises i blått.

Status utvalgte naturtyper

Av utvalgte naturtyper har Ullensaker verdier knyttet til kulturlandskapet og rik berggrunn. Det er kartlagt ni kalksjøer, én hul eik, fem slåttemark og to slåttemyrer. Syv av kalksjølokalitetene, to slåttemark og én slåttemyr ligger innenfor verneområder hvor forskriften om utvalgte naturtyper ikke gjelder (bare lokaliteter utenfor telles som utvalgte naturtypelokaliteter). Tabell 4 viser data fra både DN13- og MI-metodikk.

Tabell 4. Oversikt over utvalgte naturtyper i Ullensaker kommune. Det vises både antall registrerte lokaliteter og areal innenfor og utenfor verneområder. Utvalg av lokaliteter følger «[Forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven](#)», men det inkluderer også tilsvarende lokaliteter innenfor verneområder.

Metodikk		Utenfor verneområde		Innenfor verneområde	
		Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
DN13	Naturtype				
	Hule eiker	1	29		
	Slåttemark	1	3	2	14
	Slåttemyr	1	3	1	86
	Kalksjø	2	87	7	1152
	Total	5	123	10	1252
MI	utvalgt Naturtype				
	Slåttemark	2	8		
	Total	2	8	0	0

Ansvarsnaturtyper

I nasjonal sammenheng er det spesielt de velutviklede ravinesystemene med løv- og blandingsskoger, beitemark og meanderende elvepartier som er særpregede for kommunen. I tillegg finnes flere svært verdifulle naturtyper knyttet til de spesielle kvartærgeologiske kvalitetene av grytehullsjøer og sanddyneområder. En annen viktig naturtype som nesten bare forekommer i Ullensaker (med unntak av et par forekomster i Folldal og Jevnaker), er naturtypen langvarig oversvømt flommark (Bratli, 2024). Denne naturtypen er nært koblet til grytehullsjøer i dødisgroper med langvarig oversvømmelse om våren. Gropene fylles med vann om vinteren, og etter hvert som telen tiner på våren slippes vannet gradvis ut gjennom løsmassene og flommarken tørker gradvis opp utover våren (foreløpige vurderinger fra Norsk rødliste for naturtyper, 2025, upubl.). Ullensaker kommune har også rike barskogsområder og mange viktige dammer (Blindheim et al., 2014), og har et spesielt ansvar for å ivareta den brede variasjonen i ulike rike vann og sumpmiljøer (Gaarder, 2000).

Referanser

- Bendiksen, E. (2012). *Undersøkelse av naturverdier i forbindelse med utbyggingsplaner på Jessheim (Akershus, Ullensaker)* (NINA Rapport No. 517). NINA.
- Blindheim, T., & Olsen, K. M. (2022). *Naturverdier ved Gjestad, Jessheim, Ullensaker kommune. Vurdering av konsekvenser på natur ved boligutvikling* (Biofokus rapport Nos. 2022–110). Stiftelsen Biofokus.
- Blindheim, T. (red). (2020). *Kartlegging av fuktskog i Oslo, Akershus, Østfold og Trøndelag i 2019* (BioFokus-rapport Nos. 2020–10; s. 45). BioFokus.
- Blindheim, T., Reiso, S., & Thylén, A. (2014). *Kartleggingsstatus for viktige naturtyper i Oslo og Akershus* (Rapport nr. No. 5/2014; s. 43 + 165 sider vedlegg). Fylkesmannens i Oslo og Akershus, miljøvernavdelingen.
- Bratli, H. (2024). *NiN 3.0 Kartleggingsenheter i målestokk 1:5000. Foreløpig utgave.* (s. 775). NHM.
- Fjeldstad, H. (2016). *Kartlegging av naturmangfold i planlagt boligområde på Algarheim i Ullensaker kommune* (Miljøfaglig Utredning notat Nos. 2016-N18). Miljøfaglig utredning.
- Gammelmo, Ø. (2019). *Kartlegging av naturverdier og innspill til skjøtselsplan for Nordbytjernet* (BioFokus-notat Nos. 2019–55; s. 46). BioFokus.
- Gaarder, G. (2000). *Biologisk mangfold i Ullensaker kommune* (Miljøfaglig Utredning, rapport No. 2000:14). Miljøfaglig Utredning.
- Hertzberg, M. K. (2018). *Biologiske undersøkelser i forbindelse med planlagte omsorgsboliger i Kverndalen, Ullensaker kommune* (BioFokus-notat Nos. 2018–14). BioFokus.
- Lønnve, O. (2019). *Vurdering av naturverdier i tilknytning til reguleringsplan ved Jessheimsørøst, Ullensaker kommune* (BioFokus-notat Nos. 2019–38; s. 20). BioFokus.
- Miljødirektoratet. (2025). *Naturbase*.
<https://geocortex02.miljodirektoratet.no/Html5Viewer/?viewer=naturbase>
- Thorsnæs, G., & Askheim, S. (2025). *Ullensaker i Store norske leksikon på snl.no. I Store Norske Leksikon*. <https://snl.no/Ullensaker>

Kartleggingsstatus for naturtyper i Akershus fylke 2024, Vestby kommune

Innledning

Denne vurderingen av kartleggingsstatus for naturtyper i Vestby kommune bygger på [statusoversikt fra 2014](#) og [oppdatering gjort i 2020](#). Se disse rapportene for en fullstendig oversikt over referanser fra arbeider og utfordringer knyttet til kartlegging før 2020. Vi anbefaler også å se på Vestby kommune sin [temaplan for naturmangfold](#).

Vestby kommune har et totalareal på 133,9 km², hvorav kun 0,24 km² er ferskvann. Hele kommunen ligger i boreonemoral vegetasjonssone. Det meste av kommunen er berggrunn med granittisk gneis og er svært kalkfattig (NGU, 2025). Enkelte intermediaært rike områder finnes stedvis langs kystsonen fra Brevik sør for Son til Ramme rett nord for Hvitsten. Ved Sonstangen består berggrunnen av amfibolitt mens det ellers er metagabbro i enkelte deler langs kysten fra Kjøvangsbukta og opp til Ramme på Hvitsten. Det er forholdsvis to store områder med glimmergneis ved Pepperstad skog og ved Erikstad. Ved Pepperstad skog er også et område med de magmatiske bergartene pyroksenitt og gabbro. Der har det for flere (300) millioner år siden vært vulkaner.

Mye av kommunens arealer ligger under marin grense og har løsmasser med hav-, fjord og strandavsetninger (NGU, 2025). Store deler av dette arealet er dyrka opp. På forhøyninger i landskapet med tynnere jordsmonn finnes barskog. Landskapet i Vestby kommune er nokså homogent uten særlig markerte daldrag. Ned mot Oslofjorden i vest går en noe markert senkning av terrenget. Ravinelandskapet er mindre markert enn på øvre Romerike, men svake ravineforskninger finnes spredt i områder som ikke er bakkeplanert, bl.a. langs Såna (Hølelsva) som følger en markert rygg. Elva renner ut i Son.

Store deler av kommunen er utbygd eller dyrka opp. Bebygde områder er spredt jevnt utover i kommunen, men sentrerer seg særlig rundt Vestby og Son. Hvitsten, Pepperstad skog, Hølen, Garder og Kjenn er også områder med bebyggelse. E6 går rett gjennom kommunen fra nord til sør og deler kommunen i to. Oppdyrka arealer finnes spredt. Mesteparten av arealene som ligger ved marin grense er dyrket opp.

Kommunen kan sies å være en del av eikebeltet som strekker seg langs kysten fra Agder via Telemark og Vestfold rundt Oslofjorden til Østfold og Svenskegrensa. Eik har sitt optimum og finnes i store deler av kommunens areal. Ellers er store deler av kommunen tresatt med barskog (NIBIO, 2025), i lavereliggende områder også noe løvskog og blandingsskog. Skogsområdene er hovedsakelig ikke særlig gamle, har lav kontinuitet og er svært fragmentert. Eldre skogområder kan finnes nærmere kystsonen og sør i kommunen der det estimert bestander på 136 år (NIBIO, 2025). Spredt er enkelte myrområder, elver, bekker og innsjøer.

Naturtyper i Naturbase

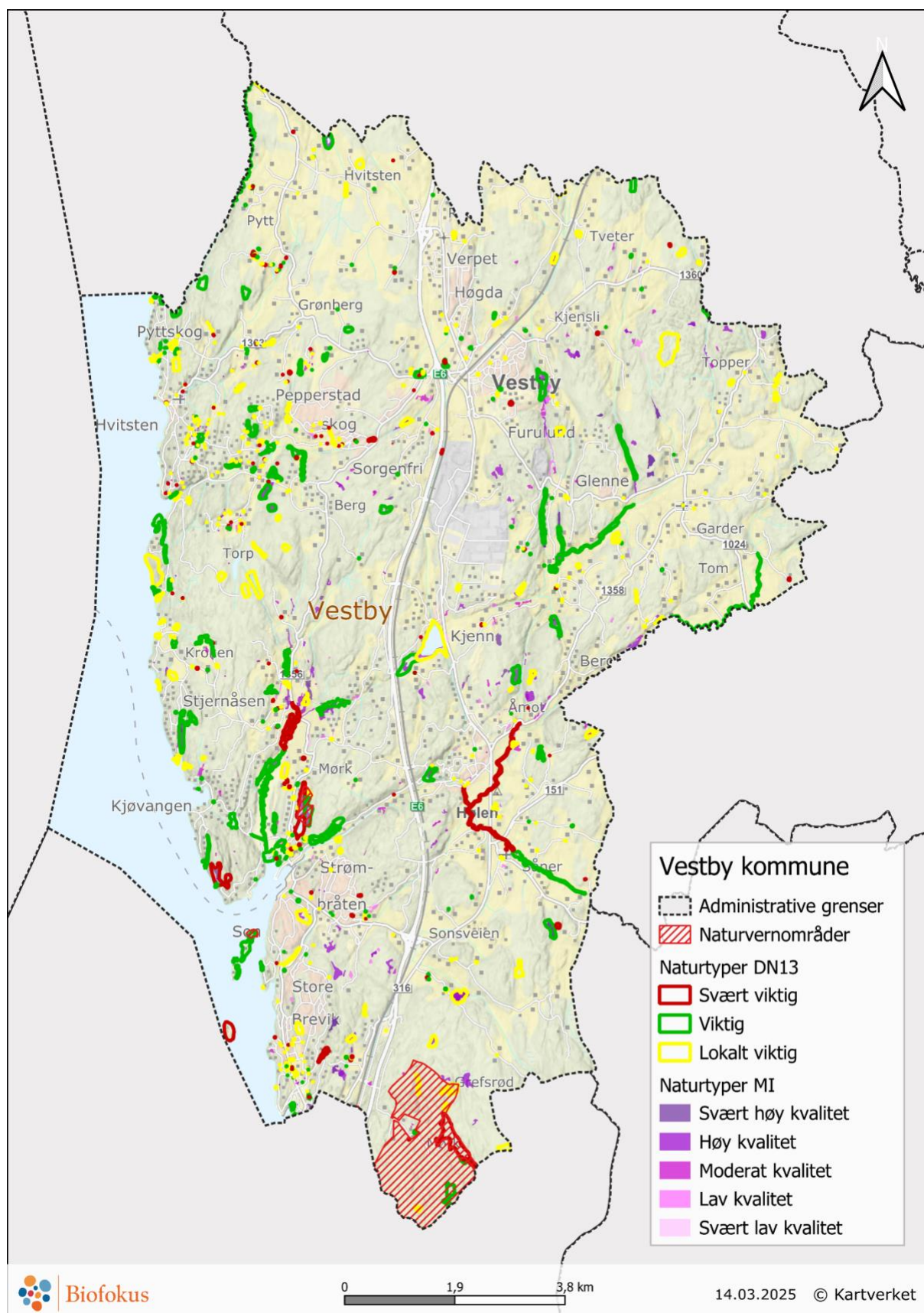
I Naturbase ligger naturtypelokaliteter fra 2000 til 2024. Naturtyper kartlagt frem til 2018 er kartlagt i henhold til DN-håndbok 13 (DN13), mens lokaliteter kartlagt fra 2019 til 2024 er kartlagt etter både DN13 og etter Miljødirektoratets instruks for naturtypekartlegging (MI). Det samlede naturtypearealet er på drøyt 5,9 km², men da en del naturtypeareal overlapper, pga. kartlegging etter to ulike metodikker, er det faktiske naturtypearealet 4,7 km². 8 % av naturtypearealet ligger innenfor verneområder. For ytterligere detaljer om antall og areal av naturtyper, innenfor og utenfor verneområder, se Tabell 1 og 2. Figur 2 viser kart over kartlagte naturtyper og i denne [lenken](#) kan naturtypene studeres i detalj i Naturbase.

Det er dokumentert mye viktig natur i Vestby kommune. Rundt 65 % av naturtypearealet er vurdert som viktig (B-verdi) eller svært viktig (A-verdi) i henhold til DN håndbok 13, og 85 % er vurdert å ha moderat, høy- og svært høy kvalitet i kartleggingen etter MI.

Naturtyper knyttet til skog dekker de største arealene av naturtyper, spesielt gammel granskog, men også gammel furuskog, rik edelløvskog, gammel boreal lauvskog (ospeholt), gråor-heggeskog og flomsskog. I tillegg dekker rik kulturlandskapssjø, rikmyr, rikt strandberg og naturbeitemark til dels store arealer. Når det kommer til antallet av kartlagte naturtyper dominerer lokaliteter med store gamle trær av eik, ask og spisslønn, samt gammel granskog, rik edelløvskog, naturbeitemark og gårdsdammer.

Figur 1: Til venstre: Ravine med flomskogsmark langs Såna. Til høyre: Artsrik veikant ved Såner kirke. (Foto: Anders Thylén.)

Figur 2. Oversikt over kartlagte naturtyper og verneområder i Vestby kommune.

Tabell 1. Oversikt over Vestby kommune sine naturtyper registrert etter DN-håndbok 13. Utforming satt som «-» betyr at utforming ikke er angitt. «Antall» står for antall registrerte polygoner av typen. Areal er rundet til nærmeste halve daa, dvs. areal som får «0» er mindre enn en halv daa. Totalt antall teller lokaliteter som er delt av verneområder, som én lokalitet.

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Åpen naturlig fastmark	Rik berglendt mark	Rik grunnlendt mark	3	4			3	4
Kyst og havstrand	Sand- og grusstrand	-	1	0			1	0
		Grus- og steinstrand med spesiell flora	1	3			1	3
	Strandeng og strandsump	-	1	29			1	29
	Rikt strandberg	Sørlig	12	137	1	8	12	144
Skog	Rik edellauvskog	-	3	19			3	19
		Gråor-almeskog	1	25			1	25
		Alm-lindeskog	14	132			14	132
		Or-askeskog	5	66	1	41	5	107
		Lågurt-hasselkratt	2	17			2	17
		Lågurt-eikeskog	1	8			1	8
	Gammel fattig edellauvskog	Gammel eikeskog	9	120			9	120
		Gammel lindeskog	1	2			1	2
	Kalkskog	Tørr kalkfurskog	1	10			1	10
	Gråor-heggeskog	-	2	30			2	30
		Liskog og raviner	7	176			7	176
	Rik sump- og kildeskog	Rikere strandskog	5	18			5	18
		Rik sumpskog	4	38			4	38
	Gammel boreal lauvskog	-	9	66			9	66
		Gammelt ospeholt	17	173			17	173
		Gammel bjørkeskog	6	99			6	99
	Gammel barskog	Gammel furuskog	4	89	2	41	4	130
		Gammel granskog	27	727	3	51	30	778
		-	4	39	1	0	4	39
	Bekkekløft og bergvegg	-	1	6			1	6
	Rik blandingsskog i lavlandet	-	1	8			1	8
		Boreonemoral blandingsskog	2	40	2	50	3	91
	Gammel sumpskog	Gammel gransumpskog			1	9	1	9
Kulturlandskap	Slåttemark	-	1	0			1	0
		Fattig slåttemarkskant	1	1			1	1

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
	Naturbeitemark	-	4	21			4	21
	Hagemark	Eikehage	6	28			6	28
		Askehage	1	12			1	12
		Frisk-fuktig blandingstype	1	21			1	21
	Beiteskog	-	1	7			1	7
	Kalkrike enger	Annen baserik engvegetasjon	1	3			1	3
	Småbiotoper	Åkerholmer	1	1			1	1
	Store gamle trær	Eik	301	88			301	88
		-	5	2			5	2
		Alm	3	0			3	0
		Ikke-skjøttet	8	3			8	3
		Skjøttet/styvet	4	0			4	0
		Osp	3	0			3	0
		Ask	89	23			89	23
		Bjørk	3	0			3	0
		Spisslønn	26	5			26	5
		Svartor	1	0			1	0
		Lind	12	2			12	2
		Furu	2	0			2	0
		Andre treslag	2	0			2	0
		Bøk	1	0			1	0
		Selje	3	1			3	1
	Parklandskap	Alléer	7	8			7	8
		Kirkegårder	1	14			1	14
Ferskvann/ Våtmark	Kroksjøer, floddammer og meanderende elveparti	-	1	2			1	2
		Artsrik lavlandsform under gjengroing	5	122			5	122
		Gamle, mindre flompåvirkede kroksjøer og dammer	1	7			1	7
		Kompleks med meanderende elveparti, kroksjøer og dammer	1	24			1	24
	Viktig bekke drag	-	1	15			1	15
		Bekk i intensivt drevne jordbrukslandskapet	5	127			5	127
	Rik kulturlandskapssjø	Næringsrik utforming	2	201			2	201
	Dam	-	13	8			13	8

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
		Gårdsdam	35	25	1	1	35	26
		Eldre fisketom dam	7	8			7	8
		Isdam	5	89	1	6	5	95
Myr og kilde	Rikmyr	Middelsrik fastmattemyr	1	53			1	53
	Intakt lavlandsmyr i innlandet	-			1	0	1	0
		Flatmyr			1	143	1	143
Andre viktige forekomster	Andre viktige forekomster	-	4	9			4	9
Totalt			713	3016	15	350	720	3366

Tabell 2. Oversikt over Vestby kommune sine naturtyper registrert etter Miljødirektoratets instruks (MI). «Antall» står for antall registrerte polygoner av typen. Areal er rundet til nærmeste halve daa, dvs areal som får «0» er mindre enn en halv daa. Totalt antall teller lokaliteter som er delt av verneområder, som én lokalitet.

MI		utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedøkosystem	Naturtype	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Naturlig åpne områder under skoggrensa	Svært tørkeutsatt sørlig kalkberg	1	4			1	4
	Åpen grunnlendt kalkrik mark i boreonemoral sone	1	4			1	4
	Strandeng	3	1			3	1
	Åpen flomfastmark	5	11			5	11
	Øvre sandstrand uten pionervegetasjon	1	1			1	1
Skog	Hule eiker	408	284	14	10	421	294
	Høgstaudegranskog	9	74			9	74
	Kalk- og lågurtfuruskog	3	37			3	37
	Lågurtfuruskog	5	10			5	10
	Gammel lågurtgranskog	13	82	1	8	13	90
	Gammel furudominert naturskog	2	7			2	7
	Gammel furuskog med gamle trær	18	113	1	9	18	123
	Gammel furuskog med liggende død ved	2	7			2	7
	Gammel furuskog med stående død ved	5	29			5	29
	Gammel granskog med gamle trær	7	63			7	63
	Gammel granskog med liggende død ved	52	394			52	394
	Gammel granskog med stående død ved	24	260			24	260
	Gammel lågurtospeskog	6	30			6	30

MI		utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedøkosystem	Naturtype	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
	Frisk rik edellauvskog	3	9			3	9
	Frisk lågurtedellauvskog	40	306	3	29	42	336
	Lågurtedellauvskog	2	6			2	6
	Lågurteikeskog	4	58			4	58
	Lågurtalm-lind-hasselskog	9	28			9	28
	Høgstaude-edellauvskog	3	14			3	14
	Flomskogsmark	20	156			20	156
	Gammel høgstaudegråorskog	11	60	1	9	12	70
	Gammel fattig edellauvskog	2	10			2	10
Semi-naturlig mark	Semi-naturlig eng	2	4			2	4
	Slåttemark	1	1			1	1
	Naturbeitemark	41	144			41	144
	Hagemark	15	67			15	67
	Eng-aktig sterkt endret fastmark	3	1			3	1
Våtmark	Kalkrik helofyttsump	2	17			2	17
	Rik åpen sørlig jordvannsmyr	1	10			1	10
	Gammel fattig sumpskog	10	34			10	34
	Rik gransumpskog	7	29			7	29
	Rik svartorsumpskog	5	8	1	10	6	18
	Rik gråorsumpskog	1	3			1	3
	Sørlig nedbørsmyr	5	74			5	74
	Rik vierstrandskog	1	13			1	13
	Saltpåvirket svartorstrandskog	1	5			1	5
	Semi-naturlig våteng	1	1			1	1
Totalsum		755	2467	21	75	772	2542

Figur 3: Granskog med store mengder liggende død ved Opprødveien sør i kommunen. (Foto: Hilde S. Rui.)

Generell kartleggingsstatus

Kommunen ble (først) kartlagt for naturtyper for DN13 i 2002-2004 (Blindheim and Olsen, 2004). Dette ble gjort samtidig med og i samråd med kartlegging av nøkkelbiotoper i skogbruket. Nøkkelbiotopene er beskyttet for hogst og forringelse av naturverdier. Det ble gjort en ny Miljøregistrering i skog (MiS) i 2022 der det ble registrert livsmiljøer og nøkkelbiotoper i skog.

Store deler av kommunen er kartlagt etter Miljødirektoratets instruks (MI). I 2020 kartla Norconsult to store områder vest og øst for E6 i kommunen. Den vestre delen strakk seg fra Pepperstad skog og Hvitsten til Sonsbukta. Østsiden strakk seg fra Topper, Tveter og Vestby til Hølen og Fagerholt. I 2023 kartla Biofokus den sørligste delen av kommunen som strakk seg til Son og Hølen til helt sør i kommunen (foruten Ødemørk naturreservat som ble basiskartlagt v/NiN av Miljøfaglig utredning samme år, samt et område sørvest i kommunen rundt Stubberød).

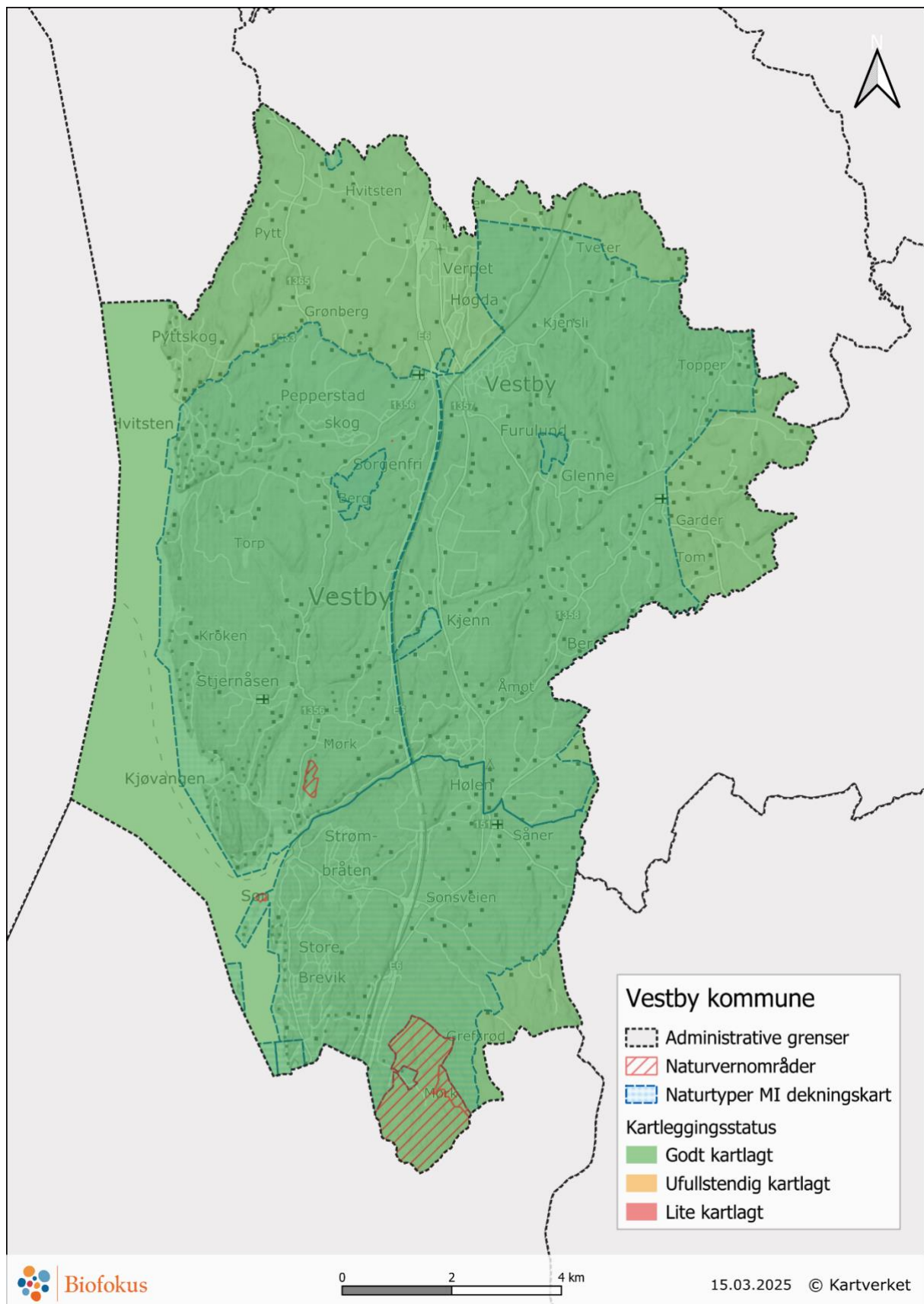
Ellers er det gjort diverse andre kartleggingen i kommunen eller deler av kommunen. Bl.a. vilt og fisk (Hoseth, 2000), viltkartlegging (Blindheim and Heggland, 2004), kartlegging av salamander (Strand, 1993; Naturvernforbundet i Vestby, 2009, 2010; Andersen, 2011) og ålegraskartlegging (Kile, 2012). For regionen er det gjort DN-kartlegginger av fukskog (Blindheim, 2020) og kalkskog (Reiso *et al.*, 2017). I tillegg er det gjort mindre utredninger i utvalgte områder, som i forbindelse med reguleringssaker eller kartlegging av verneområder. Øya Gjøva som er et statlig sikra friluftsområde, ble kartlagt for biologiske verdier i 2015 (Brynjulvsrud and Lønnve, 2015).

Hele Vestby kommune er vurdert som *Godt kartlagt* for naturtyper (Figur 4). Alle hovednaturtyper er godt behandlet med rimelig heldekkende kartlegginger. Se Tabell 3 for separate vurderinger for hver hovednaturtype. Det kan likevel være at enkeltlokaliteter med naturtypeverdi kan ha blitt oversett. Dette kan gjelde små forekomster som kan befinne seg i byggesonen, kulturlandskapet og skogsområder. Særlig gjelder det dammer og andre små vannforekomster. Dette fordi MI-metodikken innebærer kun kartlegging av terrestre naturtyper og følgelig er ikke ferskvannslokaliteter fanget opp etter MI. Store vannforekomster og elver regnes godt fanget opp gjennom DN13, men mindre vannforekomster kan ha vært oversett. I tillegg er DN13-kartleggingen gjort for over tjue år siden og har mangelfulle beskrivelser.

Siden sist statusoppdatering har Vestby kommune gjort en systematisk heldekkende kartlegging av store gamle trær (inkl. hule eiker), og denne typen regnes nå som svært godt kartlagt. Det kan være behov for ytterligere kartlegging av naturtyper/naturverdier som ikke fanges opp av NiN, slik som kommunen allerede har gjort for store gamle trær utenom eik. Da er det aktuelt med naturtyper som blandingsskoger og kroksjøer/meanderdammer. Det er ikke gjort kartlegginger av ravinelandskap i kommunen. Typen er vidt utbredt i deler av kommunen. Biofokus rapport 2020-18 (Thylén and Blindheim, 2020) angir også at ravinedaler er lite kartlagt i kommunen, og anbefaler en ny kartlegging med fokus på ravinedaler og dammer i Vestby kommune.

Tabell 3. Oversikt over kartlegging av hovednaturtyper, samt vurdering av dekning og antatt potensial for kartlegging.

Hovedtype	Dekning	Antatt potensial for
Kulturlandskap	Ufullstendig - God	Vurderes som godt dekket inn, da de meste av verdiene knyttet til kulturlandskapet kan forventes i områder som har blitt kartlagt etter MI i de siste årene. Vestby kommune har gjort en systematisk kartlegging av hule eiker og store gamle trær i hele kommunen, og er dermed godt kartlagt. Det kan finnes enkelte lokaliteter med naturverdier knyttet til semi-naturlige enger, tørrbakker og artsrike veikanter, spesielt i områder som ikke er kartlagt etter MI-instruks.
Skog og fuktskog	Ufullstendig - God	Kartleggingen i skog vurderes til å være ufullstendig til godt kartlagt basert på grundig kartlegging av DN13 og MiS i 2004 etterfulgt av store MI-områder i 2020-2023. Det er trolig gått glipp av noen skogsarealer i områder det ikke er kartlagt MI. Spesielt er det et potensiale for at det kan finnes små sumpskoger.
Ferskvann	Lite - Ufullstendig	Ferskvann blir ikke kartlagt i MI-områdene. Store elvedrag og vannforekomster er fanget opp gjennom DN13. En del gårdsdammer og mindre vannforekomster er også fanget opp via DN13. Dette begynner derimot å bli 20 år siden og beskrivelsene er mangelfulle eller og lite oppdatert. Det er sannsynlig at en del mindre vannforekomster, som dammer og bekker, ble oversett ved 2004-kartleggingen. I tillegg kan lokaliteter ha endret seg og grodd igjen de siste årene. Det vurderes å være behov for en oppdatering av kartlegging av spesielt de mindre vannforekomstene i kommunen.
Våtmark	Ufullstendig - God	Åpen våtmark regnes som ufullstendig til godt kartlagt i områdene som er blitt kartlagt etter Miljødirektoratets instruks. Potensialet for å finne lokaliteter utenfor MI-undersøkelsesområdene anses ikke veldig høyt, men noe vil antakelig kunne fanges opp.

Figur 4. Kart som viser kommunens kartleggingsstatus. Kommunen er vurdert som «godt kartlagt» (grønt). Ingen arealer er vurdert som «ufullstendig kartlagt» (gult) og «lite kartlagt» (rødt). Naturvernomsråder vises med skraverte polygoner i rødt og naturtyper kartlagt etter Miljødirektoratets instruks (MI) vises i blått.

Status utvalgte naturtyper

Av utvalgte naturtyper har Vestby store verdier i den utvalgte naturtypen hule eiker. Tabell 4 viser data fra både DN13- og MI-metodikk.

Det er kartlagt 408 hule eiker etter MI. Flere av disse overlapper med hule eiker kartlagt etter DN-13, men det finnes også en del hule eiker kartlagt etter DN13 som faller utenfor undersøkelsesområdene i MI og som dermed ikke er kartlagt etter MI. Det betyr at det er flere enn 408 utvalgt naturtype hule eiker i kommunen. I tillegg til de hule eikene er det kartlagt en slåttemark. Slåttemarka ligger på nedre Ramme (BN00018282) og ble kartlagt i 2003 (Blindheim and Olsen, 2004). Beskrivelsen av lokaliteten er svært mangelfull og det er usikkert om lokaliteten er en slåttemark eller en naturbeitemark, og i hvilken tilstand lokaliteten er i. Ved Skjellevika er det kartlagt *kalkrike enger* (DN13) og er en mulig kandidat til utvalgt naturtype slåttemark. Beskrivelsen her er også svært mangelfull, og det er også her usikkerhet rundt typifisering og tilstand. Lokalitetene er ikke besøkt siden 2003 og bør rekartlegges med tanke på status som utvalgte naturtyper og ev. skjøtselsbehov.

I kommunen er det også kartlagt den utvalgte naturtypen *Åpen grunnlendt kalkrik mark i boreonemoral sone* etter MI-instruks (Nordre Brånen I, NINFP2010005706. Lokaliteten har en del spennende flora, men befinner seg på metagabbro, en magmatisk bergart med intermediært kalkinnhold. Lokaliteten innehar artsmangfold som trolig tilsier nest høyeste kalktrinn, som hverken er en naturtype definert etter MI-instruks eller en utvalgt naturtype. Etter DN13 er den derimot kartlagt som rikt strandberg (rik berglendt mark i 2015-revisjonen), hvilket trolig er mer treffende.

Tabell 4. Oversikt over utvalgte naturtyper i Vestby kommune. Det vises både antall registrerte lokaliteter og areal innenfor og utenfor verneområder. Utvalg av lokaliteter følger «[Forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven](#)», men det inkluderer også tilsvarende lokaliteter innenfor verneområder.

Metodikk		Utenfor verneområde		Innenfor verneområde	
		Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
DN13	Naturtype				
	Hule eiker	306	182		
	Slåttemark	1	1		
	Total	307	183	0	0
MI	utvalgt Naturtype				
	Hule eiker	408	284	14	10
	Åpen grunnlendt kalkrik mark i boreonemoral sone	1	4		
	Total	409	288	14	10

Ansvarsnaturtyper

Vestby kommune har spesielt store verdier innenfor naturtypene hul eik og andre store, gamle trær, strandsumpskog og annen sumpskog, og gammel edelløvsog. Landformen ravedal finnes under marin grense i kommunen og er ennå ikke kartlagt som landskapsform. Flere av elvene og bekkene i kommunen har kantsoner med viktige kvaliteter. Mange av disse har hele eller deler av sitt løp i en ravedal. Sett i en regional og nasjonal sammenheng er det først og fremst store trær (inkludert eik), naturtyper knyttet til ravinelandskapet, edelløvsog med eik langs kysten og de mange dammene som er de viktigste ansvarsnaturtypene i kommunen. Relativt til fylket er det også kartlagt mange lokaliteter med rikt berg utenom kalkområdene, stort sett langs kysten.

Referanser

- Andersen, S. (2011) *Kartlegging av salamandere i Vestby kommune*.
- Blindheim, T. and Heggland, A. (2004) *Viltkartlegging i Vestby kommune*. Siste Sjanse notat 2004–19. Siste Sjanse, p. 13.
- Blindheim, T. and Olsen, K.M. (2004) *Kartlegging av naturtyper. Verdisetting av biologisk mangfold i Vestby kommune*. Siste Sjanse-rapport 2004–8. Siste Sjanse, p. 82.
- Blindheim, T. (red) (2020) *Kartlegging av fuktskog i Oslo, Akershus, Østfold og Trøndelag i 2019*. BioFokus-rapport 2020–10. Oslo: BioFokus, p. 45.
- Brynjuvsrud, J.G. and Lønnve, O.J. (2015) *Kartlegging av biologisk mangfold — Gjøva i Vestby kommune*. BioFokus-notat 2015–32. Oslo: BioFokus.
- Hoseth, R.O. (2000) *Viltet og fisken i Vestby, statusoverikt*. Rapport. Utmarksavdelingen for Akershus og Østfold., p. 30.
- Kile, M.R. (2012) *Ålegraskartlegging i Vestby*. NIVA-notat N-34/12. NIVA.
- Naturvernforbundet i Vestby (2009) *Kartlegging av storsalamander i Vestby 2009*. Naturvernforbundet i Vestby.
- Naturvernforbundet i Vestby (2010) *Kartlegging av storsalamander i Vestby 2010*.
- NGU (2025) *Interaktivt berggrunnskart fra Norges geologiske undersøkelser sin digitale karttjeneste*. Available at: https://geo.ngu.no/kart/berggrunn_mobil/.
- NIBIO (2025) *Kilden - Skogportalen*. Available at: <https://kilden.nibio.no/?topic=skogportal>.
- Reiso, S. et al. (2017) *Kartlegging av kalkskog i Buskerud, Vestfold, Oslo og Akershus 2016*. BioFokus-rapport 2017-8. Stiftelsen BioFokus. Oslo. BioFokus-rapport 2017–8. BioFokus.
- Strand, L.Å. (1993) *Amfibieregistreringer i Frogn og Vestby 1993 Notat*.
- Thylén, A. and Blindheim, T. (2020) *Kartleggingsstatus 2020 for viktige naturtyper i Akershus-kommunene*. BioFokus-rapport 2020–18. Oslo: BioFokus, p. 86.

Kartleggingsstatus for naturtyper i Akershus

Innledning

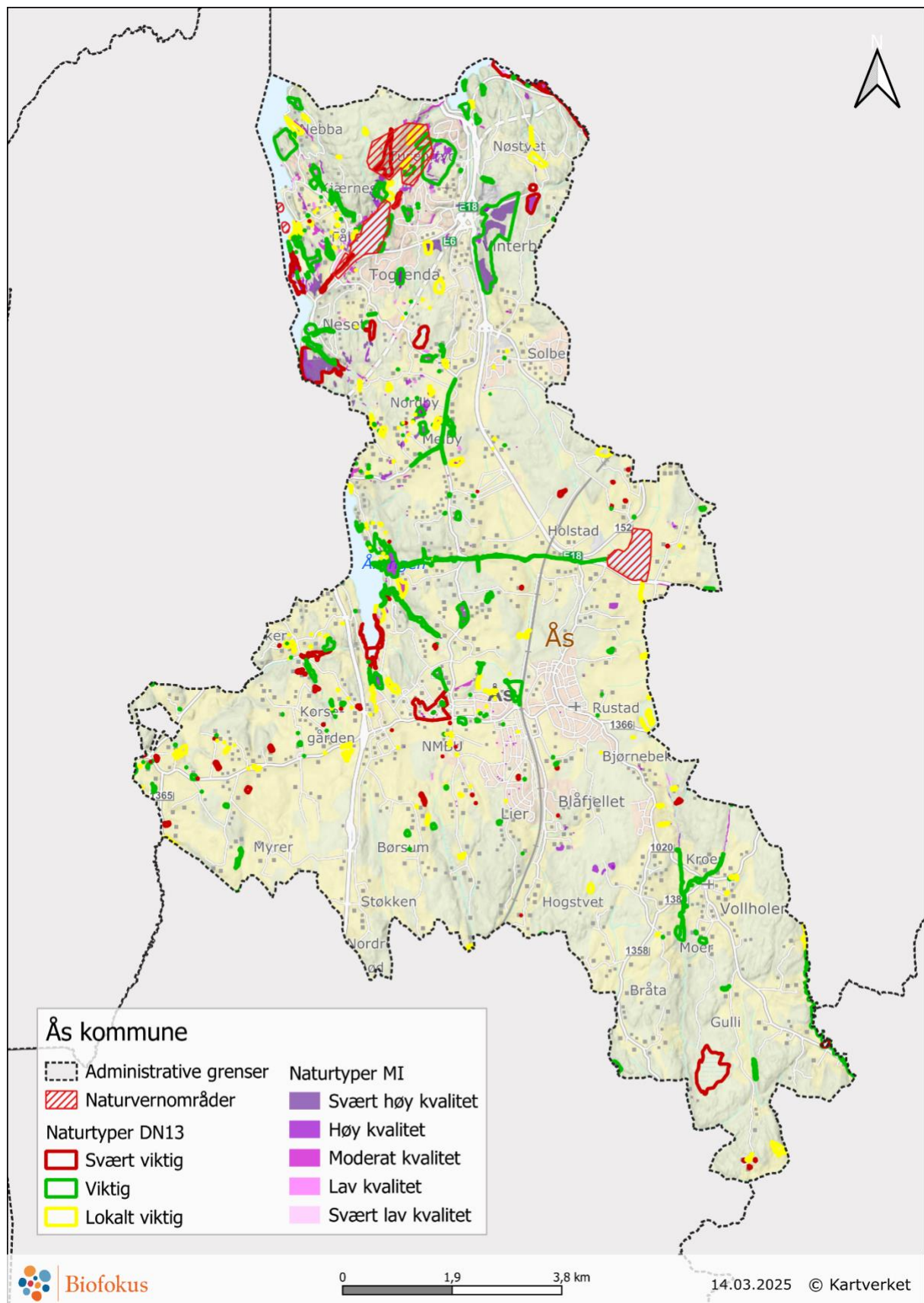
Denne vurderingen av kartleggingsstatus for naturtyper i Ås kommune bygger på [statusoversikt fra 2014](#) og [oppdatering gjort i 2020](#). Se disse rapportene for en fullstendig oversikt over referanser fra arbeider og utfordringer knyttet til kartlegging før 2020. Vi anbefaler også å se på Ås kommune sin [plan for naturmangfold](#).

Ås kommune har et totalareal på 100,9 km², hvorav kun 1,7 km² er ferskvann. Hele kommunen er i boreonemoral vegetasjonssone og under marin grense. Berggrunnen er kalkfattig og består hovedsakelig av gneis (NGU, 2025). Langs Bunnefjorden ved Bekk og Breivoll går en langsgående stripe med syenitt som er noe rikere. Store deler av kommunen er dekket av ulike typer avsetninger, til dels marine sedimenter og enkelte steder randmorener. Nordre deler består av skogkledde bergformasjoner med tynt morenelag. Sentralt i kommunen dominerer et slettelandskap med tykke marine avsetninger med en stor andel dyrket mark og noen middels store kulturlandskapssjøer. Helt i sør blir landskapet igjen mer småkollete med overganger mellom høydepartier med barskog og små dalfører med kulturlandskap. Bebyggelse er konsentrert rundt Ås og Vinterbro. Landbruksarealer finnes jevnt over hele kommunen, spesielt mye av det langs fylkesvei 152. Ås kommune har seks naturvernområder, med verdier knyttet til våtmark, fugleskjær, edelløvskog og gammel barskog.

Naturtyper i Naturbase

I Naturbase ligger naturtypelokaliteter fra 1977 til 2023. Naturtyper kartlagt frem til 2018 er kartlagt i henhold til DN-håndbok 13 (DN13), mens lokaliteter kartlagt fra 2019 til 2023 er kartlagt etter både DN13 og etter Miljødirektoratets instruks for naturtypekartlegging (MI). Det samlede naturtypearealet er på drøyt 7 km², men da en del naturtypeareal overlapper, pga. kartlegging etter to ulike metodikker, er det faktiske naturtypearealet 5,5 km². 5 % av naturtypearealet ligger innenfor verneområder. For ytterligere detaljer om antall og areal av naturtyper, innenfor og utenfor verneområder, se Tabell 1 og 2. Figur 1 viser kart over kartlagte naturtyper og i denne [lenken](#) kan naturtypene studeres i detalj i Naturbase.

Det er dokumentert mye viktig natur i Ås kommune. Knappt 85 % av naturtypearealet er vurdert som viktig (B-verdi) eller svært viktig (A-verdi) i henhold til DN13, og 90 % er vurdert å ha moderat, høy- og svært høy kvalitet i kartleggingen etter MI. Naturtyper knyttet til gammel granskog, rik blandingsskog i lavlandet og rik edelløvsskog dekker de største arealene av naturtyper. Når det kommer til antallet av kartlagte naturtyper dominerer lokaliteter med hule eiker, dammer, gammel granskog og ulike typer rik edellauvskog.

Figur 1. Oversikt over kartlagte naturtyper og verneområder i Ås kommune.

Tabell 1. Oversikt over Ås kommune sine naturtyper registrert etter DN-håndbok 13. Utforming satt som «-» betyr at utforming ikke er angitt. «Antall» står for antall registrerte polygoner av typen. Areal er rundet til nærmeste halve daa, dvs. areal som får «0» er mindre enn en halv daa. Totalt antall teller lokaliteter som er delt av verneområder, som én lokalitet.

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Åpen naturlig fastmark	Sørvendte berg og rasmarker	-	1	25			1	25
	Kantkratt	-	2	14			2	14
		Urterik kant	1	5			1	5
		Einer-rose-utforming	1	30			1	30
	Rik berglendt mark	Rik grunnlendt mark	2	8			2	8
Kyst og havstrand	Strandeng og strandsump	Naturlig strandeng	1	2			1	2
		Helofytt-brakkvassump	1	3			1	3
Skog	Rik edellauvskog	-	19	354	2	3	19	356
		Or-askeskog	5	26	2	16	6	42
		Alm-lindeskog	6	92	1	7	6	98
	Kalkskog	-	1	15			1	15
	Gråor-heggeskog	-	9	210			9	210
		Liskog og raviner	1	9			1	9
	Rik sump- og kildeskog	Rikere løvsumpskog	5	22			5	22
		-	1	3			1	3
		Varmekjær kildelauvskog	3	11	1	3	3	14
		Viersump i lavlandet	1	2			1	2
		Rik sumpskog	1	1			1	1
		Rikere gransumpskog	3	15			3	15
		Rikere strandskog	2	6			2	6
		Boreal kildeskog	2	20			2	20
	Gammel boreal lauvskog	-	3	48			3	48
		Gammelt ospeholt	2	11			2	11
	Gammel barskog	Gammel furuskog	2	152			2	152
		Gammel granskog	6	908	1	28	7	936
		-	3	33	1	35	3	67
	Bekkekløft og bergvegg	Bekkekløft	1	14			1	14
	Rik blandingsskog i lavlandet	-	6	307	3	146	7	453
		Boreonemoral blandingsskog	4	69			4	69
	Rik barskog	Høgstaudegranskog	1	8			1	8
	Flommarksskog	Flompåvirket oreskog	2	15			2	15
Kulturlandskap	Slåttemark	Rik slåtteeeng	1	11			1	11
		Slåttevåteng	1	15			1	15

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
	Artsrik veikant	-	1	1			1	1
	Naturbeitemark	-	4	73			4	73
	Hagemark	-	14	146			14	146
		Fattig hagemark med edellauvtrær	1	8			1	8
		Askehage	1	15			1	15
	Småbiotoper	-	11	60	1	0	11	60
		Åkerholmer	3	26			3	26
		Steinrøys	1	5			1	5
	Store gamle trær	Eik	159	67			159	67
		-	1	2			1	2
		Lind	1	0			1	0
		Osp	2	1			2	1
		Ask	1	1			1	1
	Parklandskap	-	2	10			2	10
		Alléer	4	70			4	70
		Parker	3	233			3	233
		Kirkegårder	1	17			1	17
Ferskvann/ Våtmark	Deltaområde	-	1	59			1	59
	Kroksjøer, flomdammer og meanderende elveparti	Artsrik lavlandsform under gjengroing	2	3			2	3
	Viktig bekkedrag	-	3	122			3	122
		Bekk i intensivt drevne jordbrukslandskap	3	116			3	116
		Ravinebekk	2	9			2	9
		Parti som binder sammen andre naturmiljøer	1	11	1	10	1	21
		Meanderende parti med naturlige kantsoner	1	16			1	16
	Rik kulturlandskapssjø	-	1	24			1	24
		Næringsrik utforming	2	121			2	121
	Dam	-	27	65			27	65
		Gårdsdam	51	85			51	85
		Eldre fisketom dam	7	19			7	19
	Naturlig fisketomme innsjøer og tjern	Små myrtjern og myrpytter	1	7			1	7
	Evjer, bukter og viker	Bukter og viker	2	34			2	34
Myr og kilde	Intakt lavlandsmyr i innlandet	Blanding mellom nedbørsmyr og jordvannsmyr	1	46			1	46

DN13			utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedtype	Naturtype	Utforming	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Andre viktige forekomster	Høgmyrer i innlandet	Eksentrisk høgmyr	4	287			4	287
Totalt			419	4221	13	247	422	4468

Tabell 2. Oversikt over Ås kommune sine naturtyper registrert etter Miljødirektoratets instruks. «Antall» står for antall registrerte polygoner av typen. Areal er rundet til nærmeste halve daa, dvs areal som får «0» er mindre enn en halv daa. Totalt antall teller lokaliteter som er delt av verneområder, som én lokalitet.

MI		utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedøkosystem	Naturtype	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
Naturlig åpne områder under skoggrensa	Nakent tørkeutsatt kalkberg	1	0			1	0
	Åpen grunnlendt kalkrik mark i boreonemoral sone	1	1			1	1
	Strandeng	4	6			4	6
Skog	Hule eiker	401	279			401	279
	Høgstaudegranskog	1	6			1	6
	Kalk- og lågurtfuruskog	6	40			6	40
	Lågurtfuruskog	18	105			18	105
	Gammel lågurtgranskog	11	119			11	119
	Gammel furuskog med gamle trær	15	127			15	127
	Gammel furuskog med liggende død ved	1	5			1	5
	Gammel furuskog med stående død ved	1	2			1	2
	Gammel grandominert naturskog	2	47			2	47
	Gammel granskog med liggende død ved	28	634			28	634
	Gammel granskog med stående død ved	5	16			5	16
	Gammel lågurtospeskog	3	15			3	15
	Frisk rik edellauvskog	11	177			11	177
	Frisk lågurtedellauvskog	33	219	2	1	33	220
	Frisk lågurtbøkeskog	2	5			2	5
	Lågurtedellauvskog	12	118			12	118
	Lågurtteikeskog	10	34			10	34
	Lågurtalm-lind-hasselskog	6	47			6	47
	Høgstaude-edellauvskog	6	47			6	47
	Flomskogsmark	13	76			13	76
	Gammel høgstaudegråorskog	8	81			8	81
Semi-naturlig mark	Semi-naturlig eng	1	1			1	1
	Slåttemark	2	15			2	15

MI		utenfor verneområde		innenfor verneområde		Total	
Hovedøkosystem	Naturtype	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
	Naturbeitemark	5	30			5	30
	Hagemark	18	115			18	115
	Eng-aktig sterkt endret fastmark	1	1			1	1
Våtmark	Kalkrik helofyttsump	6	32			6	32
	Rik gransumpskog	6	18			6	18
	Rik svartorsumpskog	3	4			3	4
	Rik gråorsumpskog	5	14			5	14
	Saltpåvirket svartorstrandskog	2	7			2	7
	Semi-naturlig våteng	2	4			2	4
Totalsum		650	2444	2	1	650	2445

Figur 2. Øverst venstre: gammel granskog ved Bekkelva. Bilde: Siri Khalsa 2020. Høyre: Hagemark med store eiker og marianøkleblom ved Breivoll, foto: Anders Thylén 2023. Nederst: Dam ved Skoftestad, Bilde: Helene Lind Jensen 2022.

Generell kartleggingsstatus

Ås kommune er kartlagt for naturtyper i ulike anledninger, først etter DN13 i 1999 (Bratli, 2000), deretter en oppdatering i 2004 (Blindheim and Olsen, 2005). Senere har deler av kommunen også blitt kartlagt etter Miljødirektoratets instruks i årene 2020-2023. En full liste over de større kartleggingene finnes på [kommunens hjemmesider](#). I tillegg er det kartlagt i skog etter Miljøregistreringer i Skog (MiS). I mindre

områder i forbindelse med reguleringsplaner er det gjort separate kartlegginger med tilhørende rapporter.

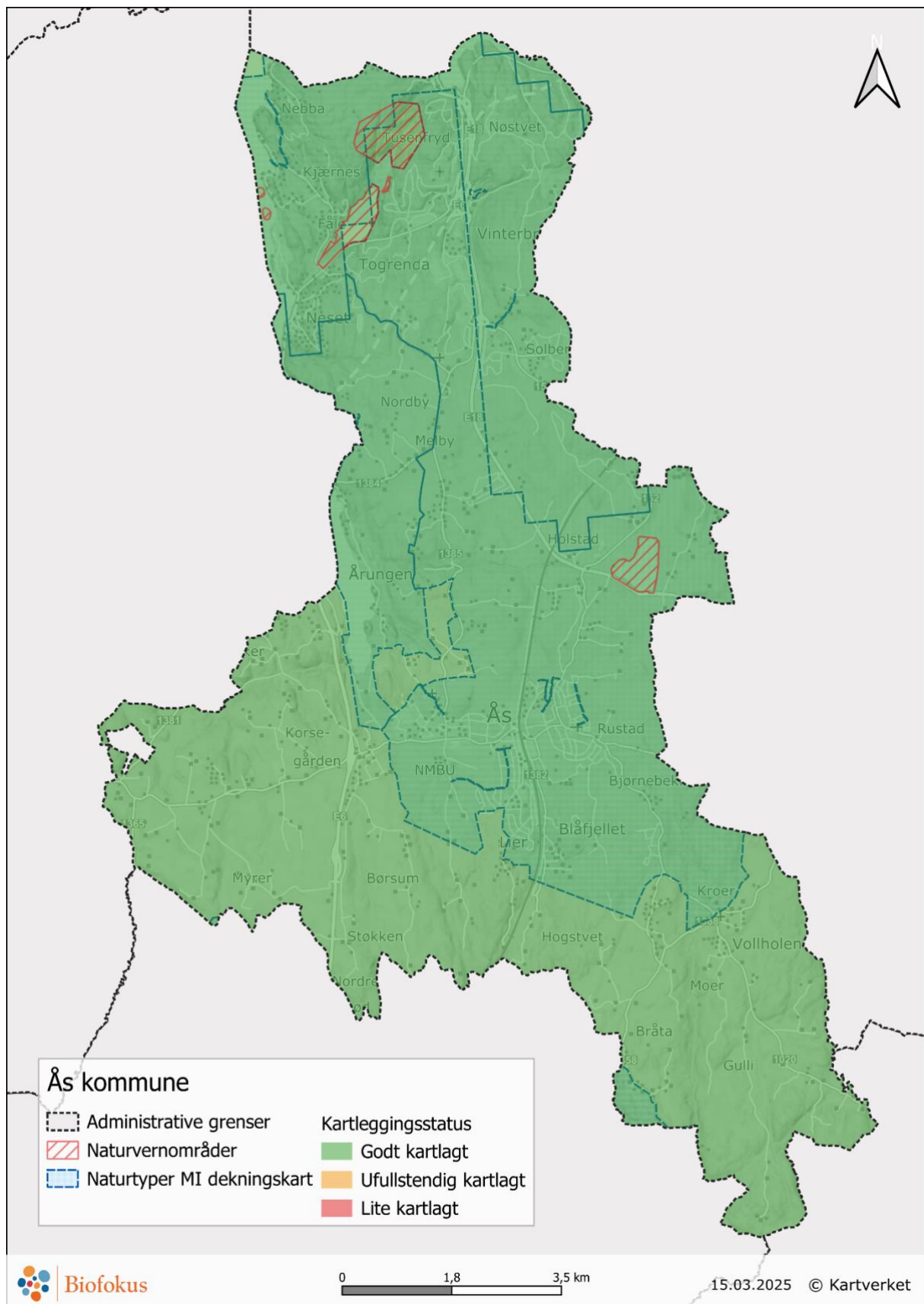
Hele kommunens areal er vurdert å være *godt kartlagt* (Figur 3). Se Tabell 3 for separate vurderinger og kommentarer for hver hovednaturtype. Kartleggingene har vært grundige og dekker et stort spekter av naturtyper. Det kan være et visst behov for kvalitetssikring av eldre naturtypedata når det gjelder beskrivelser og til en viss grad også verdivurdering og avgrensning. I tillegg kan det i de ikke MI-undersøkte områdene være en del lokaliteter som ikke er fanget opp i DN13-kartleggingene.

Norconsult gjorde enkelte registreringer av raviner i 2020 (Drageset, 2020) i forbindelse med kartfesting av grønn infrastruktur i kommunen. Kartleggingen var derimot svært begrenset og lokalitetene ble ikke lagt ut i naturbase. Det finnes områder med et potensiale for raviner og typen regnes således som lite kartlagt.

Skogene og kulturlandskapet fra Nettet/Nettetveien i nord og sørover langs østsiden av Årungen var mangelfullt kartlagt i 2020, mens anses nå som godt fanget opp gjennom MI-kartlegging.

Tabell 3. Oversikt over kartlegging av hovednaturtyper, samt vurdering av dekning og antatt potensial for kartlegging.

Hovedtype	Dekning	Antatt potensial for
Kulturlandskap	Ufullstendig - God	Vurderes som ufullstendig til godt dekket inn. Spesielt regnes kulturlandskap som godt dekket i de MI-undersøkte områdene. Noe er også DN13-kartlagt (Bratli and Blindheim, 2010). Det kan derimot være mindre arealer med naturtyper i sør som er utenfor disse undersøkelsesområdene. Potensialet for semi-naturlige enger regnes derimot ikke som veldig stort. Hule eiker regnes som nokså godt kartlagt etter prosjektet i 2016 (Lønnve, 2016), men det mangler fortsatt noen hull sør i kommunen (se rapport). Andre store gamle trær blir ikke fanget opp av MI og regnes også ufullstendig kartlagt, foruten i Ås sentrum som er kartlagt (Gümüs, Børseth and Steiro, 2021).
Skog og fuktskog	Ufullstendig - God	Skog regnes som ufullstendig til godt kartlagt. MiS-kartlegginga ble integrert og kvalitetssikra i naturtypekartleggingen 2004-2005. I tillegg er skog godt kartlagt i de MI-undersøkte områdene. Den første statusrapporten for Oslo og Akershus (Blindheim, Reiso and Thylén, 2014) peker likevel på at det kan ha blitt oversett små lokaliteter med skog i byggesonenære områder. Disse områdene er nå regnet som godt kartlagt gjennom MI. Der kan det også være oversette lokaliteter utenfor byggesonen, spesielt med tanke på små sumpskog. Noen rike sumpskog ble fanget opp i kartlegging av utvalgte områder nær byggesonen i 2017 (Jansson and Lønnve, 2018), men en må regne med at det kan finnes flere ukartlagte sumpskog, spesielt gamle, fattige, sør i kommunen.
Ferskvann	Ufullstendig - God	Ferskvann vurderes som ufullstendig til godt kartlagt. Dammer som tidligere ikke var ute i naturbase er nå offentliggjort (Lønnve <i>et al.</i> , 2022). Tidligere kartlagte lokaliteter ble da oppdatert. Den første statusrapporten for Oslo og Akershus påpeker at brorparten av kartleggingen av ferskvann i kommunen har vært prioritert utenfor verneområdene, og at få lokaliteter er kartlagt innenfor verneområdene (Blindheim, Reiso and Thylén, 2014). Kulturlandskapssjøene som er vernet er bl.a. ikke avgrenset som naturtyper. Dette mangler fortsatt. Det kan finnes mindre bekkedrag som ikke er kartlagt.
Våtmark	Ufullstendig - God	Åpen våtmark regnes som godt kartlagt i områdene som er blitt kartlagt etter Miljødirektoratets instruks. Det kan være huller i de sørlige områdene i kommunen som er utenfor MI-undersøkelsesområdene. Potensialet anses ikke som veldig høyt, siden berggrunnen er fattig og det er få kartlagte nedbørsmyrer i området.

Figur 3. Kart som viser kommunens kartleggingsstatus. Kommunen er vurdert som «godt kartlagt» (grønt). Ingen arealer er vurdert som «ufullstendig kartlagt» (gult) og «lite kartlagt» (rødt). Naturvernomsråder vises med skraverte polygoner i rødt og naturtyper kartlagt etter Miljødirektoratets instruks (MI) vises i blått.

Status utvalgte naturtyper

Av utvalgte naturtyper har Ås verdier knyttet til kulturlandskapet, hovedsakelig i form av hule eiker. Det er i tillegg kartlagt to slåttemark, på Vinebergslora og Breivoll, samt en trolig feilaktig typifisert grunnlendt kalkmark på Bognebukta. Tabell 4 viser data fra både DN13 - og MI -metodikk.

Tabell 4. Oversikt over utvalgte naturtyper i Ås kommune. Det vises både antall registrerte lokaliteter og areal innenfor og utenfor verneområder. Utvalg av lokaliteter følger «[Forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven](#)», men det inkluderer også tilsvarende lokaliteter innenfor verneområder.

Metodikk		Utenfor verneområde		Innenfor verneområde	
		Antall	Areal [daa]	Antall	Areal [daa]
DN13	Naturtype				
	Hule eiker	165	117		
	Slåttemark	2	26		
	Total	167	143	0	0
MI	utvalgt Naturtype				
	Hule eiker	401	279		
	Slåttemark	1	15		
	Åpen grunnlendt kalkrik mark i boreonemoral sone	1	1		
	Total	403	295	0	0

Ansvarsnaturtyper

De største verdiene i kommunen er i naturvernområdene, samt naturverdier knyttet til hul eik, hagemark og rik sumpskog. Det vurderes å være godt potensial for at det finnes flere hule eiker og rike sumpskoger som ikke er registrert. Rike sumpskoger kan også ligge skjult i flere av de større naturtypene i skog som allerede er kartlagt. Noe potensial finnes også for slåttemark, naturbeitemark og andre urterike arealer. Den rødlistede naturtypen ravinedal finnes trolig enkelte steder i kommunen, men er ennå ikke kartlagt som landskapsform.

Sett i en regional og nasjonal sammenheng er det først og fremst naturtyper knyttet til rike skogtyper i lavlandet, som lågurtedelløvskog, rik blandingsskog, rik sumpskog og gråor-heggeskog. Ellers er store gamle trær, spesielt hule eiker, og dammer viktige naturverdier for Ås kommune. Det er trolig flere dammer i Ås kommune som ikke er kartlagt enda. Videre prioriteringer bør fokusere på dammer, raviner, store gamle trær og rester av andre viktige kulturmarkstyper, samt å fange opp mindre lokaliteter med rik skog i kantsoner og langs vassdrag.

Referanser

- Blindheim, T. and Olsen, K.M. (2005) *Oppdatering av naturtypekartet i Ås kommune*. Siste Sjanse-notat 2005–7. Stiftelsen Siste Sjanse, pp. 1-9 + vedlegg.
- Bratli, H. (2000) *Biologisk mangfold i Ås kommune*. Rapport 05–2000.
- Bratli, H. and Blindheim, T. (2010) *Supplerende kartlegging av biologisk mangfold i jordbrukets kulturlandskap, inn- og utmark i Oslo og Akershus, med en vurdering av kunnskapsstatus*. DN-Utredning 6–2010. Direktoratet for naturforvaltning.
- Drageset, O.-M. (2020) *Naturmangfold og grønn infrastruktur i Ås kommune*. Norconsult-rapport 2020. Oslo: Norconsult, p. 43.
- Gümüş, S., Børseth, T. and Steiro, V. (2021) *Kartlegging av store, gamle trær i Ås sentralområde*. Semesteroppgave. Ås: Fakultet for miljøvitenskap og naturforvaltning (MINA). Available at: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgicfindmkaj/https://img3.custompublish.com/getfile.php/4980657.2703.kskmsnkqzznbk7/Kartlegging%2Bav%2Bgamle%2Btr%C3%A6r%2Bi%2B%C3%85s%2Bsentrum.%2BSemesteroppgave%2BNMBU%2B2021%2B.pdf?return=www.as.kommune.no>.
- Jansson, U. and Lønnve, O.J. (2018) *Kartlegging av naturverdier i utvalgte områder i Ås kommune 2017*. BioFokus-rapport 2018–3. Oslo: BioFokus.
- Lønnve, O. *et al.* (2022) *Rekartlegging av dammer i Ås kommune 2022*. biofokus rappor 125. Oslo: Biofokus. Available at: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgicfindmkaj/https://lager.biofokus.no/biofokus-rapport/biofokusrapport2022-125.pdf>.
- Lønnve, O.J. (2016) *Kartlegging av hule eiker i Ås, 2015*. BioFokus-notat 2016–4. BioFokus, p. 19.
- NGU (2025) *Interaktivt berggrunnskart fra Norges geologiske undersøkelser sin digitale karttjeneste*. Available at: https://geo.ngu.no/kart/berggrunn_mobil/.

Biofokus

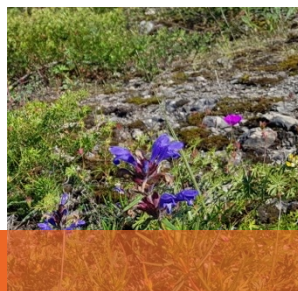
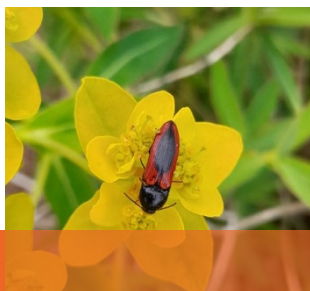
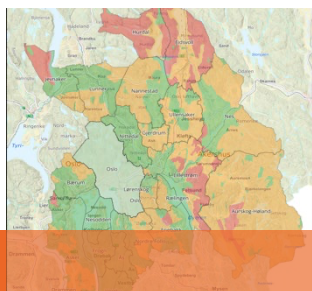
– for et godt kunnskapsgrunnlag

Biofokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. Biofokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. Biofokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. Biofokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir den digitale rapportserien **Biofokus rapport**.

Biofokus rapport 2025-070
ISSN 1504-6370
ISBN 978-82-8449-523-1

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
biofokus.no